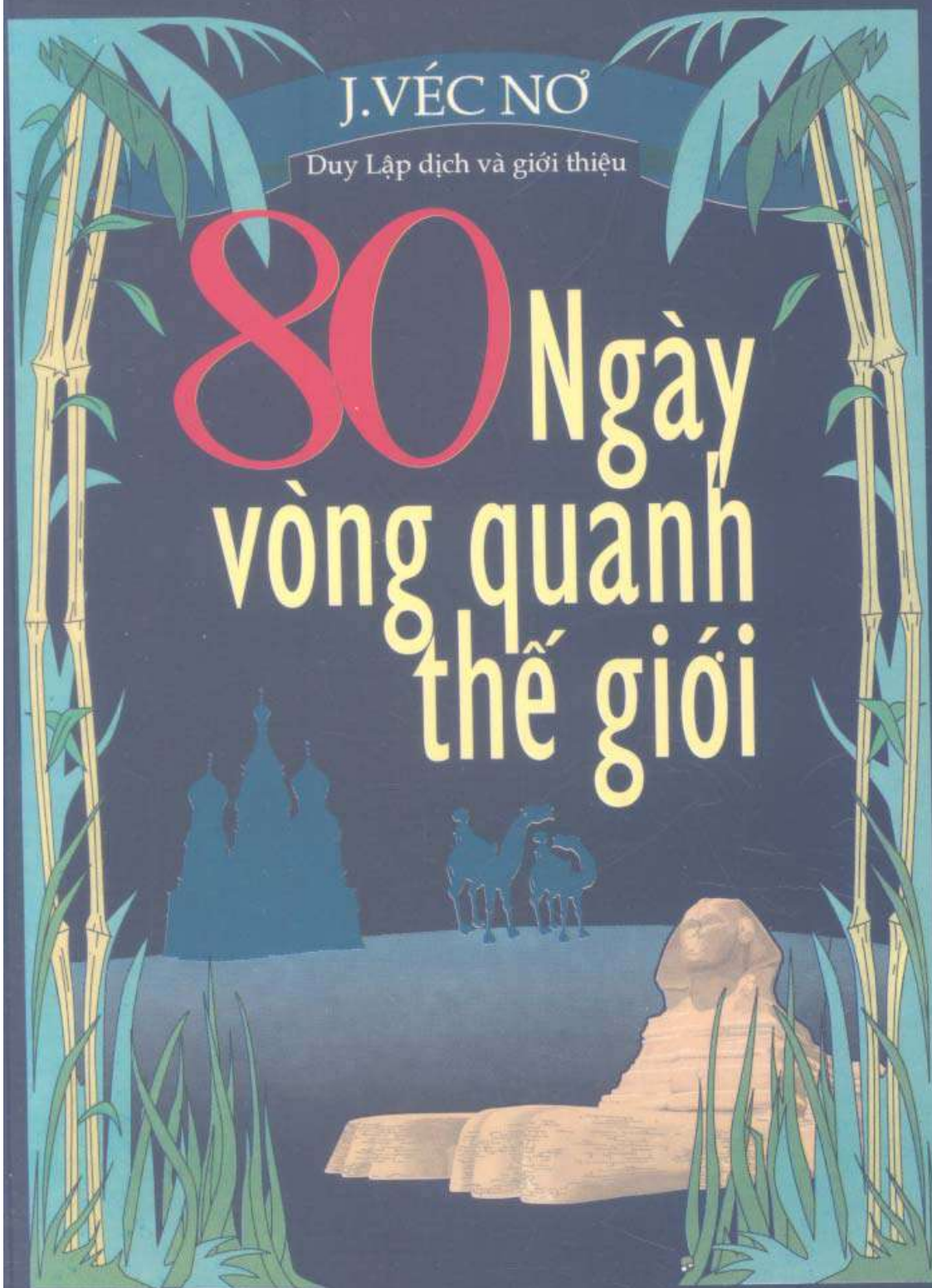

J.VÉC NƠ

Duy Lập dịch và giới thiệu

80 Ngày vòng quanh thế giới

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

80 NGÀY
VÒNG QUANH THẾ GIỚI

J. VÉCNO

80 NGÀY VÒNG QUANH THẾ GIỚI

Truyện khoa học viễn tưởng

DUY LẬP *dịch và giới thiệu*

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN
HÀ NỘI - 2002

LỜI GIỚI THIỆU

Năm 1863, khi cuốn tiểu thuyết Năm tuần trên kinh khí cầu của Juyn Vecơ (Jules Verne) ra đời, dư luận Pháp xôn xao trước một hiện tượng đặc biệt của đời sống văn học: sự xuất hiện một thể loại tiểu thuyết mới, "tiểu thuyết khoa học". Nhân vật chính là nhà khoa học Phécguxôn đã chế tạo một kinh khí cầu có điều khiển cùng hai người cộng sự bay đi thám hiểm vùng trung Phi. Trước Juyn Vecơ, năm 1825 một người Pháp là Hungri Gippa đã biểu diễn ở Paris một kinh khí cầu nhưng không chống nổi gió, phải cho khí cầu lên lên xuống xuống để tìm những hướng gió thuận lợi trong các tầng khí quyển khác nhau. Cuốn tiểu thuyết, dựa trên những thành tựu khoa học đã đạt được, phóng tầm viễn tưởng trên hai vấn đề: việc di lại có điều khiển trên không và việc nghiên cứu miền Trung Phi. Đoàn công tác của bác sĩ Phécguxôn trong mấy tuần đã làm một công việc mà những người nước trước phải làm trong nhiều năm. Ra đi từ Dandiba - một hòn đảo bên bờ Ấn Độ Dương - ngày 18 - 4 - 1862, đến 23 - 4 đã ở trên nguồn sông Nin, và ngày 24 - 5 bay ngang Châu Phi đến các lãnh địa Pháp trên sông Xénégan. Juyn Vecơ tiên đoán đúng địa điểm bắt nguồn của sông Nin và dự đoán cả tương lai phát triển của Châu Phi, một lục địa có nhiều tài nguyên phong phú. Cuộc du hành đó là viễn tưởng, nhưng Juyn Vecơ "thời niên" đọc giả đến nỗi nhiều người tin là có thật và bác sĩ Phécguxôn là có thật.

Một năm sau, cuốn tiểu thuyết được dịch ra ở Nga với tên Cuộc du lịch bằng kinh khí cầu qua Châu Phi (1864), và Xantur-cốp Sêdrin là người đầu tiên nhiệt liệt ca ngợi nó trên tạp Người cùng thời.

Ngay từ những năm đầu xuất hiện trên diễn đàn văn học, Juyn - Vecơ đã cho xuất bản liên tiếp bốn tiểu thuyết khoa học xuất sắc: Năm tuần trên khinh khí cầu (1863), Cuộc du lịch vào trung tâm trái đất (1864), Những cuộc phiêu lưu của thuyền trưởng Hattora (1864), Từ trái đất lên mặt trăng (1865). Những cuốn truyện đó đưa ta đi hơn "Cuộc viễn du kỳ lạ", đến vùng lục địa nhưng chưa mấy người thám hiểm, vào sâu trong lòng đất không ai tới được, lên những miền hoang vắng đông băng ở Bắc Cực, vào cả vực thẳm mênh mông khủng khiếp của vũ trụ. Bằng những tác phẩm ấy, Juyn Vecơ đã khẳng định vai trò của tiểu thuyết khoa học như một thể loại văn học độc đáo có tác dụng giáo dục lớn trong quần chúng, nhất là trong thanh niên.

Từ Juyn Vecơ đến nay, tiểu thuyết khoa học mà cách gọi phổ biến này bây giờ là tiểu thuyết khoa học viễn tưởng - đã nhanh chóng phát triển và Juyn Vecơ được xem như người đã có công lớn nhất đưa nó lên một vị trí xứng đáng.

Juyn Vecơ sinh ngày 8 - 2 - 1828 ở thành phố cổ Nangtơ, một trong những cảng lớn nhất của nước Pháp nằm trên bờ sông Loar.

Nangtơ là thành phố của những người đóng tàu và những người đi biển. Nhà của Juyn Vecơ ở trên một hòn đảo giữa sông. Ở đây, cậu bé Juyn Vecơ đã lớn lên như trên một con tàu đã hơi xuôi dòng sông Loar. Cậu thường ra khỏi nhà hòa vào đám người đánh cá, say mê nghe những truyền thuyết cổ vùng Nangtơ và thả hồn theo những chuyến đi xa trên biển. Trong nhà Juyn Vecơ treo ảnh hai cụ tổ là một nhà hàng hải và một ông chủ tàu. Bà mẹ của Juyn Vecơ, bà Xôphi Ángtoanét, cũng là con một dòng họ những nhà đi biển và đóng tàu.

Lòng ham mê du lịch thôi thúc đến nỗi có lần cậu bé bỏ nhà định đi xa. Đó là một sáng mùa hè 1839, cậu bé mười một tuổi trốn theo một con tàu vượt biển đi Ấn Độ. Khi phát hiện ra, gia đình liền đi một ca nô phóng nhanh hơn đuổi kịp và đưa cậu về nhà. Sau này, khi Juyn Vecơ đã đi khắp các bến bờ châu Âu, châu Mỹ, thì cái buổi vượt biển không thành của năm mười một tuổi ấy vẫn là một kỷ niệm không bao giờ quên được.

Juyn Vecơ là con một luật sư, được bố chọn cho theo nghề luật. Học trường trung học Nangtơ, Juyn Vecơ được giải nhì về

tu từ học - tức nghệ thuật hùng biện - khiến ông bố càng khẳng định "nâng khiêu" cậu con trai sẽ nối dõi và làm vẻ vang cho nghề nghiệp của mình. Chiều ý gia đình, học xong phần tú tài, Juyn Vecơ lên Pari vào trường Đại học Luật khoa.

Cậu thanh niên Juyn Vecơ đến Pari vào năm 1848, khi không khí cách mạng sôi sục ở thủ đô Pháp và ở nhiều nước châu Âu. Trong gia đình, ông bố là một nhà bảo hoàng kiên định và một tín đồ gia tô giáo nhiệt thành. Vecơ chưa biết gì về cách mạng. Cuộc sống ở Pari đã mở cho cậu những chân trời mới. Pari đã đứng lên, dựng chiến lũy trên đường phố, nhà vua chạy trốn ra nước ngoài, nước Pháp tuyên bố thành lập nền cộng hoà... Juyn Vecơ làm quen với nhiều thanh niên có tư tưởng cách mạng và với các nhà hoạt động văn hóa nghệ thuật.

Vecơ đỗ luật, và một công việc ở văn phòng luật sư ở Nangtơ đang dành sẵn chờ anh, nhưng chính lúc này anh quyết định một bước ngoặt. "Số phận đã buộc chặt con với Pari - Juyn Vecơ viết thư về Nangtơ. - Cái nghề duy nhất hấp dẫn con, mà con khao khát vươn tới, là văn học". Trong thư trả lời, ông bố bằng lòng để Vecơ quyết định lấy số phận mình, nhưng phải tự kiếm sống. Từ đây anh không nhận được 100 frăng hàng tháng của bố nữa. Anh chấp nhận cảnh sống khó khăn với món tiền kiếm được mỗi tháng 50 frăng.

Ở Pari, Juyn Vecơ làm quen với Alécxăng Đuyma cha, nhà viết tiểu thuyết nổi tiếng mà anh coi là "Người cha đỡ đầu" của mình trong văn học. Anh làm việc rất căng thẳng, vừa mê sân khấu và âm nhạc, vừa mê địa lý, thiên văn học, lịch sử, kỹ thuật và những phát minh khoa học. Vecơ đang nghĩ xem làm thế nào để kết hợp được văn học với khoa học. Vào giữa những năm 50 ông bố viết thư khuyên anh từ bỏ việc viết văn. Vecơ trả lời: "Con không nghi ngờ tương lai của con. Đến năm ba mươi tuổi, con sẽ chiếm một vị trí vững vàng trong văn học. "Điều tiên đoán đầu tiên đó trong cuộc đời Vecơ - cũng như nhiều tiên đoán khoa học khác sau này của nhà văn - đã tỏ ra đúng đắn một cách kỳ lạ. Đúng vào năm 1863, năm ông ba mươi lăm tuổi, ra đời cuốn tiểu thuyết Năm tuần trên kinh khí cầu như ta đã biết. Juyn Vecơ trở thành một nhà văn nổi tiếng. Đuyma - khi

đọc xong Năm tuần trên kinh khí cầu rất thích hẳn giới thiệu với Nhà xuất bản Hetzen. Juyn Vecơ ký hợp đồng với Hetzen nhận hàng năm đưa bản thảo ba cuốn sách (cỡ 160 trang in).

Ngoài tiểu thuyết ông còn viết những loại sách khoa học như Địa lý nước Pháp có minh họa (1868), Lịch sử những cuộc du lịch vĩ đại và những nhà du lịch vĩ đại (1878), Crixtop Côlông (1883). Những thành tựu chủ yếu của Juyn Vecơ là những tiểu thuyết khoa học viễn tưởng tập hợp trong bộ Những cuộc viễn du kỳ lạ được giải thưởng lớn của Viện Hàn Lâm Pháp. Cho đến hết đời mình, Juyn Vecơ đã viết trên dưới 80 tiểu thuyết chưa kể những cuốn sách truyện bá khoa học, và nhiều bài thơ, và 15 vở kịch, trong đó nổi lên những tác phẩm như Năm tuần trên kinh khí cầu (1863), Những cuộc phiêu lưu của thuyền trưởng Hattora (1864), Cuộc du lịch vào trung tâm trái đất (1864), Từ trái đất lên Mặt trăng (1865), Những đứa con của thuyền trưởng Grăng (1867), Hai vạn dặm dưới biển (1869), Vòng quanh Mặt trăng (1870), Vòng quanh thế giới trong 80 ngày (1873), Hòn đảo bí mật (1874), Misen Xtrôgôfơ (1876), Ấn Độ đen (1877), Người thuyền trưởng 15 tuổi (1878), Năm trăm triệu người xứ Bêgum (1879), tia sáng xanh (1882), Quân đảo bốc lửa (1884), Rôbuy người chinh phục (1886).

Thành công của Juyn Vecơ là kết quả của cả một quá trình tích lũy và lao động không mệt mỏi. Để viết được Những cuộc viễn du kỳ lạ, Juyn Vecơ đã đi nhiều. Năm 1866 Vecơ sắm một xuồng máy đánh cá cũ, sửa lại thành một con tàu nhỏ có buồm, một thứ du thuyền mang tên Xanh Misen. Vừa là chủ tàu, vừa là thuyền trưởng, mặt rằm nắng, người cứng cáp vì vận động. Vecơ đã sống và làm việc trên tàu Xanh Misen, mà ông gọi là "Căn phòng làm việc nổi" của ông. Chính trên tàu này, ngang dọc biển Măng-sơ, ông đã viết Hai vạn dặm dưới biển. Về sau Juyn Vecơ sắm những du thuyền khác mới hơn, tốt hơn, đi xa hơn đưa ông đi Nauy, Ailen, Xcốtlen, Biển Bắc, Biển Ban-tích, Địa trung hải...

Sức lao động nghệ thuật của Juyn Vecơ rất lớn. Có những ngày ông làm việc liên từ sáng hôm trước đến mờ sáng hôm sau. Ông tự ví mình như "một con ngựa thồ chỉ nghỉ ngơi ngay trong

bộ yên cương của nó". Có khi viết chưa xong tiểu thuyết này ông đã nghĩ đến một tiểu thuyết khác, và đó là sự "nghỉ ngơi" đầy hứng thú của ông. "Cuộc đời tôi kin đặc, không còn chỗ cho sự buồn tẻ". ông thường nói như vậy. Có lần ông tâm sự: "Khi tôi không làm việc, tôi không cảm thấy mình sống nữa". Thật vậy, một nam nước khỉ mải, ông gần 76 tuổi vẫn còn cho ra đời tác phẩm Người chủ Thế giới (1904).

"Đọc nhiều, đi nhiều, viết nhiều", đó chính là tác phong lao động đã góp phần rất quan trọng vào những thành công của Juyn Vecơ.

Tiểu thuyết khoa học viễn tưởng ngày ngày đã phát triển với một nhịp điệu chưa từng thấy ở các nước công nghiệp với nhiều phương pháp, phong cách, thủ pháp khác nhau. Với Juyn Vecơ, điều quan tâm trước hết là kết hợp được khoa học chính xác với viễn tưởng, và đây chính là một chỗ mạnh nổi bật của phong cách Juyn Vecơ. Tài năng của ông nhiều làm cho cái "viễn tưởng" mang bộ mặt của hiện thực, khiến người đọc cảm thấy những điều tưởng như thần bí hay viễn vông ấy hoàn toàn có thể giải thích được và có thể thực hiện được bằng khoa học.

Trong Từ trái đất lên Mặt trăng, những hội viên Câu lạc bộ Đại bác, mà chủ tịch là Bacbican, muốn phóng người lên mặt trăng phải tiến hành cả một quá trình tính toán những số liệu khoa học chính xác chứ không phải "giả khoa học" tùy tiện: cấu tạo viên đạn bằng gì, hình dáng, kích thước và sức nặng thế nào, lượng thuốc nổ bao nhiêu để có được sáu tỉ lít khí ở dưới viên đạn truyền cho nó cấp độ ban đầu cần thiết 11.000 m/s, rồi lại phải tính xem đặt đạn bác ở đâu, bắn lúc nào để được lên Mặt trăng ngắn nhất v.v... Tất cả những cái đó đều là kiến thức khoa học thật sự. Nhà vật lý và thiên văn học Juyn Gianxen, nhà toán học Hăngrê Gaecxe, nhà toán học Jôđep Bectơrăng, thư ký viện Hàn lâm khoa học Pháp đã giúp Juyn Vecơ sửa chữa lại những con tính và kiểm tra sự chính xác của những đường

Parabol và Hypebol, xác định hành trình của viên đạn đại bác bắn từ trái đất lên mặt trăng... Khi viết Hòn đảo bí mật, Juyn Vecno được sự giúp đỡ của nhà địa lý học Gabrien Macxen, nhưng để viết tác phẩm viễn tưởng này bản thân Vecno cũng phải "đi thực tế" ở các nhà máy, nghiên cứu kỹ thuật sản xuất hóa chất mà kỹ sư Xa-ret Xmit áp dụng với quy mô nhỏ hơn trên đảo Lincôn. Viết An Độ đen ông xuống hầm mỏ quan sát lao động của người thợ mỏ và cách khai thác than. "Ở Juyn Vecno nhà văn và nhà khoa học là một"¹¹.

Trên cơ sở hiện thực và khoa học ấy, bốc cao lên tinh thần lãng mạn chinh phục thiên nhiên của Juyn Vecno. Dựa chắc vào những chân lý, những quy luật khoa học, ông đã tung cánh cho những tưởng tượng và mơ ước hết sức táo bạo. Tác phẩm Từ trái đất lên Mặt trăng của ông đã góp phần ảnh hưởng đến Txionkópxiki, người đặt nền móng cho khoa du hành vũ trụ hiện nay.

Nói đến phương pháp sáng tác thể loại khoa học viễn tưởng, các nhà nghiên cứu thường xác định một số đặc trưng của nó như "Cái Lạ". Những tiểu thuyết khoa học viễn tưởng của Juyn Vecno vận dụng "Cái Lạ" đến cao độ. "Cái Lạ" ở đây chính là cái viễn tưởng của khoa học, cái sáng tạo mới của trí tuệ của con người. Nó đi vào truyện, vừa là một yếu tố nội dung, vừa là một yếu tố nghệ thuật, được Juyn Vecno sử dụng rất linh hoạt. Điểm đặc biệt của Juyn Vecno là: đối với tất cả những "Cái Lạ" ấy cuối cùng nhà văn đều giải thích bằng khoa học, và từ đó tạo nên lòng tin mãnh liệt vào khoa học kỹ thuật. Khi nói về tài tiên đoán của Juyn Vecno nhiều người cho rằng ông đã có một "trực giác thiên tài". Chiếc tàu ngầm Nautiluyt đi Hai vạn dặm dưới biển qua tưởng tượng của ông, để rồi mười năm sau có chiếc tàu ngầm thật của kỹ sư Lôbốp. Và điều thú vị là chiếc tàu ngầm thật này, dường như được làm ra theo mẫu chiếc tàu ngầm tưởng tượng của ông. Vào thời ấy chưa có đèn điện và điện chưa phải là năng lượng chủ yếu của công nghiệp, nhưng tàu ngầm

---

¹¹ LA Denkénich và E.Brandxov: Lời giới thiệu Hai vạn dặm dưới biển - Hai vạn dặm dưới biển, tập 1 (Lê Anh dịch), NXB Kim Đồng, 1975, trang 3.

Nautilus đã dùng đèn để thắp sáng và quay từ chân vịt, tạo ra tốc độ gấp đôi tốc độ nhanh nhất của những tàu biển bất cứ. Nhà du hành vũ trụ Mỹ Frank Borman lái tàu Apollon IX nhận thấy tàu của anh cũng có kích thước và trọng lượng như Juyn Vecno tính và cũng hạ cánh xuống nước cách điểm hạ cánh trong tiểu thuyết có 4 km (trong tiểu thuyết) viên đạn qua tàu rơi xuống Thái Bình Dương, cách bờ 400 km ở tọa độ 27°7' Bắc và 41°37' Tây theo kinh tuyến, Oasinhton, ở đó nó được một tàu biển vớt lên). Frank Borman còn kể khi vợ anh đọc xong Từ trái đất lên Mặt trăng, chị tỏ ra lo ngại cho số phận của chồng, vì cuốn tiểu thuyết dừng lại ở một tình thế rất hiếm nghèo cho những người đang bay trong vũ trụ. Anh khuyên chị đọc tiếp Vòng quanh Mặt trăng (quyển II của tác phẩm bộ hai này), và cuốn sách đã làm chị yên lòng, vì viên đạn toa tàu lại quay về trái đất.

Thật ra, cái gọi là "tài tiên đoán" hoặc "trực giác thiên tài" của Juyn Vecno cũng chẳng có gì thần bí. Dung hơn, nên xem ông là một con người của thời đại, nhạy bén với những phát hiện khoa học mà ông quan tâm theo dõi thường xuyên và tỉ mỉ; ông đã chuyển vào tác phẩm những thành tựu của các nhà bác học thời đại ông, đồng thời nối tiếp những thành tựu ấy bằng một sự ngoại suy minh mẫn. Nhà bác học Nga Mendelêev cũng ca ngợi Juyn Vecno là "một thiên tài khoa học". Tinh thần khoa học cho đến nay vẫn là một điểm tựa chủ yếu của khoa học viễn tưởng. Không có yếu tố khoa học và phương pháp khoa học, không có khoa học viễn tưởng.

Tiểu thuyết khoa học viễn tưởng cũng không thể tách rời những vấn đề xã hội, những tư tưởng nhân văn. Những nhân vật chính của Juyn Vecno là những con người của khoa học, khao khát hiểu biết và có năng lực hành động, đồng thời lại là những phẩm chất cao quý, ngay thẳng, chân thành, giàu tình thương yêu. Điển hình là Philát Phốc, một "tấm lòng vàng" sẵn sàng nhận hy sinh về mình để cứu người bị nạn (Vòng quanh thế giới trong 80 ngày); là Baebican, Nicôn, Maxtông trước tham gia chiến tranh giải phóng nô lệ, khi chiến tranh kết thúc đã cải tạo cải vũ khí giết người thành vũ khí khoa học

chính phục vũ trụ (Từ trái đất lên Mặt trăng); là thuyền trưởng Nê-mô đã gửi những kho tàng dưới đáy biển của mình cho các phong trào khởi nghĩa.

Vecơ là một nhà văn có tư tưởng dân chủ và nhân đạo. Ông đã giao du với những nhà báo và nhà hoạt động chính trị nổi tiếng như Paxoua Gruxa, thành viên của Quốc tế Cộng sản, Luider Misen, "cô gái đỏ" của Công xã Pari. Năm 1888, tại Amieng, thành phố quê hương vợ, nơi ông đã sống từ năm 1872, Vecơ nộp đơn ứng cử vào Hội đồng thành phố trong danh sách những người "cực đỏ". Ông tuyên bố mặc dầu ông không tham gia đảng phái nào, những người xã hội chủ nghĩa vẫn gần gũi với ông hơn cả.

Juyn Vecơ đã chinh phục tâm hồn người đọc không phải chỉ bằng những kiến thức của một tri tuệ thiên tài, mà bằng cả một tài năng nghệ thuật điêu luyện. Thật vậy, tài năng nghệ thuật đã làm cho những tiểu thuyết khoa học viễn tưởng của ông có một sức hấp dẫn đặc biệt. Tônxtôi rất ham đọc Juyn Vecơ và có thói quen mỗi chiều đọc cho các con nghe một hoặc hai chương trong một cuốn tiểu thuyết mới của Vecơ. Ông khen "Vecơ có biệt tài trong nghệ thuật tạo dẹt tình tiết"¹⁾. Thiên hướng của "những cuộc viễn du kỳ lạ" dễ ngã về loại văn ký sự, du ký. Nhưng ở Juyn Vecơ những trang miêu tả phong tục cảnh vật, những tài liệu và số liệu, nhằm mục đích truyền bá kiến thức khoa học và kích động lòng ham hiểu biết của người đọc, đã nhập hần vào cấu trúc tiểu thuyết, và đem lại cho thể loại khoa học viễn tưởng một điều cần bản là "hiệu quả tiểu thuyết"²⁾.

Tài năng viết chuyện của Juyn Vecơ bao hàm nhiều yếu tố kết hợp mật thiết với nhau. Chính sự hiểu biết rộng lớn đã nâng cao khả năng hư cấu và tạo ra nhiều tình tiết độc đáo dẫn dắt cốt chuyện phát triển. Trong cuộc viễn du Vòng quanh thế giới trong 80 ngày, ở chặng vượt biển cuối cùng, nếu Philiat Phóc không biết con đường tắt của ngành bưu vụ Mỹ từ Kinxton qua

---

¹⁾ Epghêni Brandixơ, Juyn Vecơ ở Nga và Liên xô, tạp chí Lettres soviétiques số 230-1978, Tr. 177.

²⁾ Theo báo Châu Âu (europe) số tháng 8-9 năm 1977)

Dublin đến Liverpool, thì ông sẽ ra sao trên con tàu đã bị phá trụi? Có lẽ phải nhìn trong tổng thể mới hiểu hết được tài năng Juyn Vecơ: "tầm hiểu biết rộng lớn và tư tưởng táo bạo của ông, trí tưởng tượng không bao giờ cạn và những hư cấu độc đáo của ông, tài năng truyền bá khoa học và kể chuyện của ông, chất "u mua" đầy sức sống và lối diễn đạt giản dị của ông, đó là những phẩm chất lớn nhất của các tác phẩm Juyn Vecơ"⁽¹⁾.

Nhiều nhà nghiên cứu và nhà văn lớn đã đánh giá cao tài năng nghệ thuật của Juyn Vecơ. Họ nói: "Vecơ là một nghệ sĩ sâu sắc quá, bí mật quá, mới quá"⁽²⁾, "Cần phải nhắc lại rằng Vecơ rất quan tâm đến các vấn đề hình thức, đã luyện được một phong cách thích hợp với mình và làm cho khoa học tham dự như một yếu tố và một chỗ dựa của tính trữ tình"⁽³⁾. Khi giáo sư Xingơ, nhà vật lý học nổi tiếng, đến thăm Tônxtôi ở Iaxnaia Pôliana năm 1891, Tônxtôi say sưa nói: "Những tác phẩm của Juyn Vecơ thật tuyệt diệu! Tôi đã đọc từ tuổi mới trưởng thành và mật dầu vậy tôi vẫn nhớ tôi say mê chúng biết chừng nào... Và nếu như anh biết Tuốcghêniép hào hứng nói về ông ta thế nào! Thật tình mà nói, tôi chưa thấy Tuốcghêniép say mê một nhà văn nào đến như Juyn Vecơ"⁽⁴⁾. Độc giả ham thích Vecơ, từ viện sĩ hàn lâm, các nhà bác học và nhà văn lớn đến quần chúng đông đảo các nước. Một lần du lịch qua Italia, để khỏi bị chú ý, Juyn Vecơ ở khách sạn với cái tên giả Truden Alôt. Nhưng ở Vônôđơ không biết vì sao bị lộ, quần chúng tập hợp dưới khách sạn để chào mừng Juyn Vecơ. Một cuộc diễu hành cảm động có đốt pháo hoa diễn ra với khẩu hiệu sáng lấp lánh: "Evinva Giulio Verne!" Đứng trên bao lơn, nhà văn cảm động chào những người dân Ý đã biểu lộ tình cảm nồng nhiệt với ông⁽⁵⁾.

(1) Như chú thích (1).

(2) Raymông Ruxen, ý kiến, trích trong Encyclopaedi universâlis.

(3) Mac Xôramtôo-Dncystopaedia antversatls tập 16. Pari 1968, tr 708.

(4) Epghêni Brandixơ-Juyn Vecơ ở Nga và Liên xô, tạp chí Lettres soviéttique số 230-1978, tr.179.

(5) Epghêni Brandixơ: Juyn Vecơ được khám phá một lần nữa trong tập "Văn học thiếu nhi" tiếng Nga, Nxb "Văn học thiếu nhi" năm 1975, tr.176.

Juyn Vecơ là một trong những nhà văn được đọc nhiều nhất trên thế giới. Theo thống kê của UNESCO (Ủy ban giáo dục, khoa học và văn hóa Liên Hợp Quốc), Juyn Vecơ là một trong số tác giả được dịch nhiều nhất trên thế giới hiện nay.

Từ xưa Juyn Vecơ đã là đối tượng của bao bài nghiên cứu và sách chuyên khảo, luận văn tiến sĩ. Tham gia nghiên cứu Juyn Vecơ có cả những nhà khoa học tự nhiên, như nhà bác học nguyên tử Pháp Saclơ Nôen Mactanh với luận văn tiến sĩ văn học của ông. Ở Pháp đã thành lập nhiều tổ chức nghiên cứu Juyn Vecơ: "Hội Juyn Vecơ", "Trung tâm Đại học nghiên cứu Juyn Vecơ", "Trung tâm nghiên cứu Juyn Vecơ của Thư viện thành phố Nãngơ", "Nhà bảo tàng Juyn Vecơ" ở Nãngơ... Những tổ chức ấy thu thập, truyền bá, xuất bản, những tài liệu thông tin, những công trình nghiên cứu về Juyn Vecơ, những thư từ trao đổi của Juyn Vecơ về các tác phẩm của mình. Và năm 1978, theo quyết định của Hội đồng Hòa bình Thế giới, toàn thế giới đã kỷ niệm 150 năm ngày sinh của Juyn Vecơ người cha đẻ của nền tiểu thuyết khoa học viễn tưởng hiện đại.

Vòng quanh thế giới trong 80 ngày là một trong những tác phẩm tiêu biểu nhất của Juyn Vecơ. Đây là một cuốn tiểu thuyết khoa học viễn tưởng. "Viễn tưởng" ở chỗ nói đi trước thời gian, nó thực hiện một điều chưa thực hiện được. Bởi vì trước kia các nhà du hành phải đi vòng quanh trái đất mất 300 ngày. Thời Juyn Vecơ, với những phương tiện mới như tàu hỏa, tàu thủy... có tờ báo đã thử làm nguyên vui, tính toán các chặng đường cộng lại thành 80 ngày. Tuy nhiên đó mới chỉ là một "thời gian lý thuyết", bằng những tính toán sơ sài trên giấy. Trên thực tế sẽ vấp phải hàng ngàn vụ bất trắc do tổ chức giao thông còn bấp bênh và những vụ cướp tàu thương xảy ra ở nhiều vùng hoang vu lạc hậu, do những tai nạn tàu xe trục trặc máy móc, do những trận giông bão và sương mù trên biển.v.v... Thế nhưng Philát Phốc - nhân vật chính của tác phẩm - dám đánh cuộc đi vòng quanh thế giới trong thời hạn ấy.

Qua chuyện này Juyn Vecơ khẳng định sức mạnh của ý chí tinh thần khoa học và những phẩm chất cao quý khác của con

người, nuôi dưỡng trong chúng ta niềm tin ở khả năng con người: làm chủ thiên nhiên.

Đọc đường, Juyn Vecno có nhận xét khá tinh tế về một số nét nổi bật của các địa phương. Qua Trung Quốc, ông lưu ý những nét trì trệ của "vương quốc thiên triều". Qua Nhật, ông để ý những nét của một dân tộc đang lớn lên và sự phát triển mạnh mẽ của ngành quân sự là "cái nghề được trọng vọng ở Nhật". Qua Mỹ, cái vùng đất mới mà đã có thời dân tử chiêng đồ xô đến tìm vàng, đánh bạc với "năm vàng bột tay này, khẩu súng lục tay kia" và bây giờ là đất của các nhà doanh nghiệp, đất của chủ nghĩa tư bản trẻ tuổi đang phát triển, ông nêu bật "chất Ianki" tích cực, khoa học, táo bạo trong hành động thực tiễn nhưng ngạo mạn và hỗn độn, ở đó người ta dám liều và thích thú cho xe lửa phóng qua chiếc cầu hư nát thật nhanh để "tốc độ nuốt trọng lượng", ở đó người ta hợp mĩt tinh đánh nhau túi bụi để bầu một vị "quan tòa hòa giải"!

Nhưng cái "hiệu quả tiểu thuyết" tạo ra sức hấp dẫn lớn nhất của tác phẩm này là ở tính cách nhân vật chính Philát Phốc và các tình tiết tạo dệt quanh chuyến đi vòng quanh thế giới của ông ta. Qua nhân vật Philát Phốc, Juyn Vecno muốn nêu lên một kiểu người của khoa học, của lý trí, có đầu óc tổ chức chặt chẽ và tính chính xác đến từng chi tiết của cuộc sống, có tính trầm tĩnh, gan góc, quyết đoán, làm chủ được mình và mọi hoàn cảnh, đồng thời sau cái vẻ lạnh lùng của lý trí ấy lại là một tấm lòng nhân hậu...

Lúc ra mắt bạn đọc lần đầu ở Pháp tiểu thuyết Vòng quanh thế giới trong 80 ngày đăng rải rác nhiều kỳ trên báo, được dư luận đặc biệt chú ý ngay và từ trang giấy nó đi vào đời sống lúc nào không biết. Khi đăng tới cuối truyện, lúc Philát Phốc chỉ còn cách Đại Tây Dương nữa là về tới đích, thì những bức điện của các hãng vận tải đường biển Mỹ gửi tới tấp đến tác giả, hứa tặng những món tiền khổng lồ nếu Philát Phốc chọn con tàu của hãng họ để đi chặng cuối cùng về nước. Juyn Vecno dành cho Philát Phốc mua riêng một con tàu nhỏ vượt Đại Tây Dương. Cuốn tiểu thuyết này, Tônxtôi đọc cho các con nghe, hấp dẫn đến nỗi nhà văn vừa đọc vừa minh họa bằng hình vẽ. (Hiện

nay còn lưu lại 17 bức tranh của Tônxtôi vẽ bằng bút và mực đen minh họa cuốn tiểu thuyết).⁽¹⁾

Nicolai Ôstrôpxki, nhà văn thân thuộc của thanh niên, tác giả Thép đã tôi thế đấy, cho biết những cảm giác thời niên thiếu của mình khi đọc Juyn Vecơ: "Ông không chỉ là một vị cứu tinh của tuổi thơ của tôi, đối với tôi ông còn là một cái gì lớn hơn thế!... Những phát minh kỳ diệu của Juyn Vecơ đã chiếm một vị trí khác thường trong trái tim tôi! Tôi đã xúc động biết bao khi đọc những tập sách dày của ông và đau khổ rằng sớm hay muộn rồi tôi cũng phải đọc đến chỗ kết thúc"⁽²⁾.

Trong thời đại khoa học và kỹ thuật này, có lẽ nền văn học của ta cũng phải suy nghĩ nhiều hơn nữa về "hiện tượng Juyn Vecơ". Chúng ta rất cần những tác phẩm văn học, cả sáng tác và dịch, thông qua hình thức hấp dẫn của tiểu thuyết khoa học, khích lệ ở thanh niên tinh thần yêu khoa học kỹ thuật, dám ước mơ, tìm tòi, dám khát vọng hiểu biết và chinh phục thiên nhiên... Cuốn sách của Juyn Vecơ ra mắt bạn đọc với lòng mong muốn đáp ứng được phần nào yêu cầu chính đáng đó.

DUY LẬP

⁽¹⁾ Trong cuốn *Ba cuộc đời của Juyn Vecơ* (Kirin. An dréep) M. 1956 (tiếng Nga) có in một số tranh như thế của Tônxtôi.

⁽²⁾ Epghehri Brandixơ: *Juyn Vecơ ở Nga và Liên xô*, tạp chí *Lettres soviétiques*, số 230 - 1978, tr. 180.

80 NGÀY
VÒNG QUANH THẾ GIỚI

I

PHILIÁT PHỐC VÀ VAN NẮNG NHẬN NHAU
LÀM CHỦ VÀ TÒ NHU THỂ NÀO

Vào năm 1872, ngôi nhà số 7 phố Xavin, bên công viên Bécclinhtơn - ngôi nhà tại đó Sêridan đã tạ thế năm 1814 - là nơi ở của ngài Philiat Phốc, một trong những hội viên kỳ dị nhất và đặc biệt nhất của "Câu lạc bộ - Cải cách Luân đôn", mặc dầu ông ta vẫn cố vẽ cố gắng không làm gì để mọi người chú ý.

Vậy là, kế vị cho một trong những nhà hùng biện lớn nhất làm vinh dự cho nước Anh là ông Philiat Phốc này, một nhân vật bí hiểm, mà người ta không biết gì ngoài cái điều đó là một con người rất hào hoa phong nhã và là một trong những nhà quý phái điển trai nhất của xã hội thượng lưu Anh.

Người ta bảo ông ta giống Barron, - giống ở cái đầu, bởi vì chân ông thì không chệ vào đầu được¹⁾, - nhưng

---

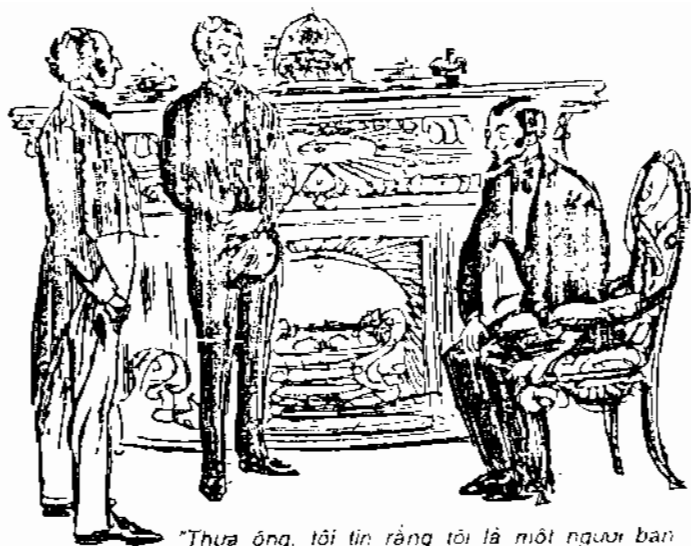
¹⁾ Barron (1788 - 1824), nhà thơ lớn nước Anh, là một người thọt chân, ở đây c nói Philiat Phốc vẽ hình thể là một người hoàn hảo từ đầu đến chân.

một Baron có râu mép và râu quai nón, một Bairon lạnh như tiền, có thể sống nghìn năm cũng không già.

Là người Anh thì nhất định rồi, nhưng Philát Phốc có lẽ không phải người Luân Đôn. Người ta không bao giờ thấy ông ở Sở giao dịch chứng khoán hoặc ở Ngân hàng, hoặc ở bất cứ một thương điểm nào của thành phố. Cả những vũng tàu và những bến tàu ở Luân Đôn cũng chưa bao giờ tiếp nhận con tàu nào có tên chủ tàu là Philát Phốc. Nhà quý phái ấy không có chân trong bất cứ một ban trị sự nào. Tên tuổi ông không bao giờ vang lên dù trong một hội luật sư hay ở Thánh đường, tại khách sạn Liucôn hay tại khách sạn Gờrây. Ông không bao giờ cãi ở Tòa án đại pháp quan cũng như ở Cao đẳng pháp viện, ở Tài chính pháp viện cũng như ở Tòa án Giáo hội. Ông không phải một nhà kỹ nghệ hay một thương gia, một lái buôn hay một người làm ruộng. Ông không có chân trong Học viện hoàng gia Anh hoặc Học viện Luân Đôn, Viện Thủ công nghiệp hoặc Viện Rútxen, Viện Văn học phương Tây hoặc Viện Luật, cũng không ở trong các Viện Công nghệ và Khoa học Liên hợp đặt dưới sự bảo trợ trực tiếp của Đức Hoàng thượng. Cuối cùng ông không tham gia một hội nào trong vô vàn những hội đầy dẫy ở thủ đô nước Anh, từ Hội kèn Aemônia, đến Hội Côn trùng học lập ra chủ yếu nhằm mục đích trừ diệt những loài sâu bọ có hại.

Philát Phốc là hội viên của Câu lạc bộ - Cái cách, có thể thôi.

Giả thử có người nào lấy làm lạ rằng một nhà quý phái bí hiểm như thế sao được là hội viên của cái hội đảng trọng này, thì người ta sẽ trả lời rằng ông ta có sự

*"Thưa ông, tôi tin rằng tôi là một người bạn
thật thà, lương thiện"*

giới thiệu của Ngân hàng, anh em Barinh, tại đó ông có một khoản tiền đổi phiếu giao ngân. Cho nên Philát Phốc có một "máu mặt" nào đó do những ngân phiếu của ông vẫn được trả đều đặn trước mắt mọi người theo sự thanh toán của nhà ngân hàng đối với một ông chủ nợ cố định.

Ông Philát Phốc ấy có giàu không? Hiển nhiên là giàu. Nhưng ông ta đã làm giàu như thế nào, thì những giới am hiểu nhất cũng không biết đằng nào mà nói, và muốn biết điều đó thì người cuối cùng phải hỏi đến chỉ có thể là ông Phốc. Dầu sao mặc lòng, ông không hề vung tay quá trán, mà cũng không keo bần, bởi vì bất cứ ở đâu cần góp tiền cho một công việc cao quý, có ích hoặc từ thiện là ông đều lặng lẽ và thậm chí giấu tên mình mang đến.

Tóm lại, không ai kín đáo hơn nhà quý phái này. Ông chỉ muốn thật ít nói, và ông càng im lặng lại càng có vẻ bí hiểm. Tuy nhiên, cuộc sống của ông rất minh bạch, mà mọi việc ông làm cứ diễn ra mây móc và đơn điệu, đến nỗi trí tưởng tượng của mọi người càng bị kích thích cứ muốn tìm hiểu xem đằng sau đó có ẩn cái gì không.

Ông ta đã đi đây đó chưa? Chắc chắn rồi, bởi vì không ai thông thạo bản đồ thế giới hơn ông. Không một nơi nào đủ xa xôi hẻo lánh đến đâu mà ông không tỏ ra có sự hiểu biết đặc biệt. Thỉnh thoảng, chỉ qua vài lời, gọn và rõ, ông cũng chính biết bao câu chuyện đồn đại trong câu lạc bộ về những nhà du lịch mất tích hoặc bị lạc; ông vạch ra những khả năng thật sự, và những lời nói của ông thường cứ như được một tài tiên tri mách bảo, vì cuối cùng thì bao giờ chúng cũng được sự kiện xác minh. Con người này hầu phải đã đi khắp nơi, - ít nhất là trong trí.

Tuy nhiên, điều chắc chắn là đã từ nhiều năm nay, Philibôt Phốc không rời khỏi Luân Đôn. Những người có vinh dự quen biết ông ta hơn người khác một chút chứng thực rằng không ai dám nói là đã thấy ông ở nơi nào khác ngoài con đường thẳng hàng ngày từ nhà đến Câu lạc bộ. Cách tiêu khiển duy nhất của ông là đọc báo và chơi bài "uyt". Ở cái trò chơi lãng lẽ ấy thật là hợp với bản tính ông, ông thường hay được, nhưng tiền để chơi không bao giờ bỏ hầu bao mà thành một khoản quan trọng trong quỹ từ thiện của ông. Và chẳng cần phải nhận thấy rằng ông Phốc hiển nhiên là chơi để mà chơi, không phải để được. Chơi bài đối với ông như một trận đấu, một cuộc vật lộn với khó khăn, nhưng một cuộc vật lộn không náo động, không rời chỗ, không mệt nhọc, và điều đó hợp với tính cách ông.

Người ta không thấy Philát Phốc có vợ con gì - điều này có thể xảy ra với những người lương thiện nhất - cũng không thấy họ làm hề bạn gì cả - điều này quả là hiếm có hơn. Philát Phốc sống độc thân trong ngôi nhà của ông ở phố Xavin không người lai vãng. Chẳng bao giờ có ai kháo chuyện gì về nội tình trong nhà ông. Một người hầu cũng đủ phục vụ ông. Ông ăn trưa, ăn tối ở câu lạc bộ vào những giờ đã định đúng ram rắp, cũng vẫn trong căn phòng ấy, ở bàn ăn ấy, không tiếp đãi bạn đồng sự, không mời khách, và chỉ về nhà để ngủ, vào đúng nửa đêm, không bao giờ sử dụng đến những căn buồng rất tiện nghi của Câu lạc bộ Cải cách dành cho các hội viên. Trong hai mươi bốn tiếng đồng hồ, ông sống mười tiếng ở nhà hoặc để ngủ, hoặc để tắm rửa. Nếu cần dạo bước thì lần nào cũng như lần nào, với bước chân đều đều, ông đi lại trong căn phòng ra vào lát gỗ khảm, hoặc dọc hành lang vòng quanh nhà, dưới một mái vòm lắp kính xanh được chống đỡ bởi hai mươi cột đá vân ban đỏ theo kiến trúc iônich. Nếu ông ăn tối hoặc ăn trưa thì đã có nhà bếp, tủ thức ăn, phòng dọn ăn, cửa hàng cá, cửa hàng sữa của câu lạc bộ cung cấp cho ông những món dự trữ ngon lành đã có những người hầu của câu lạc bộ, những con người trịnh trọng bận quần áo đen, đi giày có đế lót vải len mềm, dọn cho ông ăn trong một bộ đồ sứ đặc biệt và trên chiếc khăn bàn tuyệt diệu bằng vải Saxơ; đã có những cốc pha lê của câu lạc bộ kiểu cổ này không còn nữa, đựng rượu seri,⁽¹⁾ rượu poocô⁽²⁾ hay

---

⁽¹⁾ Một thứ rượu nho trắng của Tây Ban Nha.

⁽²⁾ Một thứ rượu vang đỏ hoặc trắng của Bồ Đào Nha, rất được ưa chuộng

enout claré¹ - pha với quế và các hương liệu khác bày ra - và cuối cùng là nước đá của cầu lạc bộ - thứ nước đá được chế rất tốn phí từ những hồ ở Châu Mỹ về - nó làm giải cho những cơn nước giải khát của ông được tươi mát, uống vào hết sức dễ chịu.

Nếu sống trong những điều kiện như thế mà là người lập dị, thì phải nhận rằng sự lập dị cũng có cái hay.

Ngôi nhà phố Xavin đang lỏng lẻo gì nhưng lại giá trị ở chỗ hết sức tiện nghi. Và lại, với những thói quen bất di bất dịch của người thuê nhà, công việc phục vụ ở đây chẳng còn lại bao nhiêu. Tuy nhiên, Philiat Phốc đòi hỏi ở người hầu duy nhất của công một đức tính chính xác đúng quy tắc khác thường. Cũng chính hôm đó, ngày mùng 2 tháng mười, Philiat Phốc đã thái hời hợt với người hầu duy nhất của công một đức tính chính xác đúng quy tắc khác thường. Cũng chính hôm đó, ngày mùng 2 tháng mười, Philiat Phốc đã thái hời hợt với người hầu duy nhất của công một đức tính chính xác đúng quy tắc khác thường. Cũng chính hôm đó, ngày mùng 2 tháng mười, Philiat Phốc đã thái hời hợt với người hầu duy nhất của công một đức tính chính xác đúng quy tắc khác thường.

Philiat Phốc ngồi chồm chạy trong chiếc ghế bành, hai chân khép lại như một người lính đang đứng duyệt binh, hai bàn tay chống lên đầu gối, ngườiưỡn thẳng, đầu ngẩng cao, nhìn chiếc kim đồng hồ quả lắc đang chuyển động - một bộ máy phức tạp chỉ có giờ, phút, giây, ngày, tháng và năm. Đền đúng mười một giờ rưỡi, theo thói quen hằng ngày ông Phốc phải ra khỏi nhà đi đến Cầu lạc bộ Cầu cách.

Vừa lúc ấy, có tiếng gõ của phòng khách nhỏ nơi Philiat Phốc đang ngồi.

---

¹ Một thứ rượu nho ở Boocđô (Pháp).

Giôm Phocxơ, anh chàng bị thái hời, hiện ra.

"Anh hầu mới xin gặp", - anh ta nói.

Một chàng trai chạc ba mươi tuổi ra mặt và cúi chào.

- Anh là người Pháp mà lại tên là Giôn à? - Philiát Phốc hỏi.

- Ngoài tha lỗi, thưa tôi là Giảng ạ - anh chàng mới đến trả lời - Giảng Vạn Năng¹¹, một biệt hiệu người ta vẫn gọi tôi do tôi có năng khiếu trời phú cho là tháo vát trong mọi công việc. Tôi nghĩ mình là người tử tế, thưa ngài, nhưng, nói cho thật thà, tôi đã qua nhiều nghề. Tôi đã làm người hát rong, làm diễn viên cưỡi ngựa trong rạp xiếc, từng nhào lộn trên mình ngựa như Lêôta, và nhảy thể dục, để sử dụng có lợi hơn những tài năng của mình, và sau cùng tôi làm đội trưởng đội cứu hỏa ở Pari. Trong hồ sơ thành tích của tôi có ghi cả những đám cháy nổi tiếng. Nhưng thế là đã năm năm nay tôi rời nước Pháp, và làm hầu phòng ở nước Anh để được hưởng chút đời sống gia đình. Nay, không có việc làm và được biết ngài Philiát Phốc là con người chuẩn mực nhất và tinh tạy nhất của Vương quốc Liên hiệp, tôi xin đến trình diện ngài với hy vọng được sống yên ổn ở đây và quên cái tên Vạn Năng ấy đi.

- Vạn Năng nghe được đấy - nhà quý phái trả lời - Người ta đã giới thiệu anh với tôi. Tôi được nghe những nhận xét tốt về anh. Anh rõ những điều kiện của tôi chưa?

- Thưa rõ ạ.

---

¹¹ Nguyên văn tiếng Pháp: Jean Passepartout. Passepartout là một thứ chìa khóa dùng để mở được nhiều khóa. Chúng tôi không phiên âm mà dịch là "Vạn Năng", vì đây là một biệt hiệu, nói lên một tính cách tiêu biểu của nhân vật.

- Được. Đồng hồ anh mấy giờ?

- Mười một giờ hai mươi hai - Vạn Năng rút từ trong đáy túi áo ghi-lê ra một cái đồng hồ của quýt bằng bạc to tướng đáp.

- Đồng hồ anh chậm rồi - Ông Phốc nói.

- Xin ngài thứ lỗi, đời nào thế được ạ.

- Đồng hồ anh chậm bốn phút. Không sao. Chỉ cần biết có sai chệch. Vậy thôi, từ lúc này, mười một giờ hai mươi chín phút sáng, ngày thứ tư mồng 2 tháng Mười năm 1872, anh làm cho tôi.

Nói xong Philát Phốc đứng lên, tay trái cầm lấy mũ, đặt mũ lên đầu với cử động của một người máy và biến đi không nói thêm một lời nào.

Vạn Năng nghe tiếng cánh cửa đóng lại phổ đồng lại lần thứ nhất: đó là ông chủ mới của anh ra đi; rồi lần thứ hai: đó là người làm trước, Giêm Phoécxtơ, đi nốt.

Còn lại một mình Vạn Năng trong ngôi nhà phố Xavin.

II

NHƯ THẾ NÀO MÀ VẠN NĂNG ĐỊNH NINH RẰNG CUỐI CÙNG ĐÃ TÌM THẤY LÝ TUỞNG CỦA MINH

"Quá thật, - Vạn Năng nghĩ bụng, thoát đầu hơi bằng hoàng - mình đã thấy ở cửa hàng bà Tútxô những anh chàng cũng rất giống chẳng kém gì ông chủ mới của mình".

Cùng nên nói rõ ở đây những "anh chàng" của bà

Tút-xô là những hình nhân bằng sáp, ai đến Luân Đôn cũng phải tìm xem, và thật tình chúng chỉ thiếu có lời nói.

Trong khoảng thời gian ngắn ngủi mà anh vừa thoáng thấy Philiat Phốc, Vạn Nang đã nhanh chóng những kỹ lưỡng quan sát ông chủ tướng lai của mình. Đó là một người trạc bốn mươi, có khuôn mặt quý phái và đẹp, dáng người cao, hơi dầy một chút nhưng cũng không vì thế mà xấu đi; tóc và râu quai nón vàng hung, trán phẳng không có vết nhăn bên thái dương, khuôn mặt hơi xanh hơn là hồng hào, hàm răng tuyệt đẹp. Ông ta có vẻ đạt tới độ cao nhất cái mà những nhà xem tướng gọi là "sự thư thái trong hành động", cái bản lĩnh chung của tất cả những người làm việc nhiều hơn là ôn ào, điềm tĩnh, lạnh lùng, mắt trong suốt, mí mắt không động, đó là điển hình hoàn thiện của những người Anh gan lì được thấy khá nhiều trong Vương quốc Liên hiệp, mà ngọn bút vẽ của Angiêlica Hốpman đã miêu tả tuyệt diệu cái dáng bộ hơi kiêu cách. Xét trên mọi hành vi trong cuộc sống của ông, nhà quý phái này cho ta hình ảnh một con người hết sức cân bằng trong tất cả các bộ phận của mình, điềm đạm một cách đúng mức, hoàn hảo như một cái đồng hồ thật đúng của hãng Lơrôi hay hãng Ốc-sô. Bởi vì, quả thật Philiat Phốc là sự chính xác hiện thành người, điều này thấy rõ ở "cách diễn cảm của chân tay ông", bởi vì ở con người, cũng như ở các động vật, chính chân tay cũng là những cơ quan biểu thị tình cảm.

Philiat Phốc thuộc loại những con người chính xác một cách toán học, không bao giờ vội nhưng luôn luôn sẵn sàng, dè sẻn từng bước chân và nhất cử nhất động. Ông không bước một bước thừa, bao giờ cũng đi đường ngắn nhất. Ông không phi một cái nhìn vắn vơ lên trần

nhà. Ông không bao giờ cho phép mình có một cử chỉ nào vô ích. Người ta không bao giờ thấy ông xúc động hay bối rối. Đó là con người ít vội vã trên đời, nhưng bao giờ cũng đến đúng giờ. Tuy nhiên ta cũng hiểu rằng ông sống độc thân và có thể nói là ngoài mọi sự giao du trong xã hội. Ông biết trong cuộc sống phải để ý đến những va chạm, và vì những va chạm làm ta chậm trễ cho nên ông không va chạm với ai cả.

Còn về phần Giảng, biệt hiệu Vạn Năng, một dân Paris chính cống Paris, từ năm năm nay ở nước Anh và làm nghề hầu phòng tại Luân Đôn, anh đã uống công tìm không ra một ông chủ nào để mình có thể thật lòng gắn bó.

Vạn Năng không giống chút nào với những loại Frôngtan¹¹, Maxcari¹² có cái nhìn tự thị và lạnh lùng, chúng bước đi vênh mặt, nhún vai và cư xử như những tên lão tước vô liêm xỉ. Không, Vạn Năng là một chàng trai tử tế, khuôn mặt dễ thương, môi hơi dày lên luôn sẵn sàng để nếm hoặc để âu yếm, một con người hiền lành và tốt bụng, với cái đầu tròn trĩnh như ta vẫn thích được nhìn thấy trên những đôi vai bè bẹt. Anh có đôi mắt xanh, thần sắc linh lợi, khuôn mặt khá dầy dà để có thể tự nhìn thấy gò má của mình, ngực nở, thân hình lực lưỡng, bắp thịt rắn chắc, và anh có một sức khỏe phi thường được phát triển tuyệt diệu nhờ những sự rèn luyện thời trẻ. Bộ tóc nâu của anh hơi xù lên dữ dội. Nếu như những nhà điêu khắc thời cổ biết đến mười tám cách để sửa sang bộ tóc của Minécva, thì Vạn Năng chỉ biết một cách sắp đặt bộ tóc của mình: ba nhất lược thưa, là anh đã đội mũ rồi.

---

¹¹ Frontin, Mascarille: những nhân vật trong các hài kịch Pháp.

Nếu nói rằng tính tình cởi mở của anh hầu này hòa hợp với tính cách của Philiát Phốc, thì một người có chút ít thận trọng cũng không cho phép mình nói như vậy. Liệu Vạn Năng có phải là người hầu thật đúng như ông chủ của anh cần đến không? Phải chờ hạ hồi phân giải. Sau một thời trai trẻ khá lênh đênh, như ta đã biết, anh khao khát được nghỉ ngơi. Được nghe người ta tán tụng tính quy củ của người Anh và sự lạnh lùng nổi tiếng của các nhà quý phái, anh sang kiếm ăn bên nước Anh. Nhưng cho đến nay, số phận anh thật trở trêu. Anh không ở hẳn được nơi nào. Anh đã làm qua mười nhà, tất cả các ông chủ ấy đều tính khí kỳ dị, thất thường, thích giang hồ phiêu lãng - điều đó không còn hợp với Vạn Năng được nữa. Người chủ cuối cùng của anh, nhà quý tộc trẻ tuổi nghị sĩ Longxferi, sau những đêm trác táng trong những "phòng ăn sò" ở Chợ Hầy, thường hay trở về nhà say mèm trên vai các thầy cảnh sát. Vạn Năng, muốn trước hết giữ được lòng kính trọng ông chủ mình, đánh liều đưa ra một vài nhận xét kính cẩn nhưng bị hất hủi, và anh bỏ đi ngay. Vừa lúc ấy anh được biết ngài Philiát Phốc đang cần một người hầu. Anh đi tìm hiểu về nhà quý phái ấy. Một nhân vật có cuộc sống mực thước đến thế, không ngủ lang, không đi chơi xa, không bao giờ vắng nhà chỉ một ngày, hẳn là chỉ có thể thích hợp với anh. Anh đến trình diện và được thu nhận trong những điều kiện như ta biết.

Vậy là, khi đồng hồ vừa điểm mười một giờ rưỡi, Vạn Năng còn lại một mình trong ngôi nhà phố Xavm. Ngay tức khắc anh bắt đầu đi xem xét ngôi nhà. Anh đi khắp từ hầm rượu đến gác xép. Ngôi nhà sạch sẽ, ngăn nắp, nghiêm chỉnh, khác khổ, biết tổ chức thuận tiện cho

công việc, vừa ý anh. Nó cho anh cảm giác về một cái vỏ ốc đẹp, nhưng một vỏ ốc thấp sáng và sưởi ấm bằng khí đốt bởi vì khí Hydro cacbon ở đây đủ dùng cho tất cả mọi nhu cầu về thấp sáng và đun sưởi. Vạn Năng tìm thấy không khó khăn gì cần buồng dành cho anh ở tầng ba. Căn buồng vừa ý anh. Những chuông điện và ống nghe cho phép từ đó liên lạc được với phòng ở tầng một và tầng hai. Trên lò sưởi, một chiếc đồng hồ điện lấy giờ theo chiếc đồng hồ quả lắc ở phòng ngủ của Philát Phốc và cả hai đồng hồ cùng chỉ một giây trong cùng một lúc.

"Tốt lắm, tốt lắm!" Vạn Năng nghĩ bụng.

Anh cũng để ý thấy trong buồng anh có một bảng tiêu dẫn treo phía trên đồng hồ. Đó là chương trình công việc hàng ngày. Nó bao gồm - từ tám giờ sáng, là giờ Philát Phốc thức dậy theo quy định, đến mười một giờ rưỡi, là giờ ông ra khỏi nhà đi ăn trưa ở Câu lạc bộ Cái cách - tất cả mọi chi tiết của công việc, bữa trà với bánh mỳ nướng vào tám giờ hai mươi ba, nước gạo râu vào chín giờ kém hai mươi bảy, sữa sang đầu tóc vào mười giờ kém hai mươi, v.v... Rồi từ mười một giờ rưỡi sáng đến nửa đêm - giờ đi ngủ của nhà quý phái rất quý củ này - tất cả đều được chỉ rõ, định trước, điều hoà. Vạn Năng cảm thấy vui thích được nghiên ngẫm chương trình ấy và ghi lòng tạc dạ những điều khoản này nọ của nó.

Còn về cái tủ quần áo của ông chủ, thì nó được sắp đặt và tổ chức một cách tuyệt diệu. Mỗi cái quần, cái áo hoặc áo ghi-lê đều mang số thứ tự có ghi lại trong một cuốn sổ xuất nhập, chỉ rõ đến ngày nào những quần áo đó được lần lượt dùng đến tùy theo từng mùa. Với giấy dếp cũng có quy định như vậy.

Tóm lại, trong ngôi nhà phố Xavin này, - mà vào thời

Ông Sêridan tiếng tâm lýng lấy những tính tình phóng dăng hẳn là vương quốc của sự bừa bộn - có đầy đủ tiện nghi cho một cuộc sống khá giả. Không có tủ sách, cũng chẳng có sách, sách ở đây hẳn là vô dụng đối với ông Phốc, vì ông đã sẵn trong tay hai thư viện của Cầu lạc bộ Cải cách, một thư viện văn học, một thư viện luật học và chính trị. Trong phòng ngủ có một tu kết cỡ trung bình với cách cấu tạo chống được cả nạn cháy nhà và kẻ cắp. Trong nhà không có vũ khí, không một dụng cụ săn bắn hoặc giết người. Tất cả ở đây cho thấy những tập quán hiền lành nhất.

Sau khi đã xem xét tỉ mỉ nơi ở này, Vạn Năng xoa tay, khuôn mặt tròn vành vạnh của anh tươi hơn hớn, và anh vui vẻ nhắc lại:

"Tốt lắm! đây mới đúng là cái ta đang cần! Ngài Phốc và ta sẽ hoàn toàn an ý với nhau. Một con người ru rú cấm cung và mục thuốc! Một cái máy thực thụ! Chà, mình chẳng lấy gì làm khó chịu phải hấu hạ một cái máy!".

III

LÀM THẾ NÀO MÀ NÓ RA MỘT CUỘC CHUYỆN TRÒ CÓ THỂ RẤT TAI HẠI CHO PHI LIÁT PHỐC

Phi liát Phốc rời ngôi nhà phố Xavin của mình vào lúc mười một giờ rưỡi, và sau khi đã đặt năm trăm bảy mươi lăm lần bàn chân phải trước bàn chân trái và

năm trăm bảy mươi sáu lần bàn chân trái trước bàn chân phải, ông đến Cầu lạc bộ Cải cách, một tòa nhà lớn dựng lên ở phố Panman¹⁾, với số tiền xây nhà không dưới ba triệu bạc.

Philát Phốc đến ngay nhà ăn, một căn phòng có chín cửa sổ trông ra một cái vườn ngoạn mục mà cây cối về mùa thu đã vàng rực. Ở đó, ông ngồi vào bàn ăn quen thuộc trên bàn đã bày sẵn bộ đồ ăn của ông. Bữa ăn trưa của ông gồm một món ăn khai vị, một con cá luộc rưới nước xốt hảo hạng, một đĩa thịt bò quay đỏ rói, có điểm thêm nấm làm gia vị, một cái bánh ngọt nhân đại hoàng và quả phúc bồn tử xanh, một miếng pho mát chester²⁾, - và cuối cùng là một vài tách chè thượng hạng, thứ chè được đặc biệt mua về cho nhà ăn của Cầu lạc bộ Cải cách.

Mười hai giờ bốn mươi bảy phút trưa, nhà quý phái đứng lên đi đến phòng đại sảnh, một căn phòng rộng rãi, trang trí những bức họa đóng khung sang trọng. Ở đây, một người hầu đưa ông tờ Thời báo chưa rọc, và Philát Phốc cần mẫn mở tờ báo với một bàn tay thành thạo, chứng tỏ ông đã rất quen với cái thao tác khó khăn này. Philát Phốc đọc tờ báo ấy đến ba giờ bốn mươi lăm, và thời gian đọc tờ Ngọn cờ tiếp theo kéo dài đến bữa tối. Bữa ăn này cũng được thực hiện trong những điều kiện như bữa trưa, có phụ thêm món "nước xốt hoàng gia Anh".

Đến sáu giờ kém hai mươi, nhà quý phái lại có mặt trong phòng đại sảnh và mãi mê đọc tờ Thời sự - Buổi sáng.

---

¹⁾ Một phố ở Luân Đôn, khu vực các cầu lạc bộ - N.D.

²⁾ Thứ pho mát làm ở thành phố Chester ở Anh, nổi tiếng là ngon

Nửa giờ sau, một số hội viên Câu lạc bộ Cải cách bước vào và đến ngồi bên lò sưởi đốt than đá. Đó là những bạn chơi bài quen thuộc của Philiát Phốc cũng máu mê bài "uýt" như ông: kỹ sư Andriu Xtua, các chủ ngân hàng Giôn Xulivan và Xamuen Falentin, nhà công nghệ sản xuất rượu bia Tômát Flanagan, và Gôchiê Ramphơ một trong những uỷ viên quản trị của Ngân hàng nước Anh, - những nhân vật giàu có và được kính nể, ngay cả trong Câu lạc bộ này mà hội viên không thiếu những tay tai to mặt lớn của giới kỹ nghệ và tài chính.

- Ông Ramphơ này, - Tômát Flanagan hỏi, - cái vụ mất trộm ấy ra sao rồi?

Ông Fogg đến câu lạc bộ Reform

- Chà. - Andriu Xtua đáp. - Nhà băng mất tôi món tiền ấy thôi.

- Trái lại. - Gôchiê Ranphơ nói. - tôi hy vọng chúng ta sẽ tóm được thủ phạm. Nhiều viên thám tử, những tay khá sành sỏi, đã được phái sang châu Mỹ và châu Âu, ở tất cả các bến cảng quan trọng nơi hành khách lên xuống tàu, và thằng cha kia khó mà thoát được tay họ.

- Vậy người ta đã biết hình dạng tên kẻ trộm rồi ư? - Andriu Xtua hỏi.

- Trước hết, đây không phải một tên trộm, - Gôchiê Ranphơ nghiêm trang trả lời.

- Sao, cái thằng cha đã xoáy năm mươi lăm ngàn livrơ¹¹ tiền giấy (1 triệu 375.000 frăng) mà lại không phải là một tên trộm ă?

- Không. - Gôchiê Ranphơ đáp.

- Vậy thời đó là một nhà công nghệ? - Giôn Xulivan hỏi.

- Báo *Thời sự buổi sáng* khẳng định là một nhà quý phái.

Con người đưa ra câu trả lời đó chẳng phải ai khác mà chính Philiat Phốc, lúc bảy giờ mới lộ đầu ra khỏi chồng báo chất quanh ông. Đồng thời Philiat Phốc chào các bạn đồng sự, và nhận lại lời đáp lễ.

Sự kiện họ đang bàn đến, và được các báo chí Vương quốc - Liên hiệp tranh cãi sôi nổi. Một bó bạc giấy, gồm số tiền khổng lồ năm mươi lăm ngàn livrơ, bị mất cấp trên ngân vản đề tiền của viên chánh thủ quỹ Ngân hàng Anh.

---

¹¹ Livrơ đồng tiền Anh, cũng gọi là đồng bang (thực sterling)

Nếu ai ngạc nhiên rằng một vụ trộm như vậy lại có thể dễ dàng xảy ra đến thế, ngài phó Giám đốc Gôchie Ranpho chỉ trả lời chính vào lúc ấy, viên thủ quỹ đang lặn vào sổ một khoản nhập basilinh sáu penxơ⁽¹⁾, và người ta không thể để mắt đến tất cả.

Nhưng cũng cần nói rõ ở đây - điều này khiến sự việc dễ hiểu hơn - là nhà Ngân hàng Anh kỳ lạ ấy có vẻ lo lắng quá đáng đến lòng tự trọng của công chúng. Không người bảo vệ, không lính gác, không lưới sắt! Vàng bạc, ngân phiếu được bày ra thò cửa và có thể nói là phó mặc cho bất cứ một anh cha cang chú kiết nào. Người ta không thể đặt nghi vấn về phẩm giá một khách qua lại nào đó. Một trong những nhà quan sát giỏi nhất về phong tục Anh còn kể chuyện này: Một hôm có mặt trong một căn phòng của Ngân hàng, ông đã nảy ý hiếu kỳ muốn nhìn thật kỹ một thoi vàng nặng khoảng bảy đến tám livrơ⁽²⁾ bày trên ngăn ván để tiền của viên thủ quỹ; ông cầm lấy thoi vàng đó, ngắm nghía nó, chuyển tay cho người bên cạnh, người này lại chuyển cho người khác, cứ thế thoi vàng được chuyển mãi đến tận cuối một cái hành lang tối om, và chỉ nửa giờ sau mới trở về chỗ cũ, mà viên thủ quỹ vẫn chưa hề ngẩng đầu lên.

Nhưng, vào ngày 29 tháng chín, sự việc xảy ra lại không đúng hẳn như thế. Cái bó bạc giấy không quay trở lại và khi chiếc đồng hồ trắng lệ đặt trên bàn giấy phòng khách điểm đúng năm giờ là giờ đóng cửa công

---

⁽¹⁾ Silinh (Shilling): tiền Anh bằng 1/20 đồng bảng (live-sterling); penxơ (pence), đồng xu ở Anh bằng 2/12 silinh, tức 1/240 livrơ.

⁽²⁾ - Livre: ở đây là một đơn vị đo trọng lượng, ngày xưa, giá trị thay đổi. Có người cho rằng vào khoảng nửa kilôgam.

sở, thì Ngân hàng Anh chỉ còn việc chuyển khoản tiền năm mươi lăm nghìn livrơ sang mục lỗ lãi.

Vụ trộm đã được chính thức thừa nhận hai năm rưỡi, những viên chức, những "nhà thám tử", chọn trong số người tài giỏi nhất, được phái đến các hải cảng lớn, đến Liverpool, Glátgao, Lơ Havơ, Xuyê, Brindixi, Nữu Ước.v.v.... với lời hứa hẹn nếu tìm ra thủ phạm sẽ được thưởng hai nghìn livrơ (50.000 phật lạng) và năm phần trăm số tiền thu hồi được. Trong khi chờ đợi những tin tức do cuộc điều tra đã bắt đầu hể dõ đưa lại, các viên thanh tra ấy có nhiệm vụ quan sát cẩn thận những hành khách đến hoặc đi lại các bến cảng này.

Thế nhưng, đúng như tờ Thời sự buổi sáng đã viết, người ta có lý do để cho rằng thủ phạm vụ trộm không nằm trong một tổ chức trộm cắp nào ở nước Anh. Trong ngày 29 tháng chín ấy, người ta đã để ý có một nhà quý phái ăn bận sang trọng, cử chỉ lịch sự, điệu bộ nhã nhặn, đi lại trong phòng trả tiền nơi xảy ra vụ trộm. Cuộc điều tra đã cho phép khôi phục lại khá đúng hình dạng nhà quý phái ấy, và hình dạng này lập tức được loan báo cho tất cả các thám tử ở Vương quốc - Liên hiệp và trong lục địa. Cho nên một vài người thành thạo - trong đó có Gôchiê Ranphơ - tự thấy có cơ sở để hy vọng rằng tên trộm sẽ không trốn thoát.

Đúng như người ta nghĩ, sự kiện này đã thành chuyện thời sự ở Luân Đôn và khắp nước Anh. Người ta tranh cãi, người ta sôi nổi bàn tán khẳng định hoặc bài bác những triển vọng thành công của sở cảnh sát chính quốc. Cho nên chẳng có gì lạ nếu thấy các hội viên Câu lạc bộ Cải cách cũng bàn luận vấn đề này.

nhất là khi một phó Giám đốc của Ngân hàng cũng có mặt trong số họ.

Ngài Gôchiê Ranphơ đáng kính không muốn nghĩ ngờ kết quả cuộc điều tra, vì cho rằng món tiền thưởng hẳn sẽ đặc biệt kích thích lòng hăng hái và trí thông minh của các viên chức. Nhưng người bạn đồng sự của ông, Andriu Xtua, lại không chút chia sẻ niềm tin ấy. Thế là cuộc tranh luận cứ tiếp tục giữa các nhà quý phái cùng ngồi ở một bàn chơi bài "uyt". Xtua ngồi trước Flanagan, Falentin ngồi trước Philát Phốc. Trong khi chơi bài người chơi không nói gì, nhưng giữa các ván bài câu chuyện bị ngắt quãng trở lại càng sôi nổi hơn.

Tôi cho rằng, - Andriu Xtua nói, - tên kẻ trộm vẫn có cơ trốn thoát, hẳn tất nhiên phải là một tay quý quyết lắm!

- Thôi đi! Ranphơ đáp lại, không còn xó xỉnh nào cho hắn ẩn náu được nữa đâu.

- Nói lại!

- Vậy ngài muốn hắn đi đâu?

- Tôi biết được, - Andriu Xtua trả lời, - nhưng dù sao trái đất vẫn khá rộng.

- Ngày xưa thì rộng đấy... - Philát Phốc khề lăm lăm - Đến lượt ngài bắt cái, - ông nói tiếp và chia cổ bài cho Tômát Flanagan.

Ván bài bắt đầu, cuộc tranh cãi tạm gác lại. Nhưng chẳng bao lâu Andriu Xtua lại khơi chuyện:

- Ông nói sao, ngày xưa à! Hay là trái đất đã bé đi chăng?

- Đúng thế, - Gôchiê Ranphơ đáp lại, - Tôi đồng ý với ông Phốc, Trái đất đã bé đi, bởi vì bây giờ ta đi khắp

trái đất nhanh gấp mười lần một trăm năm trước. Và chính điều đó, trong trường hợp ta đang xét, sẽ khiến cho những cuộc tìm kiếm nhanh hơn.

- Và cuộc trốn chạy của tên trộm cũng nhanh hơn!

- Đến lượt ngài, thưa ngài Xtua! - Philiát Phốc nói.

Nhưng ông Xtua đa nghi vẫn không chịu thua, và hết ván bài ông lại nói:

- Thưa ngài Rơnphơ, phải thừa nhận ngài đã tìm được một cách bông đùa khá thú vị là trái đất bé đi! Như vậy, bởi vì ngày nay người ta đi vòng quanh trái đất mất ba tháng...

- Tám mươi ngày thôi. - Philiát Phốc nói.

- Đúng vậy! thưa các ngài. - Giôn Xulivan nói thêm. - tám mươi ngày, từ khi "Đường sắt bán đảo Đại Ấn" đã mở thêm đoạn đường giữa Rotan và Alahabát, và đây là sự tính toán của báo Thời sự Buổi sáng:

Từ Luân Đôn đến Xuyê qua Ngọn núi Xênit và Brin - dixi, xe lửa và tàu thủy	7 ngày
Từ Xuyê đến Bom Bay, tàu thủy	13 ngày
Từ Bom Bay đến Canquýtta, xe lửa	3 ngày
Từ Canquýtta đến Hồng Kông (Trung Quốc), tàu thủy	13 ngày
Từ Hồng Kông đến Yokôhanma (Nhật Bản), tàu thủy	6 ngày
Từ Yokôhanma đến Xan Franxico, tàu thủy	22 ngày
Từ Xan Franxico đến Nữu Ước, xe lửa	7 ngày
Từ Nữu Ước đến Luân Đôn, tàu thủy và xe lửa	9 ngày
Tổng cộng 80 ngày	
- Phải, tám mươi ngày! - Andriu Xtua kêu lên, vô	

ý dành ra một con bài chủ - nhưng không kể đến thời tiết xấu, ngược gió, tai nạn đắm tàu, trật đường ray, v.v...

- Kể hết, - Philát Phốc vừa đáp lại vừa chơi tiếp, vì lần này thì cuộc tranh luận không còn kể gì đến ván bài "uyt" nữa.

- Kể cả trường hợp bọn Án Độ hoặc bọn da đỏ lột đường ray! - Andriu Xtua kêu lên, - cả trường hợp chúng chặn đánh các đoàn tàu, cướp bóc các toa tàu, giết hại hành khách!

- Kể hết, - Philát Phốc đáp, và hạ bài xuống, nói tiếp: "Hai a - tu chủ".

Andriu Xtua, đến lượt phải chia bài, vừa vợ bài vừa nói:

- Về lý thuyết, ngài có lý, ngài Phốc ạ, nhưng trên thực tế thì...

- Trên thực tế cũng vậy, thưa ngài Xtua.

- Tôi rất muốn được thấy thực tế của ngài.

- Tùy ngài thôi. Ta cùng đi nào.

- Lạy Chúa tha cho! - Xtua kêu lên, - nhưng tôi đánh cuộc bốn nghìn livơ tròn (100.000 frăng) rằng một cuộc viễn du như vậy, thực hiện trong những điều kiện như thế là không thể được.

- Rất - có - thể - được, trái lại, - Ông Phốc đáp.

- Chà, vậy thì ngài thử đi xem!

- Vòng quanh thế giới trong tám mươi ngày?

- Phải.

- Tôi sẵn sàng.

- Bao giờ?

- Ngay bây giờ.

- Thật điên rồ! - Andriu Xtua kêu lên, bắt đầu khó chịu với thái độ kháng kháng của ông bạn cũng chơi bài. - Thôi! Chơi tiếp đi thôi.

- Thế thì ngài sửa lại cho, - Philát Phốc đáp, - vì ngài "chia nhăm" rồi.

Andriu Xtua thu các quân bài về trong bàn tay run run, rồi bất thần đặt cổ bài xuống bàn:

- Đã thế thì được, ông Phốc ạ, - Xtua nói, - được, tôi đánh cuộc bốn nghìn livrơ!...

- Ông bạn Xtua thân mến của tôi ơi, - Falentin nói, - xin ông bình tĩnh cho, Có phải chuyện đùa đâu.

- Khi tôi nói: tôi đánh cuộc, - Andriu Xtua đáp, - thì không bao giờ là chuyện đùa.

- Được! - Ông Phốc nói. Rồi ông quay lại các bạn đồng sự của mình:

- Tôi có hai vạn livrơ (500.000 franc) đang gửi ở ngân hàng anh em Barinh. Tôi sẵn sàng bỏ ra số tiền đó...

- Hai vạn livrơ! - Giôn Xulivan kêu lên, - Hai vạn livrơ mà chỉ một sự chậm trễ bất ngờ cũng có thể làm ngài mất toi đấy!

- Sự bất ngờ không tồn tại, - Philát Phốc giản dị đáp lại.

- Nhưng, thưa ông Phốc, cái khoảng tám mươi ngày ấy chỉ mới tính toán như một thời gian tối thiểu.

- Một sự tối thiểu biết sử dụng là đủ cho tất cả.

- Nhưng nếu không muốn vượt quá thời hạn ấy, thì ngài phải nhảy như máy từ tàu hỏa xuống tàu thủy và từ tàu thủy lên tàu hỏa.

- Tôi sẽ nhảy như máy.

- Ngài cứ đùa!

- Một người Anh tử tế không bao giờ đùa khi đứng trước một chuyện nghiêm chỉnh như một vụ đánh cược.
- Philiat Phốc đáp lại. - tôi đánh cược hai vạn livrơ với bất cứ ai muốn tôi đi vòng quanh trái đất trong tám mươi ngày hoặc ít hơn, tức là một nghìn chín trăm hai mươi giờ hoặc một trăm mười lăm nghìn hai trăm phút. Các ngài có nhận không?

- Chúng tôi nhận. - Các ông Xtua, Phalentin, Xulivan, Flanagan và Ranphơ trả lời sau khi đã bàn bạc nhất trí với nhau.

- Tốt. - ông Phốc nói. - Chuyến tàu đi Đuvơ khởi hành tám giờ bốn mươi lăm. Tôi sẽ đi chuyến đó.

- Ngay chiều nay? - Xtua hỏi.

- Ngay chiều nay. - Philiat Phốc đáp. - Vây thôi, - ông vừa nói tiếp vừa xem một cuốn lịch túi. - vì hôm nay là thứ tư, mồng hai tháng mười, tôi phải trở lại Luân Đôn, tại chính phòng khách này của Cầu lạc bộ Cái cách, vào ngày thứ bảy 21 tháng chạp, lúc tám giờ bốn mươi lăm phút tối, nếu không thì số tiền hai vạn livrơ hiện đang đứng tên tôi tại Ngân hàng anh em Barinh sẽ thuộc các ngài trên thực tế và trên pháp luật.
- Đây là ngân phiếu số tiền đó.

Một biên bản vụ đánh cược được thảo ra và ký ngay tức khắc bởi sáu người tham gia. Philiat Phốc vẫn lạnh lùng. Tất nhiên ông không đánh cược để kiếm lời, và ông chỉ đặt cược hai vạn livrơ ấy - một nửa tài sản của ông. - vì ông dự tính có thể phải tiêu nửa tài sản kia để hoàn thành thắng lợi cái kế hoạch khó khăn nếu không nói là không thể thực hiện được này. Về phía các đối thủ của ông, họ có vẻ xúc động, không phải vì số tiền

đấu cuộc lớn, mà vị họ tự thấy có gì ấy này khi thì đấu trong những điều kiện như thế.

Lúc ấy đồng hồ đánh bảy giờ. Người ta đề nghị ông Phốc nghĩ chơi bài để có thể chuẩn bị lên đường.

"Tôi vẫn luôn luôn sẵn sàng!" - nhà quý phái lạnh như tiền ấy trả lời, và lật cây bài, ông nói:

- Tôi đánh carô. Đến lượt ngài, ngài Xưa.

IV

PHILIÁT PHỐC ĐÃ LÀM ANH HỮU VẠN NĂNG CỦA MÌNH CHẾT DỨNG NHƯ THỂ NÀO

Bảy giờ hai mươi lăm, Philiat Phốc sau khi đã được khoảng hai chục ghinê¹⁾ ở đám bài "uýt", từ giả các bạn đồng sự đáng kính của mình và rời Cầu lạc bộ Cải cách. Bảy giờ năm mươi, ông mở cửa nhà và về buồng.

Vạn Năng, vốn đã nghiên cứu chu đáo chương trình làm việc của mình, hơi ngạc nhiên thấy ông Phốc phạm lỗi không chính xác, xuất hiện vào cái giờ khác thường này. Theo bảng tiểu dẫn, ông chủ nhà phố Xavin chỉ trở về vào đúng nửa đêm.

Philiat Phốc lên thẳng buồng mình, rồi ông gọi: "Vạn Năng".

Vạn Năng không trả lời. Cậu ấy không thể để gọi anh. Đã đến giờ đấu.

---

¹⁾ Guinee: một thứ tiền xưa ở nước Anh, bằng 21 silinh - N.D.

"Vạn Năng", ông Phốc lại nói không cao giọng gì hơn. Vạn Năng tỉnh diện.

- Đây là lần thứ hai tôi gọi anh, - ông Phốc nói.

- Nhưng bây giờ chưa phải nửa đêm, - Vạn Năng đáp, đồng hồ cầm tay.

- Tôi biết, - Philát Phốc lại nói, - và tôi không trách gì anh. Mười phút nữa chúng ta đi Duver và Cale.

Khuôn mặt tròn của anh người Pháp thoáng một nét nhăn nhó. Rõ ràng là anh đã nghe nhầm.

- Ngài ra đi ạ? - anh hỏi.

- Phải, - Philát Phốc đáp, - Chúng ta sắp đi vòng quanh thế giới.

Thế là Vạn Năng, mắt mở tròn xoe, mí mắt và lông mày nhướn lên, hai tay buông thõng, người rũ xuống, phở bày tất cả những triệu chứng của sự kinh ngạc đến bàng hoàng.

- Vòng quanh thế giới! anh thiếu thào.

- Trong tám mươi này, - ông Phốc đáp lại - Cho nên chúng ta không được phút nào để phí.

- Nhưng còn hôm xiêng?... - Vạn Năng nói, cái đầu cứ lắc lư một cách vô ý thức sang phải rồi sang trái.

- Không cần hôm xiêng. Một xác du lịch thôi. Trong đó hai sơ mi len, ba đôi bít tất. Phần anh cũng vậy. Chúng ta sẽ sắm dọc đường. Anh đem xuống cho tôi cái áo choàng ngoài và cái chân đi đường. Mang giày tốt đi. Và lại, ta cũng sẽ ít đi bộ hoặc không đi bộ. Thôi, chuẩn bị đi.

Vạn Năng có lẽ cũng muốn đối đáp lại. Anh không thể. Anh rời phòng ông Phốc, lên phòng mình, ngồi

phịch xuống ghế, và nói lên một câu khá quen thuộc của xứ sở anh:

- Chà chà, - anh nghĩ bụng, - cái cú này thật là quá quái! Thế mà mình lại cứ mong được yên thân!...

Rồi, như một cái máy, anh làm mọi công việc chuẩn bị lên đường. Vòng quanh thế giới trong tám mươi ngày! Có phải anh đang dính vào một thằng điên? Không... Hay đây là chuyện nói đùa? Ta đi Duvrø, tốt. Đi Cale, được. Nói cho cùng, thì điều đó cũng không thể làm anh con trai trung hậu này khó chịu gì cho lắm, vì đã năm năm nay anh chưa được đặt chân lên mảnh đất quê hương. Có thể còn đi đến tận Pari, và quả thật, anh sẽ sung sướng lại được thấy thủ đô vĩ đại. Nhưng, tất nhiên, một nhà quý phái vốn rất dè dặt bước chân của mình như vậy hẳn là phải dừng lại đó... Phải, chắc thế, nhưng cũng có một sự thật không kém rõ ràng là ông ta đã ra đi, đã chuyển dịch, cái ông quý phái xưa nay chỉ thấy ru rú xó nhà này!

Đến tám giờ, Vạn Năng đã chuẩn bị xong cái xác xuềnh xoàng đựng quần áo của anh và ông chủ; rồi, đầu óc vẫn còn bồi hồi ảnh hưởng mình, sau khi đã đóng cửa buồng cẩn thận, và sang gặp ông Phốc.

Ông Phốc đã sẵn sàng. Ông cấp nạch cuốn Vạn chuyển đường thủy và đường xe lửa qua lục địa của hăng Brátô và sách chỉ nam tổng quát nó sẽ cung cấp cho ông tất cả những điều chỉ dẫn cần thiết cho cuộc viễn du. Ông cầm lấy xác từ tay Vạn Năng, mở ra, nhét vào trong đó một gói to tướng bạc giấy loại đang được lưu hành trong tất cả các nước.

- Anh không quên gì chứ? - ông hỏi.

- Thừa không.
- Cái áo choàng ngoài và cái chân của tôi đâu?
- Đây ạ.
- Được, anh cầm lấy xác.

Ông Phốc đưa cái xác cho Vạn Năng.

- Và cẩn thận đấy, - ông nói thêm. - Trong ấy có hai vạn livrơ (500.000 Frăng).

Cái sắc suýt nữa thì tuột khỏi tay Vạn Năng, tưởng đâu như hai vạn livrơ ấy là bằng vàng và nặng lắm.

Rồi hai thầy tớ xuống thang gác, và cánh cửa trông ra phố được khóa lại hai vòng.

Đầu phố Xavin có một bến xe. Philiat Phốc và người hầu lên xe ngựa phóng nhanh đến ga Karinh Crôt-xơ, tại đây có một nhánh của tuyến đường sắt Đông Nam.

Tám giờ hai mươi, chiếc xe ngựa đỗ trước hàng rào sắt nhà ga. Vạn Năng nhảy xuống xe. Ông chủ theo sau và trả tiền anh xà ích.

Lúc ấy, một cụ ăn mày khốn khổ, tay dắt một đứa bé, chân lội bùn, cái mũ trên đầu rách tả tơi còn dính lông lảng một chiếc lông thắm hại, cái khăn quàng cổ thì như mảnh giẻ rách xoa trên áo quần rách tướp, tiến lại gần ông Phốc và ngửa tay xin tiền.

Ông Phốc rút trong túi hai chục ghinê vừa được bạc và đưa cho cụ ăn mày:

- Này, bà lão hiền lành cầm lấy, - ông nói, - tôi rất vui lòng được gặp bà!

Nói rồi ông đi thẳng.

Vạn Năng như cảm thấy trong mắt mình có gì ướt ướt. Ông chủ của anh đã bước đầu chinh phục trái tim anh.

Ông Phốc và anh tức tốc vào ngay trong gian phòng lớn của nhà ga. Ở đó Philát Phốc sai Vạn Năng lấy hai vé hạng nhất đi Paris. Rồi, quay đầu lại, ông nhìn thấy năm bạn đồng sự của mình ở Cầu lạc bộ - Cải cách.

- Tôi đi đây, các ngài ạ - ông nói, - và các dấu thi thực trên tám giấy hộ chiếu tôi mang theo về việc này sẽ cho phép các ngài kiểm tra lại hành trình của tôi khi tôi về.

- Ô! Ông Phốc, - Gôchiê Ranphơ lịch sự đáp lại, - không cần dấu. Chúng tôi tin ở danh dự nhà quý phái của ngài!

- Nhưng thế kia vẫn hơn, - ông Phốc nói.

- Ngài nhớ cho rằng ngài phải trở về...? - Andriu Xtua nhắc nhở.

- Trong tám mươi ngày, - ông Phốc đáp lại, - vào ngày thứ bảy 21 tháng chạp 1872, lúc tám giờ bốn mươi lăm phút tối. Hẹn gặp lại các ngài.

Tám giờ bốn mươi, Philát Phốc và người hầu của mình đã cùng ngồi trong một căn buồng trên toa tàu. Tám giờ bốn mươi lăm, một tiếng còi rú lên, và đoàn tàu chuyển bánh.

Đêm tối đen. Mưa bụi. Philát Phốc ngồi tựa lưng trong một góc toa tàu, không nói không rằng. Vạn Năng, vẫn còn bàng hoàng, như một cái máy không hồn ép chặt cái xác bạc giấy vào mình.

Nhưng đoàn tàu chưa qua Xaidenham thì Vạn Năng bỗng bật lên một tiếng kêu tuyệt vọng!

- Cái gì thế? - Ông Phốc hỏi.

- Có một chuyện... là... trong lúc vội vàng... đầu óc bối rối... tôi đã quên...

Quên gì?

Quên tất ngọn đèn hơi trong buồng tôi!

- Chà, anh bạn, - ông Phốc lạnh lùng đáp lại, - nó cứ việc cháy vào tiền công của anh!

V

MỘT CHỪNG KHOÁN MỚI DÀ XUẤT HIỆN TRÊN QUẢNG TRƯỜNG LUÂN ĐÔN NHƯ THỂ NÀO

Philiát Phốc, khi rời Luân Đôn, hẳn không ngờ rằng cuộc ra đi của ông lại gây nên một tiếng vang âm ỉ đến thế. Cái tin về vụ đánh cuộc trước hết truyền đi trong Câu lạc bộ Cải cách và gây một xúc động thật sự trong các hội viên của Câu lạc bộ đáng kính này. Rồi, từ Câu lạc bộ, mối xúc động ấy truyền sang giới báo chí bằng con đường những phóng viên, và qua báo chí truyền đến công chúng ở Luân Đôn và khắp Vương quốc Liên hiệp.

"Câu chuyện đi vòng quanh thế giới" ấy được bình luận, tranh cãi, mổ xẻ, cũng say mê và sôi nổi như đó là một vụ Alabama mới¹⁾. Người này đứng về phía Philiát

---

¹⁾ Trong thời nội chiến ở Mỹ giữa các bang Bắc và Nam (1861 - 1865) một chiếc tuần dương hạm của phe miền Nam ở Bang Alabama (một bang miền Nam của Hoa Kỳ, thủ đô: Mônggômêri), đã gây một thiệt hại nặng nề cho ngành thương mại trên biển của nước Anh. Vụ kiện đòi bồi thường những thiệt hại đó (vụ án "Alabama") đã kéo dài nhiều năm.

Phước, người kia chống lại ông và chẳng bao lâu phe phản đối chiếm đa số áp đảo. Cuộc đi vòng quanh thế giới ấy phải tiến hành khác với trên lý thuyết và trên giấy, trong khoảng thời gian tối thiểu ấy, với những phương tiện giao thông hiện có, đây không chỉ là chuyện không thể thực hiện, đây là sự điên rồ!

Những tờ Thời báo, Ngọn cờ, Ngôi sao buổi tối, Thời sự buổi sáng, và hai mươi tờ báo đông độc giả khác, tuyên bố chống lại ông Phước. Duy có tờ Điện báo hằng ngày là ủng hộ ông trong một chừng mực nào đó. Philát Phước thường bị xem là kẻ cuồng si, một thằng điên, và các bạn đồng sự của ông ở Câu lạc bộ Cải cách thì bị trách cứ vì đã tiếp nhận vụ đánh cuộc này nó chứng tỏ cái người để xuống ra nó là một kẻ thần kinh suy nhược.

Trên vấn đề này, xuất hiện những bài báo hết sức sôi nổi mà biện luận chặt chẽ. Ta biết cái hứng thú đặc biệt của người Anh đối với tất cả những gì liên quan đến khoa học địa lý. Cho nên không một độc giả, dù thuộc tầng lớp nào, lại không đọc nghiền ngấu những cột báo viết về sự kiện Philát Phước.

Những ngày đầu, một vài đầu óc táo bạo - chủ yếu là các bà ủng hộ Philát Phước, nhất là khi tờ Bao ảnh Tin Luận Đòn dăng chân dung ông theo bức ảnh của ông để ở phòng lưu trữ Câu lạc bộ Cải cách. Một số nhà quý phái còn dám nói: "Ê! Ê! xét cho cùng, sao lại không thể? Ta đã thấy khối chuyện còn lạ hơn thế nữa kia mà!" "Phần lớn đó là những độc giả của tờ Điện báo hằng ngày. Nhưng chẳng bao lâu người ta cảm thấy chính tờ báo này cũng bắt đầu yếu thế.

Thật vậy, một bài báo dài đã xuất hiện ngày mồng 7 tháng mười, trên tờ Tạp chí Hội địa lý hoàng gia. Bài báo nghiên cứu vấn đề trên tất cả mọi phương diện và chứng minh rõ ràng tính chất điên rồ của việc này. Theo bài báo ấy, tất cả đều chống lại nhà du lịch, nào là trở ngại của con người, nào là trở ngại của thiên nhiên. Muốn đạt được kế hoạch ấy, phải có một sự phù hợp thần kỳ giữa các giờ đi và giờ đến, sự phù hợp này không có và không thể có. Cùng lắm, và chỉ ở châu Âu, mà ở đây quãng đường đi lại tương đối ngắn, người ta có thể trồng cây vào giờ đến cố định của những chuyến xe lửa; nhưng khi những xe lửa phải đi mất ba ngày qua Ấn Độ, bảy ngày qua Hoa Kỳ thì liệu người ta có thể dựa trên sự chính xác của chúng để lập nên những phần tử của một bài toán như vậy được không? Rồi còn máy móc trục trặc, những vụ trật bánh trên đường ray, xe cộ đâm nhau, thời tiết xấu, tuyết phủ dày, chẳng phải là tất cả đều chống lại Philiat Phốc đấy ư? Đi tàu bể, về mùa đông, chẳng phải là ông bị phó mặc cho gió dữ và sương mù đó sao? Thiếu gì những nhà du hành cự phách trên các tuyến đường vượt đại dương còn bị những vụ chậm trễ vài ba ngày? Thế mà chỉ cần một lần chậm trễ, một lần thôi, cũng đủ cho cả chuỗi dây chuyền giao thông bị phá vỡ không cứu vãn nổi. Nếu Philiat Phốc bị lỡ một chuyến tàu bể, dù chỉ vài giờ, ông bắt buộc phải dời chuyến sau, và chính vì thế cuộc viễn du của ông chắc chắn bị nguy hại không gỡ được.

Bài báo đã chấn động dư luận. Hầu hết các báo hàng ngày đều đăng lại, và thanh danh Philiat Phốc bị sút kém ghê gớm.

Những ngày đầu sau buổi lên đường của nhà quý phái, nhiều vụ kinh doanh quan trọng được tổ chức quanh "sự may rủi" của cuộc viễn du của ông. Ai cũng biết giới đánh cược ở nước Anh là thế nào, một giới thông minh hơn, cao quý hơn giới đánh bạc. Đánh cá là nằm trong tính khí người Anh. Vậy nên, không chỉ nhiều hội viên Câu lạc bộ Cải cách tổ chức những vụ đánh cá lớn tán thành hoặc chống lại Philát Phốc, mà cả quần chúng đông đảo cũng gia nhập phong trào. Tên của Philát Phốc được ghi, như một con ngựa đua, trong một thứ sổ lý lịch ngựa. Người ta cũng biến ông thành một thứ chứng khoán được lập tức định giá trên quảng trường Luân Đôn. Người ta hỏi, người ta rao chứng khoán "Philát Phốc" với giá nhất định hoặc có thưởng, và những vụ kinh doanh khổng lồ đã hình thành. Nhưng năm ngày sau khi ông ra đi, sau bài báo của Tạp chí Hội địa lý, người ta bắt đầu đổ xô đi rao chứng khoán Philát Phốc. Chứng khoán Philát Phốc bị sụt giá. Người ta rao bán từng bó. Mỗi đầu người ta bằng lòng nhận mua với giá một ăn năm, rồi một ăn mười, sau đó người ta chỉ nhận mua với giá một ăn hai mươi, một ăn năm mươi, một ăn một trăm!

Còn lại một người duy nhất ủng hộ Philát Phốc. Đó là ông già bại liệt, nghị sĩ Ambéerman. Nhà quý phái đáng kính, bị chôn chân vào chiếc ghế bành, hẳn sẵn sàng đổi cả tài sản của mình lấy một chuyến đi vòng quanh thế giới, dù phải mất mười năm! Và ông đánh cược năm nghìn livre (100.000 frăng) về phía ủng hộ Philát Phốc. Và khi người ta chứng minh cho ông thấy cái ý đồ ấy không những vô dụng mà còn chẳng được ích lợi gì, ông chỉ trả lời: "Nếu như việc này làm được, mà

cái người đầu tiên thực hiện nó lại là người Anh thì càng hay chứ sao!".

Thế nhưng, vào lúc này, những người hưởng ứng Philiat Phốc ngày càng hiếm: tất cả mọi người, và không phải không lý do, đều chống lại ông ta: người ta chỉ nhận mua chứng khoán Philiat Phốc với giá một ản một trăm năm mươi, một ản hai trăm, cho đến khi bảy ngày sau khi ông ra đi, một sự kiện hoàn toàn bất ngờ khiến không còn ai mua chứng khoán ấy nữa.

Thật vậy, ngày hôm đó, lúc chín giờ tối, ông giám đốc sở cảnh sát chính quốc nhận được một bức điện báo như sau:

"Xuyên gửi Luân Đôn,

Rovan, giám đốc sở cảnh sát, cơ quan trung ương, quảng trường Xcôtlen.

Tôi đang theo hùt tên kẻ trộm Ngân hàng, Philiat Phốc. Gửi ngay lệnh bắt đến Bom Bay (Ấn Độ thuộc Anh)

Phixơ, thám tử"

Hiệu quả bức điện báo thấy ngay tức khắc. Nhà quý phái đáng kính không còn nữa, thay vào đó là tên kẻ trộm Ngân hàng. Tám ảnh hấn ta, để ở Cầu lạc bộ Cải cách cùng với ảnh các bạn đồng sự, được đem ra tra xét. Nó phản ánh đúng từng nét con người mà cuộc điều tra đã cho biết hình dạng. Người ta nhớ lại những gì bí ẩn trong cuộc đời Philiat Phốc, lối sống cô độc của ông, cuộc ra đi đột ngột của ông, và rõ ràng con người này, mượn cơ một cuộc du lịch vòng quanh thế giới và dựa trên một chuyện đánh cuộc vô nghĩa lý, không có mục đích nào khác là đánh lạc hướng các viên chức sở cảnh sát Anh.

VI

VIÊN THANH TRA PHIXO BIỂU LỘ MỘT SỰ SỐT RUỘT RẤT CHÍNH ĐÁNG NHƯ THỂ NÀO

Bức điện báo liên quan đến ông Philiat Phốc đã được phát đi trong hoàn cảnh như sau:

Ngày thứ tư mồng 9 tháng mười, ở Xuyê người ta đang đợi chiếc tàu bẻ Môngôlia thuộc Công ty bán đảo và phương đông sẽ đến vào mười một giờ sáng. Đây là loại tàu bẻ chạy hơi nước bằng sắt có chân vịt và boong dưới, trọng tải hai nghìn tám trăm tấn và có một lực danh nghĩa là năm trăm sức ngựa. Tàu Môngôlia thường xuyên chở khách từ Brindixi đến Bom Bay qua kênh đào Xuyê. Đó là một trong những tàu chạy nhanh nhất của Công ty, và nó luôn luôn vượt những tốc độ quy định là mười hải lý một giờ giữa Brindivi và Xuyê, và 9,53 hải lý giữa Xuyê và Bom Bay.

Trên bến lúc bấy giờ có hai người dân ông đang đợi tàu Môngôlia. Trong khi chờ đợi, họ dạo chơi giữa đám đông, những người bản xứ và người nước ngoài đang đổ xô đến thành phố này, mới hôm nào còn là một thị trấn nhỏ, nhờ sự nghiệp vĩ đại của Ngài Đờ Létxép⁽¹⁾ mà có được một tương lai xán lạn.

Trong hai người ấy, một người là viên lãnh sự của Vương quốc - Liên hiệp ở Xuyê, ông ta - bất chấp những

---

⁽¹⁾ Kênh Xuyê được xây dựng năm 1898 theo sáng kiến của tử tước Ferdinand de Lesseps, một nhà ngoại giao Pháp.

dự đoán bất lợi của chính phủ Anh và những lời tiên tri khủng khiếp của kỹ sư Xtêphenxơn - vẫn hàng ngày trông thấy tàu bể Anh đi qua kênh đào này, nhờ thế rút ngắn được một nửa con đường cũ từ Anh sang Ấn Độ qua mũi Hảo Vọng.

Người kia là một người gầy nhỏ, vẻ mặt khá thông minh, tính khí nóng nảy, thường hay co giật những cơ thịt lông mày. Sau hàng mi dài ẩn một đôi mắt long lên sòng sọc, nhưng ông vẫn biết làm nó dịu đi tùy ý. Lúc này, ông để lộ vài biểu hiện nóng ruột, đi đi lại lại đứng không yên chỗ.

Con người ấy tên là Phixơ; và đó là một trong những "nhà thám tử" hoặc viên chức cảnh sát Anh đã được phái đến nhiều hải cảng khác nhau, sau vụ trộm ở Ngân hàng Anh. Ông Phixơ này phải giám sát hết sức cẩn thận tất cả các hành khách trên đường qua Xuyê, và nếu một người nào trong đó có vẻ khả nghi thì phải "theo hút" trong khi chờ lệnh bắt.

Từ đúng hai ngày nay, Phixơ đã nhận được của ông giám đốc sở cảnh sát chính quốc hình dạng cái người được coi là thủ phạm vụ trộm. Đó là hình dạng con người lịch sự và ăn bận sang trọng mà người ta đã quan sát thấy trong phòng trả tiền của Ngân hàng.

Nhà thám tử, rõ ràng là hoa mắt lên vì món tiền thưởng lớn cho người tìm ra thủ phạm, cho nên chờ đợi giờ phút cập bến của tàu Môngôlia với một vẻ nóng ruột dễ hiểu.

- Thưa ngài lãnh sự - ông ta hỏi đến lần thứ mười - vậy mà ngài nói rằng chuyến tàu này không thể đến chậm được?

- Không, ông Phixơ ạ. - Viên lãnh sự đáp. - Hôm qua người ta báo về là nó đang ở ngoài khơi Poxaidơ và một trăm sáu mươi kilômét đường kính có đáng là bao với một con tàu chạy nhanh như thế. Tôi xin nhắc lại với ngài rằng tàu Mônggolia bao giờ cũng chiếm phần thưởng hai mươi lăm livrơ của chính phủ tặng cho mỗi lần về sớm hai mươi bốn giờ so với thời gian quy định.

- Tàu này có phải từ Brindixi đến thẳng đây không? - Phixơ hỏi.

- Từ chính Brindixi, ở đó nó đã lấy bưu điện đi Ấn Độ, từ Brindixi ở đó nó ra đi ngày thứ bảy năm giờ chiều. Vậy ông cứ chịu khó đợi, nó đến ngay bảy giờ đây mà. Nhưng quả tình tôi không hiểu, với cái hình dạng mà ông được báo, ông làm thế nào nhận ra người của ông, nếu hân ở trên tàu Mônggolia.

- Thưa ngài lãnh sự, - Phixơ đáp, - những loại người ấy, người ta cảm thấy chúng hơn là nhận ra chúng. Ta phải có tài đánh hơi chứ, và cái tài đánh hơi nó như một giác quan đặc biệt, có sự hợp sức của cả thính giác, thị giác và khứu giác. Trong đời tôi, tôi đã bắt giữ nhiều nhà quý phái loại ấy, và chỉ cần tên trộm của tôi có mặt trên tàu, tôi xin đảm bảo với ngài rằng nó sẽ không thoát khỏi tay tôi.

- Tôi cũng cầu mong được vậy, ông Phixơ ạ, vì đây là một vụ trộm quan trọng.

- Một vụ trộm kịch sù. - viên thám tử bực lên đáp - Năm mươi lăm ngàn livrơ! Chúng ta chẳng mấy khi vớ được những món bớ như thế đâu! Bọn trộm cắp bây giờ lèm nhèm quá! Đồng dôi Séppa đang tàn tạ!

Ngày nay bọn chúng dút dầu vào thùng lọng vì mấy đồng silinh.

- Ông Phixơ, - viên lãnh sự đáp, - ông nói hay quá khiến tôi phải nhiệt liệt chúc ông thành công; nhưng, tôi xin nhắc lại, trong những điều kiện của ông hiện nay, tôi e khó đấy. Ông có thấy rằng theo hình dạng ông được báo, thì tên trộm ấy hoàn toàn giống như một con người lương thiện?

- Thưa ngài lãnh sự, - viên thanh tra cảnh sát đáp lại với giọng quả quyết, - những tên đại bộm bao giờ cũng giống những con người lương thiện. Ngài thừa hiểu rằng những đứa cô bộ mặt ba que thì chỉ có một đường ăn ở cho ngay thật, nếu không đã bị bắt rồi. Những bộ mặt lương thiện, đó chính là những bộ mặt trước hết phải nhìn cho rõ. Công việc khó khăn, tôi đồng ý, và đây không còn là nghề nghiệp, mà là nghệ thuật.

Ta thấy ông Phixơ này quả cũng có ít nhiều tự phụ.

Trong khi ấy thì bốn tàu dần dần náo nhiệt lên. Thủy thủ các quốc tịch khác nhau, nhà buôn, người mới lái, phu khuôn vác, nông dân Ai Cập đổ xô ra bến. Hẳn là tàu sắp đến.

Trời khá đẹp nhưng khí trời lạnh, vì có gió đông. Một vài ngọn tháp của các giáo đường Hồi giáo vút lên trên thành phố dưới những tia nắng nhạt của mặt trời. Về phương nam, một cái kê đá dài hai nghìn mét vươn ra như một cánh tay trên vũng Xuyê. Trên mặt biển Hồng Hải chạy xình xịch nhiều tàu đánh cá hoặc tàu buôn, một vài con tàu còn giữ lại trong kiểu chế tạo của chúng cái dáng hình thanh nhã của những thương thuyền thời cổ.

Phixơ vừa đi lại giữa đám dân chúng đó, vừa đảo

nhanh mắt nhìn mặt những người qua lại, theo thói quen nghề nghiệp của ông.

Lúc ấy mười giờ rưỡi.

- Cái tàu này chẳng thấy đến gì cả là thế nào! - ông kêu lên khi nghe đồng hồ cảng điểm giờ.

- Nó xấp tới bảy giờ đấy, - viên lãnh sự đáp.

- Nó sẽ đỗ lại ở Xuyê bao lâu? - Phixơ hỏi.

- Bốn giờ. Thời gian để lấy than. Từ Xuyê đi Aden, ở tận cuối Hồng Hải, đường dài một nghìn ba trăm mười hải lý, cho nên phải dự trữ chất đốt.

- Và từ Xuyê, chiếc tàu này đi một mạch đến Bom Bay chứ? - Phixơ hỏi.

- Một mạch, không bốc hàng.

- Thế thì, - Phixơ nói, nếu tên trộm đã đi con đường này và lên tàu này, thì kế hoạch của nó hẳn là lên bến Xuyê, để theo một đường khác đến những thuộc địa Hà Lan hoặc Pháp ở châu Á. Nó hẳn thừa biết nó sẽ không an toàn ở Ấn Độ, là một mảnh đất Anh.

Nếu thế thì nó không phải là một tên đại bộm: - viên lãnh sự đáp lại, - Ngài biết đấy, một tên tội phạm Anh vẫn dễ ẩn náu ở Luân Đôn hơn ở nước ngoài".

Sau khi đã đưa ra ý kiến ấy, khiến viên cảnh sát phải suy nghĩ rất lung, ông lãnh sự trở về văn phòng của mình ở gần đó. Viên thanh tra cảnh sát còn lại một mình, bốn chồn nóng này, với cái linh tính khả kỳ quặc là tên trộm nhất định phải ở trên tàu Môngôlia, - và quả thật, nếu thằng vô lại ấy đã rời nước Anh với ý định đến Tân Thế giới, thì con đường qua Ấn Độ, ít được giám sát hoặc khó giám sát hơn đường Đại Tây Dương, hẳn là được hân chọn trước hết.

Phixơ không còn thời gian để nghỉ lâu. Những tiếng còi chói tai báo hiệu tàu đã đến. Cả đoàn phu khuân vác và nông dân Ai Cập xông ra ngoài bến trong một cảnh hỗn độn hơi đáng ngại cho chân tay và quần áo các hành khách. Khoảng một chục cái xuồng tách khỏi bờ và tiến đến trước tàu Môngôlia.

Chẳng mấy chốc người ta nhìn thấy cái thân tàu khổng lồ của tàu Môngôlia đi giữa hai bờ kênh, và khi đồng hồ điểm mười một giờ thì tàu cập bến thả neo, xả hơi ầm ỉ.

Hành khách trên tàu khá đông. Một vài người còn đứng lại trên boong dưới để ngắm toàn cảnh mỹ lệ của thành phố; nhưng phần lớn xuồng các xuồng đã đến cập mạn tàu.

Phixơ quan sát cẩn thận tất cả những người lên bộ.

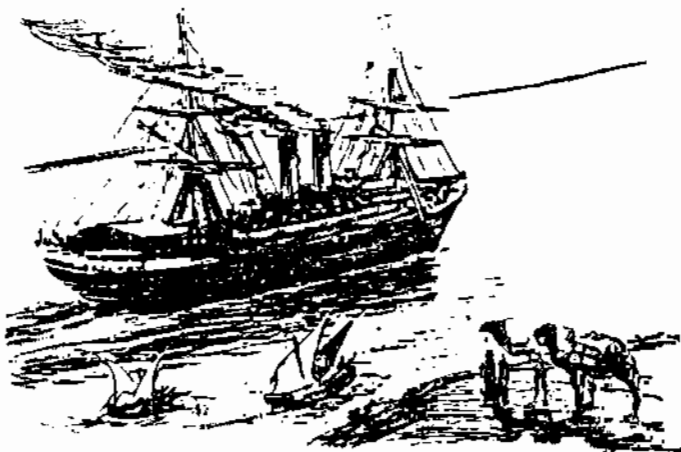
Lúc ấy một người trong đám đó tiến lại gần ông, sau khi đã ra sức gạt những nông phu cứ xúm xít xông vào mời anh ta muốn, và bằng một giọng rất lễ độ, anh nhờ ông chỉ giùm văn phòng lãnh sự quá Anh. Và đồng thời người hành khách ấy chìa ra một giấy hộ chiếu mà chắc hẳn anh ta muốn xin dấu thị thực Anh.

Phixơ, theo bản năng, cầm lấy tờ giấy hộ chiếu, và liếc mắt đọc nhanh lối ghi hình dạng trong đó.

Xuýt nữa thì ông lỡ phạm một cử chỉ bồng bột. Tờ giấy rung bần bật trong tay ông. Những chi tiết miêu tả hình dạng người chủ giấy hộ chiếu đúng hết những điều ông đã nhận được từ sở cảnh sát chính quốc.

- Giấy hộ chiếu này của anh? - Ông nói với người hành khách.

- Không, - anh ta đáp, - đó là của ông chủ tôi.
  - Vậy chủ anh đâu?
  - Ông ta ở trên tàu.
  - Thế nhưng, - viên cảnh sát lại nói, - ông chủ anh phải tự mình đến trình diện ở văn phòng lãnh sự quán để xác định căn cước của ông ta.
  - Sao, có cần như vậy không?
  - Nhất thiết.
  - Thế văn phòng ấy ở đâu?
  - Kia, ở góc quảng trường, - viên thanh tra đáp lại và chỉ một ngôi nhà cách xa hai trăm bước.
  - Thế thì tôi phải đi tìm ông chủ tôi đây, mặc dù ông ấy chẳng thích thú gì cái chuyện phiền nhiễu này đâu!".
- Nói xong, người hành khách chào Phlox và quay trở về tàu.

. lướt qua từ giữa hai bờ kênh.

VII

THÊM MỘT LẦN NỮA CHÚNG TỎ SỰ VÔ DỤNG CỦA NHỮNG GIẤY HỘ CHIẾU TRONG CÔNG VIỆC CỦA NGÀNH CẢNH SÁT

Ông thanh tra quay xuống bến và rào bước đến lãnh sự quán. Theo yêu cầu khẩn thiết của ông, ông được đưa ngay vào gặp viên lãnh sự.

"Thưa ngài lãnh sự, ông vào thẳng để không phí lộ, - tôi có nhiều lý do vững chắc để tin rằng anh chàng của chúng ta đã đáp tàu Môngôlia".

Và Phixơ kể lại những gì xảy ra giữa ông và người hầu ấy quanh tờ giấy hộ chiếu.

"Tốt lắm, ông Phixơ, - viên lãnh sự đáp, - tôi sẽ không phiền lòng được thấy mặt thằng vô lại ấy. Nhưng có lẽ nó sẽ không đến văn phòng tôi trình diện nếu nó là cái người mà ông giả định. Một tên trộm không thích để lại đằng sau nó những dấu vết trên đường nó đi qua; và chẳng thủ tục giấy hộ chiếu bây giờ không bắt buộc nữa.

- Thưa ngài lãnh sự, - viên thanh tra đáp, - nếu đó là một tên đại bộm như ta nghĩ, thì nó sẽ đến!

- Xin thị thực vào hộ chiếu của nó?

- Vâng. Hộ chiếu bao giờ cũng chỉ có tác dụng làm rầy rà người lương thiện và giúp cho những thằng vô lại dễ tẩu thoát. Tôi dám chắc với ngài là thằng này sẽ đủ giấy tờ hợp lệ, nhưng tôi rất hy vọng ngài không thị thực cho nó.

- Sao lại không? Nếu hộ chiếu ấy hợp lệ. - viên lãnh sự đáp. - tôi không có quyền từ chối thị thực.

- Nhưng mà, thưa ngài lãnh sự, tôi rất cần phải giữ chân thành này lại cho đến khi nhận được lệnh của Luân Đôn cho bắt.

- À! điều đó, thưa ông Phixơ, đó là việc của ngài, - viên lãnh sự đáp. - còn tôi, tôi không thể...

Viên lãnh sự chưa nói hết câu. Vừa lúc ấy có tiếng gõ cửa, và bác tùy phái dẫn vào hai người lạ mặt, mà một người chính là anh hầu đã nói chuyện với nhà thám tử.

Quả thật, đó là ông chủ với người hầu. Ông chủ xuất trình hộ chiếu, vấn tất để nghị viên lãnh sự vui lòng thị thực cho.

Viên lãnh sự cầm tờ giấy hộ chiếu và chăm chú đọc. trong khi ấy thì Phixơ ngồi trong góc phòng, quan sát hay nói đúng hơn là nhìn chòng chọc vào người lạ mặt.

Viên lãnh sự đọc xong hỏi:

- Ngài là tên ông Philiát Phốc?

- Thưa vâng. - nhà quý phái trả lời.

- Và người này là người hầu của ngài?

- Vâng. Một người Pháp tên gọi Vạn Năng.

- Ngài ở Luân Đôn đến?

- Vâng.

- Và ngài đi...?

- Bom Bay.

- Tốt lắm, thưa ngài. Ngài có biết cái thủ tục thị thực này là thừa, và chúng tôi bây giờ không đòi hỏi phải trình giấy hộ chiếu nữa?

- Dạ, biết, Philiát Phốc đáp. - nhưng tôi cần được ngài thị thực là tôi đã qua Xuyê.

- Tùy ngài, được ạ.

Và viên lãnh sự, sau khi đã ký và để ngày tháng, đóng dấu lên hộ chiếu. Ông Phốc nộp lệ phí thị thực, lạnh lùng chào và đi ra, theo sau có người hầu của mình.

- Thế nào? - ông thanh tra hỏi.

- Hắn có vẻ một con người hoàn toàn lương thiện chứ thế nào! - viên lãnh sự đáp.

- Có thể, - Phixơ đáp lại, - nhưng vấn đề không phải ở đó. Thưa ngài lãnh sự, ngài có thấy là nhà quý phái lạnh như tiền này giống hệt thằng trộm mà tôi đã được báo hình dạng không?

- Tôi đồng ý, nhưng ông biết đấy, mọi đặc điểm hình dạng...

- Tôi sẽ làm cho ra ngô ra khoai, - Phixơ đáp, - Xem ra tên hầu có vẻ đồ bí hiểm hơn lão chủ. Hơn nữa, là người Pháp, hắn sẽ không giữ mồm giữ miệng được đâu. Hẹn gặp lại ngài ít hôm nữa, ngài lãnh sự".

Nói xong, ông thanh tra trở ra đi tìm Vạn Năng.

Trong khi ấy thì ông Phốc, rời khỏi lãnh sự quán, đã đi ra bến. Tại đây, ông dặn dò người hầu vài việc; rồi ông xuống một cái xuồng, trở lại tàu Môngôlia và về buồng. Rồi ông lấy sổ tay ra, trong đó ghi chép như sau:

"Rời Luân Đôn, thứ tư mồng 2 tháng mười, 8 giờ 45 tối.

Đến Pari, thứ năm mồng 3 tháng mười 7 giờ 20 sáng.

Rời Pari, thứ năm 8 giờ 40 sáng.

Đến Tuyranh qua Ngọn Xênít, thứ sáu mồng 4 tháng mười, 6 giờ 35 sáng.

Rời Tuyranh, thứ sáu, 7 giờ 20 sáng.

Đến Brindixi, thứ bảy, mồng 5 tháng mười, 5 giờ chiều.

Xuống tàu Môngôlia, thứ bảy, 5 giờ chiều

Đến Xuyê, thứ tư mồng 9 tháng mười, 11 giờ sáng.

Tổng số giờ đã dùng: 158 1/2, tính ra ngày: 6 ngày 1/2".

Ông Phốc ghi những ngày tháng đó lên trên một bảng hành trình chia thành từng cột, trong đó chỉ rõ - từ ngày 2 tháng mười đến ngày 21 tháng chạp - những ngày tháng đến theo bảng giờ tàu và những ngày tháng đến trên thực tế ở mỗi địa điểm: Pari, Brindixin, Xuyê, Bom Bay, Canquýtta, Xingapo, Hồng Kông, Yokôhama, Xan Franxiêcô, Nữu Ước, Livơphun, Luân Đôn. Bảng hành trình ấy cho phép tính thành con số những thời gian được dư hoặc bị trễ tại mỗi điểm trên đường đi.

Như vậy, bảng hành trình làm có phương pháp ấy đã không để sót cái gì, và ông Phốc luôn luôn biết được ông đã đến sớm hay bị muộn.

Vậy là hôm ấy, thứ tư mồng 9 tháng mười, ông ghi ngày giờ đến Xuyê, phù hợp với giờ quy định, không dư cũng không hụt.

Rồi ông gọi bữa trưa ăn trong buồng riêng. Còn việc đi xem thành phố ông cũng chẳng thêm nghĩ đến nữa, ông thuộc loại những người Anh quen để người hầu của họ đến thăm những nơi họ đi qua.

VIII

VẠN NĂNG CÓ LẼ NÓI NHIỀU HƠN SỰ CẦN THIẾT NHƯ THẾ NÀO

Chỉ lát sau, Phixơ đã gặp lại trên bến tàu anh chàng Vạn Năng đang tha thẩn ngắm cảnh, tự nghĩ rằng mình chẳng tội gì mà không đi ngắm.

- Thế nào, anh bạn, - Phixơ chân bước tới miệng đơn
đá, - hộ chiếu của anh đã thị thực chưa?

- Ô, ngài đấy à! - anh chàng người Pháp đáp lại, -
Xin đa tạ. Giấy tờ chúng tôi hoàn toàn hợp lệ.

- Các anh đi du du thiên hạ đấy à?

- Vâng, nhưng chúng tôi đi hòa tốc đến nỗi tôi cứ ngỡ
như đang đi du lịch trong mơ. Vậy là chúng ta đang ở
Xuyê đấy nhỉ?

- Ở Xuyê.

- Tại Ai Cập?

- Rất đúng, tại Ai Cập.

- Và châu Phi?

- Châu Phi.

- Châu Phi! - Vạn Năng nhắc lại - Tôi không thể nào
tin được. Ngài thử tưởng tượng xem, thưa ngài, tôi cứ
định ninh là mình không đi xa quá Pari, thế mà cái thủ
đô trứ danh ấy, tôi chỉ được thấy lại đúng từ bảy giờ hai
mười buổi sáng đến tám giờ bốn mươi, giữa nhà ga phía
Bắc và nhà ga đi Liông, qua cửa kính một cái xe ngựa
và đang lúc trời mưa như trút nước! Thật tiếc đứt ruột!
Giá được thăm lại Nghĩa địa Đức cha - LaSe và Rạp
xiếc Công viên Bông Lai thì thích bao nhiêu!

- Thế ra các ông vội lắm nhỉ? - ông thanh tra cảnh
sát hỏi.

- Tôi ấy à, không, vội là ông chủ tôi cơ. À mà thưa ngài,
tôi phải đi mua giày và áo sơ mi dày! Chúng tôi ra đi
chẳng có hòm xiểng gì cả, chỉ dộc một sắc du lịch cầm tay.

- Để tôi đưa anh đến một cửa hàng tạp hoá, ở đó anh
sẽ thấy tất cả những gì cần thiết.

- Thưa ngài, - Vạn Năng đáp lại, - ngài tốt bụng quá!...
Và cả hai cùng đi. Vạn Năng vẫn luôn mồm nói chuyện.
- Cần nhất, - anh nói, - làm sao tôi không để nhỡ tàu!
- Anh còn khối thời gian, - Phixơ đáp, - bây giờ mới
đang trưa!

- Vạn Năng rút chiếc đồng hồ quả quýt to tướng của
anh ra.

- Đang trưa à, - anh nói, - Thôi đi! Chín giờ năm
mươi hai phút!

- Đồng hồ anh chậm, - Phixơ đáp lại.

- Đồng hồ tôi ấy à! Đồng hồ gia bảo, của cụ nội tôi để
lại chứ chơi đâu! Nó không xê xích lấy năm phút trong
một năm. Chính công loại đồng hồ thật đúng đây!

- Tôi hiểu rồi, - Phixơ đáp, - Anh vẫn giữ giờ Luân
Đôn, chậm hơn Xuyê khoảng hai tiếng. Anh phải để ý
lấy lại đồng hồ vào lúc chính Ngọ ở mỗi nước.

- Tôi ấy à! Đụng đến đồng hồ của tôi! - Vạn Năng
kêu lên, - không bao giờ!

- Nếu thế thì nó không phù hợp với mặt trời nữa.

- Kệ xác mặt trời, ngài ạ! Chính cái mặt trời ấy sai.

Và chàng trai ngay thật lại dút đồng hồ vào túi gi-lê
của mình với một cử chỉ oai vệ.

Một lát sau, Phixơ nói với anh:

- Vậy là hai thầy trò anh đã rời Luân Đôn hấp tấp
lắm nhỉ?

- Hấp tấp quá đi chứ! Thứ tư tuần trước, tám giờ tối,
trái với mọi thói quen thường lệ, ông Phốc đã ở Cầu lạc
bộ về và bốn mươi lăm phút sau chúng tôi đã ra đi.

- Thế ông nhà ta đi đâu vậy?

- Cứ thẳng tiến! Ông ấy đi vòng quanh thế giới!
- Vòng quanh thế giới? - Phixơ kêu lên.
- Phải, trong tám mươi ngày! Một vụ đánh cược, - anh nói, - nhưng, giữa ta với nhau, tôi không tin gì hết. Việc ấy trái lẽ thường. Có chuyện gì khác ở đây.
- A! Cái ông Phốc ấy thật là một con người kỳ quặc nhỉ?
- Tôi cho là thế.
- Vậy ông ta giàu lắm?
- Dĩ nhiên, và ông ta ôm theo một món tiền ra trò, toàn bạc giấy mới tinh! Và dọc đường thì ông tiêu tiền không tiếc tay! Này! ông ấy đã hứa một món tiền thưởng rất xôm cho bác thợ máy tàu Môngalia, nếu tàu đến Bom Bay thật sớm trước giờ đã định.
- Vậy anh biết ông chủ anh lâu chưa?
- Tôi ấy à! - Vạn Năng đáp, - tôi đã đến làm cho ông đúng hôm chúng tôi ra đi.

Chúng ta dễ dàng hình dung những câu trả lời ấy phải tác động như thế nào đến đầu óc đã bị kích thích cực độ của ngài thanh tra cảnh sát.

Cuộc ra đi hấp tấp từ Luân Đôn ít ngày sau vụ trộm ấy, món tiền kếch xù đem theo ấy, sự vội vã tìm đến những xứ sở xa xôi ấy, cái cố đặt ra về một vụ đánh cược kỳ quặc ấy, tất cả xác nhận và tất cả phải xác nhận những suy nghĩ sẵn có của Phixơ. Ông cứ gọi cho anh chàng người Pháp nói tiếp và xác định được chắc chắn rằng người hầu này không hiểu biết gì ông của mình hết, rằng ông này sống biệt lập ở Luân Đôn, rằng người ta bảo ông giàu nhưng không ai biết tài sản của ông ở đâu ra, rằng đó là một con người khó

hiếu.v.v... Nhưng đồng thời Phixơ đã có thể chắc chắn rằng Philát Phốc không lên bến Xuyê, và ông ta đi Bom Bay thật.

- Bom Bay có xa không nhỉ? - Vạn Năng hỏi.

- Khá xa. - ông cảnh sát đáp. - thấy trò anh còn phải mất chục ngày trên biển nữa.

- Thế ông bảo Bom Bay ở đâu?

- Ở Ấn Độ.

- Bên châu Á?

- Tất nhiên.

- Chết tôi không! Chả là thế này ông ạ... có một cái làm tôi mất ăn mất ngủ... cái mỡ đèn của tôi!

- Mỡ đèn nào?

- Mỡ đèn hơi phòng tôi mà tôi đã quên tắt, và nó cháy thì tôi phải chịu tiền. Mà tôi đã tỉnh rồi, cứ hai mươi bốn giờ mất hai silinh, trội hơn tiền lương của tôi đúng sáu pen-xơ, và ông hiểu cho rằng cuộc du lịch kéo dài thêm ngày nào thì...

Phixơ nghe thủng câu chuyện đèn hơi không? Vị tất. Ông không nghe nữa và quyết định. Anh chàng người Pháp cùng với ông đã đến cửa hàng tạp hoá. Phixơ để anh bạn mình ở lại mua bán, ông dặn dò anh đừng để lỡ giờ tàu chạy, rồi lại cấp tốc trở về lãnh sự quán.

Bây giờ thì đã chắc như đinh đóng cột rồi, Phixơ trở lại hoàn toàn bình tĩnh.

- Thưa ngài, - ông nói với viên lãnh sự, - tôi không còn gì để hồ nghi nữa. Tôi đã nắm được tên trộm của tôi, hấn đóng vai một thằng cha lập dị muốn đi vòng quanh thế giới trong tám mươi ngày.

- Thế thì hẳn lâu thật. - viên lãnh sự đáp. - và bạn dự tính sẽ trở lại Luân Đôn sau khi đã đánh lạc hướng tất cả các sở cảnh sát của hai lực địa!

- Được, rồi xem. - Phixó đáp.

- Nhưng ông không nhảm đấy chứ! - Viên lãnh sự bèn lại lần nữa

- Tôi không nhảm được.

- Thế thì tại sao thành ăn cắp ấy cứ khằng khằng đòi đầu thì thực dễ chứng nhận rằng nó đã đi qua Xuyê?

- Tại sao à?... Tôi không biết, thưa ngài lãnh sự. - nhà thám tử trả lời. - nhưng tôi xin nói ngài nghe.

Và, qua vài lời, ông thuật lại những điểm nổi bật trong câu chuyện giữa ông với người hầu của tên Phốc ấy.

- Quả thật - viên lãnh sự nói. - theo suy đoán thì con người này thật khả nghi. Vậy ông định làm gì?

- Đánh một bức điện báo về Luân Đôn với vêu cầu khẩn thiết gửi ngay cho tôi một lệnh bắt đến Bom Bay lên tàu Mônggôlia, theo bút tên trộm của tôi đến Ấn Độ và ở đó, trên lãnh thổ Anh, đến bên hẳn một cách lễ phép, chia lệnh bắt ra và đặt tay lên vai hắn.

Nói xong mấy câu lạnh lùng ấy, ông thanh tra cảnh sát cáo từ viên lãnh sự và đi đến nhà bưu điện. Tại đây ông gửi về cho ông giám đốc sở cảnh sát chính quốc bức điện báo mà ta đã biết.

Mười lăm phút sau, gói hành lý nhẹ nhõm trong tay, nhưng vẫn mang theo đầy đủ tiền nong, Phixó xuống tàu Mônggôlia, và chẳng bao lâu chiếc tàu thủy phóng hết tốc lực trên biển Đỏ.

IX

BIỂN DÒ VÀ BIỂN ĂN DỖ TỎ RA THUẬN LỢI CHO NHỮNG KẾ HOẠCH CỦA PHILIAT PHỐT NHƯ THẾ NÀO

Khoảng cách giữa Xuyê và Aden vừa đúng một nghìn ba trăm mười hai lý, và cuốn điều lệ thân của Công ty qui định cho các tàu bể của mình một khoảng thời gian là một trăm ba mươi tám giờ để qua chặng đường ấy. Tàu Môngôlia, với than đốt rất mạnh, cố sức chạy để vượt thời gian quy định.

Phần lớn hành khách xuống tàu ở Brindisi đều đi Ấn Độ. Người này đến Bom Bay, người kia đến Canquytta, như cũng qua Bom Bay, và từ khi có một đường xe lửa xuyên suốt bể ngang bán đảo Ấn Độ thì không cần phải vòng qua mũi Xáylan nữa.

Trong đám hành khách đi tàu Môngôlia, người ta điểm thấy nhiều viên chức dân sự khác nhau và những sĩ quan đủ mọi cấp bậc. Trong những sĩ quan này, có người thuộc quân đội mẫu quốc Anh, có người chỉ huy những đơn vị lính bản xứ, tất cả đều được trả lương hậu, ngay cả bây giờ khi mà chính phủ đã thay thế Công ty Ấn Độ cũ trong mọi quyền lợi và trách nhiệm: thiếu úy ăn lương 7.000 frăng, thiếu tướng 60.000, đại tướng 100.000⁽¹⁾

⁽¹⁾ Lương các viên chức dân sự còn cao hơn nữa. Những trợ tá bình thường ở cuối ngạch, cũng được 12000 frăng; các quan tòa 60.000 frăng; quan chánh tòa 250.000 frăng; các thống đốc 300.000 frăng và quan toàn quyền trên 600.000 frăng.

Cho nên người ta sống sang trọng trên tàu Môngôlia trong cái xã hội công chức ấy, trong đó có xen lẫn vài người Anh trẻ tuổi, với bạc triệu trong tay, đi lập những thương điểm nơi xa. Ông quản lý trên tàu, một nhân viên được tin cậy của Công ty, sánh ngang với thuyền trưởng, cho ăn uống thật linh đình. Vào những bữa điểm tâm buổi sáng, bữa trưa hai giờ, bữa chiều năm giờ rưỡi, bữa tối tám giờ, các bàn ăn trải xuống dưới những đĩa thịt tươi và những món ăn do cửa hàng thịt và các bếp ăn của tàu biển cung cấp. Các bà, các cô trên tàu có đôi ba người - th - trang phục hai lần một ngày. Người ta đàn hát, người ta nhảy múa nữa, khi bề yên sóng lặng.

Nhưng biển Đồ tính khí thất thường và rất hay nổi sóng, như tất cả các vịnh vừa hẹp vừa dài như vậy. Khi gió thổi hoặc từ bờ biển châu Á, hoặc từ bờ biển châu Phi, tàu Môngôlia, như một con thoi dài có chân vịt, bị gió đánh ngang, chòng chành một cách khủng khiếp. Thế là các bà biến đầu hết: đàn dương cầm im bặt: ca hát và nhảy múa cũng thôi ngay. Và tuy vậy, mặc dầu gió giật sóng cồn, con tàu, được cổ máy mạnh mẽ của nó đẩy đi, phóng nhanh về phía eo biển Baben Mandép.

Trong thời gian ấy Philiát Phốc làm gì? Có lẽ người ta có thể tưởng rằng ông ta lúc nào cũng bồn chồn lo lắng, chỉ bận tâm đến những cơn gió đổi chiều làm chậm tốc độ con tàu, những chuyển động hỗn loạn của sóng biển có thể gây tai nạn máy móc, cuối cùng đến tất cả những hỏng hóc gì có thể xảy ra khiến tàu Môngôlia phải neo lại một bến cảng nào đó, gây rắc rối cho cuộc hành trình của ông ta?

Chẳng có chút nào như thế, hoặc ít ra nếu nhà quý

phần cô nghĩ đến tất cả những sự bất ngờ ấy, thì ông cũng không để lộ gì ra mặt. Ông vẫn là con người lạnh như tiền: người hội viên không nao núng của Câu lạc bộ Cải cách, mà không một bất ngờ hoặc tai nạn nào có thể làm cho bối rối. Ông chưa bị xáo động gì hơn những chiếc đồng hồ thật đúng trên tàu: Không mấy khi người ta thấy ông trên boong. Ông ít bận tâm đến việc quan sát biển Đỏ này, một biển đầy những lưu niệm, cái sản phẩm của những trang sử đầu tiên của nhân loại. Ông không ra tìm nhận những thành phố lạ mắt rải rác bên bờ biển, mà đáng hình mỹ lệ của chúng đôi khi in nét ở chân trời. Ông cũng chẳng nghĩ ngợi gì đến những nguy hiểm của vịnh A Rập này một cái vịnh mà những nhà sử học cổ đại Xtraboong, Ariêng, Actêmido, Edraxi¹ vẫn luôn nói đến với vẻ kinh hoàng, và những nhà hàng hải hai ngàn xưa không bao giờ dám liều lĩnh đi qua mà không làm lễ cúng mang cầu thần.

Thế thì con người lập đi, tự giam mình trong chiếc tàu Môngôlia ấy làm gì? Trước hết ông an nghỉ mỗi ngày bốn bữa, mà dù tàu lắc hay tàu chồm cũng chẳng bao giờ có thể làm trục trặc được một bộ máy tối hoàn thiện như thế. Rồi ông chơi bài "nút".

Phải! Ông đã gặp những bạn chơi bài, cũng máu mề như ông: một viên chức thu thuế đến nhiệm sở ở Goa, một vị bộ trưởng, ngài Dêximuyét đang kính đang trên

---

¹ Strabon, nhà sử học và địa lý học cổ Hy Lạp thế kỷ I sau Công nguyên.
Arrien, nhà sử học và địa lý học cổ Hy Lạp thế kỷ II sau Công nguyên.
Arthemidore, nhà du lịch và nhà địa lý học cổ Hy Lạp thế kỷ II trước Công nguyên.

² Lebrun, nhà địa lý học và nhà du lịch ở A Rập thế kỷ VII.

đường trở về Bom Bay, và một thiếu tướng lữ đoàn trưởng quân đội Anh trở lại đơn vị ở Bénarét. Bà khách khách này đều mê bần "uýt" như ông Phốc, và họ chơi bài hàng giờ, cũng mải mê chẳng kém gì ông.

Còn Vạn Năng thì anh ta chẳng biết gì là say sóng cả. Anh ở một buồng nhỏ đằng mũi tàu, và cả anh nữa cũng ăn uống ra trò. Phải nói rằng cuộc viễn du này, tiến hành trong những điều kiện như thế, quả thật chẳng khiến anh phiền lòng chút nào. Anh đã xác định được rồi. Ăn ngon, ngủ tốt, được ngắm cảnh thiên hạ, vả lại anh cũng yên trí rằng tất cả những sự ngồng cuồng này rồi sẽ chấm dứt ở Bom Bay.

Hôm sau cái ngày ra đi ở Xuyê, ngày 29 tháng mười, anh không phải không có phần thú vị khi gặp lại trên boong tàu con người tốt bụng mà anh đã hỏi thăm khi lên bộ ở Ai Cập.

- Nếu tôi không nhầm, - anh vừa tới bên ông ta với nụ cười dễ thương nhất của mình, - có phải chính là ông đã quá bộ dẫn đường giúp tôi ở Xuyê.

- Đúng, - nhà thám tử đáp, - tôi nhận ra anh rồi! Anh là người hầu của cái ông người Anh lập dị nọ...

- Dạ, đích thế, thưa ông là...?

- Phixơ.

- Thưa ông Phixơ, - Vạn Năng đáp, - Tôi rất mừng được gặp lại ông trên tàu. Thế ông đi đâu vậy?

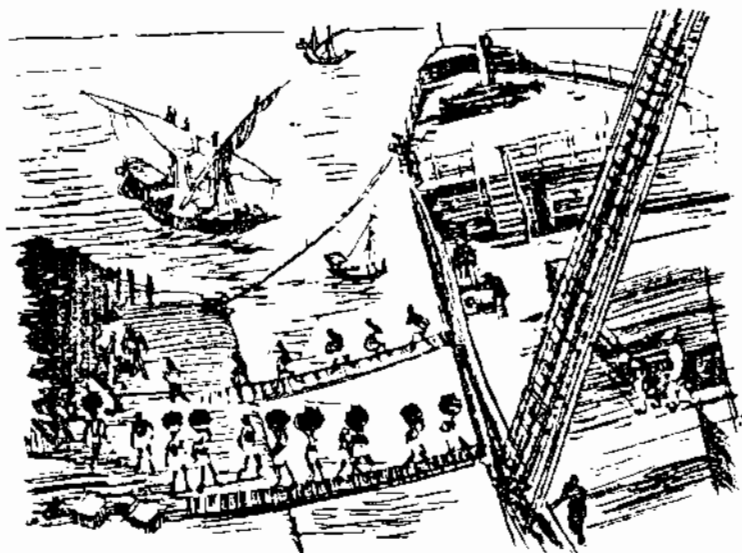
- A, cũng như anh thôi, đi Bom Bay.

- Tuyệt quá! Ông đã đi con đường này bao giờ chưa?

- Nhiều lần rồi - Phixơ đáp, - Tôi là một nhân viên của Công ty bán đảo.

- Vậy ông hẳn biết nước Ấn Độ?

- Ô... biết chứ... - Phixơ đáp, không muốn đi quá xa.
 - Cái nước Ấn Độ ấy, chắc nó hay lắm nhỉ?
 - Hay lắm! Những nhà thờ Hồi giáo này, những ngọn tháp, những thánh đường này, những đạo sĩ khổ hạnh này, những chùa chiền này, những con hổ, con rắn này, và những vũ nữ Ấn Độ! Nhưng liệu anh có thời giờ dạo thăm đất nước đó không?

Cung cấp than đá ở Aden.

- Tôi hy vọng là có, ông Phixơ ạ. Ông thừa hiểu rằng một con người đầu óc lạnh mạnh không được phép chỉ sống để nhảy tót từ tàu bể lên tàu hỏa, rồi lại từ tàu hỏa xuống tàu bể, với lý do là đi vòng quanh thế giới trong tám mươi ngày! Không. Tất cả cái trò thể dục này sẽ chấm dứt ở Bom Bay, ông cứ tin như vậy.

- Còn ông Phốc, ông ta vẫn khỏe chứ? - Phixơ hỏi với giọng tự nhiên nhất.

- Khỏe lắm, ông Phixơ ạ. Cả tôi nữa cũng vậy. Tôi ăn như hùm đói. Gió biển đấy.

- Thế mà tôi chẳng bao giờ thấy ông chủ anh trên boong cả.

- Không bao giờ. Ông ta không có tính hiếu kỳ.

- Anh Vạn Năng này, anh có biết cái gọi là cuộc viễn du tám mươi ngày này rất có thể che đậy một nhiệm vụ bí mật nào đó không... một nhiệm vụ ngoại giao chẳng hạn!

- Ông Phixơ ạ thực là tôi chẳng biết gì hết, và thật tình tôi cũng chẳng thêm bỏ ra một xu để tìm biết cái đó.

- Từ buổi gặp gỡ ấy, Vạn Năng và Phixơ thường trò chuyện với nhau luôn. Ông thanh tra cảnh sát tìm cách kết giao với người hầu của ông Phốc. Điều đó có thể được việc cho ông khi cần thiết. Cho nên ông thường hay mời anh, tại phòng trà của tàu Môngôlia, vài cốc uýt-xi-ki hoặc rượu bia nhạt, mà chàng trai ngay thật nhận ngay không khách sáo và còn mời lại để khỏi mang nợ. - và chẳng, anh cũng thấy ông Phixơ này là một nhà quý phái rất mực đoan chính.

Trong khi ấy thì con tàu phóng nhanh lên phía trước. Ngày 13 người ta nhìn thấy Môka hiện lên trong dải thành quách đồ nát của nó, trên đó nổi bật vài cây chà là xanh biếc. Xa xa, trong vùng đồi núi, những cánh đồng cả phé trải rộng. Vạn Năng mê mẩn ngắm thành phố nổi tiếng này, và thậm chí anh còn thấy, với dãy tường thành bao quanh và cái pháo đài đồ võ có dáng

hình một cái quai, thành phố giống như một cái tách khổng lồ.

Đêm hôm sau, tàu Môngôlia vượt qua eo biển Baben Mandép, mà tên Ả Rập có nghĩa là Cổng Nước mắt, và ngày tiếp theo, ngày 14, nó đậu ở mũi Xtimo phía tây bắc vịnh Aden. Chính đây là nơi nó lấy thêm chất đốt.

Thật là nặng nề và quan trọng cái việc cho là tàu bẻ ăn than tại những vùng cách xa, các trung tâm sản xuất như thế này. Chỉ riêng Công ty bán đảo đã phải chi phí hàng năm đến tám mươi vạn livre. Thật vậy, người ta phải đặt những kho chứa ở nhiều hải cảng, và tại những biển xa xôi này, giá than lên đến tám mươi frăng một tấn.

Tàu Môngôlia còn một nghìn sáu trăm năm mươi hai lý nữa mới đến Bom Bay, và nó phải dỡ lại bốn tiếng đồng hồ ở mũi Xtimo để chất đầy than vào các khoang tàu của nó.

Nhưng sự chậm trễ không nguy hại cho kế hoạch của Philát Phốc. Nó đã được tính trước cả rồi. Và chẳng, tàu Môngôlia, đáng nhẽ chỉ đến Aden vào sáng 15 tháng mười lại đến vào chiều 14. Thế là lại được mười lăm tiếng đồng hồ.

Hai thầy trò ông Phốc lên bến. Nhà quý phái muốn xin thị thực giấy hộ chiếu. Phixơ kín đáo bám theo ông. Thủ tục thị thực xong, Philát Phốc lại xuống tàu tiếp tục văn bài đang dở.

Còn Vạn Năng thì theo thói quen của mình đi thơ thẩn giữa đám dân chúng người Xômalì, người Baniăng người Pácxi, người Do Thái, người Ả Rập, người châu

Ấu hợp thành hai vạn rưỡi dân thành phố Aden. Anh say mê ngắm những pháo đài đã biến thành phố này thành một Giblanta của biển Ấn Độ, những bể chứa nước trắng lè ở đó vẫn đang làm việc. Các kỹ sư Anh tiếp tục sự nghiệp hai nghìn năm trước của các kỹ sư của đức vua Xalômông.

"Hay thật, hay thật? - Vạn Năng nghĩ bụng khi trở về. - Mình thấy đi du lịch quả cũng không phải là vô ích, nếu ta muốn được nhìn thấy cái mới".

Sáu giờ chiều, tàu Môngôlia mở máy, những cánh quạt chân vịt vỗ nước vũng Aden, và chàng bao lâu đã chạy trên biển Ấn Độ. Nó được sử dụng một trăm sáu mươi tám giờ để hoàn thành chuyến đi từ Aden đến Bom Bay. Và chàng, biển Ấn Độ này cũng thuận lợi cho nó. Gió thổi từ hướng tây bắc, Buồm giương tiếp sức cho hơi nước.

Con tàu đầm hơn nên cũng đỡ chòng chành. Các bà các cô có trang phục tinh tươm lại xuất hiện trên boong tàu. Các bài ca điệu nhảy lại rộn lên.

Vậy là chuyến du lịch được thực hiện trong những điều kiện tốt nhất. Vạn Năng rất sung sướng được có người bạn đáng yêu là ông Phixơ mà số phận may mắn đã đưa đến cho anh.

Chủ nhật 20 tháng mười, vào khoảng trưa, người ta nhìn thấy bờ biển Ấn Độ. Hai giờ sau, người hoa tiêu của cảng bước lên tàu Môngôlia. Xa xa, một dãy đồi in lên nền trời những hình nét hài hoà. Chẳng bao lâu, những hàng cọc bao phủ thành phố nổi bật lên trước mắt. Con tàu tiến vào vùng biển tạo nên bởi các đảo Xanxetto, Côlaba, Elêphanta, Battơ, và đến bốn giờ rưỡi nó cập bến Bom Bay.

Khi ấy Phihát Phốc chơi xong ván bài thứ ba mươi ba trong ngày, và ông với ông bạn cùng phe, sau mười ba lần lật thẻ, nhờ một nước bài táo bạo đã kết thúc chuyến vượt biển đẹp để bằng một trận thắng tuyệt diệu.

Tàu Mônggolia đáng lẽ chỉ phải đến Bom Bay vào ngày 22 tháng mười. Nhưng nó đã đến ngày 20. Vậy là, kể từ khi khởi hành ở Luân Đôn Phihát Phốc có dư được hai ngày, mà ông ghi lại rất khoa học lên bảng hành trình của ông ở cột những khoản lợi.

X

VẠN NÂNG RẤT ĐỐI SƯNG SUÔNG CHỊU MẤT ĐÔI GIẤY ĐỂ ĐƯỢC THOÁT NẠN NIU THẾ NÀO

Ai cũng biết là nước Ấn Độ - cái hình tam giác khổng lồ lộn ngược có đáy ở phía Bắc và đỉnh ở phía Nam ấy - có diện tích một triệu bốn mươi vạn dặm vuông⁽¹⁾. Trên đó được phân bố không đều một dân số là một trăm tám mươi triệu người. Chính phủ Anh đã thiết lập được quyền thống trị thực sự trên một phần đất nước mệnh mông này. Một quan toàn quyền đặt ở Canquýtta, những quan thống đốc ở Madra, Bom Bay, Bắnggan, và một trung tướng - thống đốc ở Agra.

Nhưng Ấn Độ thuộc Anh thực thụ chỉ chiếm một

⁽¹⁾ Dặm Anh bằng 1609m. Như vậy, một dặm vuông = 2 688 881m², và 1 triệu 40 vạn dặm vuông vào khoảng trên 3 triệu kilômét vuông.

diện tích bảy mươi vạn dặm vuông với một dân số từ một trăm đến một trăm mười triệu người. Như thế cũng đủ nói rằng một phần quan trọng lãnh thổ còn lọt ra ngoài quyền lực của nữ hoàng; và quả thật, tại những miền ở sâu bên trong của một số vương hầu đủ tôn và đáng sợ, quyền độc lập của Ấn còn là tuyệt đối.

Từ 1756 - thời kỳ được thiết lập thuộc địa Anh đầu tiên trên địa phận ngày nay là thành phố Madra - cho đến năm nổ ra cuộc khởi nghĩa lớn của binh lính Ấn Độ⁽¹⁾. Công ty Ấn Độ nổi tiếng này nắm hết mọi quyền hành. Nó thôn tính dần dần nhiều tỉnh khác nhau bằng cách mua của các vương hầu Ấn Độ theo lối trả lợi nhuận hàng năm mà nó trả ít hoặc không trả gì hết; nó bổ nhiệm quan toàn quyền và tất cả các viên chức dân sự hoặc quân sự; nhưng bấy giờ nó không còn tồn tại nữa, và những thuộc địa Anh ở Ấn Độ trực tiếp thuộc nữ hoàng.

Vì vậy quang cảnh, phong tục, những khu vực nhân chủng có khuynh hướng ngày một thay đổi. Xưa kia, người ta đi lại ở đây bằng đủ mọi phương tiện giao thông cổ sơ, đi bộ, cưỡi ngựa, xe bò, xe cút kít, ngòi kiệu, người công, xe ngựa.v.v... Ngay nay các tàu thủy phóng hết tốc lực trên sông Indôt⁽²⁾ sông Hằng Hà⁽³⁾, và một con đường sắt xuyên suốt bề ngang Ấn Độ, dọc đường có phân nhánh, nối liền Bom Bay với Canquýtta chỉ mất có ba ngày.

⁽¹⁾ Cuộc khởi nghĩa lớn của nhân dân Ấn Độ chống ách nô dịch của người Anh trong những năm 1857 - 1859.

⁽²⁾ Indus: con sông lớn ở Ấn Độ và Pakixtan, dài 3040 km chảy vào biển Oman.

⁽³⁾ Gange: con sông lớn của ấn Độ, dài 2.700 km bắt nguồn từ Hi mã Lạp sơn, chảy vào vịnh Bănggan.

Lối đi của con đường sắt ấy không xuyên qua Ấn Độ theo đường thẳng. Khoảng cách theo đường chim bay chỉ từ một nghìn đến nghìn một dặm thôi, và nếu theo khoảng cách ấy thì những đoàn tàu chỉ cần với tốc độ trung bình cũng không đi mất đến ba ngày, nhưng khoảng cách ấy tăng thêm ít nhất một phần ba bởi đường dây cung do con đường sắt tạo ra khi phải lên cao đến tận Alahabát ở phía bắc bán đảo.

Dưới đây trình bày vắn tắt lối đi của "Đường sắt bán đảo Đại Ấn" trên những điểm lớn. Rồi đảo Bom Bay, nó xuyên qua Xanxét, nhảy vào lục địa ở trước mặt Tanna, vượt qua dãy núi Tâygát, chạy lên đông bắc đến Bótchampur, đi qua một địa hạt gần như độc lập Bundenkun, lên cao đến tận Alahabát, uốn cong về phương đông, gặp sông Hằng ở Bénarét, khe tách khỏi sông Hằng một chút, rồi lại đi xuống đông - nam qua Bócdivan và thành phố Pháp Sandeenago, và chấm dứt ở ga đầu cùng Canquýtta.

Bốn giờ rưỡi chiều hành khách tàu Môngôliá đã lên đến Bom Bay, và đúng tám giờ thì xe lửa sẽ khởi hành đi Canquýtta.

Vậy là ông Phốc cáo từ các bạn chơi bài, rời khỏi tàu, bảo ban người hầu về chi tiết vài đồ vật cần mua, căn dặn anh rằng về là phải có mặt ở nhà ga trước tám giờ, rồi, với bước chân đều đều điểm từng giây như quả lắc một đồng hồ thiên văn, ông đi đến phòng thị thực hộ chiếu.

Thế là không tưởng gì đến chuyện đi xem các kỳ quan của Bom Bay, kể cả tòa thị chính, thư viện tráng lệ, các pháo đài, các bến tàu, chợ búa, các cửa hàng tạp hoá, cả các giáo đường Hồi giáo, các nhà thờ Do thái, các nhà thờ

Acmêm, ca ngồi chùa Malêba Thu lộng lãn được trang điểm hai ngọn tháp hình đa giác. Ông không đến chiêm ngưỡng cả các kiệt tác ở đảo Eléphanra lẫn những hầm mộ bí hiểm của nó ẩn mình trong lòng đất phía đông nam vùng biển, cả những hang động Kanerô ở đảo Nanxét, là những di tích kỳ diệu của nền kiến trúc phật giáo!

Không! Ông không xem gì hết. Rồi phòng thị thực hộ chiếu, Philát Phốc thần nhiên đi ra ga, và ở đây ông gọi bữa ăn tối. Ngoài các món khác ra, người chủ khách sạn tự thấy phải mời ông xơi món thịt thỏ nấu xốt vang của thứ "thỏ địa phương", mà anh ta hết lời ca tụng với ông.

Philát Phốc nhận lời và tận tình thưởng thức món thỏ xốt vang; nhưng, mặc dầu thứ nước xốt đầy gia vị, ông vẫn thấy nó ngán phê.

Ông bấm chuông gọi người chủ khách sạn.

- Này anh, - ông vừa nói vừa nhìn bản công chọe, - thịt thỏ đây à?

- Vâng, thưa quý ông - tên vô lại tro tráo trả lời, - thịt thỏ rừng ạ.

- Vậy cái con thỏ ấy có kêu meo meo khi người làm thịt nó không?

- Kêu meo meo ư! Ô! Thưa quý ông! Nó là một con thỏ! Tôi xin thề với quý ông.

- Ông chu khách sạn này, - ông Phốc lạnh lùng nói tiếp, - Ông đừng thề và nên nhớ điều này: xưa kia ở Ấn Độ, những con mèo đã từng được coi là những con vật thiêng liêng. Thôi hoàng kim đây.

- Thôi hoàng kim của những con mèo ấy ư, thưa quý ông?

- Và của cả những hành khách nữa chứ!

Nhận xét xong, ông Phốc thần nhiên ăn tiếp.

Mấy phút sau khi ông Phốc đi, viên mật thám Phixơ cũng rời khỏi tàu Môngôlia và chạy đến gặp ông giám đốc sở cảnh sát Bom Bay. Ông tự giới thiệu tu cách nhà thám tử của ông, nhiệm vụ ông được giao, tình thế của ông đối với kẻ được coi là thủ phạm vụ trộm. Ở đây đã nhận được trát bắt của Luân Đôn chưa?... Thế ra chưa có gì cả. Và quả thật, cái lệnh bắt ấy lên đường sau Phốc, chưa thể nào đã tới được.

Phixơ hết sức bối rối. Ông muốn ngài giám đốc ra lệnh bắt tên Phốc. Ngài giám đốc chối từ. Việc này liên quan đến nha cảnh sát chính quốc, và chỉ cơ quan này mới có quyền xuất lệnh bắt một cách hợp pháp. Tính nguyên tắc chặt chẽ ấy, sự tuân thủ nghiêm ngặt đối với pháp luật ấy là hoàn toàn dễ hiểu theo phong tục của người Anh, vốn không chấp nhận một sự độc đoán nào trên phạm vi tự do cá nhân.

Phixơ không nài nữa và hiểu rằng đành phải chờ lệnh bắt. Nhưng ông quyết định sẽ không rời mắt khỏi tên vô lại khó hiểu này trong suốt thời gian hấn ở Bom Bay. Ông tin rằng Philiát Phốc sẽ lưu lại ở Bom Bay, - vì như ta biết, cả Vạn Năng cũng đành ninh như thế. - do đó mà lệnh bắt sẽ có thời gian tới kịp.

Nhưng từ lúc nhận được những mệnh lệnh cuối cùng của ông chủ mình khi rời khỏi tàu Môngôlia, Vạn Năng đã hiểu rõ rằng ở Bom Bay cũng như ở Xuyê và Pari vậy thôi, cuộc viễn du sẽ không chấm dứt tại đây, nó sẽ tiếp tục ít nhất đến tận Canquýtta, và có thể còn xa hơn nữa. Và anh bắt đầu tự hỏi biết đâu chuyện đánh

cuộc ấy của ông Phước lại chẳng hoàn toàn nghiêm chỉnh, và biết đâu số mệnh lại chẳng lôi cuốn anh, con người chỉ muốn sống yên thân, vào một cuộc hành trình vòng quanh thế giới trong tám mươi ngày!

Trong thời gian đợi tàu, và sau khi đã mua được vài chiếc sơ-mi và đôi bít-tết, anh dạo chơi các phố Bom Bay. Anh thấy dân chúng tụ tập rất đông, và giữa những người châu Âu dù mọi quốc tịch là những người Ba Tư đội mũ trùm chớp nhọn, người Bunhya vắn khăn tròn, người Xindơ đội mũ vuông, người Aememi bận áo chùng, người Pácxi đội mũ đen. Đây chính là một ngày hội của dân Pácxi hoặc Ghebơ, con cháu trực hệ của những tín đồ của Dô-rô-ax-tơ¹, họ là những người Ấn Độ khéo léo nhất, vắn mình nhất, thông minh nhất, khác khổ nhất. - cái chủng tộc sinh ra những thương gia bán xù giàu có ở Bom Bay hiện nay. Ngày hôm ấy họ cử hành một thứ hội hóa trang tôn giáo, có rước và các trò vui giải trí, trong đó những vũ nữ Ấn Độ mặc áo the hồng dật vàng bạc, theo tiếng đàn thất huyền và tiếng trống nhảy múa đẹp tuyệt trần, mà vẫn thật là lịch sự.

Nếu Vạn Năng có ngắm nhìn những đám lễ kỳ lạ ấy, nếu những con mắt và lỗ tai anh có mở banh ra để nhìn và nghe, nếu vẻ người nét mặt anh có đứng hết một "anh thiện" ngốc nghếch nhất mà ta có thể hình dung được, thì ta cũng chẳng cần phải nói dài ở đây làm gì.

Khốn thay cho anh và cho ông chú anh, mà cuộc

---

¹ Zoroastre, một tôn giáo cách tôn giáo hàng cổ, vào thế kỷ VII hoặc VIII trước Công nguyên

hành trình suốt nửa thế bị anh lừa tác rối to, thời to mò đã lờ cuốn anh đi quá xa.

Thật vậy, sau khi đã dạo qua đêm hội hóa trang Páxi ấy, Vạn Năng đi ra ga, những khi qua ngôi chùa Maléba Hín tuyệt đẹp, anh nảy ra cái ý định tại hại là rẽ vào văn cảnh chùa.

Anh không biết đến hai điều: trước hết việc vào một số ngôi chùa Ấn Độ nào đó là cấm ngặt đối với những người Giã-tô giáo, và sau nữa chính các tín đồ cũng phải để giày dép lại ngoài cổng rồi mới được vào. Ở đây cần chú ý rằng, vì lý do chính trị chính đáng, chính phủ Anh tôn trọng và bắt phải tôn trọng tín ngưỡng địa phương đến cả những chi tiết vô nghĩa nhất của nó, và trừng trị nghiêm khắc người nào vi phạm những tục lệ tín ngưỡng ấy.

Vạn Năng đã vào chùa, với tất cả tấm lòng thành như một khách văn cảnh bình thường, say mê ngắm nghía vẻ hào nháng chói lọi của nghệ thuật trang trí Bà-la-môn bên trong chùa Maléba Hín, thì bất thình lình anh bị vật ngã xuống thêm gạch thánh, Ba giao sò, mắt này lửa, lao vào anh, giật tung giấy và bút tất của anh, và vừa nện anh tới tấp, vừa ré lên những tiếng kêu man dại.

Anh chàng Pháp, đã mạnh lại nhanh, bật ngay dậy. Bằng một cú dấm và một cú đá, anh quật ngã hai địch thủ lỏng lỏng trong bộ áo chùng của họ, và ba chân bốn cẳng phi ra ngoài chùa, chẳng mấy chốc bỏ xa người Ấn Độ thứ ba, người này vừa đuổi theo vừa hô hoán dân chúng.

Tám giờ kém năm, chỉ vài phút trước giờ tàu chạy, đầu trần, chân đất, gói đồ sấm súa đã mất biết trong vụ xô xát, Vạn Năng ra đến ga.

Phixơ đang ở đây, trên sân ga. Đã theo tên Phốc tới nhà ga, ông ta đã hiểu rằng tên vô lại này sắp rời Bombay. Lập tức, ông quyết định bám theo nó đến Canquetta và xa hơn nữa nếu cần. Vạn Năng không nhìn thấy Phixơ đứng trong bóng tối, nhưng Phixơ nghe được cái chuyện rúc rỏ của anh, qua vó câu vấn tãi Vạn Năng kể lại với chú mình.

"Tôi mong rằng anh sẽ không mắc vào những chuyện như thế nữa". Philát Phốc bình thản đáp lại, và ngồi vào chỗ trong toa tàu.

Anh hầu khốn khổ, chân không giày và hết sức sợ hãi, theo sau ông chủ mình không nói không rằng.

Phixơ đã sắp lên một toa tàu khác, thì một ý nghĩ ngăn ông lại và làm thay đổi đột ngột kế hoạch ra đi của ông.

"Không, ta trở lại. - ông nghĩ bụng. Một vụ phạm pháp trên đất Ấn Độ... Nó chết với mình rồi".

Lúc ấy, đầu máy xe lửa rúc lên một hố còi xé tai, và đoàn tàu biến vào trong đêm tối.

XI

TRONG TRƯỜNG HỢP NÀO MÀ PHILÁT PHỐC PHẢI MUA MỘT CON VẬT ĐỂ CUỐI VỚI GIÁ ĐẤT KINH NGƯỜI

Đoàn tàu đã khởi hành đúng giờ quy định. Nó chở một số hành khách, vài sĩ quan, những viên chức dân

sự, và những nhà buôn thuốc phiện và buôn chàm vì công việc buôn bán phải đến phía đông bán đảo.

Vạn Năng ngồi cùng ngăn với ông chủ. Một hành khách thứ ba ngồi trong góc đối diện.

Đó là vị thiếu tướng lữ đoàn trưởng ngài Frăngxi Crômăcti, một trong những bạn chơi bài của ông Phốc trong chuyến đi biển từ Xuyê đến Bom Bay, đang về đơn vị mình đóng ở gần Bênarét.

Ngài Frăngxi Crômăcti người cao lớn, tóc vàng hung, chạc năm mươi tuổi, đã tỏ ra xuất sắc trong việc dẹp yên cuộc nổi dậy vừa qua của binh lính Ấn Độ, có thể thật xứng đáng được gọi là người bản xứ. Từ thời trẻ ông đã ở Ấn Độ và chỉ năm thì mười họa lắm mới thấy mặt ở nước nhà. Đó là một người có học thức, có thể sẵn sàng cung cấp những hiểu biết về phong tục, lịch sử, tổ chức của nước Ấn Độ, nếu Philiát Phốc là người muốn hỏi những chuyện đó. Nhưng nhà quý phái này không hỏi gì hết. Ông không đi du lịch, ông chỉ vẽ một vòng tròn. Đó là một vật thể có trọng lượng, chuyển động trên một quỹ đạo vòng quanh quả địa cầu, theo những định luật của cơ học thuần lý. Lúc này ông đang nhẩm tính lại trong óc số giờ đã dùng từ buổi ra đi ở Luân Đôn, và có lẽ ông đã xoa tay khoan khoái, nếu bản tính ông là người có thể làm một cú động vô ích.

Ngài Frăngxi Crômăcti không phải không nhận thấy tính cách kỳ quặc của ông bạn đồng hành, mặc dầu ngài chỉ quan sát ông ta khi cầm quân bài trong tay và giữa hai ván bài. Cho nên ngài có căn cứ để tự hỏi rằng dưới cái vỏ lạnh lùng ấy có một trái tim người đang đập hay không. Philiát Phốc có tâm hồn rung động với

những vẻ đẹp thiên nhiên, những khát vọng đạo đức hay không. Với ngài, điều này thành vấn đề. Trong tất cả những người kỳ quặc mà ngài thiếu tướng đã gặp không ai có thể sánh được với cái sản phẩm này của những ngành khoa học chính xác.

Philát Phốc không hề giấu giếm với ngài Frăngxi Crômăcti kế hoạch đi vòng quanh thế giới của mình và cả những điều kiện để thực hiện kế hoạch ấy. Ngài thiếu tướng chỉ thấy trong vụ đánh cuộc này một chuyện quái gở không nhằm mục đích gì có lợi, và nó tất nhiên là thiếu cái "đầu óc làm ăn" cần phải chỉ đạo tất cả mọi con người có lý trí. Theo kiểu này của nhà quý phái kỳ dị, ông hẳn sẽ chết đi mà "không làm được gì" cho ông ta cũng như cho mọi người khác.

Một giờ sau khi rời khỏi Bom Bay, đoàn tàu, vượt qua các cầu cạn, đã đi hết hòn đảo Xanxét và đang chạy trên lục địa. Tại ga Xanlian nó bỏ con đường rẽ phải là đường qua Kandala và Puna xuống đông nam Ấn Độ rồi nó tới ga Pôven. Ở điểm này, nó dẫn mình vào trong những rừng núi trùng điệp của dãy Tây-gát là những dãy núi có nền đá lục thạch, và đá ba-dan, mà những đỉnh cao nhất cũng được phủ kín rừng rậm.

Thình thoảng, ngài Frăngxi Crômăcti và Philát Phốc lại trao đổi với nhau vài lời: câu chuyện thường chuênch choảng, và vị thiếu tướng lúc này muốn nó hào hứng lên bèn nói:

- Ông Phốc này, mấy năm trước mà qua đây, chắc hẳn ông sẽ bị một trở ngại làm chậm trễ cuộc hành trình của ông đấy.

- Sao vậy, thưa ngài Frăngxi?

- Bởi vì con đường sắt dừng lại ở chân núi này, và ta

phải qua núi bằng kiệu hoặc ngựa cho đến tận ga Kandala ở sườn núi bên kia.

- Sự chậm trễ ấy chẳng đảo lộn chút nào cái kế hoạch khất khao của tôi. Tôi cũng chẳng dă tính trước một số trở ngại bất ngờ.

- Tuy vậy, ông Phốc ạ, - vị thiếu tướng lại nói, - ông có thể lâm vào một vụ rắc rối to vì cái chuyện lôi thôi của anh chàng này đây.

Vạn Năng, chân ủ trong chiếc chăn đi đường, đang đánh một giấc ngủ ngon lành và cũng chẳng nằm mơ thấy người ta nói đến anh.

- Chính phủ Anh cực kỳ nghiêm khắc đối với loại tội phạm này và như vậy là có lý, - ngài Frăngxi Crômacti lại nói, - Chính phủ đòi hỏi trước hết phải tôn trọng các tục lệ tôn giáo của người Ấn Độ, và nếu như người hầu của ông bị bắt...

- Ô thưa ngài, nếu anh ta bị bắt, - ông Phốc đáp, - thì anh ta sẽ bị kết án, anh ta sẽ chịu hình phạt của anh ta, và rồi anh ta lại yên ổn trở về châu Âu. Tôi không thấy vì lý do gì chuyện này có thể khiến ông chủ anh ta phải chậm lại.

Và đến đó câu chuyện lại nhạt dần. Ban đêm đoàn tàu vượt qua vùng núi Gát, đi đến Naxích, và ngày hôm sau, 21 tháng mười, nó phóng nhanh qua một miền tương đối bằng phẳng, nằm trong địa hạt Khandéch. Giữa cánh đồng xanh tươi rải rác những thôn xóm nhỏ, ngọn tháp chùa vút lên thay cho tháp chuông nhà thờ châu Âu. Nhiều dòng sông nhỏ, phần lớn là chi lưu và phó chi lưu của sông Gôđavêri, tưới cho miền đất màu mỡ này.

Vạn Năng tỉnh dậy, ngắm nhìn phong cảnh, và không thể tưởng rằng mình đang đi ngang qua nước Ấn Độ trong một con tàu của "Đường sắt đại bán đảo". Điều đó đối với anh có vẻ vô lý. Vậy mà không có gì thật hơn! Cái đầu tàu, được điều khiển bởi cánh tay một người thợ máy Anh và đốt nóng bằng than đá Anh, nhả khói trên những cánh đồng bông, cà phê, đậu khấu, đinh hương, hồ tiêu đỏ. Khói tàu cuốn quanh các khóm cọ giữa đó ẩn hiện những ngôi nhà hai tầng đẹp như tranh vẽ, một vài tu viện bỏ hoang, và đền miếu kỳ lạ được tô điểm bằng nghệ thuật trang trí vô cùng phong phú của kiến trúc Ấn Độ. Rồi đến những khoảng đất rộng mênh mông xa tít, những khu rừng rậm không thiếu rần rết và hổ báo bị khiếp đảm vì những tiếng còi hú của con tàu, và cuối cùng những cánh rừng có đường sắt xuyên qua mà vẫn còn lảng vảng những con voi giương đôi mắt tư lự nhìn đoàn tàu cuốn khói.

Buổi sáng hôm ấy, ở quá Maligôm, các hành khách, đi ngang qua cái miền thể thảm thương hay đổ máu vì bàn tay các tín đồ của nữ thần Kali¹¹. Không xa đó, nổi lên thành phố Elôra với những ngôi chùa tuyệt đẹp, và thành phố Orungabát nổi tiếng kinh đô của quốc vương Ôrêng Đép dung dữ, ngày nay là tỉnh lỵ bình thường của một trong những tỉnh từ vương quốc Nidam tách ra. Đây chính là một vùng đặt dưới quyền thống trị của Pheringhêa, thủ lĩnh dân Thugơ, quốc vương của những Người bóp cổ. Những kẻ giết người này, tụ tập trong một tổ chức rất khó lòng bắt, bóp cổ những nạn nhân

---

¹¹ Kali: trong tôn giáo Ấn Độ là vợ của Siva, nữ thần của sự sinh đẻ, và chết chóc. Được miêu tả có nhiều tay, mặt đen, đeo chuỗi hạt tèt bằng sọ người.

dù mọi lứa tuổi không đổ một giọt máu để làm lễ tế Thần Chết, và đã có thời người ta không thể đào bới bất cứ một nơi nào trên miền đất này mà không thấy một thây người. Chính phủ Anh đã ngăn chặn được khá nhiều những vụ giết người như thế, nhưng cái hội ghê ghớm ấy vẫn còn tồn tại và hoạt động.

Mười hai giờ giữa trưa, tàu đỗ ở ga Bóchampua, và Vạn Năng có thể mua ở đây với giá đắt như vàng một đôi giày hàm ếch dát ngọc giả, mà anh xỏ vào chân với một cảm giác hãnh diện ra mặt.

Hành khách ăn trưa vội vàng, và tàu lại đi đến ga Atxuaguya sau khi đã chạy một quãng ven bờ sông Táptin, con sông nhỏ này chảy vào vịnh Cambay ở gần Xurát.

Cũng nên nói rõ đầu óc Vạn Năng lúc này đang theo đuổi những ý nghĩ gì. Cho đến Bom Bay, anh cứ tưởng và có thể tưởng như mọi sự sẽ chấm dứt ở đây. Nhưng bây giờ, từ khi phóng vùn vụt qua Ấn Độ, thì đầu óc anh có sự thay đổi quay ngoắt lại. Anh nhanh chóng trở về với bản tính mình. Anh lại tìm thấy những ý nghĩ ngông cuồng thời trai trẻ, anh xem những kế hoạch của ông chủ là chuyện đúng đắn, anh tin là vụ đánh cuộc có thật, và do đó cũng tin ở cuộc đi vòng quanh thế giới này và ở thời hạn tối đa này không được vượt quá. Thậm chí anh cũng đã lo lắng đến những chậm trễ, những tai nạn có thể bất ngờ xảy ra dọc đường. Anh cảm thấy như mình cũng tham dự vào vụ đánh cuộc, và rùng mình nghĩ rằng anh có thể làm hỏng nó vì cái trò ngốc nghếch không tha thứ được của anh hôm trước. Cho nên, không được phớt lờ như ông Phốc, anh cũng lo lắng hơn ông nhiều. Anh

đếm đi đếm lại những ngày đã trôi qua, nguyên rủa những chặng tàu đồ. lên án con tàu chạy chậm và thăm trách ông Phốc đã không treo thưởng cho người thợ máy. Chàng trai trung hậu không biết rằng cái điều làm được trên tàu biển không làm được nữa trên xe lửa với tốc độ quy định.

Về nhiều, con lọt tàu vào những đường hầm của dãy núi Xútputa gần cách địa hạt Khandéché với địa hạt Bundenkun.

Ngày hôm sau, 22 tháng mười, có lần ngài Frăngxi Crômácti hỏi giờ. Vạn Năng giờ đồng hồ ra xem trả lời là ba giờ sáng. Và quả thật, cái đồng hồ quả quýt trứ danh ấy luôn luôn lấy giờ theo kinh tuyến Grinuyt, ở cách ngót bảy mươi bảy độ về phía tây, tất phải chậm đi và trên thực tế nó chậm bốn giờ.

Cho nên ngài Frăngxi đính chính lại giờ của Vạn Năng, ngài trao đổi với anh điều nhận xét mà Phixơ cũng đã nói với anh. Ngài cố làm cho anh hiểu rằng anh phải chỉnh đồng hồ mình theo mỗi kinh tuyến mới, và vì anh luôn đi về phương đông, nghĩa là về phía mặt trời, cho nên cứ mỗi độ đi qua thì ngày lại ngắn đi bốn phút. Nhưng vô ích. Dù anh chàng bướng bỉnh có hiểu ra điều nhận xét của ngài thiếu tướng hay không anh vẫn khăng khăng không chịu vận đồng hồ lên, cứ giữ mãi giờ Luân Đôn. Và lại đây cũng chỉ là một thói tật vô tội chẳng hại gì cho ai.

Tám giờ sáng, còn mười lăm dặm đến ga Rôtan thì con tàu dừng lại giữa một chỗ rừng thưa rộng, ven rừng có vài nhà hai tầng và những túp lều công nhân. Bác xe trưởng đi đến trước các toa tàu nói:

"Xin mời hành khách xuống đây".

Philát Phốc nhìn ngài Frăngxi Crômacti, ông cũng ngạc nhiên không kém, anh chạy lao lên đường ray và trong chớp mắt đã trở về kêu lên:

- Ông chú ơi, hết đường tàu rồi!

- Anh bảo sao? – ngài Frăngxi Crômacti hỏi.

Tôi muốn nói là tàu không chạy nữa!

Ngài thiếu tướng lập tức xuống tàu. Philát Phốc theo ông, không vội vã. Cả hai cùng nói với người xa trường:

- Chúng ta đang ở đâu đây? - Ngài Frăngxi Crômacti hỏi.

- Ở xóm Khônbi – bác xa trường trả lời.

Tàu đỗ lại đây ư?

- Chắc chắn! Đường sắt chưa làm xong...

- Sao! chưa xong à!

Vâng! từ đây đến Alahabát còn một đoạn chừng nam nước, dăm chưa đặt ray, rồi từ Alahabát đường sắt mới lại tiếp tục.

- Vậy mà báo chí lại đưa tin con đường sắt này đã hoàn thành!

- Biết làm sao, bao cáo ngài sĩ quan, báo chí đã nhầm.

- Còn các ông thì bán vé từ Bom Bay đi Canquýtta! - Ngài Frăngxi Crômacti đã bắt đầu nóng mặt nói tiếp.

- Tất nhiên, - người xa trường đáp, - nhưng mọi hành khách đều biết rõ là họ phải tự tìm lấy phương tiện đi từ Khônbi đến Alahabát.

Ngài Frăngxi Crômacti giận điên lên. Vạn Nang hẳn sẵn sàng nện chổi lão xa trường, mà thật ra lão cũng

chẳng làm gì hơn được. Anh không dám nhìn ông chủ mình nữa.

- Ngài Frangxi ạ. - Ông Phốc bình thần nói - nếu ngài vui lòng, chúng ta sẽ tìm cách đi đến Alahabát.

- Ông Phốc - đây có phải là một sự chậm trễ vô cùng tai hại cho công việc của ông không?

- Không, thưa ngài Frăngxi, điều này đã được tính trước.

- Sao! Ông đã biết là đường xe lửa...

- Biết sao được, nhưng tôi biết là một trở ngại nào đó sớm muộn cũng xảy ra dọc đường. Thế nhưng chẳng có gì bị hỏng cả. Tôi đang có dư hai ngày có thể hy sinh. Chuyến tàu sẽ khởi hành từ Canquýtta đi Hồng Kông trưa ngày 25. Hôm nay mới 22, và ta sẽ đến kịp Canquýtta.

Với một câu trả lời chắc chắn đến thế thì không có gì phải bàn nữa.

Điều hiển nhiên là công trình đường sắt mới đặt tới điểm này. Bảo chí, cũng giống như một số đồng hồ nào đó, có cái bệnh chạy nhanh, và họ đã lo âu quá sớm sự hoàn thành con đường sắt. Phần lớn hành khách đã biết đoạn đường đứt quãng này, và khi xuống tàu, họ vội chiếm lấy các xe cộ đủ loại, trong làng, xe ngựa bốn bánh, xe bò kéo bằng gỗ có buồm, xe du lịch giống như những ngôi chùa lưu động, kiệu, ngựa.v.v... Bởi vậy ông Phốc và ngài Frăngxi Crômácxi, sau khi tìm hỏi khắp làng, đã phải trở về không.

"Tôi sẽ đi bộ", Philát Phốc nói.

Vạn Năng lúc này đã quay lại gặp ông chủ, anh nhân mặt đầy ý nghĩa ngấm ngấm đôi gầy hăm ếch

đẹp dễ nhưng yếu tướng của mình. May thay, anh vốn là con người lắm sáng kiến, và ngấp ngừng một chút, anh nói:

- Thưa ông, hình như tôi đã tìm thấy một phương tiện vận tải.

- Phương tiện nào?

- Voi! Con voi của một người Ấn Độ ở cách đây trăm bước.

- Nào, ta đi xem voi. - ông Phốc đáp.

Năm phút sau, Philiát Phốc, ngài Frăngxi Crômacti và Vạn Năng tới bên một túp lều ở kề một miếng đất có hàng rào cao bọc kín. Trong lều có một người Ấn Độ, và trong khu đất rào kín có một con voi. Theo yêu cầu của họ, người Ấn Độ đưa ông Phốc và hai ông bạn vào trong miếng đất rào.

Tại đây, họ đứng trước một con vật đang thuần hóa dở dang, mà người chủ của nó nuôi dạy không phải để thành con vật thổ, mà để thành con vật chơi. Với mục đích ấy ông ta bắt đầu làm thay đổi bản tính vốn hiền lành của con vật, để làm sao đưa dần nó lên tới cực điểm của cơn điên dại gọi là "musơ" trong tiếng Ấn Độ, và muốn vậy, ông nuôi nó trong ba tháng bằng đường với bơ. Cách rèn luyện ấy có vẻ khó mà đem lại hiệu quả mong muốn, nhưng nó vẫn được nhiều người chăn nuôi sử dụng thành công. Rất may cho ông Phốc là con voi này chỉ vừa mới được nuôi theo chế độ đó, và cơn "musơ" vẫn còn chưa nổ ra.

Kiuni - tên con vật - cũng như tất cả mọi đồng loại của nó có thể đi nhanh trong suốt thời gian dài, và vì thiếu vật chơi nên Philiát Phốc quyết định dùng nó.

Nhưng voi là giống vật đắt tiền ở Ấn Độ, vì ở đây chúng đã bắt đầu hiếm. Những con voi đực, chỉ chúng mới thích hợp với những cuộc chọi voi ở rạp xiếc, càng được đặc biệt ưa chuộng. Những con vật này khi đã thuần hóa thì sinh sản rất ít, đến nỗi người ta chỉ có thể kiếm được chúng bằng săn bắt. Cho nên chúng được hưởng những săn sóc đặc biệt, và khi ông Phốc hỏi thuê con voi thì người Ấn Độ dứt khoát từ chối.

Ông Phốc cố nài và đặt một giá thuê cực đắt, mười livrơ (250 frăng) một giờ. Từ chối. Hai mươi livrơ? Từ chối nữa. Bốn mươi livrơ? Vẫn từ chối. Vạn Nạng này người lên mỗi lần tăng giá. Nhưng người Ấn Độ không chịu mềm lòng.

Món tiền thế là lớn quá còn gì. Cứ cho là con voi đi đến Alahabát mất mười lăm giờ, nó đã đem lại cho chủ nó sáu trăm livrơ (15.000 frăng).

Philiát Phốc, không chút bốc đồng, bền bỉ nghị với người Ấn Độ bán cho ông con vật và ngay thoát đầu ông đặt giá một nghìn livrơ (25.000 frăng).

Người Ấn Độ không muốn bán! Có lẽ thằng vô lại đã đánh hơi thấy một vụ vớ bẫm.

Ngài Frăngxi Crômacti kéo ông Phốc ra một nơi và khuyên ông nên nghỉ kỹ trước khi dẫn thêm nữa. Philiát Phốc trả lời rằng ông ta không có thói quen hành động không suy nghĩ, rằng rốt cục đây là một vụ đánh cuộc hai vạn livrơ, rằng con voi này cần cho ông, và dù có phải trả đắt gấp hai mươi lần ông cũng sẽ có con voi đó.

Ông Phốc quay lại tìm người Ấn Độ, mà hai con mắt ti hí cháy phừng phừng những ngọn lửa thêm muốn để lộ rõ là dối với hắn chỉ có vấn đề giá cả. Philiát

Phốc lần lượt đề nghị một nghìn hai trăm livo, rồi nghìn rưỡi, rồi nghìn tám, cuối cùng hai nghìn (50.000 frăng). Vạn Năng, thường ngày mặt đỏ lã thẽ, cứ tái nhợt đi vì xúc động.

Đến hai nghìn livo, thằng cha Ấn Độ chịu thua.

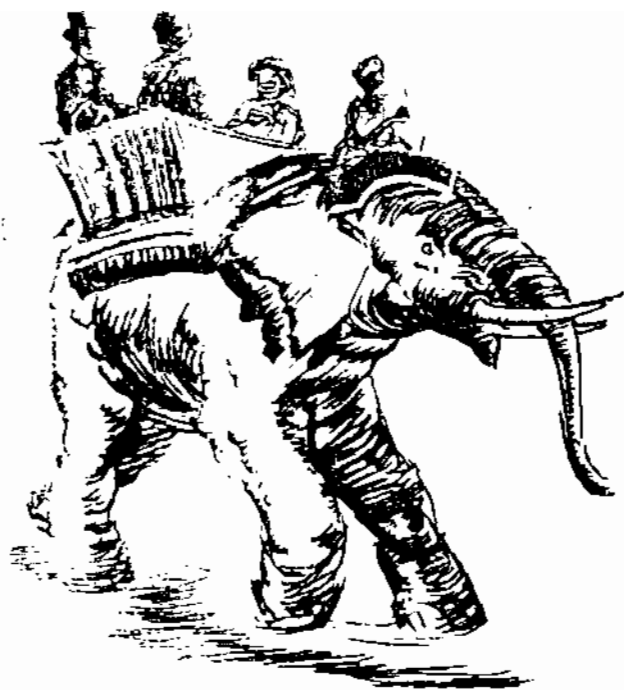
- Xin thẽ với đôi giấy hàm ếch của tôi. - Vạn Năng kêu lên. - sao lại có người đi mua thịt voi với cái giá ghê gớm đến thẽ.

Ngã giá xong, chỉ còn việc tìm người dẫn đường. Việc này dễ hơn. Một anh thanh niên Pácxi có khuôn mặt thông minh đến nhận làm. Ông Phốc chấp thuận và hứa trả công hậu hĩ, điều đó chỉ có thể làm trí thông minh của anh tăng lên gấp bội.

Con voi được dẫn đến và thắng bộ ngay tức khắc. Anh Pácxi rất thành thạo nghề "ma hu", nghĩa là nghề quán tượng. Anh trùm một miếng tải lên lưng voi, và đặt ở hai bên sườn voi hai ghế có lưng tựa cũng không được đàng hoàng cho lắm.

Philát Phốc lấy trong cái xác trữ danh những tờ bạc giấy trả tiền voi cho người Ấn Độ. Quả thật dường như chúng được rút từ trong ruột Vạn Năng. Rồi ông Phốc mời Frăngxi Crômácxi cùng với ông đến ga Alahabát. Vị thiếu tướng nhận lời. Thêm một hành khách cũng chẳng làm con vật khổng lồ này phải mệt nhọc.

Lương thực được mua ở Khônbi. Ngài Frăngxi Crômácxi ngồi vào một ghế. Philát Phốc ngồi ghế bên kia. Vạn Năng ngồi xoạc cẳng trên miếng tải trùm lưng voi giữa chủ mình và ngài thiếu tướng. Anh Pácxi vắt vẻo trên cổ voi, và đến chín giờ thì con vật rời xóm nhỏ dẫn sâu vào khu rừng gồi rạp rạp theo con đường ngắn nhất.

XII

PHILIAT PHỐC VÀ CÁC BẠN MÌNH MẠO HIỂM
QUA RỪNG ÁN ĐỘ NHƯ THẾ NÀO, VÀ NHỮNG
CHUYỆN GÌ ĐÃ XẢY RA TÙ ĐÓ

Người dẫn đường, để đi tắt, bỏ lại phía bên phải lối đi của con đường sắt đang xây dở. Lối đi này, bị vụn vẹo rất nhiều bởi những nhánh núi ngang dọc của dãy núi

Vindia, không theo đường ngắn nhất có lợi cho Philát Phốc. Anh Pácxi, rất thông thuộc đường đi lối lại vùng này, có ý định rút ngắn khoảng hai mươi dặm bằng cách cắt ngang quang rừng và mọi người chỉ còn biết tin vào anh ta.

Philát Phốc và ngài Frăngxi Crômăcti, ngồi thụt đến tận cổ trong chiếc ghế dựa của họ, bị xóc mạnh bởi nước kiệu cũng nhấc của con voi mà người quản tượng thúc phải phóng nhanh. Nhưng họ chịu đựng tình thế với cái vẻ tỉnh khô rất Ănglê, và lại họ cũng ít nói chuyện và hầu như không trông thấy nhau.

Còn Vạn Năng, ngồi vắt vẻo trên lưng con vật và trực tiếp chịu những cú lắc đi lắc lại, anh rất chú ý đề phòng, theo lời dặn của chủ, không dại gì đặt lưới giữa hai hàm răng để bị nghiền nát phăng. Chàng trai trung hậu, khi bị ném lên cổ voi, khi bị giật xuống móng voi, làm trò nhào lộn như anh hề nhảy trên một bàn nhún. Nhưng anh pha trò, anh cười đùa giữa những cú nhảy lật mình, và thỉnh thoảng anh lại rút trong xác ra một miếng đường mà con Kiuni thông minh dớp ngay ở miệng voi, trong khi vẫn không ngừng nước kiệu đều đặn của nó.

Đi được hai tiếng thì người dẫn đường cho voi dừng lại, nghỉ một giờ. Con vật nhai nghiền ngấu những cành lá và con non, sau khi đã đi giải khát ở một đầm nước gần đó. Ngài Frăngxi Crômăcti không phản nản gì về đợt nghỉ chân này. Ông đã mệt nhừ. Ông Phốc thì có vẻ khỏe khoắn như vừa bước ra khỏi giường ngủ.

- Ông này mình đồng da sắt chắc! - vị thiếu tướng vừa nói vừa nhìn ông thần phục

- Thưa, sát luyện đây ạ. - Vạn Năng đáp, anh đang chuẩn bị một bữa ăn trưa sơ sài.

Đến trưa, người dẫn đường ra hiệu khởi hành. Chẳng bao lâu quang cảnh miền này mang một vẻ rất hoang dại. Sau những khu rừng lớn tiếp đến những cánh rừng me và cọ lùn mà người ta chặt hàng năm, rồi những bình nguyên rộng khô cằn, lổm chổm những cây con xơ xác và rải rác những tảng đá hoa cương lớn. Tất cả miền thượng du Bundenkun ít người qua lại ấy là nơi ở của một cư dân cuồng tín, đã tiêm nhiễm lâu đời những tục lệ khủng khiếp nhất của Ấn Độ giáo. Nền thống trị của người Anh không thể chính thức thiết lập trên một địa hạt nằm dưới ảnh hưởng của các vương hầu Ấn Độ, và càng khó vào lọt được những hang ổ hiểm trở của họ trong vùng núi Vinida.

Nhiều lần, các vị khách cuồi voi trông thấy những tốp người Ấn Độ dữ tợn, họ vung tay giận dữ khi thấy con voi chạy nhanh qua. Vả chăng, anh Pácsi luôn tìm cách tránh họ, anh cho rằng gặp những loại người này nguy hiểm. Ban ngày hôm ấy họ nhìn thấy ít thú vật, chỉ có vài con khỉ vừa trốn chạy vừa làm đủ mọi trò vụng vẹo và nhảm nhí khiến Vạn Năng rất thích.

Trong nhiều ý nghĩ ám ảnh Vạn Năng, có một ý nghĩ làm anh chàng lo ngại. Ông Phốc sẽ giải quyết con voi này như thế nào, khi đến ga Alahabát. Ông có đem nó đi theo không? Không thể! tiền vận tải thêm vào tiền mua sẽ khiến nó thành một con vật khuyh gia bại sản. Ông sẽ bán nó đi hay sẽ trả tự do cho nó? Con vật đáng yêu này xứng đáng để người ta coi trọng nó. Nếu may ra mà ông Phốc lại làm quà cho anh, cho chính anh,

Vạn Năng, thì anh sẽ rất lúng túng. Ý nghĩ ấy không khỏi làm anh bận tâm mãi.

Đến tám giờ, ngọn núi lớn nhất của dãy núi Vindia đã vượt qua và các hành khách ngồi nghỉ ở chân sườn núi phía bắc, trong một ngôi nhà hai tầng đồ nát.

Chặng đường ngày hôm nay đã được khoảng hai mươi dặm, và cũng còn chừng ấy nữa thì đến ga Alahabát.

Trời về đêm lạnh. Bên trong ngôi nhà đồ nát, anh Pácxi vun cành khô nhóm lửa, hơi ấm toả ra làm mọi người rất dễ chịu. Bữa ăn tối có thực phẩm mua ở Khônbi. Các du khách mệt nhoài và đói ngấu ăn ngon lành. Câu chuyện bắt đầu với vài câu nói nhát gừng, chẳng bao lâu kết thúc bằng những tiếng ngáy vang lên. Người dẫn đường thức canh Kiubi, nó ngủ đứng, tựa mình vào một thân cây lớn.

Không có chuyện gì xảy ra đêm hôm ấy. Vài tiếng gầm của những con tiểu báo⁽¹⁾ và con báo đôi khi khuấy rối cảnh tĩnh mịch, hòa với những tiếng cười nhạo the the của lũ khỉ. Nhưng những đám thú dữ chỉ một mực kêu hoai mà không biểu thị hành động gì thù địch với các vị khách của ngôi nhà đồ nát. Ngài Frăngxi Crômacti ngủ mê man như một người lính dũng cảm đã chiến đấu mệt nhoài. Vạn Năng, trong một giấc ngủ xáo động, lại mơ thấy những cú ngã bổ chửng ban ngày. Còn ông Phốc thì ngủ yên chẳng khác gì đang ở trong ngôi nhà yên tĩnh phố Xavin.

Sáu giờ sáng, đoàn người lại lên đường. Người dẫn

⁽¹⁾ Guépard: một giống báo nhỏ, mình dài khoảng 75 chứng minh không kẻ đuôi, chạy rất nhanh có thể tới 100 km/giờ, thường ở các khu rừng châu Phi và châu Á.

đường hy vọng đến ga Alahabát ngay chiều hôm ấy. Nếu thế thì ông Phốc sẽ chỉ mất có một phần số bốn mươi tám giờ đã tiết kiệm được từ buổi bắt đầu chuyến viễn du.

Họ xuống những quãng đường dọc cuối cùng của dãy núi Vindia. Kiuni đã lấy lại nước đi nhanh của nó. Vào khoảng trưa, người dẫn đường đi vòng quanh làng Kanleng bên bờ sông Cani, một nhánh nhỏ của sông Hằng Hà. Anh vẫn cứ tránh những nơi có người ở, tự cảm thấy an toàn hơn trên những quãng đồng không móng quanh này, là những vùng đất thấp đầu tiên của lưu vực con sông lớn. Ga Alahabát còn cách chưa đầy mười hai dặm nữa phía đông bắc. Họ nghỉ chân dưới một khóm chuối, thưởng thức những quả chuối mà họ hái lời ca ngợi là cũng lành như bánh mì, "cũng thơm ngon như kem sữa".

Đến hai giờ, người dẫn đường đi vào một khu rừng rậm, mà anh sẽ phải xuyên qua trên một quãng đường dài nhiều dặm. Anh thích chọn đường rừng khuất nẻo như thế mà đi. Dầu sao thì cho đến nay anh chưa bị một cuộc đụng độ tai hại nào, và cuộc hành trình có vẻ nhu sắp hoàn thành yên ổn thì con voi bỗng dừng lại, biểu lộ vài dấu hiệu nghi ngại.

Lúc ấy là bốn giờ.

- Cái gì đấy? - Ngài Frăngxi Cromacti hỏi, nhồm đẩu lên khỏi cái ghế tựa của mình.

- Báo cáo ngài sĩ quan, không rõ ạ. - Anh Pácsi đáp, tai lắng nghe một tiếng rì rầm mà họ vọng đến qua vòm lá dày.

Một lúc sau, tiếng rì rầm ấy rõ nhận ra hơn. Nó có

về như một cuộc hòa tấu, còn ở xa lắm, của những giọng người và giọng kèn đồng.

Vạn Năng căng hết tai mắt ra nghe ngóng. Ông Phốc kiên nhẫn đợi, không nói không rằng.

Anh Pácsi nhảy xuống đất, cọt voi vào một thân cây và lao vào quăng rừng rậm nhất. Vài phút sau anh trở lại nói:

"Một đám rước Bà-la-môn đang tiến về hướng này. Tốt nhất ta nên tránh mặt họ".

Người dẫn đường tháo voi dắt nó vào một chỗ rừng rậm, và căn dặn các hành khách dừng xuống đất. Bản thân anh sẵn sàng nhảy phốc lên mình voi nếu cần phải trốn chạy. Nhưng anh cho rằng đám tín đồ sẽ đi qua mà không thấy anh, vì anh đã được vòm lá dày hoàn toàn che khuất.

Hợp âm hỗn độn của những tiếng người và tiếng nhạc cụ đến gần. Những tiếng hát đều đều hòa với tiếng trống và tiếng chũm chọe. Chẳng bao lâu hàng đầu đám rước hiện ra dưới vòm cây, cách chỗ ông Phốc và các bạn ông khoảng năm mươi bước. Nhìn qua cánh lá, họ dễ dàng nhận rõ những thành phần kỳ lạ của đám lễ tôn giáo này.

Trên hàng đầu, các giáo sĩ đội mũ lễ và bận áo chùng trang sức lòe loẹt. Đi vay quanh họ là đàn ông, đàn bà, trẻ con ẽ a một giọng tụng kinh ảo não được điểm đều đều bởi những tiếng trống và chũm chọe. Đằng sau họ, một pho tượng gấm giếc hiện ra trên một cái xe có bánh to, mà nan hoa và vành bánh kết hình những con rắn quấn vào nhau, được kéo bởi hai cặp bò có bướu phủ vải tràm lưng sặc sỡ. Pho tượng ấy có bốn

tay, mình sơn màu đỏ thắm, mắt long lên dữ tợn, tóc rối bù, lưỡi thè lè, môi tô đỏ bằng mióc lá móng và lá trầu không. Cổ pho tượng quấn một vòng đeo cổ kết bằng những đầu lâu người, quanh sườn thắt một thắt lưng bằng những bàn tay bị chặt đứt. Pho tượng đứng trên thấy một người khổng lồ bị đánh ngã gục và cụt đầu.

Ngài Frăngxi Crômacti đã nhận ra pho tượng đó.

- Nữ thần Kali, - ông lầm bầm, - nữ thần của tình yêu và cái chết.

- Của cái chết, tôi đồng ý, nhưng của tình yêu thì không đời nào! - Vạn Năng nói. - Con mụ gớm khiếp này!

Anh Pácsi ra hiệu bảo anh im.

Chung quanh pho tượng vùng vẫy, múa may, quần quai một tốp đạo sĩ khố hạnh già, trên người vẽ ngoằn ngoèo những sọc vàng màu hoàng thổ, khắp mình đầy vết rạch hình chữ thập máu rì ra từng giọt, đó là những con người ngu ngốc bị ma làm quý ám, thậm chí trong những lễ lớn của Ấn Độ còn lao mình vào dưới bánh xe của xa giá thần Giaghénô.

Đằng sau họ, vài người Bà-la-môn, bận quần áo phương đông hết sức lộng lẫy, kéo lê một thiếu phụ đứng không vững nữa.

Người thiếu phụ ấy còn trẻ, da trắng như một phụ nữ trẻ châu Âu. Đầu, cổ, vai, tai, cánh tay, bàn tay, ngón chân cô ta đeo đầy đồ trang sức, những vòng cổ, vòng tay, hoa tai, và nhẫn. Một áo dài dát vàng, bên ngoài phủ một tấm vải thưa rất mỏng, làm nổi lên những đường cong của thân mình cô ta.

Theo sau người thiếu phụ ấy, - một cảnh trái ngược đập vào mắt, - những vệ sĩ, kiếm trần giắt lưng và đeo

sừng lục dài nam vàng bạc, không một thấy người đặt trên một cái kiệu.

Đó là thấy một ông già bận trang phục vương hầu sang trọng mang trên mình như khi còn sống cái khăn vấn đầu dát ngọc, cái áo dài dệt bằng lụa và vàng, cái thắt lưng bằng vải casomia⁽¹⁾ gấu kim cương, và những phù hiệu tuyệt đẹp của dòng họ vương hầu Ấn Độ.

Rồi đi sau cùng đám rước là các nhạc công và một đội hậu vệ gồm những người cuồng tín và tiếng kêu la đôi khi át cả tiếng âm ì đĩnh tai văng óc của kèn trống.

Ngài Frăngxi Crômăcti nhìn tất cả cảnh tượng long trọng ấy với một vẻ buồn rầu đặc biệt, và quay sang nói với người dẫn đường:

"Một "xătti!"⁽²⁾

Anh Păcsi gật đầu và đặt một ngón tay lên miệng. Đám rước dài diễu qua chậm chạp dưới vòm cây, và chẳng bao lâu những hàng cuối cùng của nó mất hút trong rừng sâu.

Những tiếng hát tắt dần. Còn vài tiếng kêu ré lên từ xa vang lại, và cuối cùng thay cho tất cả cảnh náo nhiệt ấy là sự yên lặng như tờ.

Philiát Phốc đã nghe được cái tiếng ở miệng ngài Frăngxi Crômăcti thốt lên và khi đám rước vừa đi khuất ông hỏi ngay:

⁽¹⁾ Một thứ vải mỏng dệt bằng lông dê ở Casomia (Cachemire), một bang của Ấn Độ. Casomia ở vùng biên giới đông bắc Ấn Độ, có một loại dê quý mà lông ở cổ rất nhẹ, mịn và ấm được dùng làm những áo choàng và khăn quàng nổi tiếng trên thế giới.

⁽²⁾ Sutti (sotteet): một tục lệ Ấn Độ xưa, buộc người dân bà góa chôn theo chồng, tự thiêu trên giàn hoả.

- "Xátti" là cái gì?

- Ông Phốc ạ, - viên thiếu tướng đáp, - "xátti" là một lễ tế thần bằng mạng người, nhưng một lễ tế thần tự nguyện. Người đàn bà mà các ngài vừa trông thấy sẽ bị thiêu sống ngay mai khi trời sáng.

- Chà! Những tên vô lại! - Vạn Năng thốt lên, không ghìum được một tiếng kêu phản nộ.

- Còn cái thầy kia? - Ông Phốc hỏi.

- Đó là thầy ông hoàng chồng bà ta, - người dẫn đường trả lời, một vương hầu độc lập xứ Bundenkun.

- Sao thế nhỉ, - Philát Phốc lại nói, trong giọng nói không hề lộ ra một chút xúc động nào, - những tục lệ dã man ấy sao vẫn còn tồn tại ở Ấn Độ mà người Anh không triệt di được?

- Trên phần lớn đất đai Ấn Độ, - ngài Prangxi Crômacti đáp, - những lễ tế mạng ấy không còn nữa, nhưng ở những vùng hoang vu này thì chúng ta không có ảnh hưởng gì, và nhất là ở địa hạt Bundenkun này. Tất cả triển núi phía bắc dãy Vindia là nơi diễn ra những vụ giết người cướp của liên miên.

- Khổ thân bà ấy! - Vạn Năng lẩm bẩm, - bị thiêu sống!

- Phải, viên thiếu tướng lại nói, - thiêu sống, và nếu không, thì các bạn không thể tưởng tượng cô ta sẽ bị các người thân thuộc dồn vào tình trạng khốn khổ như thế nào. Người ta sẽ cạo trọc đầu cô ta, người ta sẽ nuôi cô sống vất vưởng bằng vài nắm gạo, người ta sẽ hắt hủi cô, cô ta sẽ bị xem như một vật nhơ bẩn và sẽ chết trong xô xỉnh nào đó như một con chó gẻ. Cho nên viễn cảnh một cuộc sống kinh tởm như thế thường đầy

những con người khốn khổ ấy đến cực hình hơn là tình yêu hoặc lòng cuồng tín tôn giáo. Tuy vậy cũng có khi sự hy sinh quả thật là tự nguyện, và chính phủ phải kiên quyết can thiệp mới ngăn được. Vậy đó, vài năm trước đây, khi tôi ở Bom Bay, một người vợ góa còn trẻ đến xin ông thống đốc cho phép được tự thiêu cùng với thầy chồng mình. Hỏi các bạn cũng nghĩ rằng tất nhiên là ông thống đốc từ chối. Thế là người đàn bà góa rời thành phố đến trốn trên lãnh địa một vương hầu độc lập, và ở đó bà ta làm trọn nghĩa vụ hy sinh của mình.

Trong khi viên thiếu tướng kể chuyện, người dẫn đường gật gù xác nhận, và khi chuyện kể xong, anh nói:

- Lễ tế thần sáng mai không phải là tự nguyện.

- Sao anh biết?

- Đó là một chuyện mà bản dân thiên hạ ở Bunden-kun này ai cũng rõ. - người dẫn đường đáp.

- Mà sao con người xấu số này không thấy tỏ vẻ gì kháng cự, - ngài Frangxi Crômacti nhận xét.

- Đó là vì bà ta đã bị làm cho say bằng khói cây gai và khói thuốc phiện.

- Nhưng họ dẫn cô ấy đi đâu?

- Đến chùa Pilagi, cách đây hai dặm. Bà ta sẽ ở đó đêm nay, để đợi giờ làm lễ tế thần.

- Thế buổi lễ ấy tiến hành bao giờ?

- Ngày mai, khi trời vừa rạng sáng.

Đáp xong người dẫn đường đưa voi ra khỏi chỗ rừng rậm và leo lên cổ con vật. Nhưng đúng lúc anh sắp lừa voi đi bằng một kiểu huyt sáo riêng, thì ông Phốc ngăn anh lại và nói với ngài Frangxi Crômacti:

- Hay là chúng ta cứu người đàn bà kia?
- Cứu người đàn bà ấy ư, ồ ông Phốc ơi! - Vị thiếu tướng kêu lên.
- Tôi còn dư được mười hai tiếng đồng hồ. Tôi có thể dành nó cho việc này.
- Chà! ông quả là một tấm lòng vàng! - Ngài Frăngxi Crômacti nói.
- Đôi khi, - Philát Phốc gián dị đáp lại. - Khi tôi có thời giờ.

XIII

VAN NANG MỘT LẦN NỮA CHỨNG MINH RẰNG SỐ MỆNH ỪNG HỘ NHỮNG NGƯỜI TÁO BẠO NHƯ THẾ NÀO.

Kế hoạch của họ thật là táo bạo, đầy đầy khó khăn, không thể thực hiện được cũng nên. Ông Phốc có thể phải hy sinh tính mạng, hoặc ít nhất là tự do, và do đó hy sinh cả thành công của cuộc viễn du, nhưng ông không do dự. Và lại ông thấy ở ngài Frăngxi Crômacti một người cộng sự rất quan tâm.

Còn với Van Nang, anh sẵn sàng, người ta cứ việc sử dụng anh. Ý kiến ông chủ làm anh hào hứng. Anh cảm thấy một trái tim, một tấm hồn dưới cái vỏ ngoài băng giá ấy. Anh bắt đầu thấy yêu mến Philát Phốc.

Còn lại người dẫn đường. Anh ta sẽ định thế nào

trong việc này? Liệu anh có đứng về phía những người Ấn Độ không? Nếu không tranh thủ được sự hợp tác của anh, ít ra cũng phải nắm chắc là trung lập.

Ngài Frăngxi Crômacti đặt thẳng vấn đề với anh.

- Thưa ngài sĩ quan, - người dẫn đường đáp, - tôi là người Pácsi, và người dân bà kia là người Pácsi. Tôi sẵn sàng theo các ngài.

- Tốt lắm, anh bạn dẫn đường ạ, - ông Phốc đáp.

- Tuy nhiên, xin ngài biết cho rằng, - anh Pácsi lại nói, - chúng ta không chỉ hiền mạng mà thôi đâu, mà còn có thể bị những cực hình khủng khiếp, nếu ta bị bắt. Vậy đó, các ngài thử xét xem.

- Xét rồi, - ông Phốc đáp, - Theo tôi thì chúng ta phải đợi đến đêm mới hành động được?

- Tôi cũng nghĩ như vậy, - người dẫn đường trả lời.

Anh bạn Ấn Độ tốt bụng ấy bèn cho biết vài chi tiết về nạn nhân. Đó là một phụ nữ Ấn Độ đẹp nổi tiếng, người Pácsi, con một gia đình thương gia giàu có ở Bom Bay. Cô ta đã thu nhận được ở thành phố này một nền giáo dục hoàn toàn Anh, và căn cứ vào phong thái của cô, vào học thức của cô, người ta có thể nhầm tưởng là một phụ nữ châu Âu. Cô ta tên là Auda.

Mồ côi cha mẹ, cô bị ép gả cho lão vương hầu già xứ Bundenkun. Ba tháng sau, cô trở thành một bà góa. Biết rõ số phận đang đợi mình, cô chạy trốn, rồi bị bắt lại ngay, và những họ hàng thân thuộc của vương hầu, vẫn muốn cho cô chết, bắt cô phải chịu cực hình này mà xem ra cô sẽ không tài nào thoát khỏi.

Câu chuyện ấy chỉ khiến ông Phốc và các bạn ông càng thêm quyết tâm trong ý định cao thượng của họ.

Họ quyết định cho người dẫn đường đánh voi đến gần chùa Pilagi, càng gần càng tốt.

Nửa giờ sau, họ dừng lại trong một cánh rừng cách chùa năm trăm bước: từ đây không nhìn thấy chùa, nhưng tiếng gào rú của đám dân cuồng tín nghe vẫn rõ.

Bây giờ họ bàn cách làm sao tối được chỗ nạn nhân. Người dẫn đường biết ngôi chùa Pilagi này, anh quả quyết là người thiếu phụ bị giam trong đó. Liệu có thể lọt vào trong ấy qua một cửa nào đó, khi cả bảy đã chìm đắm trong giấc ngủ mê mịch, hay là phải đào một lỗ chui qua tường? Đó là điều chỉ có thể quyết định khi lâm sự và ngay tại chỗ. Nhưng điều chắc chắn là cuộc đánh tháo cho người thiếu phụ phải tiến hành ngay đêm nay, chứ không đợi trời sáng, khi nạn nhân đã bị đem ra hành hình. Vào lúc ấy, không một sự can thiệp nào của con người có thể cứu cô được nữa.

Ông Phốc và các bạn đợi đến đêm. Khi trời vừa tối, vào khoảng sáu giờ chiều, họ tiến hành trình sát quanh ngôi chùa. Những tiếng kêu thét cuối cùng của các đạo sĩ khổ hạnh lúc này đã im bật. Theo tục lệ của họ, những người Ấn Độ ấy hẳn đã chìm đắm trong cơn sau mê mịch vì nước "hang" một thứ nước thuốc phiện pha với nước cây gai nấu - và biết đâu ta chẳng có thể luồn lách qua đám người ấy vào đến tận điện thờ.

Anh Pácxi dẫn ông Phốc, ngài Frăngxi Crômacti và Vạn Năng tiến lên không tiếng động xuyên qua rừng. Sau mười phút bò trườn dưới những cành bụi rậm rạp, họ đến bên bờ một con sông nhỏ, và tại đây, dưới ánh sáng yếu ớt của những cây thuốc sát cháy bằng nhựa cây ở đầu ngọn đuốc, họ trông thấy một đồng gỗ xếp

cao lên. Đó là giàn hỏa thiêu, bằng gỗ bạch đàn quý và đã được tẩm một thứ dầu thơm. Trên cùng giàn hỏa thiêu đặt nằm cái thây ướp hương của vị vương hầu, cái thây này rồi sẽ được thiêu cùng với người vợ góa của ông ta. Cách giàn hỏa thiêu một trăm bước nổi lên ngôi chùa, với những ngọn tháp cao xuyên qua vòm cây trong bóng tối.

"Lại đây" Người dẫn đường khẽ nói.

Và càng thận trọng hơn, anh lặng lẽ lướt qua cỏ rậm, các bạn đồng đội bám theo sau. Cảnh tịch mịch chỉ còn bị khuấy động bởi tiếng gió rì rào trong cành lá.

Chẳng bao lâu người dẫn đường dừng lại ở đầu một quãng rừng thưa. Vài ngọn đuốc nhựa cây chiếu sáng nơi này. Mặt đất la liệt những tốp người ngủ mê mệt trong cơn say. Người ta tưởng như một bãi chiến trường ngổn ngang xác chết. Đàn ông, đàn bà, trẻ con tất cả nằm hỗn độn. Đây đó một vài người say rượu còn rên hừ hừ.

Ở phía sau, giữa đám cây rậm rạp, ngôi đền Pilagi đứng mờ mờ. Nhưng người dẫn đường vô cùng thất vọng vì các vệ sĩ của vương hầu, dưới ánh sáng những cây đuốc mù khói, đứng gác các cửa ra vào và đi đi lại lại, kiểm soát cẩn thận. Người ta có thể phỏng đoán rằng bên trong đền các giáo sĩ cũng thức.

Anh Pácxì không tiến xa hơn nữa. Anh đã nhận thấy không thể xông liều vào đền, và anh lại dẫn các bạn quay ra.

Philát Phốc và ngài Frăngxi Crômăcti cũng đã hiểu như anh là họ không thể hy vọng gì ở phía này.

Họ dừng lại và thì thầm trao đổi với nhau.

Đội dã: - viên thiếu tướng nói. - mới có tám giờ, và có khả năng là những lính gác kia buồn ngủ rũ ra cũng sẽ lăn quay ra ngủ.

- Phải đấy, có thể lắm. - anh Pácxì đáp lại.

Thế là Philiat Phốc và các bạn nằm dài dưới một gốc cây và đợi. Họ thấy thời gian sao mà lâu thế. Người dẫn đường thỉnh thoảng để họ nằm đấy bò ra quan sát bìa rừng. Các vệ sĩ của vương hầu vẫn đứng gác dưới ánh đuốc bập bùng, và một ánh sáng lơ mơ lọt qua các cửa sổ của ngôi chùa.

Họ đợi như vậy đến nửa đêm. Tình hình không có gì thay đổi. Phía ngoài vẫn bị canh gác như vậy. Rõ ràng là không thể trông đợi bọn lính gác ngủ thiếp đi. Chắc hẳn bọn này không được uống nước "hang" nên không say. Vậy thì phải hành động theo cách khác và khoét ngạch mà lọt vào chùa. Còn lại vấn đề phải biết xem các giáo sĩ canh gác nạn nhân có cẩn thận như bọn lính gác cổng đền hay không.

Sau một lần bàn bạc cuối cùng người dẫn đường cho rằng đã đến lúc đi được rồi. Ông Phốc, ngài Frángxi và Vạn Năng theo sau anh. Họ phải đi vòng vào khá lâu để đến được sau lưng ngôi chùa.

Vào khoảng mười hai giờ rưỡi đêm, họ đến chân tường mà không gặp một ai. Phía này không đặt trạm gác nào, nhưng cũng có thể nói rất đúng là hoàn toàn không có cửa sổ và cửa ra vào.

Đêm tối mịt. Mặt trăng hạ tuần vừa khuất phía chân trời chổng chát những đám mây lớn. Rừng cây cao càng làm bóng tối thêm dày đặc.

Nhưng đến được chân tường chưa phải đã xong việc,

còn phải khoét một lỗ qua tường. Để làm việc này, Philát Phốc và các bạn ông hoàn toàn chỉ có loại dao con bọ tui. Rất may làm sao, tường vách ngôi đền bằng gạch lẫn với gỗ, cho nên chọc thủng cũng không khó lắm. Viên gạch đầu tiên đã vỡ ra được, thì những viên khác cũng dễ dàng vỡ theo.

Họ bắt tay vào việc, cố gắng gây càng ít tiếng động càng hay. Anh Pácxi và Vạn Năng mỗi người một đầu bìm hục nạy gạch, để khoét cho được một lỗ rộng trên sáu mươi phân⁽¹⁾.

Công việc đang tiến triển thì một tiếng kêu ré lên trong đền, và hầu như ngay tức khắc những tiếng kêu khác đáp lại ở bên ngoài.

Vạn Năng và người dẫn đường ngừng tay đào. Họ đã bị bắt chộp rồi chăng? Báo động chăng? Sự thận trọng sơ đẳng nhất cũng buộc họ phải rút lui và cả Philát Phốc với ngài Frăngxi Crômacti cũng rút theo. Họ lại thu mình ẩn trong rừng rậm đợi cho hết báo động, nếu quả là báo động, và sẵn sàng đến lúc ấy trở lại công việc của họ.

Nhưng - một trắc trở tai hại - lính gác xuất hiện sau lưng ngôi chùa và chốt ngay tại đó khiến không ai có thể tiến gần được nữa.

Không bút nào tả xiết nỗi thất vọng của bốn người này bị chặn đứng trong công việc của họ. Giờ đây họ không thể lọt vào chỗ nạn nhân nữa, thì làm sao mà cứu được bà ta? Ngài Frăngxi Crômacti hậm hực. Vạn Năng tức điên lên, và người dẫn đường phải khó khăn

---

⁽¹⁾ Nguyên văn: "rộng hai pié". Một pié là một đơn vị đo lường cũ bằng 0m3248.

mới ghim giữ được anh. Ông Phốc lạnh như tiền chờ đợi, không biểu lộ một tình cảm gì ra ngoài mặt.

- Tấu vị thượng sách thôi chứ? - vị thiếu tướng khẽ nói.

- Đi thôi. - người dẫn đường đáp.

- Khoan đã. - Phốc nói. - Chỉ cần làm sao ngày mai tôi có mặt ở Alahabát trước mười hai giờ trưa.

- Nhưng ông còn hy vọng cái gì? - ngài Frăngxi Crómacti đáp. - Vài giờ nữa thì trời sáng và...

- Cơ hội đã lỡ có thể lại xuất hiện vào phút chót.

Vị thiếu tướng hẳn là muốn đọc được trong đôi mắt của Philát Phốc.

Vậy thì cái ông người Anh lạnh lùng này trông mong ở cái gì? Hay là ông ta muốn vào giữa lúc hành hình, xông đến bên người thiếu phụ và công khai cướp bà khỏi tay lũ đao phủ?

Đó quả là một sự điên rồ, và làm sao tin được con người này lại điên đến mức ấy? Dầu vậy ngài Frăngxi Crómacti cũng bằng lòng chờ đợi cho đến khi kết thúc màn kịch khủng khiếp này. Nhưng người dẫn đường không để các bạn anh ẩn nấp tại đây, và anh lại dẫn họ quay về phía trước quang rừng thưa. Ở nơi này, nấp trong một bụi cây, họ có thể quan sát những tốp người đang ngủ.

Trong khi ấy thì Vạn Năng, vắt vẻo trên những cành cây cao nhất, nghiêng ngả một ý nghĩ thoát đầu vụt qua óc anh như một tia chớp, để rồi cuối cùng khắc sâu vào tâm trí.

Thoạt đầu anh tự nhủ: "Điên à!" nhưng bảy giờ thì anh nhấc đi nhấc lại: "Nói cho cùng, sao lại không nhỉ?"

Đây là một cơ hội, có lẽ là duy nhất, và đối với những bọn ngu muội như thế này!...”.

Dầu sao thì Vạn Năng cũng không dãi bày ý tưởng của mình theo cách nào khác, nhưng không chậm trễ và mềm mại như một con rắn anh trườn xuống những cành cây thấp mà đầu cành trĩu xuống mặt đất.

Thời gian trôi qua, và chẳng bao lâu bầu trời tối đen có pha đôi sắc nhạt báo hiệu bình minh sắp đến. Tuy vậy bóng tối vẫn còn dày đặc.

Giờ hành hình đã đến. Như có một cuộc hồi sinh trong cái đám đông đang ngủ mê một ấy... Tóp này tóp khác náo nhiệt lên. Chiêng trống inh ỏi. Những tiếng hát và tiếng hò la lại ầm ĩ. Sắp đến giờ người đàn bà xấu số phải lìa đời.

Thật vậy, các cửa chùa đã mở. Một luồng ánh sáng chói lọi từ bên trong ủa ra. Ông Phốc và ngài Frăngxi Crômacti có thể trông thấy nạn nhân được chiếu sáng rực, do hai giáo sĩ lôi ra ngoài. Họ còn thấy hình như người đàn bà khốn khổ do một bản năng tự vệ tối cao đánh thức dậy qua cơn say mê, cố vùng vẫy thoát khỏi tay bọn đao phủ. Trái tim ngài Frăngxi Crômacti tưởng muốn nảy ra khỏi lồng ngực, và bàn tay ngài co quắp nắm lấy bàn tay của Philát Phốc, cảm thấy bàn tay ấy đang cầm một con dao mở lưỡi.

Lúc này đám đông rùng rùng chuyển động. Người thiếu phụ lại rơi vào tình trạng hôn mê do khói cây gai gây ra. Cô ta đi giữa những đạo sĩ khổ hạnh, họ vừa áp giải cô vừa la hét những lời thần chú.

Philát Phốc và các bạn trà trộn vào những hàng cuối của đám đông bám theo cô ta.

Hai phút sau, họ đến bờ sông và dừng lại cách giàn hỏa thiêu chưa đầy năm mươi bước, trên đó đang đặt nằm cái thây vị vương hầu. Trong cảnh tranh tối tranh sáng, họ trông thấy kẻ bị nạn hoàn toàn bất động nằm bên thây chồng mình.

Rồi một cây đuốc di vào, và giàn gỗ tám dẫu lập tức cháy bùng lên.

Ngài Frăngxi Crômacti và người dẫn đường phải ghìm ngay Philiát Phốc lại khi ông lao về phía giàn lửa thiêu trong một phút điên cuồng cao cả...

Nhưng Philiát Phốc vừa ấy được họ ra, thì đột nhiên cảnh tượng đã thay đổi. Một tiếng kêu khiếp đảm rú lên. Tất cả đám đông ấy nằm phục xuống đất, bàng hoàng kinh hãi.

Ông ta mang cô gái đã chết qua màn mây mờ.

Vị vương hầu già vậy là không chết, người ta trông thấy ông bất thành linh đứng dậy, như một bóng ma, bế người thiếu phụ lên trong tay mình, bước xuống giàn hỏa thiêu giữa những cuộn khói mịt mù khiến ông mang một hình dạng quái đản.

Các đạo sĩ khổ hạnh, các vệ binh, các giáo sĩ bị một cơn khủng khiếp bất thần, cứ phủ phục chết dí tại chỗ, không dám ngước mắt lên nhìn một điều kỳ diệu đến thế!

Nữ nạn nhân nằm bất động trong những cánh tay lực lưỡng mang cô ta, nom nhẹ như lông hồng. Ông Phốc và ngài Frăngxi Crômacti vẫn đứng nhìn. Anh Pácxi cúi đầu, và Vạn Năng chắc hẳn cũng không kém phần kinh ngạc!...

Con người hồi sinh ấy cứ đi như thế đến gần chỗ ông Phốc và ngài Frăngxi Crômacti, và tới đây, ông ta buông một lời cụt lủn:

"Chuẩn thôi!..."

Đó chính là Vạn Năng đã lên đến giàn hỏa thiêu giữa làn khói dày đặc! Đó là Vạn Năng lợi dụng lúc trời còn tối đen đã cướp người thiếu phụ khỏi tay thần chết! Đó là Vạn Năng, đóng vai kịch của mình thật tào tợn và may mắn, đã bước đi giữa nỗi kinh hoàng của tất cả mọi người!

Một lúc sau, cả bốn người biến vào rừng, và con voi phóng nhanh nước kiệu mang họ đi. Nhưng những tiếng la hét và cả một viên đạn xuyên thủng mũ Philiát Phốc cho họ thấy là mưu cơ đã lộ.

Thật vậy, trên giàn hỏa thiêu đang bốc cháy, lúc này nổi bật lên cái thầy vị vương hầu già. Các giáo sĩ, sự tỉnh qua cơn khiếm đảm của họ, đã hiểu ra là vừa có một vụ cướp người.

Lập tức họ lao vào rừng. Các vệ binh bám theo sau. Một loạt đạn nổ, nhưng những người đánh thảo trốn chạy thực mạng, và một lát sau đã ở ngoài tầm tên đạn.

XIV

PHILIÁT PHỐC ĐI QUA TẤT CẢ LƯU VỰC KỲ LA CỬA SÔNG HẰNG MÀ KHÔNG THÈM NGẮM CẢNH NHƯ THẾ NÀO

Cuộc cướp người tảo bạo đã thành công. Một giờ sau, Vạn Năng còn cười mãi về thắng lợi của mình. Ngài Frăngxi Crômácti bắt tay chàng trai dũng mãnh. Ông chủ anh nói với anh: "Tốt", ở miệng nhà quý phái như thế là một lời đánh giá cao. Đáp lại các cử chỉ đó, Vạn Năng chỉ trả lời rằng tất cả vinh dự của việc này thuộc về ông chủ anh. Về phần anh, anh chỉ có một sáng kiến "ngộ ngộ" và anh buồn cười khi nghĩ rằng trong vài phút, anh, Vạn Năng, người giáo viên thể dục cũ, cựu đội trưởng cứu hoả, đã là ông chồng của một người đàn bà đẹp, là một vị vương hầu già được ướp hương!

Còn việc người thiếu phụ Ấn Độ thì không hay biết gì về mọi việc xảy ra. Cuộn tròn trong những tấm chăn đi đường, bà nằm nghỉ trong một ghế tựa.

Trong khi ấy thì con voi, được anh Pácsi điều khiển với một bàn tay rất vững, chạy quanh trong khu rừng còn tối. Một giờ sau khi rời khỏi chùa Pilagi, nó lao mình qua một đồng bằng rộng mênh mông. Đến bảy giờ

thì họ nghỉ chân. Người thiếu phụ vẫn đang trong tình trạng kiệt sức. Người dẫn đường cho bà uống vài ngụm nước và rượu mạnh, nhưng tác dụng chất gây mê đã quá ngấm sâu vào cơ thể bà còn phải kéo dài một thời gian nữa.

Ngài Frăngxi Crômácti, đã biết những hiệu quả của cơn say do hít khói cây gai, thấy không có gì phải lo ngại về bà cả.

Nhưng nếu sự hồi phục sức khỏe của người thiếu phụ Ấn Độ này không đáng kể ngài thiếu tướng phải lo nghĩ, thì ông lại tỏ ra không yên tâm về tương lai của bà. Ông nói thẳng với Philát Phốc rằng nếu bà Auda còn ở Ấn Độ, bà sẽ không tránh khỏi lại rơi vào tay những tên đao phủ. Những bọn hóa đại ấy có mặt trên khắp bán đảo, và chắc chắn rằng, bất chấp sự cảnh sát Anh, chúng sẽ có cách bắt lại nạn nhân của chúng, dù cho ở Madra, Bom Bay, hay Canquýtta. Và để chứng thực cho những lời ấy của mình, ngài Frăngxi Crômácti kể lại một sự kiện tương tự vừa mới xảy ra. Theo ý ông, người thiếu phụ chỉ thật sự an toàn khi đã rời khỏi Ấn Độ.

Philát Phốc đáp lại rằng ông sẽ chú ý đến những nhận xét đó và sẽ nghĩ cách giải quyết.

Vào khoảng mười giờ, người dẫn đường báo là đã đến Ga Alahabát. Ở đây, con đường sắt bị đứt quãng lại tiếp tục, và đoàn tàu đi chưa đầy một ngày và một đêm quãng đường từ Alahabát đến Canquýtta.

Vậy là Philát Phốc sẽ đến kịp chuyến tàu bẻ chỉ ngày hôm sau, 25 tháng mười, vào mười hai giờ trưa, mới khởi hành đi Hồng Kông.

Người thiếu phụ được đặt nghỉ trong một căn phòng nhà ga. Vạn Năng được giao đi sắm sửa cho bà các đồ trang phục áo dài, khăn choàng cổ, áo da thú, v.v... có gì mua nấy. Ông chủ anh đã xuất cho anh một kinh phí không hạn chế.

Vạn Năng đi ngay lập tức và chạy khắp thành phố Alahabát, đó là đô thị của thượng đế, một trong những đô thị được sùng kính nhất của Ấn Độ, do nó được xây dựng ở nơi hợp lưu hai con sông thần thánh, sông Hằng và sông Giumna, những dòng nước ấy đã thu hút về đây khách hàng hương của tất cả bán đảo. Ta cũng biết rằng theo những truyền thuyết Ramaiana thì sông Hằng bắt nguồn tự trên trời, ở đó nhờ Bà-la-môn mà nó chảy xuống trần gian.

Vừa đi sắm sửa, Vạn Năng vừa xem thành phố, xưa kia được bảo vệ bởi một pháo đài tráng lệ, pháo đài ấy nay đã thành một nhà tù quốc gia. Không còn thương mại, không còn công nghệ gì nữa trong cái thành phố xưa kia vốn là một đô thị thương mại và công nghệ. Vạn Năng uống công đi tìm cửa hàng bách hóa như những cửa hàng anh vẫn thấy ở phố Rigiextrit cách hăng Phámo và Công ty vài bước chân, anh chỉ tìm được những vật anh cần tại nhà một con buôn, một lão già Do thái khó tính; đó là một cái dài bằng vải Xcốtlen, một măng tô rộng, và một áo lót bông tuyệt đẹp bằng da rái cá mà anh không ngần ngại trả ngay bảy mươi lăm livrô (1875 frăng). Rồi dương dương tự đắc, anh trở về nhà ga.

Bà Auda đã bắt đầu hồi tỉnh. Bà đã dần dần rũ hết cơn mê do các giáo sĩ chùa Pilagi gây ra, và đôi mắt đẹp của bà đã lấy lại tất cả vẻ dịu hiền Ấn Độ của chúng.

Khi nhà vua cũng là nhà thơ Uxáp Uttaun ca ngợi vẻ đẹp của hoàng hậu Apmênagara, ngài viết như sau:

"Bộ tóc óng mượt của nàng, được rẽ ra đều đặn làm hai phần, ôm lấy những đường nét hài hòa của đôi má mịn màng trắng trẻo, với làn da ánh lên sự tươi trẻ. Đôi lông mày đen lánh của nàng có đường cong và sức mạnh như cây cung của Kama, vị thần ái tình, và dưới hàng mi dài mượt, trong lòng đồng tử đen của đôi mắt to trong suốt của nàng, những ánh phản quang trong sáng nhất của bầu trời như bơi lội trong những hồ thiêng của Hy mã Lạp sơn. Răng nàng nhỏ, đều và trắng, chói lọi giữa làn môi tươi cười, như những giọt sương giữa đài hoa hé nở của một bông hoa lựu. Đôi tai xinh xắn có những đường cong cân xứng của nàng, đôi tay sơn của nàng, đôi chân nhỏ dầy dặn và mềm mại như những búp sen của nàng ánh lên vẻ rực rỡ của những hạt ngọc đẹp nhất của Xáylan, những viên kim cương đẹp nhất của Gônông. Tám thân mảnh dẻ và mềm mại của nàng, mà một bàn tay cũng đủ ôm chặt, tôn thêm đường cong duyên dáng của đáy lưng ong và vẻ trắng lợt của bộ phận bán thân ở đó tuổi thanh xuân đang độ tươi đẹp phô bày những bảo vật mỹ lệ nhất của nó, và dưới những nếp gấp mượt mà của chiếc áo dài của nàng, nàng dường như được đúc bằng bạc nguyên chất bởi bàn tay thần thánh của Vichvacama, người thợ tạc tượng bất diệt".

Nhưng chẳng phải nhờ đến tất cả thứ ngôn ngữ khoa trương đầy chất thơ ấy, ta chỉ cần nói rằng bà Audā, bà vợ góa của vương hầu xứ Bundenkun, là một người đàn bà xinh đẹp trong tất cả ý nghĩ Âu châu của từ này. Bà

nói tiếng Anh rất chuẩn, và người dẫn đường không hề nói ngoa khi khẳng định rằng người thiếu phụ Pácsi này đã được biến đổi do nền giáo dục.

Trong khi đó thì đoàn tàu sắp rời ga Alahabát. Anh Pácsi chờ đợi. Ông Phốc thanh toán tiền công cho anh theo giá đã thoả thuận, không thêm một xu nhỏ. Điều này làm Vạn Năng hơi ngạc nhiên anh đã biết chủ anh phải chịu ơn người dẫn đường tận tụy này như thế nào. Thật vậy, anh Pácsi đã sẵn sàng liều cả thân mình trong vụ Pilagi, và nếu sau này bọn Ấn Độ phát hiện ra, anh hẳn khó mà thoát được sự trả thù của chúng.

Còn lại vấn đề con Kiuni nữa. Giải quyết thế nào đây với một con voi mua quá đắt như vậy.

Nhưng Philiát Phốc đã có quyết định về việc ấy.

"Anh bạn Pácsi này, - ông nói với người dẫn đường, - anh thật tốt bụng và tận tụy. Tôi mới trả công cho việc làm của anh, chứ chưa phải cho tấm lòng tận tụy của anh. Anh có thích con voi này không? Nó của anh đấy".

Đôi mắt người dẫn đường long lanh lên.

- Thế là cả một tài sản Đức Ông ban cho tôi đó! - anh ta kêu lên.

- Nhận lấy đi, anh bạn dẫn đường ạ, - ông Phốc đáp, - và như thế là anh lại làm ơn cho tôi lần nữa đấy.

- Hay lắm! - Vạn Năng kêu lên. - Nhận đi, anh bạn! Kiuni là một con vật trung thành và dũng cảm!

Và, đến bên con vật, anh chia cho nó vài miếng đường nói:

"Ăn đi này, Kiuni, ăn đi, ăn đi!"

Con voi thốt lên vài tiếng kêu ư ử khoái trí. Rồi, đưa vòi cuốn ngang lưng Vạn Năng, nó nhấc bổng anh lên

cao ngang đầu nó. Vạn Năng, chẳng chút hải hùng, âu yếm vuốt ve con vật, nó lại nhẹ nhàng đặt anh xuống đất, và để đáp lại cái bắt tay bằng vôi của con Kiuni trung thực, chàng trai trung thực cũng tặng lại nó một cái bắt tay thật chặt.

Một lúc sau, Philiát Phốc, ngài Frăngxi Crômacti và Vạn Năng đã ngồi lên một toa tàu đầy đủ tiện nghi trong đó chỗ tốt nhất dành cho bà Auda, và con tàu phóng hết tốc lực đi Bênarét.

Đoạn đường từ Alahabát đến thành phố này nhiều nhất là tám mươi dặm, và phải đi mất hai giờ.

Dọc đường, người thiếu phụ đã hoàn toàn hồi tỉnh, hơi men gây mê của nước "hang" đã tan hết.

Bà ta kinh ngạc xiết bao khi thấy mình đang ngồi trong một ngán toa xe lửa, khoác áo choàng Âu, giữa những hành khách không hề quen biết!

Việc đầu tiên của các bạn bà là chăm sóc bà chu đáo và cho bà uống vài giọt rượu mạnh cho ấm người lên; rồi vị thiếu tướng kể lại câu chuyện của bà. Ông nhấn mạnh vào tấm lòng hy sinh của Philiát Phốc đã không ngại liều mình cứu bà, và vào kết cục câu chuyện mạo hiểm giải quyết được nhờ óc sáng kiến táo bạo của Vạn Năng.

Ông Phốc ngồi nghe không nói một lời. Vạn Năng xấu hổ quá cứ nhắc đi nhắc lại: "Cái đó có gì đáng kể!".

Bà Auda hết lòng cảm tạ các vị cứu tinh của mình, bằng những giọt lệ của bà hơn là bằng lời nói. Đôi mắt đẹp của bà bày tỏ lòng biết ơn ấy rõ hơn cả miệng bà nói. Rồi tâm trí bà trở về với những cảnh tượng của vụ "xátti", con mắt bà nhìn lại mảnh đất Ấn Độ này trên

đó bao nỗi hiểm nguy còn đang đợi bà, và bà bỗng rung mình kinh hãi.

Philiát Phốc hiểu những ý nghĩ trong đầu bà Auda, và để bà được yên lòng, ông đề nghị, vả lại cũng với thái độ rất lạnh lùng, được đưa bà đến Hồng Kông, để bà ở đó cho đến khi nào việc này đã xẹp đi.

Bà Auda nhận lời mời với tất cả tấm lòng biết ơn. Vừa đứng tại Hồng Kông bà có một người bà con cũng dân Pácxì như bà, và là một trong những thương gia lớn của thành phố này, thành phố hoàn toàn Anh mặc dầu đóng tại một điểm trên bờ biển Trung Hoa.

Mười hai giờ rưỡi trưa, đoàn tàu dừng lại ga Bénarét. Các truyền thuyết ba-la-môn khẳng định rằng thành phố này đặt tại địa điểm thành phố Casi cũ, một đô thị ngày xưa được treo lơ lửng trên không trung, giữa điểm đỉnh trời và điểm dưới chân, như ngôi mộ của Mahômét vậy. Nhưng vào thời đại thực tế hơn này, Bénarét, Aten của Ấn Độ theo lời những nhà phương đông học, được xây dựng một cách hoàn toàn phàm tục trên mặt đất, và Vạn Năng có thể trong chốc lát nhìn thoáng thấy những ngôi nhà gạch, những túp lều có rào giậu đem lại cho nó một cảnh tượng hết sức tiêu điều, không có chút màu sắc địa phương nào.

Chính là tại đây ngài Frăngxi Crômácti phải xuống Đơn vị của ngài đóng ở phía bắc thành phố cách vài dặm. Thế là vị thiếu tướng chia tay với Philiát Phốc, chúc ông vạn sự may mắn, và tỏ lòng mong muốn ông tiếp tục cuộc viễn này một cách đồ kỳ quặc hơn, mà có lợi hơn. Ông Phốc khề xiết mấy ngón tay ông bạn. Những lời chúc tụng của bà Auda đậm thắm hơn.

Không bao giờ bà có thể quên ơn ngài Frăngxi Crômacti. Còn Vạn Năng thì được vinh dự nhận một cái bắt tay thành thực của thiếu tướng. Vô cùng cảm động, anh tự hỏi đến dịp nào và bao giờ mới có thể đem hết sức mình phục vụ ngài. Rồi họ chia tay nhau.

Bắt đầu từ Bénarét, con đường sắt có đoạn chạy theo lưu vực sông Hằng. Qua cửa kính toa tàu, vào một ngày khá đẹp, hiện lên phong cảnh nhiều vẻ của xứ Bêha, rồi đến những ngọn núi xanh rờn, những cánh đồng lúa mạch, ngô, lúa mì, những con sông nhỏ và những ao thả những con cá sấu xanh ngà, những xóm làng đẹp mắt, những cánh rừng xanh. Vài con voi, những con hổ bấu có bấu to đến tằm trong làn nước của con sông thiêng liêng, và, mặc dầu trời đã cuối thu và tiết trời đã lạnh, có cả những đoàn người Ấn Độ nam và nữ cùng đến tắm gội nước thánh với tất cả tắm lòng sùng kính. Những thiện nam tín nữ ấy, kẻ thù quyết liệt của đạo Phật, là những tín đồ nhiệt thành của đạo Bà-la-môn, hiện thân trong ba vị thần sau đây: visnu, thần mặt trời, Siva, thần của những sức mạnh thiên nhiên và Bà-la-môn, thần tối thượng của những giáo sĩ và những nhà làm luật. Nhưng Bà-la-môn: Siva và Visnu sẽ phải xem xét bằng con mắt như thế nào cái nước Ấn Độ bây giờ đã "Anh hoá" này, khi một tàu thủy nào đó sừng sọc chạy qua làm đục ngầu làn nước thiêng liêng của sông Hằng, làm kinh hãi những con hải âu đang bay lượn trên mặt sông, và những kẻ sùng đạo nằm dài dọc bãi sông!

• Tất cả bức tranh toàn cảnh ấy đều qua như một tia chớp, và một làn khói trắng thường che phủ những chi

tiết của nó. Các hành khách chỉ có thể nhìn thoáng qua một chút pháo đài Suna ở cách Bénarét hai mươi dặm phía đông nam. một pháo đài cổ của các vương hầu xứ Bêha. thành phố Gadopua với những xưởng chế tạo nước hoa hồng quan trọng của nó. ngôi mộ Đức ông Coocvalit dựng trên tả ngạn sông Hằng. thành phố Buxa có pháo đài thành quách. Pátna đô thị công nghiệp và thương mại lớn, thị trường thuốc phiện chủ yếu của Ấn Độ. Môngghia. thành phố mang đậm tính chất châu Âu. tính chất Anh như Mansextơ hoặc Bơmingam, nổi tiếng về những lò đúc sắt, những xưởng chế tạo dao kéo và gươm giáo. với những ống khói cao nhả khói đen làm bẩn bầu trời của Ba-la-môn, - một đôn trắng trợn đánh vào xứ sở của thơ mộng!

Rồi đêm đến. và giữa tiếng gào rống của những con hổ. báo, chó sói trốn chạy trước cái đầu tàu xe lửa, con tàu phóng hết tốc lực và người ta không còn nhìn thấy gì nữa về những kỳ quan của xứ Bắnggan. không thấy cả thành phố Gôngông lẫn thành phố Gua hoang phế, cả Muôchêdaba xưa là kinh đô lẫn Bơcvan. Haugli. lẫn Sandecnago. mảnh đất Pháp trên lãnh thổ Ấn Độ tại đây Vạn Năng hẳn tự hào được thấy pháp phôi lá cờ tổ quốc anh!

Cuối cùng. bảy giờ sáng. tàu đến Canquýtta. Chuyển tàu bẻ đi Hồng Kông mười hai giờ trưa mới nhổ neo. Vậy là Philiát Phốc còn rảnh được năm tiếng đồng hồ nữa.

Theo hành trình của ông. nhà quý phái này phải đến thủ đô Ấn Độ ngày 25 tháng mười tức là hai mươi ba ngày sau khi rời Luân Đôn. và ông đã đến đúng ngày

án định. Như vậy ông không đến muộn cũng không đến sớm. Điều không may là hai ngày được lợi giữa Luân Đôn và Bom Bay đã bị mất đi, ta biết tại sao rồi, trên chặng đường qua đảo Ấn Độ, - nhưng ta có thể đoán được rằng Philát Phốc cũng chẳng tiếc nó chút nào.

XV

DO ĐÁU MÀ CÁI XÁC BẠC GIẤY CÒN NHE THÊM VÀI NGÀN LIVRO NỮA

Tàu đỗ ở ga. Vạn Năng là người đầu tiên trên toa tàu bước xuống, theo sau anh ông Phốc dìu bà bạn trẻ đặt chân lên sân ga. Philát Phốc định đến thẳng chiếc tàu bẻ đi Hồng Kông, để thu xếp cho bà Auda ăn nghỉ ở đó được thuận tiện. ông không muốn rời xa bà chừng nào bà đang còn ở trên cái xứ sở nguy hiểm cho bà đến thế.

Vào lúc ông Phốc sắp ra khỏi ga, một viên cảnh sát lại gần ông và nói:

- Ông là Philát Phốc?

- Tôi đây.

- Người này là người hầu của ông? - viên cảnh sát chỉ vào Vạn Năng hỏi thêm.

- Vâng.

- Xin mời cả hai ông đi theo tôi.

Ông Phốc không biểu lộ một chút ngạc nhiên nào. Viên cảnh sát là người đại diện của pháp luật, và đối

với mọi người Anh thì pháp luật là thiêng liêng. Vạn Năng, với những thói quen người Pháp của anh, muốn lý sự, nhưng viên cảnh sát cầm dùi cui dặng khê vào anh, và Philiaút Phốc ra hiệu báo anh cứ phục tùng.

- Bà này đi với chúng tôi được không? - Ông Phốc hỏi.

- Có thể được, - viên cảnh sát đáp.

Viên cảnh sát dẫn ông Phốc, bà Auda, và Vạn Năng đến một đội xe song mã, một kiểu xe có bốn bánh và bốn chỗ ngồi, đúng hai ngựa. Xe bắt đầu chạy. Không ai nói gì trong suốt chặng đường kéo dài khoảng hai mươi phút.

Cái xe thoát dẫu đi qua "khu phố đen" với những phố xá chật hẹp, hai bên là những căn nhà ổ chuột, trong đó lúc nhúc một đám dân tứ chiếng bán thịt và rách rưới; rồi xe chạy qua khu phố Tây với những nhà gạch vui mắt, những hàng dừa rợp mát, những cột buồm tua tủa, và mặc dầu mới sớm bánh mướt đã có những người cưỡi ngựa sang trọng và những cỗ xe tráng lệ phóng trên đường phố.

Chiếc xe song mã dừng lại trước một ngôi nhà trông bề ngoài rất bình thường, nhưng chắc hẳn không phải là nhà của tư nhân. Viên cảnh sát cho những tù nhân của mình xuống, người ta có thể thật sự gọi họ bằng cái tên ấy, - và dẫn họ đến một phòng có cửa sổ lắp chấn song sắt, và bảo họ:

"Đến tám giờ rưỡi các ông sẽ trình diện trước quan tòa Ôbadia".

Rồi anh ta rút lui và đóng cửa lại.

"Thôi! Bị tóm rồi!" Vạn Năng kêu lên, buông mình xuống một cái ghế tựa.

Bà Auda liền nói ngay với ông Phốc bằng một giọng không giấu nổi xúc động.

"Thưa ông, xin ông cứ bỏ mặc tôi! Chính vì tôi mà các ông bị truy nã! Chính vì để cứu sống tôi!"

Philiát Phốc chỉ đáp lại là chuyện ấy không thể có được. Bị truy nã vì cái vụ "Xàtti" ấy ư! Vô lý! Đời nào những kẻ như thế lại dám trình diện trước tòa? Hẳn là có sự nhầm lẫn gì đây. Ông Phốc nói thêm rằng trong bất kể trường hợp nào ông cũng không bỏ mặc bà thiếu phụ và ông sẽ đưa bà đến Hồng Kông.

- Nhưng mười hai giờ trưa thì tàu biển chạy rồi! -
Vạn Năng nhắc.

- Trước mười hai giờ trưa chúng ta sẽ ở trên tàu, -
ngài quý phái lạnh như tiền chỉ trả lời đơn giản như vậy.

Câu nói được khẳng định rành mạch đến nỗi Vạn Năng không thể không tự nhủ:

"Hắn chú! nhất định là thế! trước mười hai giờ trưa ta sẽ ở trên tàu!" Nhưng anh cũng chưa thật chắc dạ cho lắm!

Tám giờ rưỡi, cửa buồng mở. Viên cảnh sát lại hiện ra và dẫn các tù nhân sang phòng bên. Đó là một phòng xử án, và một công chúng khá đông, gồm người Âu và người bản xứ, đã tề tựu trong tòa án.

Ông Phốc, Bà Auda và Vạn Năng ngồi trên một ghế dài đằng trước chỗ ngồi của quan thẩm phán và viên lục sự.

Quan thẩm phán ấy, tức quan tòa Ôbadia, hầu như liền ngay đó bước vào, theo sau là viên lục sự. Đó là một người to lớn, béo tròn. Ông nhắc bộ tóc giả, treo ở một cái đinh và lạnh lện đội vào đầu.

"Vụ kiện thứ nhất". ông nói.

Nhưng, đưa tay lên đầu, ông kêu lên:

- Ủa! không phải bộ tóc giả của tôi!

- Dạ đúng vậy, thưa ngài Ôbadia, bộ tóc của tôi đây

a. - Viên lục sự đáp.

- Ông bạn Ôixtopup yêu quý, một vị quan tòa làm sao có thể ra lời phán quyết mình mẫn với bộ tóc giả của viên lục sự được!

Việc trao đổi tóc giả được tiến hành. Trong thời gian những thủ tục dự bị ấy, Vạn Năng sôi lên sùng sục vì nóng ruột, anh thấy cái kim đồng hồ có vẻ chạy nhanh kinh khủng trên mặt đồng hồ lớn của tòa án.

- Vụ kiện thứ nhất, - quan tòa Ôbadia lại nói.

- Philát Phốc? - viên lục sự Ôixtopup gọi.

- Tôi đây, - Ông Phốc đáp.

- Vạn Năng?

- Có mặt! - Vạn Năng đáp.

- Tốt! - quan tòa Ôbadia nói. - Các bị cáo, thế là đã hai ngày nay người ta rình đón các ông ở tất cả các chuyến tàu từ Bom Bay đến.

- Nhưng người ta buộc cho chúng tôi tội gì nào? - Vạn Năng nóng nảy kêu lên.

- Rồi các ông sẽ biết, - quan tòa đáp.

- Thưa ngài, - Ông Phốc lúc này mới nói, - tôi là một công dân Anh, và tôi có quyền...

- Người ta đã làm gì thiếu tôn trọng ông chưa? - Ông Ôbadia hỏi.

- Chưa hề.

- Tốt! cho mời nguyên cáo vào.

Theo lệnh quan tòa, một cánh cửa mở ra và viên mô
tòa đưa ba giáo sĩ Ấn Độ vào.

"Thôi đừng rồi! - Vạn Năng làm bầm. - đúng là bọn vô
lại định thiêu sống bà bạn trẻ của chúng ta đây mà!".

Các giáo sĩ đứng trước quan tòa, và viên lục sự cất
cao giọng đọc một tờ đơn kiện về tội phạm thánh, buộc
tội ông Philiát Phốc và người hầu của ông ta đã xâm
phạm một nơi thờ phụng của đạo Bà-la-môn.

- Các ông nghe rõ chưa? - quan tòa hỏi Philiát Phốc.

- Thưa ngài, rõ, - Ông Phốc trả lời và nhìn đồng hồ, -
và tôi thú nhận.

- A! ông thú nhận?...

- Tôi thú nhận và tôi dợi ba giáo sĩ này đến lượt họ
cũng thú nhận những gì họ định làm ở chùa Pilagi.

Các giáo sĩ nhìn nhau. Họ có vẻ không hiểu gì về
những lời của bị cáo.

"Hắn thế! - Vạn Năng hùng hổ kêu lên. - ở chùa
Pilagi ấy, nơi họ định đem thiêu sống nạn nhân tế thần
của họ!".

Các giáo sĩ càng sửng sốt và quan tòa Ôbadia thì hết
sức ngạc nhiên.

- Nạn nhân tế thần nào? - ông hỏi. - Thiêu sống ai? ở
giữa thành phố Bom Bay ư?

- Bom Bay nào? Vạn Năng kêu lên.

- Tất nhiên. Đây không phải chùa Pilagi mà là chùa
Malêba Hin, ở Bom Bay.

- Và tang chứng thì đây, đôi giày của kẻ phạm
thánh. - viên-lục sự nói thêm, rồi đặt một đôi giày lên
bàn làm việc của ông.

- Giàu của tôi! Vạn Nang kêu lên ngạc nhiên đến cùng cực, không thể ghìm được tiếng kêu bất giác bật ra ấy.

Ta đã có thể đoán ra sự nhầm lẫn trong đầu ông chủ và người hầu. Cái sự kiện trong ngôi chùa ở Bom Bay họ đã quên rồi, nhưng chính nó đã đưa họ đến trước vành móng ngựa ở Canquýtta.

Thật vậy, viên thanh tra cảnh sát Phixơ đã hiểu tất cả lợi ích mà ông có thể khai thác được từ cái việc rủ ro này. Ông hoãn giờ khởi hành của mình lại mười hai tiếng đồng hồ, đến làm thầy dùi cho các giáo sĩ chùa Malêba Hin; biết rõ là chính phủ Anh tỏ ra rất nghiêm khắc với loại tội phạm này, ông hứa hẹn với họ những khoản bồi thường lớn; rồi trên chuyến tàu sau, ông dẫn họ rượt theo tên phạm thánh. Nhưng do thời gian mất vào việc giải phóng người thiếu phụ goá chồng, Philiat Phốc và người hầu của ông đã đến Caquýtta sau Phixơ và đám người Ấn Độ. Trong khi ấy thì các quan tòa đã được điện báo từ trước là phải bắt giữ các bị cáo khi họ xuống tàu. Ta có thể hình dung sự thất vọng của Pácxi khi được tin Philiat Phốc vẫn còn chưa đến thủ đô Ấn Độ. Ông đã phải nghĩ rằng tên trộm của ông đã xuống một ga nào đó trên tuyến đường sắt xuyên bán đảo, và đã lỉnh trốn trong những tỉnh phía bắc. - Trong hai mươi bốn tiếng đồng hồ, Phixơ ôm trong lòng những nỗi lo héo hắt ruột gan rình tên trộm ở nhà ga. Cho nên ông vui sướng biết chừng nào khi trông thấy hần ngay buổi sáng này từ trên tàu bước xuống, cùng đi với một người đàn bà trẻ mà quả thật ông không thể giải thích được sự có mặt. Ông lập tức phóng một viên cảnh sát đi

bất hần, và như thế là ông Phốc, Vạn Năng và bà vợ goá của vương hầu xứ Bun-denkun được dẫn đến trước quan tòa Ôbadia.

Và nếu Vạn Năng không quá mê mải vào công việc của mình, anh hẳn đã nhìn thấy, ở một góc tòa án, viên thám tử đang theo dõi cuộc tranh tụng với một hứng thú dễ hiểu, - bởi vì Canquýtta, cũng như ở Bom Bay, cũng như ở Xuyê, lệnh bắt vẫn còn chưa đến tay ông!

Trong khi ấy thì quan tòa Ôbadia đã ghi vào biên bản lời thú nhận của Vạn Năng lỗ miệng thối ra, còn anh hẳn sẵn sàng đối bằng tất cả những gì anh có để lấy lại những lời lẽ khinh suất của mình

- Các sự kiện đã được thú nhận? - quan tòa nói.

- Thú nhận, - ông Phốc lạnh lùng đáp.

- Căn cứ vào, - quan tòa nói tiếp, - căn cứ vào luật pháp Anh muốn bảo vệ một cách bình đẳng và nghiêm ngặt mọi tôn giáo của các dân tộc ở Ấn Độ, và tội trạng đã được ông Vạn Năng thú nhận, ông này chịu nhận đã xâm phạm bằng một bàn chân bất kính nền gạch của ngôi chùa Malêba Hin, ở Bom Bay, vào ngày 20 tháng mười, nay kết án ông Vạn Năng nói trên mười lăm ngày tù và một khoản tiền phạt ba trăm livre (7.500 phật lạng).

- Ba trăm livre? - Vạn Năng kêu lên, anh chỉ thật sự bị kích động vì món tiền phạt quá lớn.

- Yên lặng! - viên mô tòa nói giọng the thé.

- Và, - quan tòa Ôbadia nói thêm, - căn cứ vào chỗ không có gì chứng tỏ cụ thể rằng giữa người hầu và ông chủ không có sự đồng loã và bất kể thế nào ông này cũng phải chịu trách nhiệm về những hành động và cử

chỉ của một người tôi tớ làm cho mình, nay giam giữ ông Philiát Phốc nói trên và kết án ông tám ngày tù với một trăm năm mươi livrơ tiền phạt. Ông lục sự cho gọi vụ kiện khác!

Phixơ, ở trong góc phòng giam thấy một niềm khoái trá không sao kể xiết. Philiát Phốc bị giữ lại tám ngày ở Canquýtta, thật là quá đủ để cái lệnh bắt có thời giờ đến tay ông. Vạn Năng chết đuối người Án phạt này thật tai hại cho ông chủ anh. Thế là đi đòi món tiền cuộc hai vạn livrơ, và tất cả chỉ vì anh đã quá rồi hơi dâm vào cái chùa khốn kiếp ấy.

Vấn bình tĩnh chẳng khác gì cái án phạt này không chút liên quan đến ông. Philiát Phốc cũng chẳng thêm chau mày nữa. Nhưng vừa lúc viên lục sự gọi vụ kiện khác, ông đứng dậy và nói:

- Tôi xin nộp bảo lãnh.

- Đó là quyền ông. - quan tòa đáp.

Phixơ cảm thấy lạnh sống lưng, nhưng lại yên lòng khi nghe quan tòa ấn định, "do tư cách người ngoại quốc của Philiát Phốc và người hầu của ông", số tiền bảo lãnh cho mỗi người là món tiền kénh xù một nghìn livrơ (25.000 frăng).

Thế là Ông Phốc sẽ phải mất hai nghìn livrơ, nếu ông không chịu ngồi tù.

"Tôi trả". - nhà quý phái ấy nói.

Và ông rút từ cái túi trong tay Vạn Năng ra một gói bạc giấy, đặt lên bàn viên lục sự.

- Món tiền này sẽ hoàn lại khi ông ra khỏi nhà giam.

- quan tòa nói -. Trong khi chờ đợi, ông được tự do vì đã có bảo lãnh.

- Đi thôi. - Philiát Phốc nói với người hầu của mình.
- Nhưng ít ra họ cũng phải trả giày cho tôi đã chứ! -
Vạn Năng kêu lên với một cử chỉ phẫn nộ.

Họ trả lại anh đôi giày.

"Cái của này sao mà đắt gớm! - anh lắm bắm. -
Hơn một nghìn livrơ một chiếc! chưa kể nó còn làm
rày tôi nữa!"

Vạn Năng, tiu nghỉu như mèo bị cắt tai, đi theo sau
ông Phốc, còn ông thì đưa cánh tay cho bà thiếu phụ.
Phixơ vẫn còn hy vọng tên trộm không bao giờ dám bỏ
món tiền hai nghìn livrơ ấy và hẳn sẽ chịu tám ngày tù.
Thế là ông bám theo sau Phốc.

Ông Phốc gọi xe, và ba người lên xe ngay. Phixơ chạy
theo sau, chẳng bao lâu cái xe dừng lại trên một bến
tàu của thành phố.

Tàu Rangun đang thả neo trong vũng, cách bờ nửa
dặm, lá cờ, báo hiệu tàu sắp khởi hành đã kéo lên đỉnh
cột buồm. Đồng hồ điểm mười một tiếng. Ông Phốc vẫn
sớm được một giờ. Phixơ thấy ông xuống xe, bước lên
một cái xuống với bà Auda và người hầu của ông Viên
thăm tứ giậm chân hậm hực.

"Thằng khốn nạn! - ông kêu lên, - nó chuẩn rồi! dám
quảng đi hai nghìn livrơ! Xài phí như một thằng ăn
cấp! Chà! ta sẽ theo hút nó đến tận cùng trời cuối đất
nếu cần, nhưng với điệu tiêu xài này thì tất cả số tiền
nó ăn cấp được cũng đến nường hết mất thôi!"

Ngài thanh tra cảnh sát suy nghĩ như vậy là có căn
cứ. Quả thật, từ khi Philiát Phốc rời Luân Đôn, tính cả
tiền đi đường lẫn các khoản tiền thưởng, tiền mua voi,
tiền bảo lãnh và tiền nộp phạt, ông đã vung đi hơn năm

nghìn livre (125.000 frăng), và khoản phần trăm của số tiền thu hồi lại được để thưởng cho các thám tử cứ rút dần đi mãi.

XVI

PHIXO CÓ VẺ CHẴNG BIẾT GÌ CẢ VỀ NHỮNG CHUYỆN NGƯỜI TA NÓI VỚI ÔNG NHƯ THẾ NÀO

Tàu Rangun, một trong những tàu bễ của Công ty bán đảo và phương đông chạy trong các vùng biển Trung Quốc và Nhật Bản, là một tàu thủy bằng sắt, có chân vịt, trọng tải cả bao bì một nghìn bảy trăm bảy mươi tấn, và có một lực danh nghĩa là bốn trăm sức ngựa. Nó cũng chạy nhanh như tàu Môngôlia, nhưng không đầy đủ tiện nghi bằng. Cho nên chỗ ăn của Bà Auda không được như ý muốn Philiát Phốc. Rốt cuộc thì đây cũng chỉ là một chặng đường ba nghìn năm trăm hải lý, nghĩa là từ mười một đến mười hai ngày, và người thiếu phụ không tỏ ra là một hành khách khó tính.

Trong những ngày đầu của chuyến đi này, Bà Auda đã làm quen nhiều hơn với Philiát Phốc. Bà tranh thủ mọi dịp bày tỏ với ông lòng biết ơn sâu sắc nhất của mình. Nhà quý phái phớt đời nghe bà với vẻ lạnh lùng hết sức, ít ra là bề ngoài, trong giọng nói, cử chỉ của ông, không hề biểu lộ một chút xao xuyến nhỏ nào. Ông

quan tâm để bà không thiếu một thứ gì. Ông đến thăm bà vào những giờ đều đặn, nếu không nói chuyện thì ít ra cũng để nghe bà nói. Đối với bà, ông chấp hành những bổn phận của phép lịch sự nghiêm ngặt nhất, nhưng với vẻ duyên dáng và bất ngờ của một người máy mà những cử động hần đã được tính toán cho việc này. Bà Auda không biết nên nghĩ thế nào, nhưng Vạn Năng đã giải thích qua cho bà hiểu cái cá tính kỳ quặc của ông chủ anh. Anh cho bà biết một vụ đánh cược như thế nào đã lôi cuốn nhà quý phái này đi vòng quanh thế giới. Bà Auda mỉm cười, nhưng rồi cuộc thì bà đã chịu ơn ông cứu mạng, và theo cái cách bà nhìn ông qua lòng biết ơn của bà thì vị cứu tinh của bà không thể nào thua được.

Bà Auda xác nhận những điều mà người dẫn đường Ấn Độ đã kể về câu chuyện đáng thương của bà. Thật vậy, bà là người của chủng tộc ưu đẳng trong số các chủng tộc bán xứ. Nhiều thương gia Pácsi đã lập nên những cơ nghiệp lớn ở Ấn Độ trong nghề buôn bông. Một người trong số đó, ngài Giêm Giêgípôli, đã được chính phủ Anh phong tước, và Bà Auda là họ hàng với nhân vật giàu có ấy ở Bom Bay. Còn người bà định tìm đến ở Hồng Kông, ngài Giêgi đáng kính, cũng chính là anh em họ với ngài Giêgípôli. Liệu bà có thể nhận được ở ông sự che chở và giúp đỡ không? Bà không dám chắc. Về điều này Ông Phốc đáp lại là bà không có gì phải lo ngại, và mọi sự rồi sẽ tự nó thu xếp đầu vào đấy. Đó là tiếng thường dùng của ông.

Người thiếu phụ có hiểu được cái trạng từ gồm khiếp ấy không? Ta không biết. Nhưng đôi mắt to của

bà, đôi mắt to "trong suốt như những hồ thiêng ở Hy mã Lạp Sơn" nhìn đắm đắm vào đôi mắt Ông Phốc. Nhưng Ông Phốc bất tri bao giờ cũng vẫn đóng bộ áo quần nghiêm chỉnh, không có vẻ gì là người muốn nhảy vào cái hồ ấy cả.

Đoạn đầu chuyến đi của tàu Rangun được thực hiện trong những điều kiện tuyệt diệu. Thời tiết ôn hoà. Tất cả cái phần của vùng biển mênh mông mà các thủy thủ gọi là "những bãi tay của vịnh Bănggan" tỏ ra thuận lợi cho hoạt động của con tàu. Chẳng bao lâu, tàu Rangun đã trông thấy đảo Đại Andaman, hòn đảo lớn nhất trong quần đảo, trên đó có ngọn núi đẹp như tranh vẽ, ngọn Sadon, cao hai nghìn bốn trăm pié⁽¹⁾, mà từ rất xa các nhà hàng hải đã nhìn thấy.

Con tàu chạy khá gần bờ. Những người mợi Papua trên đảo không thấy xuất hiện. Đó là những người được xếp vào bậc thang cuối cùng của loài người, nhưng người ta đã tưởng lầm họ là mợi ăn thịt người.

Bức tranh toàn cảnh của những hòn đảo này mở ra thật là đẹp mắt. Những cảnh đồng mênh mông trồng gỏi, cau, tre, đậu khấu, lếch, mi-mô-dê khổng lồ, dương xỉ loại cây cao, bao phủ mặt trước của miền này, còn ở đằng sau in lên nền trời bóng hình duyên dáng của núi non. Trên bờ biển lúc nhúc hàng đàn chim yến quý giá, mà những tổ ăn được của chúng làm thành một món ăn nổi tiếng ở Trung Quốc. Nhưng tất cả cảnh sắc phong phú ấy mà quần đảo Andaman phơi bày trước mắt qua đi nhanh chóng, và tàu Rangun

---

⁽¹⁾ Vào khoảng tám trăm mét.

lướt nhanh đến eo biển Malacca, để từ đây tiến vào những vùng biển Trung Quốc.

Trong chặng đường này viên thanh tra cảnh sát Phixơ làm gì, cái con người bị xô đẩy đến là đen đủi vào một cuộc viễn du vòng quanh lục địa? Ra đi ở Canquýtta, sau khi đã dặn dò người ta chuyển cái lệnh bắt, nếu cuối cùng nó đến, tới tay ông ở Hồng Kông, ông đã có thể lên tàu Rangun không để Vạn Năng trông thấy, và ông hy vọng sẽ giấu kín tung tích mình cho đến tận cuối chuyến đi. Thật vậy, ông sẽ khó giải thích được sự có mặt của mình trên tàu mà không gọi lên những nghi ngờ ở Vạn Năng, anh chàng chắc hẳn vẫn tưởng ông ở Bom Bay. Nhưng rồi chính cái lô-gíc của hoàn cảnh đã đẩy ông nói lại quen biết với chàng trai lương thiện. Như thế nào? Rồi ta sẽ thấy.

Tất cả hy vọng, tất cả ước muốn của viên thanh tra cảnh sát bây giờ tập trung vào một địa điểm duy nhất trên đời Hồng Kông, bởi vì tàu bể đồ lại quá ít thời gian ở Xingapo khiến ông không thể hành động gì tại thành phố này. Vậy chính là ở Hồng Kông, ông phải bắt giữ tên trộm, hoặc tên trộm sẽ thoát khỏi tay ông, có thể nói là không bao giờ trở lại.

Thật vậy, Hồng Kông vẫn còn là một mảnh đất Anh, nhưng mảnh đất cuối cùng trên đường đi. Xa nữa, thì Trung Quốc, Nhật Bản, châu Mỹ sẽ tạo cho tên Phốc một nơi ẩn náu khác khá chắc chắn. Ở Hồng Kông, nếu cuối cùng có lệnh bắt, vì tất nhiên lệnh này vẫn đang chạy theo sau ông, Phixơ bắt giữ Phốc và giao cho cảnh sát địa phương. Chẳng khó khăn gì. Nhưng quá Hồng Kông, thì chỉ một lệnh bắt không đủ nữa. Phải có một

công văn dẫn độ⁽¹⁾. Do đó mà dù thủ lỗ lằng, chậm chạp, trở ngại, mà thẳng vô lại có thể lợi dụng để trốn biệt. Nếu công việc bị lỡ ở Hồng Kông, thì dù tiếp tục cũng sẽ rất khó, nếu không phải là không thể, có được hy vọng thành công nào đó.

"Vậy thôi. - Phixơ nhắc đi nhắc lại trong những giờ phút dài dằng dặc tại căn buồng ông, - vậy thôi, hoặc là lệnh bắt sẽ ở Hồng Kông, và ta bắt tên trộm của ta, hoặc là lệnh bắt không ở đó, và lần này thì bằng bất cứ giá nào ta cũng phải tri hoãn ngày lên đường của nó! Ta đã thất bại ở Bom Bay, ta đã thất bại ở Canqútta! Nếu nhờ chuyến này ở Hồng Kông, ta sẽ mất hết danh tiếng! Bằng mọi giá phải thành công. Nhưng nếu can tri hoãn ngày lên đường của tên Phốc khốn kiếp này thì biết làm cách nào!".

Cùng kỳ kế, Phixơ dứt khoát quyết định sẽ nói thật tất cả với Vạn Năng, cho anh ta biết cái ông chủ mà anh ta phục vụ là con người như thế đấy, và tất nhiên anh ta không phải là kẻ tông phạm của hán ta. Vạn Năng, tỉnh ngộ nhờ sự phát giác ấy, tất phải sợ bị liên lụy, và chắc sẽ đứng về phía ông, Phixơ. Nhưng rốt cuộc đó là một cách làm liêu lĩnh, chỉ có thể dùng đến khi không còn cách nào khác. Một lời của Vạn Năng ton hót với chủ mình cũng đủ làm hỏng việc không sao cứu vãn nổi.

Vậy là viên thanh tra cảnh sát vô cùng lúng túng, nhưng sự có mặt của Bà Auda trên tàu Rangun, cùng đi với Philát Phốc, lại mở ra cho ông những triển vọng mới.

⁽¹⁾ Công văn của một chính phủ nước này đề nghị chính phủ nước khác trao trả phạm nhân cho mình.

Người đàn bà này là ai? Hoàn cảnh nào đã khiến bà ta thành người bạn đồng hành của Phốc? Hiển nhiên là họ gặp nhau ở giữa Bom Bay và Canquýtta. Nhưng trên địa điểm nào của bán đảo? Có phải do ngẫu nhiên mà Philát Phốc và bà hành khách trẻ này kết bạn với nhau? Hay ngược lại, cuộc viễn du qua Ấn Độ đã được nhà quý phái tổ chức với mục đích tìm lại người đàn bà đẹp này? bởi vì bà ta đẹp thật! Phixơ thấy rõ điều ấy trong phòng xử kiện của tòa án Canquýtta.

Ta hiểu viên thanh tra cảnh sát phải thắc mắc biết chừng nào. Ông tự hỏi trong việc này có một vụ bất cớ phạm pháp nào không. Phải! Chắc là phải có! Ý nghĩ này ăn sâu trong tâm trí Phixơ, và ông nhận ra tất cả lợi ích có thể khai thác được từ tình thế đó. Dù người đàn bà trẻ ấy đã có chồng hay chưa thì cũng là có chuyện bất cớ, và ở Hồng Kông, chuyện ấy có thể gây ra cho kẻ bất cớ những rắc rối đến mức hẳn không thể vung tiền ra mà thoát được.

Nhưng cũng không nên đợi đến tàu Rangun tới Hồng Kông. Tên Phốc này có cái thói quen đáng ghét là cứ nhảy tót từ một tàu bẻ này sang tàu bẻ khác, và khi công việc chưa kịp bắt đầu thì hẳn đã có thể cao chạy xa bay rồi.

Cho nên điều quan trọng là phải báo trước nhà chức trách Anh cho họ biết chuyến đi này của tàu Rangun trước khi nó cập bến. Vậy mà chẳng có gì dễ hơn chuyện ấy, vì tàu đỗ lại ở Xingapo, và từ Xingapo có đường dây điện báo liên lạc với bờ biển Trung Quốc.

Tuy nhiên, trước khi hành động và để công việc chắc chắn hơn, Phixơ quyết định dò hỏi Vạn Năng. Ông biết rằng khơi chuyện chàng trai này cũng chẳng có gì khó

lắm, và ông quyết định bỏ lối mai danh ẩn tích vẫn giữ cho đến nay. Thế nhưng thời gian gấp lắm rồi. Hôm ấy đã là ngày 31 tháng mười, và đúng ngày hôm sau tàu Rangun phải thả neo ở Xingapo.

Vậy là ngày hôm ấy, Phixơ ra khỏi căn buồng của mình, bước lên boong tàu, định bụng hỏi chuyện Vạn Năng "trước" với tất cả nỗi ngạc nhiên cùng cực nhất. Vạn Năng đang dạo chơi dạo mũi tàu, thì ông thanh tra lao đến bên anh kêu lên:

- Kia anh, anh cũng đáp tàu Rangun đấy ư?

- A, ông Phixơ! - Vạn Năng đáp lại, hết sức ngạc nhiên nhận ra ông bạn đường trên tàu Môngôlia. - Kia! tôi đã chia tay với ngài ở Bom Bay, và tôi lại thấy ngài đi Hồng Kông! Thế ra cả ngài nữa, ngài cũng đi vòng quanh thế giới?

- Không, không, Phixơ đáp, - tôi định ở lại Hồng Kông, ít ra cũng vài ngày.

- A! - Vạn Năng nói, có vẻ ngạc nhiên trong thoáng chốc. Nhưng làm sao từ Canqutta đến đây tôi không thấy ông ở trên tàu?

- Quá thật, thôi khó ở... hơi bị say sóng... Tôi phải nhả bẹ trong buồng... Vịnh Bắggan cũng như Ấn Độ dương không hợp với tôi. Còn ông chủ anh. Ông Philiát Phốc thế nào?

- Hoàn toàn mạnh khỏe và cũng đúng giờ rằm rập như cuộc hành trình của ông ta! Không một ngày bị chậm! A! ông Phixơ này, chắc ông chưa biết nhỉ, chúng tôi có cả một người dân bà trẻ cùng đi.

- Người dân bà trẻ nào? - ông thanh tra đáp lại, hoàn toàn có vẻ như không hiểu anh bạn mình muốn nói gì.

Nhưng Vạn Năng đã cho ông biết ngay câu chuyện về bà ấy. Anh kể lại sự kiện ngôi chùa ở Bom Bay, việc mua con voi với giá hai nghìn livơ, vụ "xátti", việc cướp bà Audá, án phạt của tòa án Caquýtta, việc chuộc tự do có bảo lãnh. Phixơ mặc dầu đã biết phần cuối câu chuyện, vẫn làm như không hay biết gì cả, và Vạn Năng tha hồ say sưa kể lại những cuộc phiêu lưu của mình trước một thính giả tỏ ra thích nghe chuyện anh đến thế.

- Nhưng rốt cuộc lại - Phixơ hỏi, - liệu ông chủ anh có ý định đưa cái bà trẻ ấy về châu Âu không?

- Không đâu, ông Phixơ ạ, không đâu! Chúng tôi hoàn toàn chỉ đưa bà ta về cho một người họ hàng của bà là một thương gia giàu có ở Hồng Kông trông nom bà thôi.

- Chẳng còn sơ mũi gì được! - viên thám tử nghĩ bụng cố che giấu nỗi thất vọng của mình - Một cốc vang chẳng, ông Vạn Năng?

- Sẵn sàng, ông Phixơ ạ. Kể cũng đáng ăn mừng cuộc gặp gỡ của chúng ta trên tàu Rangun đấy nhỉ!

XVII

DO ĐÂU MÀ SINH CHUYỆN NÀY CHUYỆN NỌ TRONG CHUYẾN ĐI TỪ XINGAPO ĐẾN HỒNG KÔNG

Từ hôm ấy, Vạn Năng viên thám tử gặp nhau luôn, nhưng viên thám tử hết sức giữ ý với người bạn của mình, và ông không khơi chuyện cho anh nói nữa. Chỉ

có đôi lần, ông thoáng thấy ông Phốc ngồi lại trong phòng khách lớn tàu Rangun, hoặc tiếp chuyện bà Auda, hoặc chơi bài "uýt" theo thói quen bất di bất dịch của ông.

Còn về Vạn Năng, anh bắt đầu suy nghĩ rất nghiêm chỉnh về sự ngẫu nhiên kỳ lạ đã một lần nữa đặt Phixơ trên đường đi của ông chủ anh. Và quả thật, ngạc nhiên cũng phải. Nhà quý phái này, con người rất đáng yêu, chắc chắn là rất tốt bụng nữa, đầu tiên gặp ở Xuyê, xuống tàu Môngôlia, lên đến Bom Bay, mà ông nói là phải ở lại đó rồi lại thấy trên tàu Rangun đi Hồng Kông, nói tóm lại theo sát từng bước hành trình của ông Phốc, điều đó cũng đáng để người ta phải nghĩ ngợi. Ở đây có một sự trùng hợp ít ra cũng là kì quặc. Cái ông Phixơ này có chuyện gì thế? Vạn Năng sẵn sàng đánh cuộc đôi giày hàm ếch của anh - mà anh giữ gìn như vật báu - rằng lão Phixơ này sẽ rời Hồng Kông đồng thời với ông chủ anh và anh, và hẳn là cùng trên một chuyến tàu biển.

Cho dù Vạn Năng có thể nghĩ đến một thế kỷ, anh cũng không bao giờ đoán được nhiệm vụ mà viên thám tử này đảm nhận. Không bao giờ anh có thể tưởng tượng rằng Philiát Phốc bị "theo hút", như một thằng kẻ cắp, vòng quanh quả địa cầu. Nhưng vì bản chất con người là muốn tìm cách giải thích mọi sự việc cho nên Vạn Năng chợt loé lên một ý giải thích sự có mặt thường trực của Phixơ, và quả thật, cách giải thích của anh cũng rất có lý. Thật vậy, theo anh, Phixơ chỉ là và chỉ có thể là một nhân viên được các bạn đồng sự của Ông Phốc ở Cầu lạc bộ Cải cách tung

đi theo hút ông, để xác nhận rằng cuộc du hành này được thực hiện hợp lệ vòng quanh thế giới, theo hành trình đã thoả thuận.

"Thật rõ ràng rành! thật rõ ràng rành! - chàng trai ngay thật nói đi nói lại, hết sức tự hào về sự sáng suốt của mình. - Đây là một tên mật thám mà các ngài quý phái kia phải đi bám sát chúng tôi! Kiểu ấy không đứng đắn đâu! Ông Phốc trung thực như thế, đáng trọng như thế! Cho một nhân viên đi rình mò ông! Chà! các ngài ở Cầu lạc bộ Cải cách ơi, rồi các ngài phải trả giá đắt cho việc này!"

Vạn Năng, say sưa với phát kiến của mình, tuy vậy vẫn quyết định không nói với ông chủ, sợ ông bị xúc phạm vì chính sự nghi ngờ này của các đối thủ của ông. Nhưng anh bụng bảo dạ nếu có dịp sẽ trêu Phixơ, nói bóng nói gió thôi và không để hấn làm gì mình được.

Thứ tư 30 tháng mười, về buổi chiều, tàu Rangun đi vào eo biển Malacca, giữa bán đảo cùng tên với miền đất Xumatra. Những hòn đảo nhỏ núi non chập chùng hiểm trở đẹp như tranh vẽ che lấp tầm mắt các hành khách không nhìn thấy được hòn đảo lớn.

Ngày hôm sau, vào bốn giờ sáng, tàu Rangun sau khi đã đến sớm nửa ngày trước giờ quy định, đỗ lại ở Xingapo để lấy thêm than đốt.

Phaliát Phốc ghi giờ đến sớm đó vào cột những khoản thời gian được lợi, và lần này thì ông lên bộ, đi với Bà Auda, vì bà ngờ ý muốn được dạo chơi trong vài tiếng đồng hồ.

Phixơ bám theo sau mà không để lộ, đối với ông thì hành động nào của Phốc cũng đều là khả nghi cả. Còn

Vạn Năng chỉ cười thầm trong bụng khi thấy thủ đoạn của Phixô, và anh đi mua bán lật vạt như thường lệ.

Hòn đảo Xingapo nhìn đáng vẻ không to lớn cũng không dường bề. Nó thiếu núi non, nghĩa là thiếu những hình trông nghiêng. Tuy nhiên, nó xinh đẹp trong cái vẻ nhỏ nhắn của nó. Đó là một công viên có những con đường đẹp chạy ngang dọc. Một xe ngựa sang trọng, thắt những con ngựa thanh lịch nhập từ Tân Hà Lan⁽¹⁾ đưa Bà Auda và Philiat Phốc đi giữa những vườn cỏ đầy đặc có vòm lá rục rũ, và những vườn đình hương mà những nụ khô được tạo thành từ chính cái nụ bông hoa hé mở. Tại đây, những bụi cây hồ tiêu thay thế cho những hàng rào gai ở các vùng nông thôn châu Âu; những cây búng báng, loại cây dương xỉ lớn có cành lá rậm rạp, đem thêm vẻ đa dạng cho quang cảnh vùng nhiệt đới này; những cây đậu khấu lá bóng như đánh vécnì toả trong không khí một mùi hương sực nức. Những con khi kéo đi từng bầy lạnh lẽ và mặt mày nhàn nhó nhàn nhàn trong những cánh rừng, và có lẽ cả hổ nữa cũng không thiếu trong những khu rừng rậm. Nếu ai ngạc nhiên khi được biết trên hòn đảo này, tương đối bé nhỏ là thế, mà những loài thú ăn thịt người ghê gớm ấy không bị tiêu diệt đến con cuối cùng, thì người ta sẽ trả lời rằng chúng đến Malacca, bởi qua eo biển.

Sau khi đã dạo chơi vùng nông thôn trong hai tiếng đồng hồ, Bà Auda và ông bạn của bà - mất ông có ngờ ra mà chẳng buồn nhìn - quay về thành phố, một nơi

---

⁽¹⁾ Tân Hà Lan: tên gọi ban đầu của Châu Úc.

quần tụ những ngôi nhà nặng nề và thấp, có vườn cây đẹp mắt bao bọc, trong vườn trồng măng cụt, dứa, và đủ mọi thứ quả ngon nhất trên đời.

Đến mười giờ, họ trở về tàu, chẳng nghĩ ngờ gì về viên thanh tra theo dõi suốt dọc đường, còn ông này thì cũng tốn khá tiền xe ngựa.

Vạn Năng đợi họ trên boong tàu Rangun. Anh đẩy lỗ trung hậu đã mua về vài tá măng cụt, to bằng những quả táo cỡ trung bình, vỏ ngoài nâu sẫm, cùi bên trong đỏ thắm, và những múi trắng thì ăn vào tan ra trong miệng khiến những người sành ăn thực thụ cũng được hưởng một khoái cảm chưa từng thấy. Vạn Năng vô cùng sung sướng được biểu Bà Auda những quả măng cụt ấy, bà rất duyên dáng cảm ơn anh.

Mười một giờ, tàu Rangun nhổ neo sau khi đã lấy đầy than, và vài tiếng đồng hồ sau các hành khách đã bắt đầu những ngọn núi cao của Malacca, nơi có những khu rừng với những con hổ đẹp nhất trên đời.

Khoảng một nghìn ba trăm hải lý ngăn cách Xingapo với đảo Hồng Kông, mảnh đất Anh nhỏ bé tách biệt khỏi bờ biển Trung Quốc. Philiát Phốc phải vượt qua chặng đường này trong sáu ngày là nhiều nhất, để kịp chuyển tàu biển ngày 6 tháng mười một từ Hồng Kông đi Yokohama, một trong những hải cảng lớn nhất của nước Nhật.

Tàu Rangun chở rất nặng. Từ Xingapo có nhiều hành khách lên tàu gồm người Ấn Độ, người Xáylan, người Trung Quốc, người Mã Lai, người Bồ Đào Nha, phần lớn đi vé hạng nhì.

Thời tiết, cho đến lúc này khá đẹp, bắt đầu thay đổi

khi bước vào tuần trăng cuối. Biển động. Gió đổi khi thổi từng trận lớn, nhưng rất may là từ hướng đông nam, cho nên chỉ càng thuận lợi cho tốc độ con tàu. Khi gió thuận, thuyền trưởng cho giương buồm lên. Tàu Rangun, một loại tàu nhỏ có buồm, thường chạy với hai buồm vuông và lá buồm dẹt trước, và tốc độ của nó tăng lên do sự kết hợp sức hơi nước và sức gió. Nó đã chạy như thế dọc bờ biển Trung Bộ và Nam Bộ Việt Nam, trên một luồng sóng ngắn và đôi khi rất xóc.

Nhưng khó khăn do biển thì ít mà do tàu Rangun nhiều hơn, và chính cái tàu này phải chịu trách nhiệm về lỗi phần lớn hành khách bị ốm mệt.

Thật vậy, các tàu bể của Công ty bán đảo phục vụ trong vùng biển Trung Quốc có một khuyết điểm nghiêm trọng về cách cấu tạo. Tỷ lệ giữa lườn tàu ngập nước với lòng tàu đã tính toán sai, do đó những tàu ấy chỉ chống cự được với biển cả một cách yếu ớt. Thể tích kín để nước không vào được của chúng không đầy đủ. Chúng bị "đắm", theo cách nói của dân hàng hải, và do cách cấu tạo như thế, chỉ cần vài cơn sóng bắn vọt lên tàu cũng đủ làm thay đổi tốc độ của chúng. Cho nên những tàu này thua kém rất xa, - nếu không phải về động cơ phát lực và bộ máy bốc hơi thì ít nhất cũng về cách cấu tạo, - những loại tàu của các Công ty hàng hải Pháp, như chiếc Nữ hoàng và chiếc Nước Khơ Me. Trong khi những tàu bể ấy, theo tính toán của các kỹ sư, có thể để lọt vào tàu một trọng lượng nước ngang với trọng lượng bản thân nó rồi mới chịu chìm, thì những tàu của Công ty bán đảo, chiếc Gôngônda, chiếc Kôrea, và cuối cùng chiếc Rangun, nếu để lọt một khối lượng

nước bằng một phần sáu trọng lượng của chúng là đã đắm rồi.

Vậy thời, khi trời xâu, phải có những biện pháp phòng ngừa thật cần thận. Đòi khi phải hạ buồm và giảm hơi. Sự mất thời giờ này không có vẻ gì khiến Philát Phốc phải bận tâm, nhưng Vạn Năng thì tỏ ra khó chịu đến cực độ. Anh liền đổ tội cho thuyền trưởng, cho bác thợ máy, cho Công ty và tổng về nhà bỏ tất cả những người nào dính dáng đến nghề vận tải hành khách. Có lẽ cả sự bận tâm về cái ngọn đèn hơi cứ cháy hoài vào tiền thanh toán của anh trong ngôi nhà phố Xavin cũng tham dự khá nhiều vào nỗi sốt ruột này.

- Vậy ra các anh vội đến Hồng Kông đến thế kia ư? - một hôm viên thám tử hỏi anh.

- Rất vội! - Vạn Năng đáp.

- Anh có cho rằng ông Phốc sẽ cấp tốc lên tàu bẻ đi Yokohama không?

- Cấp tốc kinh khủng.

- Vậy ra bây giờ anh tin là có cuộc du hành kỳ quặc vòng quanh thế giới ấy thật à?

- Tin tuyệt đối. Còn ông thế nào, ông Phixơ?

- Tôi ấy ư? tôi không tin!

- Thôi đi, anh hể ơi! - Vạn Năng vừa đáp vừa nháy mắt một cái với ông ta.

Cái tiếng ấy khiến viên thám tử phải suy nghĩ vẩn vơ mãi. Cái hình dung ngữ ấy làm ông lo lắng, mà không rõ tại sao. Anh chàng người Pháp đã đoán ra ông chàng? Ông cũng không biết nên cho là thế nào nữa. Nhưng làm sao mà Vạn Năng có thể nhận ra được tư cách nhà thám tử của ông, cái bí mật chỉ mình ông

biết? Thế nhưng, khi nói với ông như thế, nhất định là Vạn Năng có ẩn ý.

Thậm chí một hôm khác chàng trai trung hậu còn đi xa hơn, nhưng đó là vì anh quá ngứa miệng không im được.

- Thế nào, ông Phixơ, - anh hỏi ông bạn với một giọng ranh mãnh, - đến Hồng Kông liệu chúng tôi có phải chịu nổi bất hạnh chia tay với ông không?

- Ồ, - Phixơ, - đáp lại khá luống cuống, - cũng chẳng rõ nữa... Có thể là...

- Chà! - Vạn Năng nói, - nếu ông cùng đi với chúng tôi thì thật là phước cho tôi quá! Thế nào! một nhân viên của Công ty bán đảo không thể dừng lại giữa đường! Ông chỉ đi Bom Bay thôi, vậy mà chẳng mấy chốc ông sắp ở Trung Quốc rồi; Châu Mỹ không còn xa, và từ châu Mỹ đến châu Âu chỉ một bước chân!

Phixơ chăm chú nhìn người bạn nói chuyện với mình, anh ta phô bày với ông bộ mặt dễ thương nhất trên đời, và ông quyết định cười cợt với anh. Nhưng anh chàng này đang bốc lại hỏi luôn "cái ấy có kiếm được khá không, cái nghề ấy ý mà?"

- Có và không, - Phixơ thản nhiên đáp lại - Có những vụ tốt đẹp và những vụ chẳng ra gì. Nhưng chắc anh cũng biết tôi đi thế này không phải bỏ tiền túi ra đâu nhé!

- Ồ! điều đó thì tôi chắc quá đi rồi! - Vạn Năng kêu lên, càng cười khỏe hơn.

Sau câu chuyện, Phixơ trở về buồng và bắt đầu nghỉ ngơi. Rõ ràng ông đã bị lộ rồi. Bằng cách này hay cách khác, anh chàng người Pháp cũng đã nhận ra ông là

nhà thám tử. Nhưng hần ta đã báo cho chủ mình chưa? Hần đóng vai trò gì trong tất cả chuyện này? Hần có phải là kẻ tòng phạm hay không? Công việc đã bị đánh hơi thấy chưa, và do đó đã hỏng chưa? Viên thanh tra trải qua mấy tiếng đồng hồ thật gay go, khi thì tưởng đã mất hết, khi thì hy vọng Phốc chưa biết gì, tóm lại là chẳng biết xử sự thế nào.

Tuy vậy đầu óc ông trở lại bình tĩnh và ông quyết định nói thẳng với Vạn Năng. Nếu ông không có những điều kiện bắt giam Phốc ở Hồng Kông, và nếu Phốc chuẩn bị lần này rời hần đất Anh, thì ông. Phixơ, ông sẽ nói tất cả với Vạn Năng. Hoặc người hầu là tòng phạm của chủ anh ta, - và ông này đã biết hết, và trong trường hợp ấy thế là đi đứt, - hoặc người hầu không dính dáng gì đến vụ trộm, và như thế lợi ích anh ta là phải đoạn tuyệt với tên kẻ trộm.

Tình thế hai người này như vậy, và trên đầu họ Philiát Phốc bay lượn với một vẻ bình thản uy nghi. Ông thực hiện một cách thuần lý quỹ đạo của mình vòng quanh thế giới, không bận tâm gì đến những vẻ tinh châu tuần quanh ông.

Thế mà trong vùng lân cận - theo cách nói của các nhà thiên văn học - có một thiên thể nhiều đáng lẽ là phải gây ra một số rối loạn nào đó trong trái tim nhà quý phái. Nhưng không! Trước nỗi kinh ngạc của Vạn Năng, vẻ đẹp của bà Auda chẳng gây được ảnh hưởng gì, và những rối loạn nếu có hần còn khó tính toán hơn cả những rối loạn của Thiên vương tinh đã dẫn đến sự phát hiện ra Hải vương tinh.

Phải! Đây là nỗi kinh ngạc hàng ngày của Vạn

Năng, vì anh dọc được trong mắt người thiếu phụ vô vằn lông biết ơn đối với ông chủ của anh! Đúng là Philiát Phốc chỉ có trái tim cần thiết cho những hành động anh hùng, còn cho tình yêu thì không! Ông cũng chẳng tỏ vẻ gì bận tâm về những may rủi của cuộc viễn du. Nhưng Vạn Năng thì sống trong những nỗi lo sợ thường xuyên. Một hôm, đứng tựa lan can buông máy, anh nhìn cổ máy to khỏe có lúc nổ âm âm, và chiếc chân vịt như điên cuồng vọt ra khỏi mặt nước trong một cái chồm lên dữ dội của con tàu. Khi đó hơi nước phì qua những nắp hơi phùn phụt khiến chàng trai đứng gần phải nổi khùng lên.

"Những cái nắp hơi này không giữ được mấy hơi! - anh kêu lên. - Tàu không nhích lên được! Dân Anh thế đấy! A! nếu đây là một tàu Mỹ, có thể ta đã bị nổ tung lên rồi, nhưng ta chạy nhanh hơn!"

XVIII

PHILIÁT PHỐC, VẠN NĂNG, PHIXƠ, AI LO PHẬN NẤY CHẠY THEO CÔNG VIỆC CỦA MÌNH NHƯ THẾ NÀO

Trong những ngày cuối cùng của chuyến đi, tiết trời khá xấu. Gió nổi lên rất mạnh. Gió thổi cố định từ hướng tây bắc, cản đường tàu chạy. Chiếc Rangun không đảm tàu lắc ghê gớm, và các hành khách tha hồ

nguyên rửa những đợt sóng dài khó chịu mà gió đánh cuộn lên từ ngoài khơi.

Trong những ngày mồng 3 và mồng 4 tháng mười một, trời như có bão. Con gió mạnh đánh dữ dội vào mặt biển. Tàu Rangun phải cuốn buồm trong nửa ngày, chỉ chạy với tốc độ mười vòng chân vịt, để có thể lượn khúc giữa các làn sóng biển. Tất cả các lá buồm đã được cuốn chặt lại, mà chúng cứ rít lên giữa những cơn gió giạt.

Để hiểu là tốc độ con tàu phải giảm đi nhiều, và người ta có thể ước tính nó sẽ đến Hồng Kông chậm hai mươi tiếng đồng hồ so với giờ quy định, và còn chậm nữa nếu bão không dứt.

Philát Phốc chứng kiến cảnh tượng một cái biển điên cuồng dường như trực tiếp chống lại ông, mà vẫn giữ vẻ lạnh như tiền quen thuộc của ông. Vầng trán ông không một giây sẫm xuống, vậy mà một sự chậm trễ hai mươi tiếng đồng hồ có thể gây tác hại cho cuộc hành trình khiến ông phải lỡ chuyến tàu về Yokohama. Nhưng con người không có thần kinh này không hề cảm thấy nóng ruột hay bức rộc. Cứ như là trận bão ấy đã ghi vào trong chương trình của ông, đã được dự kiến trước. Bà Auda, khi nói chuyện với bạn mình về sự trắc trở này, thấy ông vẫn bình tĩnh như thường.

Còn Phixơ thì không nhìn sự việc với con mắt ấy. Hoàn cảnh ngược lại. Trận bão này vừa ý ông ta quá. Thậm chí ông ta còn cảm thấy một niềm vui thích không bờ bến nếu tàu Rangun bắt buộc phải ẩn trốn cơn giông tố. Tất cả những sự chậm trễ ấy có lợi cho ông ta, vì nó sẽ, buộc tên Phốc phải lưu lại vài ngày ở Hồng

Kông. Tóm lại, tiết trời này, với những cơn cuồng phong này, cùng ăn cảnh với ông. Quả thật ông có hơi mệt một chút, nhưng hề gì! Ông ta không đếm từng cơn nồm mùa, và khi cơ thể quần quai vì say sóng, thì dầu ọc ông lại hoan hỉ một niềm khoái trá vô bờ.

Về phía Vạn Năng, ta có thể đoán được anh trải qua cuộc thử thách này với một cơn giận dữ không che đậy như thế nào. Cho đến nay, tất cả đã diễn ra tốt đẹp biết bao! Đường như cả đất và nước đều một lòng một dạ với ông chủ anh. Tàu thủy và xe lửa đã phục tùng ông. Gió và hơi nước đã hợp sức lại để cuộc du hành của ông được thuận lợi. Phải chăng cuối cùng giờ thất vọng đã điểm? Vạn Năng như một cái xác không hồn, cứ như hai vạn livrơ đánh cuộc là tiền túi anh bỏ ra. Trận bão này làm anh điên tiết, cơn gió mạnh này khiến anh nổi khùng lên, và anh hăng sẵn sàng đánh đòn cái biển không biết vâng lời này! Tội nghiệp anh chàng! Phixơ giấu kỹ không để anh biết sự khoái trí của ông, và ông ta làm thế là đúng, vì giả thử Vạn Năng đoán ra sự hài lòng thâm kín của Phixơ, thì Phixơ hẳn sẽ khốn khổ với anh rồi.

Trong suốt thời gian gió bão, Vạn Năng có mặt trên boong tàu Rangun. Anh không thể ở lại bên dưới; anh trèo lên các cột buồm; anh khiến các thủy thủ trên tàu phải ngạc nhiên, và góp một tay vào đủ mọi việc với cái tài khéo léo của một con vượn. Anh cần vận hàng trăm lần ông thuyền trưởng, các sĩ quan, các thủy thủ, và họ không thể nín cười thấy một anh chàng bơi rồi đến thế. Vạn Năng muốn biết dứt khoát trận bão còn kéo dài bao lâu nữa. Người ta bèn đưa anh đến xem phong vũ

biểu, nó cứ nhất định không chịu chỉ cao lên. Vạn Năng lắc cái phong vũ biểu, nhưng cả những cái lắc mạnh, cả những lời nguyện rửa của anh trút lên đầu cái dụng cụ vô tội cũng đều vô tác dụng.

Cuối cùng cơn bão cũng dịu đi. Tình trạng biển có sự thay đổi trong ngày mồng 4 tháng mười một. Gió đột ngột đổi chiều ngược lại một trăm tám mươi độ và lại thành gió thuận.

Vạn Năng tươi tỉnh lại cùng với thời tiết. Những buồm cao và buồm thấp lại có thể giương lên, và tàu Rangun lại tiếp tục chặng đường của nó với một tốc độ kỳ diệu.

- Nhưng người ta không thể gỡ lại tất cả thời gian đã mất. Việc đã vậy đành phải vậy, và chỉ đến năm giờ sáng ngày mồng 6 tàu mới thấy đất liền. Theo hành trình đã định của Philiat Phốc thì ngày đến con tàu là mồng 5. Nhưng ngày mồng 6 nó mới đến. Vậy là chậm mất hai mươi bốn giờ, và chắc hẳn chuyến tàu đi Yokohama đã lỡ.

Đến 6 giờ, người hoa tiêu lên tàu Rangun và đứng ở cầu tàu điều khiển con tàu đi qua các eo lạch cho đến cảng Hồng Kông.

Vạn Năng bồn chồn, khao khát muốn thăm dò con người này, muốn hỏi anh ta xem chuyến tàu bề đi Yokohama đã rời Hồng Kông chưa. Nhưng anh không dám, để thà còn được chút hy vọng đến tận phút cuối cùng. Anh thổ lộ những nỗi lo lắng của mình với Phixơ, ông ta - cái con cáo già ấy - cố anh ủi anh, nói với anh rằng ông Phốc chỉ việc đi chuyển tàu sau là xong thôi. Vạn Năng nghe mà giận tím mặt lại.

Nhưng nếu Vạn Năng không dám hỏi thì ông Phốc, sau khi đã tra cứu cuốn Brátsô, thần nhiên hỏi người hoa tiêu xem anh có biết bao giờ có chuyến tàu bẻ từ Hồng Kông đi Yôkôhama.

- Ngày mai, lúc thủy triều buổi sáng, - người hoa tiêu đáp.

- A! - Ông Phốc nói, không biểu lộ một chút ngạc nhiên nào.

Vạn Năng, cũng có mặt tại đó, hẳn muốn ôm chầm lấy người hoa tiêu, còn Phixơ thì có lẽ muốn vận cổ anh ta.

- Tàu nào đấy nhỉ? - Ông Phốc hỏi.

- Tàu Cácnatic, - người hoa tiêu đáp.

- Có phải đáng lẽ nó đi từ hôm qua rồi không?

- Thưa vâng, nhưng nó có một nỗi súp de phải chữa, và giờ khởi hành của nó hoãn đến mai.

- Cám ơn anh! - Ông Phốc đáp, và bước bàn chân tự động của ông lại đi xuống phòng khách tàu Rangun.

Còn Vạn Năng thì nắm lấy bàn tay người hoa tiêu, siết mạnh và nói:

"Anh bạn hoa tiêu, anh thật là một con người tốt bụng!".

Người hoa tiêu chắc hẳn không bao giờ biết được do đâu mà những câu trả lời của anh lại được đón nhận với một tình thân đến thế. Một tiếng còi tàu rúc lên, anh lại trèo lên cầu tàu và điều khiển con tàu đi giữa một rừng thuyền thoi, tàu chở xăng dầu, tàu đánh cá, tàu thuyền đủ loại, ngồn ngang trên các eo lạch của Hồng Kông.

Một giờ trưa, tàu Rangun cập bến, và các hành khách lên bờ.

.

Trong trường hợp này, ta phải thừa nhận là sự ngẫu nhiên đã giúp đỡ một cách kỳ lạ cho Philát Phốc. Nếu không phải chữa nổi súp-de, tàu Cácnatic đã đi từ ngày 5 tháng mười một, và hành khách muốn đi Nhật sẽ phải đợi tám ngày mới đến chuyến tàu sau. Quả thật Ông Phốc có bị chậm hai mươi bốn giờ, nhưng sự chậm trễ này không thể gây hậu quả tai hại gì cho phần còn lại cuộc hành trình.

Thật vậy, chiếc tàu bẻ từ Yôkôhama đi Xan Franxicô qua Thái Bình Dương có liên lạc trực tiếp với tàu bẻ Hồng Kông, và nó không thể đi khi tàu bẻ Hồng Kông này chưa đến. Tất nhiên sẽ có hai mươi bốn giờ chậm trễ tại Yôkôhama, nhưng trong hai mươi ngày vượt biển, trên Thái Bình Dương cũng dễ gỡ lại. Vậy là, ba mươi lăm ngày sau khi rời Luân Đôn, Philát Phốc vẫn đang bám sát chương trình của ông, với sự chênh lệch trên dưới hai mươi bốn tiếng đồng hồ.

Tàu Cácnatic đến năm giờ sáng hôm sau mới khởi hành, ông Phốc có mười sáu giờ để giải quyết công việc của ông, tức là công việc liên quan đến Bà Auda. Ở tàu lên, ông đưa tay dịu người thiếu phụ và dẫn bà đi thuê một cái kiệu. Ông hỏi thăm các phu kiệu tìm một khách sạn, họ chỉ cho ông Khách sạn Cầu lạc bộ. Cái kiệu lên đường, Vạn Năng đi theo, và hai mươi phút sau họ đến nơi.

Một căn phòng được dành riêng cho thiếu phụ, và Philát Phốc chú ý để bà không thiếu một thứ gì. Rồi ông nói với Bà Auda là ông đi tìm ngay người họ hàng để gửi bà lại Hồng Kông cho người ấy trông nom. Đồng thời ông dặn Vạn Năng cứ ở Khách sạn

cho đến khi ông về, để người thiếu phụ không phải ở lại một mình.

Nhà quý phái tìm đến Sở giao dịch chứng khoán. Ở đây chắc chắn người ta phải biết một nhân vật như ngài Giêgi đáng kính, con người được kể vào hàng những thương gia giàu có nhất của thành phố.

Người môi lái mà Ông Phốc hỏi đến quả có biết nhà thương gia Pácxi. Nhưng từ hai năm nay, ông này không ở Trung Quốc nữa. Sau khi đã làm giàu, ông sang lập nghiệp bên châu Âu, - người ta cho là ở Hà lan. - do nhiều quan hệ sẵn có với nước này trong cuộc đời buôn bán của ông.

Philát Phốc trở về Khách sạn Cầu lạc bộ. Ngay lập tức ông xin phép Bà Auda được tiếp kiến bà, và, không cần phi lộ, ông cho bà biết là ngài Giêgi đáng kính không còn ở Hồng Kông nữa và có lẽ ngài đang ở Hà Lan.

Bà Auda nghe xong, thoát tiên không nói gì. Bà đặt tay lên trán, và suy nghĩ một lúc. Rồi, với giọng hiền dịu của mình, bà hỏi:

- Tôi phải làm gì bây giờ, thưa ông Phốc?

- Rất đơn giản, - nhà quý phái đáp. - Về Châu Âu.

- Nhưng tôi, không thể lăm dụng...

- Bà không lăm dụng, và sự có mặt của bà không trở ngại gì cho chương trình của tôi. - Vạn Năng dấu?

- Thưa ông gọi ạ. - Vạn Năng đáp.

- Đến tàu Cácnatic, và đặt trước ba buồng. Vạn Năng, vô cùng sung sướng vì được tiếp tục cuộc hành trình bên người thiếu phụ rất ân cần với anh, lập tức rời Khách sạn Cầu lạc bộ.

XIX

VẠN NĂNG QUÁ QUAN TÂM ĐẾN ÔNG CHỦ CỦA MÌNH VÀ HẬU QUẢ TỪ ĐÓ SINH RA NHƯ THẾ NÀO

Hồng Kông chỉ là một hòn đảo nhỏ mà hiệp ước Nam-Kinh, sau cuộc chiến tranh 1842, đã nhượng cho nước Anh. Trong vài ba năm, tài thực dân của Đại Anh quốc đã xây dựng ở đây một thành phố quan trọng và lập ra một hải cảng, cảng Vích-toria. Hòn đảo này nằm ở cửa sông Quảng châu, và chỉ có cách thành phố Bồ-đào-nha. Ma cao, xây dựng ở bờ sông bên kia, có sáu mươi dặm. Hồng Kông chắc chắn phải thắng Ma cao trong cuộc đấu tranh thương mại, và ngày nay sự chuyển vận quá cảnh các hàng hóa Trung Quốc đại bộ phận được thực hiện qua thành phố Anh. Những bến tàu, những nhà thương, những sân ga, những kho hàng, một nhà thờ gô-tích, một dinh toàn quyền, những phố rải đá, tất cả khiến ta tưởng như một trong những đô thị buôn bán của các phân hạt Ken-tơ hoặc Sơ-rây, nước Anh đã xuyên qua trái đất trời lên ở địa điểm này trên nước Trung Quốc, gần ngay điểm đối chân của nó.

Vậy là Vạn Năng, hai tay đút túi quần, đi đến cảng Vích-toria, dọc đường ngắm nhìn những cái kiệu, những xe đẩy một bánh có màn che còn đang thịnh hành trên đất nước Thiên triều, và cả một đám đông những người Trung Quốc, Nhật Bản, Châu Âu chen chúc trong các

phố. Nói đại khái thì đây cũng vẫn là Bom Bay, Canqútta hoặc Xingapo mà chàng trai đứng đắn lại thấy trên đường đi của mình. Đường như có cả một dãy những thành phố Anh vòng quanh thế giới.

Vạn Năng đã đến cảng Víchtoria. Tại đây, ở cửa sông Quảng Châu, tàu bè đủ mọi nước đông như kiến, tàu Anh, tàu Pháp, tàu Mỹ, tàu Hà Lan; tàu buôn và tàu chiến, thuyền nhỏ Nhật Bản hoặc Trung Quốc, thuyền thoi, thuyền tam bản, tàu chở xăng dầu, và cả những tàu-hoa tạo thành những vườn hoa nổi trên mặt nước. Đi dạo chơi, Vạn Năng để ý thấy một số người bán xú mặc quần áo vàng; tất cả đều rất cao tuổi. Vào một cửa hàng thợ cạo Trung Quốc để cạo râu "theo kiểu tàu", anh được biết qua ông Phigarô⁽¹⁾ địa phương nói tiếng Anh khá thạo, rằng tất cả những cụ già ấy đều ít nhất tám mươi tuổi, và đến tuổi ấy họ được đặc quyền mặc đồ vàng là màu của hoàng tộc. Vạn Năng thấy điều đó thật tức cười mà không biết tại sao.

Cạo râu xong, anh ra đến tàu Cácnatic, và tại đây, anh trông thấy Phixơ đi đi lại lại, điều ấy đối với anh chẳng lạ gì. Nhưng viên thanh tra cảnh sát để lộ trên mặt những biểu hiện của một nỗi thất vọng cay đắng.

"Tốt! - Vạn Năng tự nghĩ, - công việc của các ngài qui phái ở Câu lạc bộ Cải cách không ổn rồi!"

Và anh lại bên Phixơ với nụ cười vui vẻ, không muốn để ý đến vẻ bức mình của ông bạn.

Thế nhưng viên thanh tra có đầy đủ lý do để nguyên

⁽¹⁾ Figaro: tên một người thợ cạo, nhân vật trong vở hài kịch "Người thợ cạo thành Xêvur" của nhà văn Pháp thế kỷ 18 Beaumarchais.

rửa cái số phận độc ác cứ đeo đuổi ông mãi. Vẫn chưa có lệnh bắt! Dĩ nhiên cái lệnh bắt ấy chạy đằng sau ông, và chỉ có thể đến tay ông nếu ông lưu lại vài ngày ở thành phố này. Vậy mà Hồng Kông là mảnh đất Anh cuối cùng trên đường đi, tên Phốc sắp thoát hẳn, nếu ông không có cách nào giữ chân hắn lại.

- Thế nào, ông Phixơ, ông có định cùng đi với chúng tôi đến tận Châu Mỹ không? - Vạn Năng hỏi.

- Có, - Phixơ đáp, hai hàm răng nghiến chặt.

- Thế thì đi! - Vạn Năng kêu lên, phát ra một chuỗi cười giòn tan. - Tôi biết thừa là ông không thể rời được chúng tôi mà. Lại đây mà giữ lấy một chỗ, lại đây nào!

Và cả hai cùng bước vào sở Vận tải đường biển thuê bốn buồng cho bốn người. Nhưng người bán vé lưu ý họ là tàu Cácnatic đã sửa chữa xong, nó sẽ đi ngay tám giờ tối nay chứ không phải sáng mai như đã báo trước.

"Rất tốt! - Vạn Năng đáp, - như thế càng hợp ý ông chủ tôi. Tôi phải về báo ngay cho ông biết mới được".

Lúc này Phixơ chọn lấy chức cuối cùng. Ông quyết định sẽ nói hết với Vạn Năng. Có lẽ đó là biện pháp duy nhất để ông có thể giữ Philiát Phốc lại trong vài ngày ở Hồng Kông.

Ra khỏi sở, Phixơ mời anh bạn đi giải khát ở một quán rượu. Vạn Năng còn rộng rãi thời giờ. Anh nhận lời mời của Phixơ.

Một quán rượu mở trên bến. Nó có một vẻ ngoài dễ có cảm tình. Hai người bước vào. Đó là một căn phòng rộng, trang trí đẹp, cuối phòng có một bộ phần trái đệm. Trên bộ phần ấy một số người đang nằm ngủ xếp hàng bèn nhau.

Khoảng ba chục khách ngồi trong phòng lớn bên những bàn nhỏ đan bằng cói. Một vài người đang nốc cạn những vỏ rượu bia Anh. "ale" hay "pooctơ", vài người khác uống những bình rượu mùi. "gin" hay "brandi". Ngoài ra, phần đông hút trong những tẩu dài bằng đất đỏ, nhồi những viên thuốc phiện trộn tinh dầu hoa hồng. Rồi chốc chốc, một người say thuốc nào đó ngã dúi xuống gần bàn, và các anh bồi của tiệm, nắm lấy chân và đầu ông ta, khiêng ông ta đặt lên bộ phận bên một ông bạn cùng cảnh. Khoảng hai chục con người say thuốc ấy được xếp thành hàng bên nhau như thế, trong tình trạng tốt cùng của sự ngu độn.

Phixơ và Vạn Năng hiểu rằng họ đã bước vào một tiệm hút được những con người khốn khổ, dần dần, gầy ốm, ngu xuẩn ấy lui tới, những con người mà nước Anh con buôn đã bán cho hàng năm hai trăm sáu mươi triệu đồng frăng cái thứ thuốc tai hại mà người ta gọi là thuốc phiện! Đáng buồn thay những thứ bạc triệu ấy kiếm chác trên một trong những thói xấu nguy hại bậc nhất của bản tính con người.

Chính phủ Trung Quốc đã cố gắng nhiều để trừ bỏ cái tệ nạn ấy bằng những đạo luật nghiêm khắc, nhưng vô hiệu. Từ tầng lớp giàu có, thoát đầu nắm độc quyền hút thuốc phiện, tệ nạn này lan xuống các tầng lớp bên dưới, và những sự tàn phá của thuốc phiện không thể nào ngăn chặn được nữa. Người ta hút thuốc phiện khắp mọi nơi mọi lúc trong vương quốc Thiên triều. Đàn ông và đàn bà đắm mình trong cái thú say mê thảm hại này, và khi đã quen với khói thuốc phiện thì họ không thể thiếu nó được nữa, nếu không sẽ phải

chịu những cơn co giật khủng khiếp của dạ dày. Một người nghiện nặng có thể hút đến tám điếu một ngày, nhưng trong năm năm thì anh ta chết.

Vậy mà, với ý định giải khát, Phixơ và Vạn Năng đã bước vào một trong những tiệm hút như thế nhan nhản ngay cả ở Hồng Kông này. Vạn Năng không có tiền, nhưng anh vui lòng đón nhận "cử chỉ lịch sự" của ông bạn anh, chỉ cần anh sẽ mời lại ông ta khi có dịp.

Họ gọi hai chai pootơ, anh chàng Pháp uống thoải mái không khách khí, còn Phixơ, dè dặt hơn, chăm chú quan sát anh bạn của mình. Họ nói chuyện này chuyện nọ, nhất là về cái ý định tuyệt diệu của Phixơ sẽ đi tàu Cácnatic. Và nhân nói đến cái tàu bể này, mà giờ khởi hành đã chuyển sớm lên mấy tiếng đồng hồ, Vạn Năng đứng dậy, các chai rượu lúc này đã cạn, để đi báo ông chủ mình.

Phixơ nín anh lại.

- Khoan tí đã, - ông nói.

- Ông cần gì, ông Phixơ?

- Cần nói với anh một chuyện quan trọng.

- Quan trọng à? - Vạn Năng kêu lên, uống cạn một vài giọt rượu còn lại trong đáy cốc. - Thế thì để mai nói. Hôm nay tôi không có thời giờ.

- Anh nán ngồi lại đây đã, - Phixơ đáp. - Đây là chuyện ông chủ anh!

Nghe nói thế, Vạn Năng chăm chú nhìn ông bạn. Anh thấy nét mặt Phixơ có vẻ gì kỳ lạ. Anh ngồi lại.

- Ông có chuyện gì cần nói với tôi nào? - Anh hỏi.

Phixơ đặt bàn tay lên cánh tay anh bạn, và hạ thấp giọng, ông hỏi:

- Anh đã đoán ra tôi là ai chưa?

- Hân chứ! - Vạn Năng mỉm cười nói.

- Nếu vậy thì tôi sẽ thú hết với anh...

- Thú bây giờ thì tôi đã biết tổng cả rồi, ông bạn cáo già của tôi ơi! Chà! Cái chuyện chẳng hay ho gì! Dẫu sao thì ông cứ việc mà làm. Nhưng trước hết, tôi xin thưa với ông rằng các ngài quý phái ấy thật phí tiền vô ích!

- Vô ích à! - Phixơ nói. - Anh chỉ được cái nói liêu. Rõ ràng anh không biết số tiền lớn như thế nào.

- Biết chứ, sao lại không biết, - Vạn Năng đáp, - Hai vạn livrơ.

- Năm vạn rưỡi! - Phixơ nói lại, nắm chặt bàn tay người Pháp.

- Sao! - Vạn Năng kêu lên, - ông Phốc đã dám...! Năm vạn rưỡi livrơ!... Thôi được! Thêm một lý do không được để phí một giây, - anh nói thêm và lại đứng lên lần nữa.

- Năm vạn rưỡi livrơ! - Phixơ nói, và ép Vạn Năng ngồi lại, sau khi đã gọi một chai rượu mạnh "brandi", - và nếu thành công, tôi sẽ được một khoản tiền thưởng là hai nghìn livrơ. Anh có muốn được năm trăm trong đó không (12.500 frăng), với điều kiện là giúp tôi một tay.

- Giúp ông à? - Vạn Năng kêu lên, hai mắt tròn xoe.

- Phải, giúp tôi giữ ông Phốc lại vài ngày ở Hồng Kông!

- Hử? - Vạn Năng bật lên, - ông nói gì vậy? Sao, chưa vừa lòng cho người theo dõi ông chủ tôi, nghi ngờ lòng trung thực của ông, các ngài quý phái ấy còn muốn gây cho ông những trở ngại dọc đường! Tôi thật lấy làm nhục thay cho họ.

- Chà chà! Anh nói gì thế? - Phixơ hỏi.

- Tôi muốn nói đó là sự hoàn toàn vô liêm sỉ. Chẳng khác gì bóc lột Ông Phốc, và thò tay vào túi ông móc tiền ra.

- Ô! chính là chúng ta muốn làm việc ấy!

- Nhưng đó là một mưu ma chước quỷ! - Vạn Năng kêu lên, lúc này cũng đã nóng mặt do ảnh hưởng của trái rượu "brandi" ông Phixơ mời, mà anh uống mà không biết là mình uống, - mưu ma chước quỷ thật sự! Thế mà cũng gọi là những nhà quý phái đấy! bạn đồng sự đấy!

Phixơ bắt đầu chẳng hiểu mô tê gì nữa.

- Bạn đồng sự đấy! Vạn Năng kêu lên. - Hội viên Câu lạc bộ Cải cách đấy! Xin ông biết cho, ông Phixơ, ông chủ tôi là một người quân tử, và khi ông đánh cuộc, thì ông ấy muốn thắng cuộc một cách ngay thẳng.

- Thế anh cho tôi là ai vậy? - Phixơ hỏi, chăm chăm nhìn Vạn Năng.

- Còn ai nữa! một chân tay của các ngài hội viên Câu lạc bộ Cải cách, có nhiệm vụ kiểm tra cuộc hành trình của ông chủ tôi, một việc làm nhục người ta ghê gớm! Cho nên, mặc dầu từ lâu nay tôi đã đoán ra ông, tôi vẫn cố giữ không nói cho Ông Phốc biết!

- Ông ta không biết gì hết ư?... - Phixơ hỏi vội.

- Không biết gì hết. - Vạn Năng cạn cốc một lần nữa đáp.

Viên thanh tra cảnh sát đưa tay ôm trán. Ông ngập ngừng trước khi lại nói tiếp. Làm gì bây giờ? Sự nhầm lẫn của Vạn Năng có vẻ thành thực, nhưng nó khiến kế hoạch của ông khó khăn hơn. Rõ ràng anh đây tổ này

đã nói với tất cả lòng ngay thật, và hẳn không phải là kẻ tông phạm của chủ bản, điều mà Phixơ có thể e ngại.

- "Được rồi, - ông nghĩ bụng, - hẳn đã không phải là tông phạm thì hẳn sẽ giúp ta".

Viên thám tử lại quyết định một lần thứ hai. Và chẳng, ông ta cũng không còn thời gian chùng chình nữa. Bằng mọi giá phải bắt giam Phốc ở Hồng Kông.

- Anh nghe đây, - Phixơ nói bằng một giọng cộc lốc, - anh nghe tôi cho rõ. Tôi không phải như anh tưởng, nghĩa là không phải người của hội viên. Câu lạc bộ Cải cách.

- Ô hay! - Vạn Năng nói và nhìn ông với một vẻ riều cợt.

- Tôi là thanh tra cảnh sát đang nhận một nhiệm vụ của nhà nước chính quốc...

- Ông... thanh tra cảnh sát! ...

- Phải, và tôi sẽ chứng minh cho anh thấy, - Phixơ lại nói. - Giấy uỷ nhiệm của tôi đây.

Và viên thanh tra rút trong ví ra đưa anh bạn xem một giấy uỷ nhiệm do ông giám đốc sở cảnh sát trung ương ký. Vạn Năng ngáy người nhìn Phixơ, không thốt lên được một lời.

- Vụ đánh cuộc của tên Phốc - Phixơ lại nói - chỉ là một trò bày ra để bịp các anh, anh và các bạn đồng sự của hẳn ở Câu lạc bộ Cải cách, vì hẳn rất cần biến các anh thành những kẻ tông phạm vô tình cho hẳn.

- Nhưng có sao?... - Vạn Năng kêu lên.

- Anh nghe đây. Ngày 28 tháng chín vừa rồi, một vụ trộm năm vạn rưỡi livơ đã xảy ra ở Ngân hàng Anh do một kẻ mà người ta đã ghi được hình dạng. Vậy mà

hình dạng ấy đây, đúng từng li từng tí với hình dạng tên Phốc.

- Thôi đi! - Vạn Năng dấm mạnh nắm tay lực lưỡng của anh xuống; mặt bần kêu lên. Ông chủ tôi là con người lương thiện nhất trên đời!

- Anh biết gì mà nói? - Phixơ đáp. - Thậm chí anh cũng chẳng biết hấn ta như thế nào! Anh vào làm việc cho hấn đúng ngày hấn ra đi, và hấn đã ra đi hấp tấp với một cố vô nghĩa lý, không hờm xiếng, đem theo một đồng bạc giấy kếch xù! Vậy mà anh dám quả quyết là một con người lương thiện!

- Phải, phải! - chàng trai khốn khổ nhắc đi nhắc lại như cái máy.

- Vậy anh cũng muốn bị bắt như một kẻ tòng phạm của hấn hay sao?

Vạn Năng đưa hai tay ôm lấy đầu. Trông anh không còn nhận ra được nữa. Anh không dám nhìn viên thanh tra cảnh sát. Philát Phốc là một tên kẻ cắp, ông, vị cứu tinh của bà Auda, con người cao thượng và dũng cảm! Vậy mà người ta đã nêu lên bao nhiêu điều kết tội ông! Vạn Năng cố gạt bỏ những mối nghi ngờ cứ luồn vào trong tâm trí anh. Anh không muốn tin ông chủ mình là kẻ phạm tội.

- Rồi cuộc thì ông muốn gì ở tôi? - anh cố sức nén mình lại nói với viên thanh tra cảnh sát.

- Thế này, - Phixơ đáp. - Tôi đã theo hút tên Phốc đến tận đây, nhưng tôi vẫn chưa nhận được lệnh bắt mà tôi yêu cầu Luân Đôn gửi tới. Vậy anh phải giúp tôi giữ hấn lại ở Hồng Kông...

- Tôi ấy à! ông muốn tới...

- Và tôi sẽ chia với anh món tiền thưởng hai nghìn livo của Ngân hàng Anh đã hứa!

- Không đời nào! - Vạn Năng đáp, muốn đứng lên rồi lại ngã xuống, anh cảm thấy cùng một lúc mình đã mất hết cả trí khôn và sức lực.

- Ông Phixơ, - anh nói lúng búng, cứ cho rằng tất cả những gì ông nói với tôi đều là sự thật... cứ cho rằng ông chủ tôi là tên kẻ cắp mà ông tìm kiếm... cái đó tôi không thừa nhận... tôi đã... tôi đang làm cho ông ấy... tôi đã thấy ông ấy tốt bụng và cao thượng... Phán bội ông ấy.. không đời nào... không, dù đổi lấy tất cả vàng bạc trên trái đất này... Tôi sinh ra ở một làng mà người ta không ăn phải cái bả ấy!..

- Anh từ chối?

- Tôi từ chối.

- Vậy anh cứ coi như tôi đã không nói gì cả, - Phixơ đáp, - nào ta uống đi.

- Phải, uống đi.

Vạn Năng mỗi lúc một cảm thấy chuech choáng. Phixơ muốn đánh anh gục hẳn. Ông hiểu rằng bất cứ giá nào cũng phải tách rời anh ta ra khỏi ông chủ anh. Trên bàn có vài cái tẩu đã nhồi sẵn thuốc phiện. Phixơ tuồn một tẩu vào tay Vạn Năng, anh cảm lấy, đưa lên miệng, châm lửa hít mấy hơi, rồi lại ngã ra, đầu óc nặng trĩu dưới tác dụng của chất ma túy.

"Thế là ổn chuyện. - Phixơ nhìn Vạn Năng đã lịm đi, nói - tên Phốc sẽ không được loan báo kịp thời về giờ khởi hành của tàu **Cácnatich**, và nếu hắn đi, thì ít ra cũng là đi không có cái thùng Pháp khôn kiếp này!"

Rồi ông trả tiền và đi ra.

XX

PHIXƠ BẮT ĐẦU GIAO DU TRỰC TIẾP VỚI PHILIÁT PHỐC NHƯ THẾ NÀO

Trong khi đang diễn ra cái cảnh tượng có thể đe dọa tương lai mình nghiêm trọng đến thế, ông Phốc đưa bà Auda đi dạo chơi các phố trong thành phố Anh. Từ khi Bà Auda nhận lời để ông đưa bà đến châu Âu, ông đã phải chăm lo đến mọi chi tiết cần cho một cuộc hành trình dài như vậy. Một người Anh như ông đi vòng quanh thế giới với cái xác cầm tay còn lăm được; nhưng một phụ nữ không thể cũng đi một cuộc hành trình như thế trong những điều kiện ấy. Do đó để ra nhu cầu phải sắm những quần áo và vật dụng cần thiết cho cuộc viễn du. Ông Phốc làm tròn nhiệm vụ với vẻ điềm tĩnh vốn có của ông, và đáp lại mọi lời xin lỗi hoặc phản đối của người quả phụ trẻ tuổi sượng sùng trước những ân cần như thế, ông chỉ một mực nói:

"Đó là vì lợi ích cuộc viễn du của tôi, cái đó nằm trong chương trình của tôi".

Sắm sửa xong, ông Phốc cùng người thiếu phụ trở về khách sạn và ăn tối ở bàn ăn khách sạn, phục vụ rất sang trọng. Rồi Bà Auda, người hơi mệt, lui về buồng riêng, sau khi đã bắt tay "theo kiểu Anh" vị án nhân trở như đá của mình.

Còn nhà quý phái đáng kính thì mãi mê suốt buổi tối với tờ Thời báo và tờ Báo ảnh tin Luân Đôn.

Nếu ông là người dễ ngạc nhiên, hẳn ông phải lấy làm lạ không thấy người hầu có mặt vào giờ đi ngủ. Nhưng vì đã biết là tàu đi Yokohama chỉ sáng hôm sau mới rời Hồng Kông, ông hoàn toàn yên trí không bận tâm cái gì khác nữa. Ngày hôm sau, khi ông Phốc bấm chuông gọi, thì Vạn Năng không thấy đến trình diện.

Nhà quý phái đáng kính này nghĩ gì khi được tin người hầu của mình chưa trở về khách sạn, điều đó chẳng ai biết được. Ông Phốc chỉ cầm lấy cái xác, báo Bà Auda chuẩn bị, và cho gọi một cái kiệu.

Lúc ấy tám giờ, theo kế hoạch thì đến chín giờ rưỡi tàu Cácnatic sẽ rời dụng lúc nước triều lên để ra khỏi các eo lạch.

Khi kiệu đỗ trước khách sạn, Ông Phốc và Bà Auda ngồi lên cái phương tiện vận chuyển an nhàn ấy, còn hành lý thì một cái xe cút-kít chở theo sau.

Nửa giờ sau, họ xuống bến tàu, và tại đây, Ông Phốc được biết tàu Cácnatic đã đi từ hôm trước.

Ông Phốc cứ tưởng được thấy cùng một lúc cả tàu thủy với người hầu của mình, té ra mất cả chì lẫn chài. Nhưng không một dấu hiệu thất vọng nào lộ ra trên mặt ông, và khi Bà Auda lo lắng nhìn ông, ông chỉ đáp lại:

"Đó là một sự cố, thưa bà, không có gì hơn".

Lúc ấy, một người văn châm trú quan sát ông tiến lại gần. Đó là viên thanh tra Phixơ, ông ta chào ông và nói:

- Thưa ngài, có phải ngài cũng như tôi là một trong những hành khách của tàu Rangun đến hôm qua.

- Thưa ông vâng. - Ông Phốc lạnh nhạt đáp lại. - nhưng tôi không có hân hạnh...

- Xin lỗi ngài, nhưng tôi cứ tưởng được thấy anh hầu của ngài ở đây.

- Ông có biết anh ấy ở đâu không, thưa ông? - người thiếu phụ cuồng quát hỏi.

- Sao kia! - Phixơ giả bộ ngạc nhiên đáp - anh ấy không đi với bà hay sao?

- Không. - Bà Auda đáp. - Tôi hôm qua không thấy anh ấy quay về. Hay là anh ta đã không đợi chúng tôi và xuống tàu Cácnatic trước rồi?

- Không đợi ông bà ư, thưa bà...? - viên thanh tra đáp. - Nhưng, bà thú lỗi cho câu hỏi của tôi, vậy ra ông bà cũng định đi chuyến tàu này?

- Thưa ông, vâng.

- Tôi cũng vậy, thưa bà, và bà cũng thấy tôi hết sức thất vọng. Tàu Cácnaticch chưa xong đã rời Hồng Kông sớm hơn hai tiếng đồng hồ mà không báo cho ai biết, và bây giờ thì phải đợi tám ngày mới đến chuyến sau!

Khi nói lên những tiếng "tám ngày" Phixơ cảm thấy trong lòng sướng rơn. Tám ngày! Phốc phải nán lại tám ngày ở Hồng Kông! Thưa đủ thời giờ để nhận được lệnh bắt. Rốt cuộc, thì số phận may mắn vẫn đứng về phía người đại diện cho pháp luật.

Cho nên ta thử tưởng tượng cái đòn sét đánh giáng xuống đầu Phixơ, khi ông nghe Philiat Phốc nói với giọng điềm tĩnh của ông ta.

- Nhưng theo tôi thì ngoài tàu Cácnaticch ra, ở cảng Hồng Kông vẫn còn nhiều tàu khác nữa.

Và Ông Phốc, đưa tay dìu Bà Auda, đi đến các bến tàu để tìm một cái tàu sắp chạy.

Phixơ bằng hoảng, bước theo ông. Đường như có một sợi dây vô hình đã buộc Phixơ vào với người đàn ông này.

Tuy vậy, vận may có vẻ thật sự từ bỏ con người mà cho tới nay nó đã phục vụ tận tình đến thế. Trong ba giờ, Philát Phốc chạy ngược chạy xuôi khắp cảng, nhất quyết nếu cần sẽ phải thuê hẳn một cái tàu chở ông đến Yokohama; nhưng ông chỉ thấy những tàu đang lấy hàng hoặc đang dỡ hàng, và do đó chưa thể sẵn sàng đi được. Phixơ lại bắt đầu hy vọng.

Nhưng ông Phốc không hề bối rối và lại tiếp tục đi tìm, dù có phải đến tận Macao, nhưng vừa lúc đó tại cảng ngoài, một người thủy thủ đến bên ông.

Thưa Tôn Ông cần một cái tàu ạ - người thủy thủ ngả mũ nói với ông.

- Bác có tàu sẵn sàng chạy à? Ông Phốc hỏi.

- Thưa Tôn Ông, vâng, một cái tàu hoa tiêu, số hiệu 43, cái tốt nhất trong đội tàu.

- Chạy nhanh không?

- Vào khoảng giữa tám và chín hấy lý. Mời Tôn Ông đến xem.

- Được.

- Tôn Ông sẽ hải lòng. Tôn Ông muốn đi chơi biển ạ?

- Không. Một chuyến đi xa.

- Đi xa?

- Bác có nhận đưa tôi đến Yokohama không?

Người thủy thủ nghe nói đứng sững sờ, tay buông thõng, mắt tròn xoe.

- Tôn Ông nói đùa đấy chứ ạ? - ông ta nói.

- Không! tôi nhớ tàu Cácnaticx, và chậm nhất ngày 14 phải có mặt ở Yokohama, để kịp đáp tàu đi Xan Fransitô.

- Rất đáng tiếc, người hoa tiêu đáp, - nhưng không thể được.

- Tôi trả bác một trăm livrơ (2.500 frăng) mỗi ngày, và một khoản tiền thưởng hai trăm livrơ nếu đến kịp.

- Thưa có thật thế không ạ? - người hoa tiêu hỏi.

- Rất-thật. - Ông Phốc đáp.

Người hoa tiêu đứng lánh ra một chỗ. Ông nhìn mặt biển, rõ ràng ông đang bị giằng xé giữa lòng ham muốn kiếm được món tiền ketch xù và nỗi sợ phải mạo hiểm đi xa đến thế. Phixơ thì pháp phỗng như đứng ngồi trên đồng lửa.

Trong thời gian ấy, Ông Phốc quay lại nói với Bà Auda.

- Thưa bà, bà không sợ chứ? - ông hỏi.

- Đi với ông, tôi không sợ gì hết, ông Phốc ạ, - người thiếu phụ đáp.

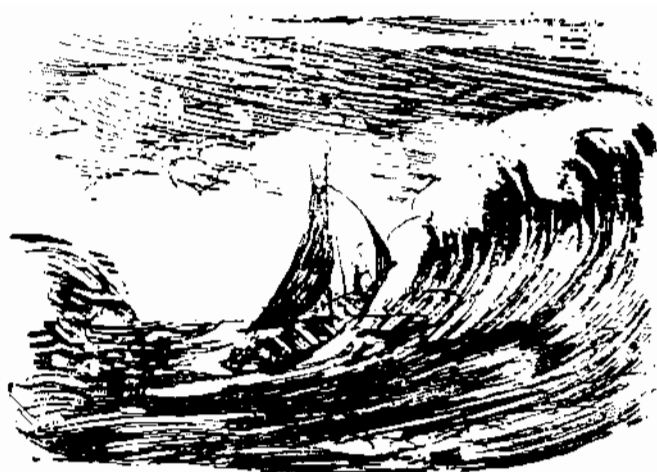
Bác hoa tiêu lại đến gặp nhà quý phái, vắn vắn cái mũ trong tay.

- Thế nào, bác hoa tiêu? - Ông Phốc nói.

- Dạ, thưa Tôn Ông, - người hoa tiêu đáp, tôi không thể hy sinh cả đội thủy thủ của tôi, cả tôi, cả bản thân Tôn Ông trong một chuyến vượt biển dài đến thế trên một cái tàu chưa đầy hai mươi tonnô⁽¹⁾ và vào mùa này

---

⁽¹⁾ Tonneau: đơn vị đo sức chứa của tàu (1 tonnô quốc tế là 2m383).

*Chiếc thuyền nhỏ nổi trong cơn bão
như có phép màu.*

trong năm. Vả chăng, chúng ta sẽ không đến kịp, vì từ Hồng Kông đi Yokohama những một nghìn sáu trăm năm mươi hải lý.

- Một nghìn sáu trăm thôi, - Ông Phốc nói.

- Thì cũng vậy.

Phixơ hít vào một hơi khoan khoái.

- Nhưng, - người hoa tiêu nói thêm, - cũng có thể có cách khác.

Phixơ nín thở.

- Cách nào? - Philiát Phốc hỏi.

- Cách đi Nagasaki, môn cực Nam nước Nhật, một nghìn năm trăm hải lý, hoặc chỉ đi Thượng Hải thôi, cách Hồng Kông tám trăm hải lý. Nếu đi Thượng Hải, ta không ra xa bờ biển Trung Quốc, đó sẽ là một thuận

lợi lớn, nhất là những dòng hải lưu ở đây lại chạy ngược lên phía bắc.

- Bác hoa tiêu này - Philát Phốc đáp - chính là ở Yokôhama tôi mới có tàu đi Mỹ, chứ không phải ở Thượng Hải hay Nagasaki.

- Sao lại không ạ? - người hoa tiêu đáp. - Tàu đi Xan Franxítô không xuất phát từ Yokôhama. Nó ghé qua Yokôhama và Nagasaki, nhưng bến xuất phát của nó là Thượng Hải.

- Bác dám chắc về những điều bác nói chứ?

- Chắc chắn.

- Vậy khi nào thì tàu ấy rời Thượng Hải?

- Ngày 11, bảy giờ tối. Như vậy chúng ta có bốn ngày. Bốn ngày, tức chín mươi sáu giờ, và với tốc độ trung bình tám hải lý một giờ, nếu chuẩn bị tốt, nếu gió cứ giữ hướng đông nam, nếu biển lặng, thì chúng ta có thể vượt ngọn lênh tám trăm hải lý ngăn cách ta với Thượng Hải.

- Vậy khi nào thì bác đi được?...

- Một giờ nữa. Thời gian để mua lương thực và sửa soạn đi.

- Vậy là thoả thuận... Bác là chủ tàu?

- Vâng, Giôn Banxbai, chủ tàu Tankade.

- Bác có cần tiền đặt trước không?

- Nếu điều có không làm phiền Tôn Ông.

- Đây là hai trăm lĩvơ tạm ứng... Thưa ông, - Philát Phốc quay lại nói thêm với Phixơ, - nếu ông muốn nhân cơ hội này...

- Thưa ngài, - Phixơ quả quyết đáp lại, - tôi đang muốn xin ngài cái đặc ân đó.

- Tốt. Nửa giờ nữa chúng ta xuống tàu.

- Nhưng còn anh chàng khôn khổ kia... - bà Auda nói, hết sức băn khoăn về sự mất tích của Vạn Năng.

- Tôi sẽ vì anh ta làm tất cả những gì tôi có thể làm được - Philiat Phốc đáp lại.

Và trong khi Phixơ nóng nảy, hăm hở, giận giữ đi đến tàu hoa tiêu, thì cả hai ông bà cùng đến sở cảnh sát Hồng Kông. Tại đây, Philiat Phốc trình báo hình dạng của Vạn Năng, và để lại một số tiền đủ cho anh ta về nước; thủ tục ấy cũng được thực hiện tại lãnh sự quán Pháp, và cái kiện, sau khi đã đỗ ở khách sạn để các hành khách lấy hành lý, lại đưa họ ra cảng ngoài.

Ba giờ vừa điểm, tàu hoa tiêu số 43, với đầy đủ đội thủy thủ và lương thực, dự đủ trên tàu, và sẵn sàng lên đường.

Tàu Tankade là một loại tàu nhẹ và nhỏ cỡ hai cột buồm, sức chứa hai mươi tấn, thân tàu chên lại về đằng trước, dáng rất thanh thoát, thon thon rẽ nước. Người ta tưởng như đây là một thuyền đua. Những đồ đồng bóng lộn của nó, những đồ sắt mạ thiếc của nó, boong tàu trắng như ngà của nó chứng tỏ người chủ tàu Giôn Banxbai biết giữ gìn cẩn thận. Hai cột buồm của nó hơi ngả về phía sau. Nó có đủ những là buồm hình thang ở cột buồm sau, buồm tam giác ở cột buồm trước, buồm nhỏ trên cột buồm thượng, và có thể gương cả một lá buồm vuông phụ thêm nếu chạy xuôi gió. Nó hẳn phải chạy rất tốt, và trên thực tế, nó đã đoạt giải nhiều lần trong các cuộc thi tàu hoa tiêu.

Đội thủy thủ tàu Tankade gồm có ông chủ tàu Giôn Banxbai và bốn người nữa. Đó là những thủy thủ gan dạ, bất kể thời tiết nào cũng sẵn sàng xông pha đi tìm

kiếm tàu bè và thuộc các biển vùng này như lòng bàn tay. Giôn Banxbai, một người trạc bốn lăm, trắng kiện, da đen rám nắng, mắt sáng, khuôn mặt cương nghị, cơ thể cân đối, rất thạo việc, có thể làm yên lòng những người yếu bóng vía nhất.

Philiát Phốc và Bà Auda xuống tàu. Phixơ đã ở đó. Qua một nắp cửa phía sau tàu, họ đi xuống một căn phòng hình vuông có hốc tường bốn bên tạo thành một đi-văng vòng quanh phòng. Ở giữa phòng kê một cái bàn có ngọn đèn chiếu sáng. Căn phòng nhỏ bé nhưng sạch sẽ.

"Tôi lấy làm tiếc đã không thể mời ông chỗ ở tốt hơn" - Ông Phốc nói với Phixơ. Phixơ lặng lẽ nghiêng mình đáp lễ.

Viên thanh tra cảnh sát cảm thấy có gì nhọc nhằn trong việc lợi dụng như thế những sự giúp đỡ ân cần của tên Phốc.

"Khỏi nói, - ông ta nghĩ, - hẳn là một tên vô lại hết sức lịch sự, nhưng vẫn cứ là một tên vô lại!".

Ba giờ mười phút, giờ trưa buổi. Lá cờ Anh phấp phới trên ngọn cột buồm cao nhất của tàu. Các hành khách ngồi trên boong. Ông Phốc và Bà Auda nhìn lẫn cuối lên bốn, xem có thấy Vạn Năng hiện ra không.

Phixơ quả tình rất lo sợ nếu anh đẩy tờ khốn khổ mà ông đã xử tệ đến thế lại tình cờ dẫn xác đến chỗ này, và khi ấy một cuộc đối chất sẽ nổ ra không lợi gì cho ông cả. Nhưng chàng Pháp ta không thấy lộ mặt và chắc hẳn anh còn đang chết lịm vì chất ma túy làm u mê con người.

Cuối cùng, ông chủ tàu Giôn Banxbai đã đưa tàu ra

đến biển khơi, và chiếc Tankade, hứng gió vào những cánh buồm hình thang và hình tam giác của nó, chồm lên trên các con sóng.

XXI

DO ĐÁU MÀ ÓNG CHỦ TÀU "TANKADE" SUYẾT NỬA MẤT TOI MÓN TIỀN THƯỜNG HAI TRĂM LIVRƠ

Cuộc vượt biển tám trăm hải lý này, trên một con tàu hai mươi tonnô, và nhất là vào mùa này trong năm, quả là một cuộc ra đi mạo hiểm. Vùng biển Trung Quốc thường hay động, vì nó phoir ra dưới những trận gió khủng khiếp, nhất là trong những thời kỳ ngày đêm bằng nhau, và bây giờ thì người ta đang còn ở những ngày đầu tháng mười một.

Tất nhiên, người hoa tiêu được lợi nếu đưa các hành khách của mình đến tận Yôkôhama, vì được trả theo ngày. Nhưng nếu cứ liều làm cuộc vượt biển trong những điều kiện như thế thì thật quá khinh suất, và ngay cái việc lên đến Thượng Hải thôi cũng đã là một hành động táo bạo, nếu không phải là liều lĩnh. Nhưng Giôn Banxbai tin ở tàu Tankade của mình, nó chồm trên sóng biển như một con mãnh thú, và có lẽ ông đã không lầm.

Những giờ phút cuối cùng của ngày hôm ấy, tàu Tankade chạy trong những eo lạch ngoắt ngoéo của

Hồng Kông, và dù đi kiểu nào, ngang gió hay xuôi gió, nó cũng chạy rất tốt.

- Bác hoa tiêu này, - Philát Phốc nói khi tàu đã ra khơi, - tôi không cần dặn bác làm sao cho tàu chạy càng nhanh càng tốt.

- Tôn ông cứ tin cậy ở tôi, - Giôn Banxbai đáp, - Gió càng buồm được đến đâu, chúng tôi đã cho căng hết. Những lá buồm thượng chẳng có tác dụng gì lúc này đâu, chỉ làm con tàu thêm rày rà chạy chậm lại thôi.

- Đó là nghề của bác, không phải nghề tôi, bác hoa tiêu ạ, và tôi tin ở bác.

Philát Phốc, người đứng thẳng, chân dẹt ra, vững chãi như một thủy thủ, im lặng nhìn mặt biển nổi sóng. Người thiếu phụ, ngồi phía sau, cảm thấy trong lòng xao xuyến ngắm nhìn Đại dương đã chìm đi trong bóng hoàng hôn mà bà đang mạo hiểm lao vào trên một con tàu mảnh khảnh. Trên đầu bà, những lá buồm trắng căng phồng như những đôi cánh khổng lồ chở bà lao đi trong không trung. Con tàu, được gió xốc lên, dường như bay trên không.

Đêm ập xuống. Mặt trăng bắt đầu bước vào thượng tuần, và ánh sáng yếu ớt của nó chẳng mấy chốc đã tắt đi trong dải sương mù ở chân trời. Những đám mây ùn lên từ phương đông và đã tràn ra chiếm hết một khoảng trời.

Người hoa tiêu cho thắp lửa hiệu, - một sự phòng bị cần thiết trong những vùng biển gần bờ rất lắm tàu qua lại này. Tai nạn đụng tàu ở đây không ít, và với tốc độ như nó đang lao đi, một chút va chạm cũng đủ làm con tàu phải tan tành.

Phixơ ngồi mũi tàu mơ mộng. Ông lãnh mình một chỗ, vì biết bản tính Phốc là người ít nói. Và chàng ông ghê lớm cái việc phải nói chuyện với con người mà ông đã chịu ơn giúp đỡ. Ông nghĩ đến cả chuyện sau này. Ông cảm thấy tên Phốc chắc chắn không dừng lại ở Yokohama, mà sẽ xuống ngay tàu bẻ đi Xan Franxicô để tới châu Mỹ, nơi có dải đất mênh mông chờ chỗ cho hắn tránh đòn trừng phạt của sở cảnh sát. Ông thấy kế hoạch của Philát Phốc thật là đơn giản đến hết nước.

Đáng lẽ ở Anh xuống tàu bẻ đi Hoa Kỳ, như một tên vô lại tầm thường, tên Phốc này đã theo một đường vòng ghê gớm vượt qua ba phần tư quả địa cầu để tới được lục địa Châu Mỹ một cách chắc chắn hơn, ở đó hắn sẽ yên ổn ngồi xơi bạc triệu của Ngân hàng, sau khi đã đánh lạc hướng sở cảnh sát. Nhưng khi đã đến Hoa Kỳ thì Phixơ sẽ làm gì? Buông tha thẳng này chăng? Không, một trăm lần không! và ông sẽ không rời hắn nửa bước cho đến khi nhận được công văn dẫn độ. Đó là bổn phận của ông và ông sẽ thi hành nó đến cùng. Dầu sao thì hoàn cảnh cũng đã thuận lợi hơn: Vạn Năng không còn ở với chủ hắn nữa, và nhất là sau những chuyện thâm kín Phixơ đã thổ lộ, thì càng phải làm sao cho tổ thấy chúng không bao giờ còn thấy được nhau.

Philát Phốc, về phần mình, cũng không phải không nghĩ đến người hầu biến đi một cách kỳ lạ đến thế. Suy đi tính lại, ông cho rằng rất có thể do một sự hiểu lầm, anh đây tỏ khốn khổ đến phút cuối cùng đã xuống tàu Cácnatic. Bà Auda cũng nghĩ như vậy, bà nhớ tiếc sắc người đầy tớ trung hậu ấy, mà bà đã phải chịu ơn biết bao nhiêu. Vậy thôi rất có thể bà lại tìm thấy anh ở

Yôkôhama, và nếu tàu Căenatic đã chờ anh đến đó thì cũng dễ hỏi ra thôi.

Vào khoảng mười giờ, gió mỗi lúc một thổi mạnh. Có lẽ thu bắt bướm lại thì cẩn thận hơn, nhưng người hoa tiêu, sau khi đã quan sát kỹ bầu trời, vẫn để nguyên bướm căng ra như thế. Vả lại, tàu Tankade, vì có một lườn tàu ngập nước khá sâu nên mang bướm rất tốt, và tất cả đã được chuẩn bị sẵn sàng để thu lại nhanh chóng khi có giông bão.

Đến nửa đêm, Philiat Phốc và bà Audă lui về phòng. Phixơ đã về đây trước họ, và nằm dài trên một trong những cái khung thụt sâu trong vách. Còn người hoa tiêu và các nhân viên của ông thì ở suốt đêm trên boong tàu.

Ngày hôm sau, mồng 8 tháng mười một, lúc mặt trời mọc, con tàu đã đi được trên một trăm hải lý. Máy đo tốc độ cho thấy tốc độ trung bình của nó là giữa tám và chín hải lý. Tàu Tankade được gió thổi căng tất cả các cánh bướm, và đi như vậy, nó đạt tốc độ tối đa của nó. Nếu gió cứ thế này thì thật may mắn.

Trong cả ngày hôm ấy, tàu Tankade không ra xa bờ biển vì những luồng nước gần bờ thuận lợi cho nó. Mạn tàu bên trái cách bờ năm hải lý là nhiều nhất và bờ biển nhấp nhô thỉnh thoảng hiện ra qua những lúc trời hửng. Gió thổi từ đất liền, vì thế biển dờ động; một hoàn cảnh may mắn cho con tàu, vì những tàu trọng tải nhỏ sợ nhất con sóng dữ phá vỡ tốc độ của chúng, "giết chúng" theo cách nói của các nhà hàng hải.

Vào khoảng trưa, gió biển dịu đi một chút và thổi từ hướng đông nam lại. Viên hoa tiêu cho giương các bướm

thuống; nhưng chỉ được hai giờ đã phải thu về, vì gió lại càng ngày càng mạnh.

Ông Phốc và người thiếu phụ may thay, chịu được biển không say sóng, họ ăn ngon lành những đồ hộp và bánh bích quy mang lên tàu. Phixơ được mời cùng ăn và phải nhận lời, vì ông ta thừa hiểu là ăn cho chắc dạ cũng cần như chất hàng cho đằm tàu, nhưng điều đó làm ông ta khó chịu! Du lịch bằng tiền phí tổn của con người này, ăn bằng lương thực của bản thân hắn, ông thấy ở đây có cái gì không ngay thẳng. Tuy vậy ông vẫn ăn. - quả thật là ăn quá quấy quá, - nhưng rồi cuộc ông vẫn ăn.

Tuy vậy, sau bữa ăn ấy, ông tự thấy cần phải mời riêng "tên Phốc" ra một nơi, và nói với hắn:

"Thưa ông..."

Cái tiếng "ông" ấy làm miệng ông đau nhức, và ông cố ghìm để không đưa tay chộp lấy cổ áo cái "ông" ấy!

- Thưa ông, ông đã hết sức tốt bụng với tôi cùng đi trên tàu của ông. Nhưng mặc dầu khả năng của tôi không cho phép tôi xử sự hào phóng như ông, tôi cũng muốn được trả phần tôi...

- Dừng nói chuyện ấy làm gì, ông ạ, - ông Phốc đáp.

- Phải nói chứ, tôi muốn...

- Không, thưa ông, - Phốc nhắc lại bằng một giọng không cho phép cãi. Đây là những khoản tiền dăng nào tôi cũng phải chi.

Phixơ nghiêng mình chào, ông ta ngẹn thở, và đến nằm dài dăng mũi tàu, không nói một lời nào nữa trong cả ngày hôm ấy.

Trong khi ấy con tàu vẫu lao nhanh. Giôn Banxbai tràn trề hy vọng. Nhiều lần ông nói với ông Phốc là tàu sẽ đến Thượng Hải đúng giờ mong muốn. Ông Phốc chỉ đáp lại là ông tin ở điều đó. Và chẳng, toàn đội thủy thủ của cái tàu nhỏ bé đều đã dốc toàn lực. Món tiền thưởng động viên những con người tốt bụng này. Cho nên, không một dây leo nào không được căng thật cứng! Không một lá buồm nào không được giương thật rộng! Không một lần chạy xiên xẹo nào lỡ xảy ra để có thể trách cứ người bỏ lái! Trong một cuộc đua thuyền của Cầu lạc bộ - Du thuyền - Hoàng gia có lẽ cũng không thể thao tác chặt chẽ hơn.

Đến chiều, viên hoa tiêu xem máy ghi tốc độ tính ra quãng đường đã đi được từ Hồng Kông là hai trăm hai mươi hải lý, và Philát Phốc có thể hy vọng khi đến Yokohama, ông không phải ghi vào chương trình của ông một khoản chậm trễ nào. Thế nghĩa là cái rắc rối nghiêm trọng đầu tiên từ buổi ra đi ở Luân Đôn chắc hẳn cũng không làm ông phải thiệt hại gì.

Ban đêm, vào những giờ bắt đầu của ngày mới, tàu Tankade tiến thẳng vào eo biển Phúc Kiến ngăn cách hòn đảo lớn Đài Loan với bờ biển Trung Quốc, và nó xuyên qua Bắc chí tuyến. Biển rất dữ tại eo biển này, nơi đây dấy xoáy nước tạo nên bởi những dòng nước đối lưu. Con tàu đánh vật với sóng nước rất vất vả. Những con sóng ngắn cản trở bước đi của nó. Đứng được trên boong tàu lúc này rất khó.

Trời rạng sáng, gió thổi càng mạnh. Trên trời có dấu hiệu một cơn gió lốc. Và lại, phong vũ biểu báo bầu không khí sắp có thay đổi: tốc độ chạy ban ngày của con tàu

không đều, và cột thủy ngân thang giáng thất thường. Người ta cũng thấy mặt biển phía đông nam cuộn lên những đợt sóng dài "có dấu hiệu bão". Ngày hôm trước, mặt trời lặn trong một bầu sương mù đỏ ối, giữa những chấm lân tinh sáng nhấp nháy của Đại dương.

Viên hoa tiêu xem xét hồi lâu cái cảnh tượng không lành ấy của bầu trời và lăm bắm những lời gì khó hiểu. Có một lúc, đứng bên vị hành khách của mình, bác ta thắp giọng hỏi ông:

- Chúng tôi có thể nói hết không giấu gì Tôn ông chứ?

- Được. - Philiat Phốc đáp.

- Thế thì, ta sắp bị một trận gió mạnh.

- Từ bắc hay nam? - Ông Phốc bình thản hỏi lại.

- Từ nam. Tôn ông xem kia. Có phải một cơn bão đang sắp nổ ra không?

- Cơn bão phía nam càng tốt, nó sẽ đẩy ta đi. - Ông Phốc đáp.

- Nếu Tôn ông đã nhìn thấy vấn đề như vậy! - Viên hoa tiêu đáp lại. - thì tôi không còn gì phải nói nữa.

Những linh cảm của Giôn Banxbai không đánh lừa ông ta. Nếu vào một mùa sớm hơn trong năm thì cơn bão, theo lời một nhà khí tượng học nổi tiếng, sẽ trôi qua như một cái thác sáng rực lửa điện, nhưng vào thời kỳ đông phân, cũng đáng ngại là nó có thể nổ ra dữ dội.

Viên hoa tiêu chuẩn bị những biện pháp đề phòng. Ông cho cuộn chặt tất cả buồm trên tàu lại và ngả cột buồm lên boong. Những cột buồm thượng được hạ xuống. Các con xô trên trục buồm được thu lại. Những nắp cửa được chốt chặt. Bảy giờ thì không một giọt nước nào có

thả lọt vào bên trong vỏ tàu. Chỉ một lá buồm tam giác bằng thứ vải bền là còn kéo lên cột buồm trước trước để giữ cho tàu đi xuôi gió. Rồi người ta đợi.

Giòn Bangbai đề nghị các hành khách của mình xuống khoang; nhưng trong một khoảng chật hẹp, gần như thiếu không khí, lại bị sóng biển lắc mạnh, sự giam cầm này chẳng có gì thú vị. Cả ông Phốc, cả Bà Auda, và cả Phixơ đều không chịu rời boong tàu.

Vào khoảng tám giờ, gió mưa bão táp giội xuống tàu. Chỉ với một mẩu vải nhỏ của mình, tàu Tankade bị cuốn đi như một cái lông bổi cơn gió mà người ta không thể hình dung được chính xác khi nó đã thành cơn bão. So sánh tốc độ của nó với bốn lần tốc độ một đầu tàu xe lửa lao nhanh hết sức cũng còn là dưới sự thật.

Suốt ban ngày hôm ấy, con tàu cứ thế chạy lên hướng bắc, bị những làn sóng khổng lồ cuốn đi, mà may thay vẫn giữ được tốc độ nhanh bằng tốc độ của những làn sóng ấy. Hàng chục lần nó suýt bị úp chụp bởi một trong những quả núi nước dựng lên đằng sau nó; nhưng một động tác bẻ lái khéo léo của người hoa tiêu đã tránh được tai họa. Các hành khách đôi khi ướt sũng vì bụi nước, nhưng họ nhận lấy cảnh ngộ ấy tỉnh khô như những nhà triết học. Phixơ có cầu nhàu thật, nhưng Bà Auda gan dạ, hai mắt dán chặt vào người bạn mà chỉ có thể thần phục sự bình tĩnh, đã tỏ ra xứng đáng với ông và sát cánh bên ông đương đầu với cơn giông tố. Còn Philiat Phốc, thì dường như cơn bão này đã ghi sẵn trong chương trình của ông.

Cho đến lúc này, tàu Tankade luôn luôn đi theo hướng bắc; nhưng về chiều, như người ta có thể lo ngại,

cơn gió xoay lại gần thành gió ngược, thổi từ tây bắc. Con tàu liền bị phoir sườn trước sóng, chòng chênh một cách khủng khiếp. Biển quật con tàu giữ dội đến nỗi người ta hẳn phải kinh sợ nếu không biết tất cả các bộ phận của một cái tàu đã được gắn nối với nhau chắc chắn như thế nào.

Đêm đến, bão càng ác liệt. Nhìn trời tối dần, và cùng với bóng tối cơn giông tố chỉ có tăng lên. Giôn Banxbai cảm thấy lo thất ruột. Ông tự hỏi phải chăng đã đến lúc nên ghé tàu lại, và ông trưng cầu ý kiến đội thủy thủ của mình.

Lấy ý kiến xong, Giôn Banxbai đến bên Ông Phốc nói với ông:

- Thưa Tôn Ông, tôi cho rằng có lẽ chúng ta nên vào một bến cảng nào đó bên bờ biển thì hơn.

- Tôi cũng nghĩ như vậy. - Philiát Phốc.

- A! - viên hoa tiêu reo lên. - nhưng bến cảng nào đây?

- Tôi chỉ biết có một - ông Phốc thản nhiên đáp lại.

- Thưa là?...

- Thượng Hải. .

Thoạt đầu viên hoa tiêu phải mất một lúc không rõ câu trả lời ấy có nghĩa thế nào, và ông hiểu những gì ngoan cường, bền bỉ chứa đựng trong đó. Rồi ông ta kêu lên:

"Dạ, đúng! Tôn Ông nói chí phải. Đi Thượng Hải!".

Và hướng chạy của tàu Tankade cứ giữ nguyên phương bắc không thay đổi.

Một đêm thật là khủng khiếp! Cái tàu nhỏ bé ấy mà không bị lật ú thì quả là một sự phi thường. Hai lần nó bị dúi vào sóng biển, và tất cả trên tàu có lẽ bị béc

đi hết nếu không có dây chằng. Bà Auda mệt như, nhưng bà không hé một lời than thở. Nhiều lần ông Phúc phải lao về phía bà để che đỡ cho bà chống lại những cơn sóng dữ.

Trời trở sáng. Cơn bão vẫn nổ ra hết sức ác liệt. Thế nhưng gió đổi chiều thổi từ hướng đông nam. Một thay đổi thuận lợi, và tàu Tankade lại phồng lên trên cửa biển bão táp ấy, những cơn sóng biển lúc này xô vào những cơn sóng do hướng gió mới gây ra. Do đó một cuộc xung đột của những cơn sóng nghịch chiều, và một cơn tàu kém chắc chắn có thể đã bị nghiền nát.

Thình thoảng người ta nhìn thấy bờ biển qua những làn sương mù bị xù rách, nhưng không thấy bóng một cái tàu nào. Tàu Tankade là tàu duy nhất đang đấu với bão biển.

Đến trưa, có vài triệu chứng gió lượn, chứng ấy mỗi lúc một rõ hơn khi mặt chân trời.

Cơn bão không kéo dài chừng là do cường độ mãnh liệt của nó. Các hành khách mệt rũ rời, bây giờ có thể ăn uống và nghỉ ngơi một chút.

Ban đêm tương đối yên ổn. Viên hóa tiêu lại cho giường một nửa buổi lên. Tốc độ cơn tàu đã rất lớn. Ngày hôm sau 11, khi trời vừa sáng, sau khi quan sát bờ biển, Giôn Banxbai đã có thể khẳng định cơn tàu còn cách Thượng Hải không đầy một trăm hải lý.

Một trăm hải lý! Và chỉ còn có hôm nay nữa để vượt qua. Ông Phúc phải ngay chiều nay tới Thượng Hải nếu không muốn nhờ chuyển tàu biển đi Yokohama. Giả không có trận bão làm mất của ông bao nhiêu thời gian

thì lúc này hẳn ông chỉ còn cách hải cảng không đầy ba mươi hải lý.

Gió dịu đi trông thấy, nhưng mây thay biến cũng lặng theo. Con tàu giương hết buồm, và mặt biển sủi bọt dưới mũi tàu.

Đến trưa, tàu Tankade cách Thượng Hải không đầy bốn mươi hải lý. Nó còn sáu giờ nữa để tới hải cảng này cho kịp giờ khởi hành chuyến tàu đi Yokohama.

Mọi người trên tàu ruột gan như lửa đốt. Người ta muốn đến bằng bất cứ giá nào. Tất cả - hẳn là trừ Philiát Phốc - đều bồn chồn nóng ruột. Phải làm sao cho con tàu nhỏ bé giữ được tốc độ trung bình chín hải lý một giờ, vậy mà gió cứ dịu đi mãi! Đó là một làn gió nhẹ không đều, những cơn gió, thoảng từ bờ biển thổi ra một cách thất thường. Chúng vừa qua là mặt biển đã lặng ngay.

Tuy vậy, con tàu rất nhẹ, những cánh buồm cao, bằng vải mỏng của nó, hứng được rất tốt mọi làn gió đổi chiều, lại thêm luồng nước đẩy đi, cho nên lúc sáu giờ, Giôn Banxbai tính ra chỉ còn mười hải lý là đến sông Thượng Hải, bởi vì bán thân thành phố ở cách ít nhất mười hải lý phía trên cửa sông.

Đến bảy giờ, họ còn cách Thượng Hải ba-hải lý. Một tiếng rũa ghê gớm bật ra từ miệng viên hoa tiêu... Món tiền thưởng hai trăm livrơ hiển nhiên là sắp tuột khỏi tay ông. Ông nhìn Ông Phốc. Ông Phốc vẫn trơ trố, vậy mà tất cả tài sản của ông đang được quyết định trong một lúc này đây...

Và cũng vào lúc đó, một hình thoi dài và đen, với làn khói cuộn bên trên, hiện ra sát mặt nước. Đó là chiếc tàu bể Mỹ vừa khởi hành đúng giờ quy định.

- Mẹ kiếp! - Giôn Banxbai kêu lên, ấy tay lái ra với một cú chỉ thất vọng.

- Nói hiệu! - Phnhát Phốc bình thần nói.

Một khẩu đại bác nhỏ bằng đồng đen vươn dài dài mũi tàu Tankade. Nó dùng để bắn pháo hiệu khi trời sương mù.

Khẩu đại bác được nạp đầy áp thuốc súng, nhưng khi viên hoa tiêu sắp đặt vào mỗi một hòn than đỏ rực, thì ông Phốc nói:

"Treo cờ đỏ!"

Lá cờ được kéo lên đến nửa cột buồm. Đó là hiệu xin cấp cứu, và người ta có thể hy vọng rằng chiếc tàu bè Mỹ trông thấy nó sẽ tạm thời đổi hướng đến thu nhận con tàu này.

"Bắn!" - Ông Phốc nói.

Và tiếng nổ của khẩu đại bác nhỏ bằng đồng đen vang lên trong không trung.

XXII

TRONG HOÀN CẢNH NÀO VẠN NĂNG THẤY RÕ
NGAY CẢ Ở NHỮNG ĐIỂM ĐỐI CHÁM, VẪN NÊN
CẦN THẬN CÓ ÍT TIỀN TRONG TÚI;

Tàu Cácnatic, sau khi rời Hồng Kông ngày 7 tháng mười một, sáu giờ rưỡi tối, mở hết tốc lực hướng về đất Nhật. Nó trở đầy hàng hóa và hành khách. Hai căn

buồng cuối tàu vẫn để trống. Đó là những căn buồng dành cho ông Philát Phốc đã trả tiền trước.

Sáng hôm sau, các người ở đằng mũi tàu có thể nhìn thấy, không phải không với chút ngạc nhiên, một hành khách con mắt đỏ dần, dáng đi lảo đảo, đầu tóc rối bù, từ khu vé hạng nhì chui ra và thất thểu đến ngồi trên một cây gỗ.

Người hành khách đó chính là đích thân Vạn Năng. Câu chuyện thế này.

Sau khi Phixơ rời tiệm hút được một lúc, hai người hầu bàn đến khiêng Vạn Năng ngủ say mê mết, và đặt anh nằm lên cái giường dành cho những người say thuốc. Nhưng ba giờ sau, Vạn Năng, do một ý nghĩ bền chặt ám ảnh tận trong cơn ác mộng, bừng tỉnh dậy và đấu tranh chống lại tác dụng của chất ma túy. Ý thức về bốn phận không tròn giật anh ra khỏi cơn mê mẩn. Anh rời bỏ cái giường những người say ấy và bước đi loạng choạng, tựa vào tường, ngã xuống rồi lại đứng lên, nhưng luôn luôn bị thúc đẩy không cưỡng được bởi một thứ bản năng, anh bước ra khỏi tiệm hút, miệng kêu như trong chiêm bao: tàu Cánatích! tàu Cánatích!

Con tàu đồ kia đang phả khói, sẵn sàng lên đường. Vạn Năng chỉ còn phải dấn thêm vài bước. Anh lao lên cái cầu đang cất khỏi bờ, nhảy qua chỗ lên xuống mạn tàu, và ngã lăn ra, bất tỉnh nhân sự ở mũi tàu, đúng vào lúc tàu Cánatích nhổ neo.

Vài người lính thủy đã quen với những cảnh tượng này, khiêng anh chàng khốn khổ xuống căn buồng của khu vé hạng nhì, và chỉ sáng hôm sau Vạn Năng mới thức dậy, cách đất Trung Quốc một trăm năm mươi hải lý.

Đó là nguyên nhân tại sao buổi sáng hôm ấy Vạn Năng lại ở trên boong tàu Cácnatic và ra hút thuốc đẩy lồng ngực những làn gió biển mát rượi. Bầu không khí trong lành làm anh tỉnh con say. Anh bắt đầu tập hợp những ý nghĩ của mình và làm được việc ấy không phải dễ gì. Nhưng cuối cùng anh cũng nhớ lại những cảnh tượng ngày hôm trước, những lời tâm sự của Phixơ, tiệm hút, v.v...

"Thật rõ ràng, - anh tự nghĩ, - ta đã say một cách thảm hại! Ông Phốc sẽ nói ta thế nào đây? Dầu sao thì ta đã không nhớ tàu, và đó là điều chủ yếu".

Rồi anh nghĩ đến Phixơ.

"Đối với thằng cha này, - anh nghĩ bụng - rất mong là chúng ta đã rũ được cái của nợ ấy đi, và sau khi đã đề nghị với ta những điều như vậy thì hẳn còn mặt mũi nào dám bám theo chúng ta trên tàu Cácnatic nữa. Một tên thanh tra cảnh sát, một tên mật thám theo dò ông chủ ta, bị kết tội về vụ mất cắp ở Ngân hàng Anh! Thôi đi! Ông Phốc mà là một tên ăn cắp thì cũng như ta là một đứa giết người!".

Vạn Năng có nên kể lại những chuyện này với ông chủ mình không? Anh có nên cho ông biết vai trò của Phixơ trong vụ này không? Hay tốt hơn là nên đợi đến khi về Luân Đôn hãy kể ông nghe câu chuyện một nhân viên sở cảnh sát chính quốc đã theo hút ông đi vòng quanh thế giới, và cùng với ông cười một mẻ? Phải, tất nhiên là thế. Dầu sao thì vấn đề còn phải xem đã. Việc cấp bách nhất bây giờ là gặp lại ông Phốc và mong ông nhận cho những lời xin lỗi của mình về cái hành vi không ra gì ấy.

Thế là Vạn Năng đứng dậy. Biển động, và con tàu lắc mạnh. Anh đẩy tổ trung hậu, hai chân còn chưa thật vững, cố lê đến mạn cuối con tàu.

Anh không thấy trên boong một người nào giống như ông chủ anh, cũng không thấy người nào giống Bà Auda.

"Được, - anh nói, - Bà Auda vào giờ này còn đang ngủ. Còn Ông Phốc thì chắc đã vô được một bận chơi bài "uyt" rồi, và theo thói quen thường lệ của ông thì...".

Nói rồi, Vạn Năng xuống phòng khách. Ông Phốc không có đấy. Vạn Năng chỉ còn một việc: hỏi ông quản lý trên tàu xem Ông Phốc ở buồng nào. Ông quản lý trả lời là không biết một hành khách nào có tên như thế.

- Xin lỗi ngài, - Vạn Năng năn nỉ, - Đây là một nhà quý phái, cao lớn, lạnh lùng, ít cười mở, có một bà thiếu phụ đi cùng...

- Chúng tôi không có bà thiếu phụ nào trên tàu, - ông quản lý đáp, - Vả lại đây là bản danh sách hành khách. Ông có thể tra xét.

Vạn Năng tìm trong bản danh sách... Không có tên ông chủ anh trong đó. Anh như bị choáng. Rồi một ý nghĩ vụt qua đầu anh.

- Ô mà...! Có thật tôi đang ở trên tàu Cácnatích đấy không? - anh kêu lên.

- Phải, - ông quản lý đáp.

- Trên đường đi Yôkôhama?

- Hoàn toàn đúng.

Vạn Năng đã có lúc sợ mình nhầm tàu! Nhưng nếu anh đã ở trên tàu Cácnatích thật, thì chắc chắn ông chủ anh không có ở tàu này.

Vạn Năng buống mình xuống một ghế bành. Thật là một đòn sét đánh. Và một tia sáng bỗng loé lên trong đầu anh. Anh nhớ ra là giờ khởi hành của tàu Cáenatích đã đến sớm hơn, anh phải báo cho ông chủ anh, và anh đã không làm việc ấy. Vậy thời chính là do lỗi anh mà Ông Phốc và Bà Auda đã lỡ chuyến tàu này!

Lỗi của anh, phải, nhưng tệ hơn nữa là lỗi của tên gian hùng đã chuốc cho anh say rượu để chia lìa anh khỏi ông chủ anh, để giữ chân ông lại ở Hồng Kông! Vì rốt cuộc anh đã hiểu ra cái thủ đoạn của viên thanh tra cảnh sát. Và bảy giờ thì, Ông Phốc chắc chắn là lui lại, thua cuộc, bị bắt, bị bỏ tù nữa cũng nên!... Nghĩ đến đây, Vạn Năng vò đầu bứt tóc. Chà! tên Phixơ mà rơi vào tay anh, hẳn sẽ được thanh toán đến nơi đến chốn.

Cuối cùng, sau phút tuyệt vọng ban đầu, Vạn Năng lấy lại bình tĩnh và xem xét tình hình. Không có gì đáng phấn khởi cho lắm. Anh chàng Pháp đang trên đường đi Nhật Bản. Đến đó thì chắc rồi, nhưng làm sao để từ đó trở về? Túi rỗng. Không một đồng xu, đồng chinh dính túi! Tuy vậy, vé tàu và tiền - ăn uống trên tàu đã được trả trước. Vậy thời anh có năm hoặc sáu ngày trước mắt để giải quyết một phương hướng. Không bút nào tả xiết anh đã ăn và uống trong chuyến đi này như thế nào. Anh ăn cả phần ông chủ anh, cả phần bà Auda, và cả phần bản thân anh. Anh ăn tưởng như nước Nhật, nơi anh sắp đến, là một xứ hoang vắng, không có qua một thứ gì ăn được.

Ngày 13, lúc thủy triều buổi sáng, tàu Cáenatích tiến vào hải cảng Yokohama.

Địa điểm này là một bến ghé tàu quan trọng của Thái Bình Dương, ở đó đỗ lại tất cả những tàu thư và tàu chở khách giữa Bắc Mỹ, Trung Quốc, Nhật Bản và quần đảo Mã Lai. Cảng Yokohama nằm ngay trong vịnh Iedô, ở cách không xa lắm cái thành phố rộng mênh mông ấy, thủ đô thứ hai của đế quốc Nhật, xưa là nơi ngự của lãnh chúa Taikun⁽¹⁾ vào thời hây còn vị hoàng đế dân sự này, và cũng là thành phố kinh dịch của Mikô, một đô thị lớn nơi đóng đô của thiên hoàng Mikô, vị hoàng đế của giáo hội, con cháu của các thần.

Tàu Cácnatic đến đậu ở bến Yokohama, gần các kè đá của cảng và các nhà kho, sở hải quan, giữa nhiều tàu đủ mọi nước.

Vạn Năng đặt chân không chút hào hứng lên cái mảnh đất kỳ lạ ấy của các con cháu Mặt Trời. Anh không biết làm gì hơn là phó mặc cho số phận, và đi lung thang vô định giữa các phố xá trong thành phố.

Thoạt đầu Vạn Năng đến một khu Âu châu, với những ngôi nhà mặt trước thấp được tô điểm những hàng hiên có dãy cột tròn thanh nhã, khu đó - với những phố xá, quảng trường, bến tàu kho hàng của nó - bao trùm tất cả cái khoảng từ móm đất Hiệp định đến bờ sông. Ở đây, cũng như ở Hồng Kông, cũng như ở Canquytta, sống một cư dân đông đúc và hỗn độn những người đủ mọi chủng tộc, người Mỹ, người Anh, người Trung Quốc, người Hà lan, những lái buôn sẵn sàng cái gì cũng bán và cái gì cũng mua, ở giữa bọn họ

⁽¹⁾ Taikoun: Lãnh chúa phong kiến ở Nhật cho đến cuộc cách mạng 1868.

anh chàng Pháp cũng cảm thấy xa lạ chẳng khác gì bị ném vào giữa xứ sở của những người Hottentot¹¹.

Vạn Năng tất nhiên có một biện pháp: đến tự giới thiệu với lãnh sự Pháp hoặc Anh ở Yokohama; nhưng anh thấy ghê tởm cái việc phải kể lại chuyện mình, có liên quan mật thiết đến câu chuyện của ông chủ anh, và trước khi đến đó, anh muốn tận dụng tất cả các khả năng khác.

Vậy là khi đã đi khắp khu Âu châu của thành phố mà không bắt gặp mọi sự tình cờ may mắn nào, anh bước vào khu người Nhật Bản, quyết tâm, nếu cần, tiến mãi đến tận Iedô.

Khu vực người bản xứ này ở Yokohama gọi là khu Ben-ten do tên một nữ thần biển được thờ phụng trên những hòn đảo lân cận. Ở đây có những con đường rất đẹp trông thông và bách hương, những cửa đền chùa kiến trúc kỳ lạ, những cái cầu chòm lấp giữa hàng tre và lau sậy, những ngôi đền ẩn dưới vòm lá bát ngát và buồn bã của những cây bách hương cổ thụ, những am tu - hành thâm nghiêm trong đó sống vật vờ các nhà sư đạo Phật và các nho sĩ đạo Khổng, những phố nối nhau vô tận ở đó người ta có thể nhặt được hàng đàn trẻ con da hồng hào má đỏ thắm, những chú bé tưởng như cắt da từ một bức bình phong nào đó của người bản xứ, đang chơi đùa với những con chó lông xù chân ngắn và những con mèo vàng nhạt không đuôi, rất lười và rất thích vuốt ve.

Trong các phố, chỉ thấy người đông như kiến, đi lại

---

¹¹ Hottentots: một dân tộc ở Nam Phi.

không ngọt: những nhà sư vừa đi vừa gõ đều đều vào cái trống con như đang đi rước, những sĩ quan cận vệ "Yakunin", sĩ quan nhà đoan hoặc cảnh sát, đội những mũ nhọn trát sơn và đeo hai thanh kiếm ở đai lưng, những người lính mặc quần áo vải xanh sọc trắng và mang súng có cò mổ, những vũ sĩ của Thiên hoàng bó mình trong áo chên lụa, ngoài đồng áo giáp đan mắt lưới, và nhiều quân nhân khác nữa đủ mọi loại, - bởi vì ở Nhật Bản, cái nghề quân sự cũng được quý trọng như nó bị khinh rẻ bên Trung Quốc. Rồi những thầy tu đi quyền giáo, những khách hành hương bận áo chùng, những người dân thường tóc mượt và đen lánh, đầu to, phần bán thân dài, chân mảnh khảnh, vóc người hơi thấp, nước da thay đổi từ những màu đồng sẫm đến màu trắng đục, nhưng không bao giờ vàng như nước da người Trung Quốc là những người khác hẳn với người Nhật Bản. Sau cùng, đi giữa xe cộ, những cỗ kiệu, những con ngựa, những phu khiêng vác, những xe có một bánh có căng màn, những "norion" có thành sơn son, những "canggô" nằm êm, chẳng khác những giường kiệu dân hằng tre, người ta thấy qua lại, với những bước ngắn của bàn chân nhỏ đi giày vải, dép rơm hoặc guốc gỗ, một vài người đàn bà không đẹp cho lắm, mắt xếch, ngực lép, răng nhuộm đen theo phong tục đương thời, nhưng ăn vận rất duyên dáng bộ quốc phục "Kirimôn", một thứ áo dài mặc nhà có dải lụa bất chéo ngang vai và đai lưng rộng xoè ra phía sau thành một cái nơ kỳ cục - một kiểu nơ mà những phụ nữ Pari tân thời hình như đã mượn của các bà Nhật Bản.

Vạn Năng dạo chơi vài tiếng đồng hồ giữa đám đông

loè loẹt ấy, anh ngắm nhìn cả những cửa tiệm kỳ lạ và giàu có, những hiệu buôn ở đó phô bày tất cả sự hào nháng của nghề kim hoàn Nhật Bản, những "cửa hiệu đang tu bổ lại" trang trí bằng gỗ mà người ta cấm không cho anh vào, và những phòng trà nơi người ta uống từng chén đầy một thứ nước nóng thơm, cùng với rượu "xaki", rượu ngon cất từ gạo ủ men, và những tiệm hút lịch sử trong đó người ta hút một thứ thuốc lá rất ngon, chứ không phải thuốc phiện là thứ hầu như không được biết đến ở Nhật Bản.

Rồi Vạn Năng ra đến cánh đồng, giữa những thửa ruộng mênh mông. Ở đây, bên những bông hoa cuối mùa tàn hương sắc nở rộ những đoá hải đường rực rỡ không phải trên những thân cây con mà trên những cây to, và trong các khu vườn có hàng rào tre bao bọc là những cây anh đào, cây mận, cây táo, mà dân ở đây trồng để lấy hoa hơn lấy quả, chúng được những hình búp nhìn nhân nhó và những cái chong chóng kêu ầm ỉ báo vệ chống lại chim sẻ, bồ câu, quạ, và những con chim hâu an khác. Không một cây bách hương uy nghi nào không che chở cho một con chim ưng lớn nào đó đến trú; không một cây liễu rủ nào không che phủ dưới vòm lá của mình một con diệc nào đó đang sâu muộn đứng một chân; sau cùng, đâu cũng thấy quạ khoang, vịt, diều hâu, ngỗng trời và rất nhiều những con hạc mà người Nhật coi là loài chim của "Vua Chúa" và đối với họ là tượng trưng cho sự sống lâu và hạnh phúc.

Đi lang thang như thế, Vạn Năng trông thấy một vài bông viôlét trên cỏ:

"Tốt! - anh nói, - bữa ăn chiều của ta đây".

Nhưng khi ngửi chúng, anh chẳng thấy hương thơm gì cả.

"Đen dùi quá!" - anh nghĩ.

Tất nhiên, chàng trai ngay thật đã cắn tác vô ý này ăn sáng thật no nê đến không ních vào dân được trước khi rời khỏi tàu Cacnatic; nhưng sau một ngày dạo chơi, anh cảm thấy dạ dày rỗng tuếch. Anh đã để ý thấy rõ là thịt cừu, thịt dê hoặc thịt lợn hoàn toàn không có trên các quầy hàng thịt của dân bản xứ, và vì anh biết rằng giết bò là một tội phạm thánh vì bò chỉ được dùng trong công việc canh tác, cho nên anh rút ra kết luận là ở Nhật hiếm thịt. Anh đã không lầm; nhưng nếu không có thịt gia súc thì dạ dày anh cũng sẵn sàng thích nghi ngay với những miếng thịt lợn rừng hay thịt hoẵng, gà gô hoặc chim cun cút, gà vịt hoặc cá là những thức ăn hầu như duy nhất của người Nhật cùng với sản phẩm đồng ruộng. Nhưng anh phải vui lòng ôm bụng rỗng và đợi hôm sau sẽ đi kiếm cái gì lót bụng.

Đêm xuống, Vạn Năng lại quay về khu người bản xứ trong thành phố, và anh đi lang thang các phố giữa những cây đèn lồng muôn sắc, ngắm những tốp hề biểu diễn các tiết mục tài tình, những nhà thiên văn giữa trời tụ tập quần chúng xúm quanh ống kính của họ. Rồi anh lại thấy vũng tàu nhấp nháy lửa chài của những người đánh cá, họ gọi cá đèn bằng lửa những ngọn đuốc nhựa cây.

Cuối cùng phổ xá với hết người. Thay cho đám đông là những đội tuần tra của các "Yakunin". Những sĩ quan này, trong bộ áo quần và đi giữa đoàn tùy tùng của họ, cứ như những ngân đại sứ, và Vạn Năng lại

bóng dĩa rất thái vụn mỗi lần gặp một đội tuần tra choáng lộn “Xem kia, hay không! lại một sứ bộ Nhật lên đường sang châu Âu”

XXIII

CÁI MÙI CỦA VẠN NĂNG ĐƯỢC KÉO DÀO QUÁ KHỔ NHƯ THẾ NÀO

Ngày hôm sau, Vạn Năng mệt như đôi lá, tự nhủ bằng bất cứ giá nào cũng phải ăn, và ăn càng sớm càng tốt. Tất nhiên anh cũng có một lối thoát bán đồng hồ của anh đi, nhưng anh thà chết đói còn hơn. Bây giờ, hoặc sẽ không bao giờ là lúc chàng trai trung hậu này phải sử dụng đến giọng hát khóc, nếu không phải là du dương, mà trời đã phù cho anh.

Anh biết vài khúc hát Pháp và Anh, và anh quyết định thử một cái xem sao. Người Nhật chắc phải mê âm nhạc, vì ở đất nước họ mọi việc đều được cử hành theo tiếng chũm chọe, tiếng chiêng trống, và với tài nghệ của một nghệ sĩ Âu châu kỳ tài thì họ chỉ có thể tán thưởng mà thôi.

Nhưng có lẽ tổ chức một cuộc hòa nhạc vào lúc mở sáng ngày hơi sớm quá, và những người mê nhạc bị khua dậy bất thần sẽ không trả cho nhà ca sĩ những đồng tiền có hình Đức Thiên Hoàng.

Vậy là Vạn Năng quyết định đợi vài giờ nữa, nhưng

vừa đi anh vừa nghĩ mình có vẻ diện quá không phải một nghệ sĩ thất vọng, và anh liền nảy ra ý định đổi quần áo lấy bộ cánh tầm thường hợp địa vị mình hơn. Và lại việc đổi chắc sẽ làm đổi ra một món tiền các thêm mà anh có thể dùng ngay để thoả mãn cơn đói của mình.

Ý đã quyết, chỉ còn thực hiện. Tìm kiếm mãi Vạn Năng mới phát hiện ra một người bán xứ buồn đố cù. Bộ quần áo Âu châu vừa ý ông, và chẳng bao lâu Vạn Năng ra khỏi cửa hàng sùng sính trong một cái áo chùng Nhật Bản cũ, đầu đội chiếc khăn vấn đã bạc màu với thời gian. Nhưng để bù lại, vài đồng tiền đã xứng xoèng trong túi anh.

"Tốt, - anh nghĩ, - ta tưởng tượng như mình đang dự hội hóa trang vậy!".

Mỗi quan tâm đầu tiên của Vạn Năng, khi anh đã "Nhật hóa như thế, là bước vào một quán trà nom xuềnh xoàng, và tại đấy, với vài mẩu thịt gà còn lại và vài nắm cơm, anh ăn sáng như mọi người mà bữa trưa vẫn còn là vấn đề phải giải quyết.

"Bây giờ, - anh nghĩ bụng, sáu khi đã no nê hồi sức, - vấn đề là không được mất tinh thần. Ta không còn phương kế bán bộ cánh tầm thường này lấy một bộ khác có vẻ Nhật hơn nữa. Vậy thôi phải tìm cách rời bỏ càng sớm càng tốt cái nước Mặt Trời này, nơi chỉ để lại cho ta một kỷ niệm thảm hại!".

Vạn Năng liền nghĩ đến việc thăm dò các tàu bè sắp nhổ neo đi Mỹ. Anh định xin làm hầu bếp hoặc hầu bàn, tất cả công xá chỉ cần đổi lấy cái vé tàu và ăn uống trên tàu. Một khi đã tới Xan Franxi-cô anh sẽ liệu tính sau. Điều quan trọng là vượt qua bốn nghìn bảy trăm

hải lý Thái Bình Dương này nằm giữa nước Nhật và Tân thế giới.

Vạn Nang, vốn không phải loại người nghĩ rồi để đây, bèn tiến về phía cảng Yokohama. Nhưng anh càng lên gần tàu thì ý định của anh khi mới nay ra thấy đơn giản thế mà bây giờ lại có vẻ không thực hiện được. Người ta cần gì đến cái anh đầu bếp hoặc hầu bàn trên một tàu biển Mỹ, và với kiểu ăn mặc lố lằng như thế này thì anh có thể gây được lòng tin cho ai? Nhờ ai giới thiệu bây giờ? Biết đệ trình giấy tờ gì?

Đang nghĩ miên man như thế mắt anh dừng vào một tấm biển quảng cáo to tướng do một người hể vác điều đi các phố Yokohama. Tấm biển quảng cáo ấy viết ra tiếng Anh như sau:

Đoàn xiếc nhào lộn Nhật Bản

Của

Ngài Ushiam Batunca đáng kính.

Những buổi trình diễn cuối cùng

Trước khi lên đường đi Hoa Kỳ

Của

NHỮNG MƯÌ DÀI - NHỮNG MƯÌ DÀI

dưới sự bao trợ trực tiếp của Thần Tỉng

Lý kỳ hấp dẫn!

"Hoa Kỳ! - Vạn Nang kêu kên, - đúng là cái ta đang cần đây rồi!..."

Anh đi theo người đeo biển quảng cáo, và cứ theo gót anh ta, chẳng mấy chốc anh lại trở vào trong thành phố

Nhật Bản. Mười lăm phút sau, anh đứng lại trước một cái lều rộng trên nóc lều cắm phập phều nhiều chùm cờ nhỏ, và những vách ngoài có vẽ, không theo phép phối cảnh nhưng với màu sắc thật lòe loẹt, cả một đoàn nghệ sĩ làm trò tung hứng.

Đó là rạp xiếc của ngài Batunca dâng kính, một thứ "bacnom" người Mỹ⁽¹⁾, giám đốc một đoàn nghệ sĩ múa rối, tung hứng, hề, nhào lộn đi thàng bằng trên dây, vận động viên thể dục, mà theo quảng cáo sẽ trình diễn buổi cuối cùng trước khi rời đất nước Mặt Trời đi Hoa Kỳ.

Vạn Năng bước vào một hành lang có nhiều cột ở phía trước lều, và ông hỏi Batunca. Ông Batunca dịch thân ra gặp.

- Anh muốn gì? - ông hỏi Vạn Năng, mà thoát đầu ông gập cho là một người dân bản xứ.

- Ngài có cần một người hầu không? Vạn Năng hỏi.

- Một người hầu, - ông "bacnom" vừa kêu lên vừa vuốt bộ râu rậm màu xám mọc tua tủa dưới cằm, - tôi có hai người hầu, ngoan ngoãn, nhưng thành không rồi tôi nữa bước, và phục vụ tôi không xong, với điều kiện là tôi nuôi họ... Và họ đây, - ông chỉ nói thêm, chỉ vào hai cánh tay lực lưỡng, chẳng biết những đường gân to như những sợi dây đàn đại hồ cầm.

- Vậy là tôi không được việc gì cho ngài cả hay sao?

- Đúng thế.

- Khổ chưa! Tôi mà được đi theo các ngài thì hay quá.

⁽¹⁾ Bacnom. Ông chủ một phường xiếc biến diễn những kỹ nhân quái vật (barabum).

Ồ này, - ngài Batunaca đang kính nói, - ông mà là người Nhật thì cũng như tôi là một con khỉ! Vậy có chi ông lại ăn mặc thế này?

- Ai ăn mặc được như thế nào thì ăn mặc như thế!

- Đúng, đúng đấy. Ông là người Pháp phải không?

- Phải, một dân Pari chính cống.

- Vậy ông hẳn biết làm trò nhân nhó?

- Quá có thể. - Vạn Năng trả lời, phật ý vì thấy cái lời yêu cầu ấy lại được gọi lên từ chính quốc tịch mình. - người Pháp chúng tôi, chúng tôi biết làm trò nhân nhó, đúng thế, nhưng cũng không hơn được người Mỹ!

- Đúng. Này, nếu tôi không lấy anh làm người hầu, thì tôi có thể lấy anh làm hề. Anh hiểu chứ, anh bạn. Ở Pháp người ta trưng ra những anh hề nước ngoài, còn ở nước ngoài thì trưng ra những anh hề Pháp!

- A!

- Và lại anh khỏe mạnh kia mà?

- Nhất là khi tôi vừa ra khỏi bàn ăn.

- Và anh biết hát chứ?

- Biết. - Vạn Năng đáp, xưa kia anh cũng đã từng góp giọng trong vài cuộc hòa nhạc vỉa hè.

- Nhưng anh có hát được trong tư thế giống cây chuối, với một con quay đang quay trên bàn chân trái, và một thanh kiếm đặt thăng bằng trên bàn chân phải không?

- Hẳn chứ! - Vạn Năng đáp, nhớ lại những bài tập vô lông thời mèn thiếu.

- Anh thấy không, tất cả công việc là thế đó! - ngài Batunaca đáng kính đáp.

Bản hợp đồng được ký tức khắc và ngay tại chỗ.

Rốt cuộc thế là Vạn Năng đã kiếm được một chỗ đứng. Anh được nhận vào làm tất cả mọi việc trong cái gánh xiếc Nhật nổi tiếng này. Điều đó không thú vị gì cho lắm, nhưng chưa đầy tám ngày nữa anh đã lên đường đi Xan Franxiô.

Cuộc biểu diễn, đã được ngưu Batunea đáng kính quảng cáo om sòm, phải bắt đầu vào ba giờ, và chẳng bao lâu những nhạc cụ ghê gớm của một dàn nhạc Nhật, trống và chiêng, đã khua âm lên ngoài cửa. Ta thừa biết Vạn Năng chưa thể tập kịp một trò nào, nhưng anh phải lấy đôi vai chắc nịch của mình làm đế cho đại tiết mục "chồng người" do những Người-Mùi-Dài của thần Tingu biểu diễn. Cái trò "lạ kỳ hấp dẫn" ấy của buổi biểu diễn phải kết thúc cả loạt các tiết mục khác.

Nó là Passepartout

Trước ba giờ, các khán giả đã tràn ngập căn lều rộng. Người Châu Âu và người bản xứ, người Trung Quốc và người Nhật Bản, đàn ông, đàn bà và trẻ con đổ xô vào các dãy ghế dài chật hẹp và các hàng ghế ló trước mặt sân khấu. Các nhạc công đã rút vào bên trong, và dàn nhạc đầy đủ, với những công, chiêng, phách, sáo, trống nhỏ và trống lớn, dần cuồn tấu lên.

Cuộc biểu diễn chỉ gồm toàn những tiết mục nhào lộn múa rối đó. Nhưng ta phải thừa nhận người Nhật là những người làm trò thăng bằng giỏi nhất trên đời. Người này, với cái quạt và những mẫu giấy nhỏ, biểu diễn tiết mục bướm và hoa thật đẹp mắt. Người kia, với làn khói thơm từ cái tàu của mình, thoàn thoát phách trong không khí một hàng chữ xanh xanh, tạo thành lời chúc mừng cử tọa. Một người tung hứng với những cây nến đang cháy, mà anh lần lượt thổi tắt khi chúng qua trước miệng anh, rồi lại lấy cây khác châm lên mà vẫn không phút ngừng trò tung hứng thần diệu của mình. Người khác, với những con quay đang quay tạo nên đủ kiểu kết hợp kỳ dị nhất: dưới tay anh, những cái máy quay vù vù ấy dường như sống một đời sống riêng trong cuộc xoay tròn bất tuyệt của chúng: chúng chạy trên những ống tấu hút thuốc, trên những lưỡi kiếm, trên những sợi dây thép trông đúng như những sợi tóc căng từ đầu này sân khấu đến đầu kia, chúng xoay quanh những bình pha lê lớn, chúng leo những thang tre, chúng chạy tán loạn vào mọi xó xỉnh, tạo nên những hiệu quả hòa âm thật kỳ lạ bằng cách kết hợp những âm độ khác nhau của chúng. Các nghệ sĩ tung hứng chúng, và chúng quay tròn trong không

khí: họ quăng chúng đi bằng vợt gỗ như những quả cầu, mà chúng vẫn cứ quay; họ dút chúng vào trong túi họ, và khi họ lấy ra, chúng vẫn cứ quay, - quay cho đến khi một cái lò xo bật ra khiến chúng nở thành những chùm hoa!

Chẳng cần miêu tả ra đây những tiết mục kỳ diệu của các nghệ sĩ nhào lộn và vận động viên thể dục. Những trò nhào lộn trên thang, trên sào, trên quả cầu, trên các thùng lăn.v.v... được thực hiện với một sự chính xác tuyệt diệu. Nhưng cái đỉnh của biểu diễn là tiết mục của những "Người - Mũi - Dài", những nghệ sĩ thăng bằng kỳ lạ mà châu Âu chưa từng biết đến.

Những Người - Mũi - Dài ấy hợp thành một tập đoàn đặc biệt dưới sự bảo trợ trực tiếp của Thần Tingu. Ấn bận như những anh hùng thời trung cổ, họ mang một cặp cánh lông lấy hai bên vai. Nhưng nét đặc trưng nhấ là cái mũi dài trang điểm cho khuôn mặt họ, và nhất là công dụng của cái mũi ấy. Những cái mũi ấy không có gì khác hơn là những thanh tre dài năm, sáu, mười pié¹¹, cái này thẳng, cái kia cong, cái nhọn thín, cái sần sùi. Vậy mà, chính là trên những bộ phận được chắp vào mặt một cách chắc chắn ấy đã diễn ra tất cả những động tác thăng bằng của họ. Một tá những tin đồ của thần Tingu nằm ngửa ra, và các bạn họ đến nỏ đùa trên những cái mũi của họ dựng đứng lên như những ống thu lôi, nhảy nhót, bay đi bay lại từ mũi này sang mũi khác, và thực hiện những trò nhào lộn khó tin nhất.

---

¹¹ Một pié dài 0^m3248.

Tiết mục cuối cùng đã được đặc biệt báo trước với công chúng là tiết mục chôn người, trong đó chừng năm chục Người - Mũi - Dài kết thành "Xa giá của thần Giaghéonô". Nhưng đáng lẽ chôn người bằng cách lấy vai làm điểm tựa, các nghệ sĩ của ngài Batunea đáng kính chỉ được lấp vào nhau bằng mũi của họ. Nhưng một trong những người ghép thành cái bệ của xa giá đã bỏ đoàn, và Vạn Năng được chọn thay anh ta, vì chỉ cần khoẻ mạnh và khéo léo là đủ.

Tất nhiên, chàng trai đứng đắn tự cảm thấy rất dỗi sượng sùng khi gọi lại một kỷ niệm đáng buồn thời trẻ, anh phải khoác bộ áo trung cổ, được trang điểm bộ cánh sắc sảo, và một cái mũi dài sáu piê⁽¹⁾ gắn vào giữa mặt! Nhưng rồi cuộc thì cái mũi này, đó là cần câu cơm của anh, và anh đành nhận lấy nó.

Vạn Năng bước vào sân khấu, và đến xếp hàng bên những người phải ghép thành cái bệ của Xa giá thần Giaghéonô. Tất cả nằm dài xuống đất, mũi chổng lên trời. Một tốp diễn viên thăng bằng thứ hai đến nằm trên những mũi dài, một tốp thứ ba chổng lên trên, rồi một tốp thứ tư, và trên những cái mũi chỉ dõ ở đầu nhọn của nó ấy, một lâu đài người chằng mấy chốc dựng lên đến tận tấm màn vẽ da trời trên nóc rạp.

Thế nhưng, giữa những tiếng vỗ tay rào rào, và tiếng kèn trống của dàn nhạc vang âm như sấm, chôn người bỗng rung chuyển, mất thăng bằng, một trong những cái mũi của bệ hụt đi, và cả công trình đổ sập xuống như một lâu đài bằng giấy...

Đó là lỗi của Vạn Năng lúc ấy đã bỏ vị trí mình, băng qua hàng rào không cần sự hỗ trợ của đôi cánh, và

trèo lên dây lan can bên phải, anh phục xuống chân một khán giả kêu lên:

- Ôi! ông chủ! ông chủ!

- Anh đây à?

- Tôi đây!

- Thôi được! thế thì ra tàu bẻ ngay thôi, anh bạn!...

Ông Phốc, Bà Auda cùng đi với ông, và Vạn Năng vội vã qua các hành lang ra ngoài lối. Nhưng ở đây họ gặp ngài Batunea đáng kính điên khùng đòi những khoản bồi thường về sự "vỡ" tiết mục. Philát Phốc làm dịu cơn giận dữ của ông bằng một nắm bạc giấy. Và, đến sáu giờ rưỡi, đúng vào lúc tàu sắp chạy, Ông Phốc và Bà Auda đặt chân lên chiếc tàu bẻ Mỹ, theo sau có Vạn Năng, với cặp cánh trên lưng, và trên mặt vẫn còn cái mũi dài sáu "piê" mà anh chưa kịp dứt ra!

XXIV

CUỘC VƯỢT BIỂN QUA THÁI BÌNH DƯƠNG MẤT BAO NHIÊU NGÀY

Những gì xảy ra ở gần Thượng Hải, ta đã biết. Hiệu xin cấp cứu của tàu Tankade được chiếc tàu bẻ đi Yokohama trông thấy. Viên thuyền trưởng khi nhìn thấy một lá cờ đỏ, đã cho tàu tiến lại cái tàu nhỏ. Vài phút sau, Philát Phốc, trả tiền chuyển đi theo giá thoả thuận, đặt vào túi ông chủ tàu Giôn Banxlai năm trăm

năm mươi livre (13.750 frâng). Rồi nhà quý phái đáng kính. Bà Auda và Phixơ sang tàu lên đường ngay đi Nagasaki và Yokôhama.

Đến Yokôhama ngay sáng ngày 14 tháng mười một đúng giờ đã định. Philát Phốc để mặc Phixơ chạy công việc của ông ta, đi đến tàu Caenatic, và ở đấy ông được biết, trong niềm vui vô hạn của Bà Auda, - và lẽ của cả ông nữa, nhưng ít ra ông không để lộ gì ra mặt - rằng anh chàng người Pháp quả đã đến Yokôhama ngay hôm trước.

Vì phải đi Xan Franxiô ngay chiều hôm ấy: Philát Phốc lập tức bắt tay vào tìm kiếm người hầu của mình. Ông tới hỏi các lãnh sự Pháp và Anh không được kết quả gì, và sau khi đã mất công vô ích đi khắp các phố Yokôhama, ông hết hy vọng tìm lại được Vạn Năng, thì sự ngẫu nhiên, hoặc có lẽ là một thứ linh tính, sui khiến ông bước vào lều rạp của ngài Batunca đáng kính. Tất nhiên ông không thể nhận ra người hầu của mình trong bộ quần áo nhỏ nhằng của vị sử giả thần linh ấy, nhưng anh chàng này, trong tư thế nằm ngửa, lại nhìn thấy ông chủ mình ở hàng ghế lan can. Anh không thể ghìm được một cử động của cái mũi anh. Do đó mà thăng bằng bị phá vỡ, và những hậu quả xảy tiếp.

Thế là Vạn Năng được biết, từ chính cái miệng Bà Auda kể lại với anh, cuộc vượt biển từ Hồng Kông đi Yokôhama đã diễn ra như thế nào, có cả một ông Phixơ nào đó cùng đi, trên chiếc tàu nhỏ hai cột buồm Tankade.

Nghe đến tên Phixơ, Vạn Năng không đổi sắc mặt. Anh cho rằng chưa đến lúc nói với ông chủ mình những

chuyện xảy ra giữa viên thanh tra cảnh sát với anh. Cho nên, trong câu chuyện Vạn Năng kể lại về những cuộc phiêu lưu của mình, anh chỉ tự kết tội và xin lỗi vì đã bị một con say thuốc phiện đột ngột trong tiệm hút ở Hồng Kông.

Ông Phốc nghe chuyện với thái độ lạnh nhạt, không đáp lại nửa lời; rồi ông cho người hầu của mình một khoản tiền để anh có thể mua trên tàu những áo quần tử tế hơn. Và thật vậy, chưa đầy một giờ sau, anh đã tỏ ngay thật, sau khi đã cắt mũi và xén cánh di, không còn gì trên mình có thể gợi nhớ đến vị tín đồ của thần Tingu nữa.

Chiếc tàu biển từ Yokohama đi San Francisco thuộc Công ty "Tàu biển Bưu điện Thái Bình Dương", và tên gọi là Đại tướng Grantơ. Đó là một tàu biển lớn có bánh xe, trọng tải hai nghìn năm trăm tấn, được tổ chức khoa học và có tốc độ lớn. Một quả lắc khổng lồ lần lượt nhấc lên hạ xuống trên boong tàu: ở một đầu quả lắc có lắp cái trục pít-tông, và ở đầu kia cái cầu một then chuyển để đổi chuyển động theo đường thẳng thành chuyển động vòng tròn, then chuyển này trực tiếp áp vào trục các bánh xe. Tàu Đại tướng Grantơ dựng ba cột buồm, và diện tích lớn những cánh buồm của nó trợ lực mạnh mẽ cho hơi nước. Với tốc độ mười hai hải lý một giờ, nó vượt Thái Bình Dương không quá hai mươi một ngày. Cho nên Philát Phốc có cơ sở để tin rằng, đến San Francisco ngày 2 tháng chạp, ông sẽ ở New York ngày 11 và ở Luân Đôn ngày 20, như thế về trước vài giờ trong cái ngày 21 tháng chạp đã được số phận quyết định ấy.

Hành khách trên tàu khá đông, gồm những người Anh, nhiều người Mỹ, một cuộc di cư thật sự những cuối sang châu Mỹ, và một số sĩ quan quân đội Ấn Độ tranh thủ kỳ nghỉ phép của mình đi chơi vòng quanh thế giới.

Trong cuộc vượt biển này không xảy ra sự cố nào. Chiếc tàu biển được đỡ trên những bánh xe rộng, được tựa vào bộ buồm to lớn, cho nên ít chóng chành. Thái Bình Dương thực khá đúng tên gọi của nó. Ông Phốc cũng vẫn bình tĩnh, vẫn ít cời mớ, như thường lệ. Bà bạn trẻ của ông ngày càng cảm thấy gần bó với con người này bởi nhiều mối dây khác nữa ngoài lòng biết ơn. Cái bản tính lạnh lẽ mà rất cao thượng ấy đã xúc động bà nhiều hơn bà tưởng, và gần như không tự biết, bà đã buông thả tình cảm mình mà vẫn không có vẻ gì động đến được trái tim ông Phốc bí hiểm này.

Mặt khác, Bà Auda hết sức quan tâm đến những kế hoạch của nhà quý phái. Bà lo ngại trước những trở lực có thể làm cuộc viễn du phải thất bại. Bà thường hay nói chuyện với Vạn Năng, và anh không phải không đọc được những điều thâm kín trong lòng Bà Auda. Anh dấy tố trung hậu này giờ đây mang một lòng tin thật hồn nhiên đối với chủ anh; anh hết lời ca ngợi tấm lòng ngay thẳng, cao thượng hy sinh của Philiat Phốc; rồi anh nói cho Bà Auda yên tâm về kết quả cuộc viễn du, nhắc đi nhắc lại rằng cái điều khó nhất đã xong: rằng họ đã ra khỏi những nước Trung Quốc và Nhật Bản kỳ quái ấy, rằng họ đang trở về những xứ sở văn minh, và cuối cùng một chuyến xe lửa từ Xan Franxiêô đi Nữu Ước và một chuyến tàu biển xuyên Đại Tây Dương từ Nữu Ước đi Luân Đôn chắc hẳn cũng đủ để hoàn thành

cải chuyển đi vòng quanh thế giới vô cùng khó khăn này trong những thời hạn đã định.

Chín ngày sau khi rời khỏi Yokôma, Philát Phốc đã đi được đúng một nửa vòng quả địa cầu.

Thật vậy, ngày 23 tháng mười một, tàu Đại tướng Grantơ đi qua kinh tuyến một trăm tám mươi, kinh tuyến có điểm đối chọi của Luân Đôn ở nam bán cầu. Trong số tám mươi ngày được sử dụng, quả thật, Ông Phốc đã dùng hết năm mươi hai, và chỉ còn hai mươi tám ngày nữa thôi. Nhưng ta phải để ý rằng nếu nhà quý phái chỉ mới đi được nửa đường về mặt "hiệu số kinh tuyến", thì trên thực tế ông đã thực hiện được trên hai phần ba toàn bộ cuộc hành trình. Thật vậy, ông đã phải qua biết bao chặng đường quanh co để đi từ Luân Đôn đến Aden, từ Aden đến Bom Bay, từ Canquýtta đến Xingapo, từ Xingapo đến Yokôhama! Nếu cứ đi theo vĩ tuyến năm mươi, là vĩ tuyến của Luân Đôn, quãng đường chỉ vào khoảng một vạn hai nghìn hải lý, nhưng do những rắc rối của phương tiện giao thông, Philát Phốc bắt buộc phải vượt hai vạn sáu nghìn hải lý, và đến ngày 23 tháng mười một này ông đã đi được khoảng một vạn bảy nghìn năm trăm. Nhưng từ đây đã là đường thẳng, và Phixơ cũng không còn đó để chống chọi thêm những trở ngại nữa!

Cũng vào ngày 23 tháng mười một ấy, Vạn Năng cảm thấy một niềm vui lớn. Ta hãy nhớ lại anh chàng ngoan cố cứ khăng khăng giữ cái đồng hồ gia truyền trứ danh của mình theo giờ Luân Đôn xem tất cả những giờ ở các nước anh đi qua là sai tuốt. Nhưng vào ngày hôm ấy, mặc dầu anh không bao giờ vận lên hoặc vận xuống,

đồng hồ của anh lại thấy phù hợp với những đồng hồ thật đúng trên tàu.

Nếu Vạn Năng có đặc chí, đó cũng là điều dễ hiểu. Anh rất muốn biết Phixơ có thể nói gì, nếu hẳn ta có một lúc này.

"Cái thằng xó lá ấy nó kể lể với ta hàng đồng chuyện về những kinh tuyến, về mặt trời, về mặt trăng! - Vạn Năng nói đi nói lại - Chà! cái bọn ấy! Nếu nghe theo chúng, người ta sẽ làm ra những đồng hồ chỉ đang vụt vào xọt rác hết! Ta đã tin chắc đến ngày nào đó mặt trời cũng phải tự điều chỉnh theo đồng hồ của ta! ...".

Vạn Năng không biết đến điều này: nếu mặt đồng hồ của anh chia làm hai mươi bốn giờ như các đồng hồ Ý, anh sẽ không có lý do gì để đặc chí cả, bởi vì vào chín giờ sáng trên tàu, kim đồng hồ của anh sẽ chỉ chín giờ tối; nghĩa là giờ thứ hai mươi một kể từ nửa đêm; - một sự khác biệt giữa Luân Đôn và kinh tuyến một trăm tám mươi.

Nhưng nếu Phixơ có thể giải thích cái hiệu quả hoàn toàn vật lý ấy, thì Vạn Năng chắc hẳn đến ngay việc thừa nhận nó cũng không đủ khả năng, còn nói gì đến hiểu nó. Và dẫu sao mặc lòng, nếu thử đặt một giả thiết không thể có là viên thanh tra cảnh sát bất thần xuất hiện trên tàu lúc này, thì chắc hẳn, Vạn Năng, vẫn ôm một mối hận thù chính đáng, sẽ giải quyết với ông ta một vấn đề khác hẳn và theo một cách khác hẳn.

Vậy Phixơ lúc này đang ở đâu?...

Phixơ chính là đang ở trên tàu Đại tướng Grantơ.

Thật vậy, vừa tới Yokohama, viên thanh tra đã bỏ mặc Ông Phốc mà ông ta dự tính sẽ gặp lại trong

ngày, và đến ngay lãnh sự quán Anh. Tại đây, rồi cuộc ông ta đã thấy lệnh bắt, nó chạy theo sau ông ta từ Bom Bay, và đến nay đã được bốn mươi ngày, - lệnh ấy gửi cho ông từ Hồng Kông bằng chính tàu Caceratich, vì người ta vẫn tưởng ông ta đáp tàu đó. Ta thử hình dung sự thất vọng của viên thám tử! Cái lệnh bắt đã thành vô dụng! Tên Phốc đã ra khỏi các thuộc địa Anh. Bây giờ thì phải có một công văn dẫn độ mới bắt được hắn.

"Được - Phixơ nghĩ bụng, sau phút giận dữ ban đầu, - cái lệnh bắt của ta không được việc gì ở đây, nó sẽ được việc ở Anh. Tên vô lại này hoàn toàn có vẻ muốn trở về Tổ quốc, hắn tưởng đã đánh lạc hướng sở cảnh sát. Được. Ta sẽ theo hắn về đến đó. Còn số tiền, cầu trời cho nó vẫn còn! Nhưng với các khoản chi phí đi đường, tiền treo thưởng, kiện tụng, nộp phạt, mua voi, và đủ mọi thứ chi tiêu khác, tiền trộm của ta đã rắc dọc đường trên năm nghìn livrơ. Dẫu sao thì Ngân hàng vẫn cứ giàu!".

Kế hoạch đã định, ông ta xuống ngay tàu Đại tướng Grantơ. Ông ta đang ở trên tàu thì Ông Phốc và Bà Auda đến. Ông ta vô cùng kinh ngạc khi nhận ra Vạn Năng trong bộ quần áo vị sứ giả thần linh của anh. Ông ta vội trốn về buồng, để tránh một sự dòm co có thể làm hỏng hết mọi việc, - và, nhờ tàu đóng, ông ta hy vọng có thể không bị kẻ thù trông thấy, thì đúng ngày hôm ấy ông lại chạm trán với anh ta ở mũi tàu.

Vạn Năng không lùi thôi gì cả xông vào túm lấy cổ Phixơ, và trước sự khoái trá của một số người Mỹ lúc ấy đã đánh cuộc là anh được, anh giáng cho viên thanh tra khôn khổ một cú đấm bay người thật đẹp mắt, nó

chứng minh sự hơn hẳn của môn quyền Pháp đối với môn quyền Anh.

Đám xong, Vạn Năng thấy trong lòng yên tĩnh hơn và như đã trút đi được một gánh nặng. Phixơ lồm cồm bò dậy khá thảm hại, và nhìn đối thủ của mình, ông ta lạnh lùng nói:

- Xong chưa?
- Hiện nay thì tạm xong.
- Thế thì lại đây nói chuyện với tôi.
- Tao mà...
- Vì lợi ích của ông chủ anh.

Vạn Năng, như bị chinh phục bởi sự bình tĩnh đó, đi theo viên thanh tra cảnh sát, và hai người ngồi ở đằng mũi tàu.

- Anh đã nện tôi, Phixơ nói. - Được. Bây giờ thì anh hãy nghe tôi nói. Cho đến nay tôi đã là địch thủ của Ông Phốc, nhưng bây giờ tôi ủng hộ công việc của ông ta.

- Thế chứ! - Vạn Năng kêu lên, - anh đã thấy ông ấy là người tử tế rồi hả?

- Không. - Phixơ lạnh lùng đáp lại. - tôi cho rằng hắn là một tên vô lại ... Yên! anh cứ ngồi yên để tôi nói. Chẳng nào Ông Phốc còn ở trên các thuộc địa Anh, lợi ích của tôi là giữ chân ông lại để đợi lệnh bắt. Tôi đã làm tất cả vì việc đó. Tôi đã đẩy bọn giáo sĩ ở Bom Bay ra chống lại ông ta; tôi đã chuốc cho anh say ở Hồng Kông, tôi đã chia lìa anh với ông chủ anh, tôi đã làm ông ta phải nhờ chuyến tàu biển đi Yokohama...

Vạn Năng nghe, hai bàn tay nắm chặt lại.

"Bây giờ. - Phixơ lại nói, - Ông Phốc có vẻ như đang trở về nước Anh? Được, tôi sẽ theo ông ta. Nhưng, từ

nay, trở đi, tôi sẽ gạt bỏ mọi trở ngại trên đường đi của ông, cũng với tất cả sự quan tâm và tích cực như trước kia tôi đã chống chọi những trở ngại ấy. Anh thấy đấy, nước cờ của tôi đã thay đổi, và nó thay đổi vì lợi ích của tôi đòi hỏi như thế. Tôi nói thêm rằng lợi ích của anh cũng giống của tôi, bởi vì chỉ ở nước Anh thôi anh mới biết được anh làm việc cho một tên tội phạm hay một người lương thiện!".

Vạn Năng rất chăm chú nghe Phixơ, và anh tin chắc rằng Phixơ hoàn nói thật lòng.

- Chúng ta là bạn với nhau chăng? - Phixơ hỏi.

- Bạn à, không, - Vạn Năng đáp - Đồng minh, được, nhưng cũng còn phải xét kỹ xem đã, vì chỉ cần một chút dấu hiệu phản bội là tôi sẽ vạ cổ anh ngay.

- Đồng ý, - viên thanh tra cảnh sát điểm tỉnh nói.

Mười một ngày sau, ngày 3 tháng chạp, tàu Đại tướng Grantơ tiến vào vịnh Cửa - Vàng và đến Xan Franxixcô.

Ông Phốc vẫn còn chưa được lợi hoặc bị thiệt một ngày nào.

XXV

CÁI NHÌN THOÁNG QUA VỀ XAN FRANXIXCÔ, TRONG MỘT NGÀY MÍT TINH

Lúc ấy là bây giờ sáng, khi Philiat Phốc, Bà Auda, và Vạn Năng đặt chân lên lục địa Châu Mỹ, - nếu

người ta vẫn có thể dùng lên ấy để gọi cái bến nổi họ bước từ dưới tàu lên. Những cái bến này, dâng lên và hạ xuống theo nước thủy triều, giúp cho việc bốc hàng và dỡ hàng của tàu bè được dễ dàng hơn. Tại đây, cặp bến những tàu buồm đủ mọi cỡ, những tàu biển đủ mọi quốc tịch, và những tàu thủy nhiều tầng phục vụ trên sông Xacramentô và các chi lưu của nó. Tại đây cũng chất đầy những sản vật của một nền thương mại mở rộng đến tận Mêhicô, Péru, Chilê, Braxin, Châu Âu, Châu Á và tất cả các hòn đảo của Thái Bình Dương.

Trong niềm vui vì cuối cùng đã được đặt chân lên đất Mỹ, Vạn Năng tự thấy phải thực hiện cuộc đổ bộ của mình bằng một cái nhảy lộn từng phèo theo kiểu đẹp mắt nhất. Nhưng khi rơi xuống cái bến mà sàn gỗ đã mục, anh suýt nữa thì bị thụt. Mắc cỡ về cái cách "đặt chân" lên tận-đại-lục, chàng trai ngay thật kêu lên một tiếng ghê gớm làm bay vù cả một bầy đông nhung nhúc chim cộc và chim bồ nông, những vị khách quen thuộc của các bến di động.

Ông Phốc vừa lên bờ đã hỏi ngay giờ khởi hành của chuyến xe lửa đầu tiên đi Nữ Ước. Đó là sáu giờ chiều. Như vậy Ông Phốc có cả một ngày trọn vẹn ở thủ đô bang Caliphóecnia. Ông gọi một cái xe cho Bà Auda và cho ông. Vạn Năng trèo lên ghế đằng trước, và cái xe, với giá thuê ba đôla một chuyến, tiến về khách sạn Quốc Tế.

Từ chỗ ngồi cao của mình, Vạn Năng tò mò quan sát cái thành phố lớn nước Mỹ; những phố rộng, những ngôi nhà thấp thẳng hàng tăm tắp, những nhà

thờ và đền đài kiểu gỗ tích "Anglê - Xaxông"⁽¹⁾ những bến tàu rộng bao la, những nhà kho như những lâu đài này bằng gỗ, cái kia bằng gạch; trong các phố xe cộ đông đúc, nào ô-tô chở khách, nào tàu điện, và trên các vỉa hè thì chen chúc không chỉ người Mỹ và người Châu Âu mà cả người Trung Quốc và Ấn Độ. - tóm lại tất cả những gì để tạo nên một dân số trên hai mươi vạn người.

Vạn Năng khá ngạc nhiên trước những điều mắt thấy. Anh vẫn còn vương vấn hình ảnh một thành phố truyền thuyết của năm 1849, một thành phố của những tên tướng cướp, những tên đốt nhà và giết người lao vào cuộc chiếm đoạt những thỏi vàng sống, một nơi mệnh mông chứa chất tất cả những kẻ lang bạt kỳ hồ, ở đó người ta đánh bạc bằng vàng bột, khẩu súng lục tay này và con dao tay kia. Nhưng "cái thời hoàng kim" ấy đã qua rồi. Xan Fraxixcô mang cảnh tượng một thành phố thương mại lớn. Cái tháp cao của tòa thị chính, trên đó những lính cảnh vệ đứng canh gác, vượt lên tất cả các phố xá và đại lộ chạy ngang dọc theo đường vuông góc, ở giữa các góc ấy xanh rờn những công viên, rồi một thành phố Trung Quốc hình như đã được nhập cảng từ vương quốc Thiên triều về đây trong một hộp đồ chơi trẻ con. Không còn những mũ rộng vành, không còn những sơ mi đỏ theo mốt của những kẻ săn lìm mỏ vàng, không còn những người dân da đỏ cắm lông trên đầu, mà là những mũ lụa và

⁽¹⁾ Anglo-saxonne: Những dân tộc dòng giống Nhật nhĩ man xâm nhập nước Anh vào thế kỷ VL.

áo quần đen của nhiều nhà quý phải luôn sôi lên một hoạt động hào hức. Một vài phố, trong đó có phố Mônggômêri, - cũng như phố Rigienxtrit ở Luân Đôn, đại lộ những người Ý ở Pari, đường Quảng-Lộ ở Нью Uóc, - có những cửa hàng lộng lẫy bày trên quầy hàng những sản vật của toàn thế giới.

Đến khách sạn Quốc Tế Vạn Năng thấy như mình vẫn đang ở nước Anh.

Tầng dưới của khách sạn dành cho một quán rượu rộng mênh mông, một thứ quán ăn không mất tiền mở ra cho mọi khách qua lại. Thịt khô, xúp trai, bánh bích-quy và pho-mát được dùng ở đây không phải trả tiền. Khách ăn chỉ trả tiền uống rượu, rượu bia Anh, rượu vang Bồ Đào Nha, rượu vang hảo hạng Tây Ban Nha, nếu anh ta cao hứng lên muốn uống. Điều này Vạn Năng thấy có vẻ "rất Mỹ".

Nhà ăn của khách sạn khá sang trọng. Ông Phốc và Bà Auda ngồi vào bàn ăn, món ăn ẽ hễ bày trong những đĩa nhỏ xinh được phục vụ bởi người da đen có màu da đen nhánh.

Ăn sáng xong, ông Philiát Phốc, với Bà Auda cùng đi, rời khách sạn để đến lãnh sự quán Anh xin thị thực vào giấy hộ chiếu. Vừa ra đến hè đường ông gặp người hầu của ông, anh hỏi ông trước khi lên xe lửa tuyến đường sắt Thái Bình Dương, có nên cẩn thận mua lấy vài tá súng các-bin Enphiên hoặc súng lục Côn không. Vạn Năng đã nghe nói đến chuyện những người Xiu và Paoni chặn cướp các đoàn tàu như những kẻ cướp Tây ban nha bình thường. Ông Phốc trả lời đó là một sự phòng bị vô ích, nhưng ông để

anh tự do hành động như anh muốn. Rồi ông đến lãnh sự quán.

Philiát Phốc chưa đi được hai trăm bước thì, "do một sự tình cờ kỳ lạ nhất trên đời", ông gặp Phixơ. Viên thanh tra tỏ vẻ vô cùng kinh ngạc. Ô hay! Ông Phốc và ông đã cùng đi với nhau một chuyến vượt biển Thái Bình Dương mà sao không gặp nhau trên tàu! Dẫu sao thì Phixơ chỉ có thể lấy làm vinh dự được gặp lại nhà quý phái mà ông đội ơn biết bao nhiêu, và, do công việc gọi về châu Âu, ông sẽ vô cùng sung sướng được tiếp tục cuộc hành trình với một người bạn đồng hành dễ thương đến thế.

Ông Phốc đáp lại chính ông là người được vinh dự thế là Phixơ - vốn không muốn mất hút ông ta - xin phép được cùng đi với ông thăm thành phố Xan Franxi-cô kỳ lạ Philiát Phốc nhận lời.

Vậy là Bà Auda, Philiát Phốc và Phixơ dạo chơi các phố. Chẳng mấy chốc họ đến phố Mônggômêri, theo làn sóng khổng lồ của quần chúng đổ xô đến phố này. Trên hè, giữa đường, trên đường tàu điện, xe ngựa và ô tô chở khách vẫn qua lại không ngừng, nhưng ở bậc cửa các cửa hàng, ở cửa sổ tất cả mọi ngôi nhà, và thậm chí trên cả các mái nhà, người đông vô kể. Những người đeo biển quảng cáo đi đi lại lại giữa các tốp người tụ họp. Cờ và băng pháp phối trước gió. Những tiếng hô vang khắp nơi.

- Hoan hô Kamécphiên!

- Hoan hô Mandibôi!

Một cuộc mít tinh. Ít ra đó là ý nghĩ của Phixơ, ông trao đổi ý nghĩ ấy với ông Phốc, và nói thêm:

- Thưa ông có lẽ chúng ta không nên dính dáng đến cái đám nhốn nháo này. Kẻo không lại tai bay vạ gió.

- Đúng thế. - Philát Phốc đáp. - và những quả dấm, dù làm chính trị, vẫn cứ là những quả dấm!

Phioxơ tự thấy cũng nên mỉm cười khi nghe lời nhận xét đó, và để xem được mà không bị lôi cuốn vào đám đông hỗn độn. Bà Audà, Philát Phốc và ông trèo lên bậc trên cùng của một thềm tam cấp đi lên một bãi đất cao ở đầu phố Mônggômêri. Trước mắt họ, bên kia đường phố, giữa cái sân của một nhà buôn than và cửa hàng một nhà buôn dầu hỏa dựng lên một văn phòng bé thế ngay giữa trời, những dòng người từ các hướng khác nhau hình như đổ dồn cả về đây.

Tại sao có cuộc mít tinh này? Nó được tổ chức nhân dịp nào? Philát Phốc hoàn toàn không biết. Có phải nhân sự bổ dụng một công chức cao cấp quân sự, một thống đốc bang hoặc một nghị sĩ Quốc hội? Có thể như vậy lắm, cho nên mới thấy cảnh náo nhiệt khác thường đang sôi sục trong thành phố như thế.

Lúc này đám đông rùng rùng chuyển động. Mọi cánh tay đều giơ lên trời. Một vài bàn tay nắm chặt, hình như vung lên hạ xuống thật nhanh giữa những tiếng hò hét - đây hẳn là một cách kiến nghị để biểu quyết. Đám đông xô đẩy nhau như nước xoáy, cuốn lên rồi lùi xuống. Những lá cờ ngả nghiêng, biến đi một lúc rồi lại hiện ra rách tơi tả. Làn sóng người tràn ra đến tận bậc tam cấp, trong khi tất cả mọi cái đầu cùng nhấp nhô như một mặt biển đột nhiên cuộn lên trong cơn giông tố. Con số những mũ đen giảm đi trông thấy, và phần

lớn hình như không còn giữ được chiều cao bình thường của chúng.

"Đây hẳn là một cuộc mít-tinh, - Phixơ nói, - và vấn đề của nó chắc phải hết sức thú vị. Tôi sẽ không ngạc nhiên nếu đây vẫn còn là chuyện Alabarna, mặc dầu vụ này đã giải quyết xong rồi.

- Có thể, - Ông Phốc bình thần nói.

- Dấu sao đi nữa, - Phixơ lại nói, ở đây cũng có hai tuyến thủ đối mặt nhau, ngài Kamecphiên đáng kính và ngài Mandibôi đáng kính.

Bà Auda, bám vào cánh tay Philiát Phốc, kính ngạc nhìn cảnh tượng hỗn loạn ấy, và Phixơ sắp hỏi một người đứng cạnh vì sao lòng dân sôi sục như thế, thì cuộc xô xát lại diễn ra kịch liệt hơn nữa. Tiếng hoan hô lẫn tiếng chửi rủa tăng lên gấp bội. Cán cờ biến thành vũ khí tấn công. Không còn những bàn tay, mà khắp nơi là nắm đấm. Từ trên nóc những xe vận tải và ô-tô chở khách đang chạy bị chặn lại giữa đường, người ta đấm đá nhau dữ dội. Cái gì cũng dùng làm đạn được. Những chiếc giấy ống và giấy ngấn cổ vẽ trên không những đường đạn rất căng, và hình như có cả vài khẩu súng lục hòa giọng vào những lời gào thét của đám đông.

Đám người hỗn loạn tràn đến gần bậc tam cấp và dồn tới những bậc đầu tiên. Rõ ràng một trong hai phe đã bị đẩy lùi, nhưng các khán giả bình thường vẫn chưa thể nhận ra phần thắng về phía Mandibôi hay Kamecphiên.

"Tôi thấy ta nên cẩn thận rút lui là hơn, - Phixơ nói, không muốn để "người của ông" bị đòn đau hoặc dính

vào một chuyện chẳng lành. - Nếu đây là một vấn đề về nước Anh và họ lại nhận ra chúng ta là người Anh, ta sẽ bị lôi thôi to trong cái vụ hỗn độn này!

- Một công dân Anh... Philát Phốc đáp.

Những nhà quý phái chưa kịp nói hết câu. Phía sau ông từ cái sân bãi liền ngay bậc tam cấp vang lên những tiếng la hét khủng khiếp. Người ta gào lên: "Hoan hô! Híp! Híp! Mandibôi!" Đó là một tốp cử tri đến tiếp viện, đánh ngang sườn phe Kamecphiên.

Ông Phốc, Bà Auda, Phixơ bị kẹp giữa hai làn đạn. Muốn thoát ra cũng muộn quá rồi. Cái thác người ấy, vũ trang bằng những gậy bit chì và chùy, không có sức gì cản nổi. Để bảo vệ người thiếu phụ, bị xô đẩy ghê gớm. Ông Phốc, vẫn lạnh như tiền chẳng kém gì thường lệ, muốn chống đỡ bằng những vũ khí tự nhiên được trời đặt vào đầu cánh tay mọi người Anh, nhưng vô hiệu. Một anh chàng hộ pháp có chòm râu cầm đỏ, nước da hồng hào, vai rộng, hình như là tay đấu dăng, giờ cao nắm đấm khủng khiếp của anh ta giáng xuống đầu ông Phốc, và anh ta hẳn đã làm nhà quý phái khốn to nếu Phixơ không hy sinh nhận lấy cú đấm thay ông. Một cái bấu to tướng lập tức sừng vù lên dưới mũ viên thám tử, và cái mũ đã biến thành thứ mũ không vành như của các vị quan tòa và trạng sư văn đội.

- Đồ lanki!¹¹ - ông Phốc nói, ném vào mặt địch thủ của ông một cái nhìn khinh bỉ.

---

¹¹ Yankee: Người dân đồng Anglô - Xaxông sang ở Hoa Kỳ.

- Thằng Anh Cát Lợi! - người kia đáp lại.
- Ta sẽ còn gặp nhau!
- Khi nào anh muốn.
- Tên anh?
- Philiát Phốc. Còn anh?
- Đại tá Xtamp W.Prôctơ.

Vừa nói xong, thì bỗng người tràn qua. Phixơ bị xô ngã rồi lại chồm dậy, quần áo rách nhưng không có thương tích nào nặng nề. Chiếc áo bành tô đi đường của ông bị xé toạc làm hai mảnh không đều, và quần ông giống như thứ quần của một số người da đỏ - "mốt" của họ - chỉ mặc sau khi đã khoét dững quần đi. Nhưng rồi cuộc thi Bà Auda vẫn yên lành, và duy chỉ có Phixơ là đã soi ngon quả đắng.

- Cám ơn ông, - ông Phốc nói với viên thanh tra, sau khi họ đã ra khỏi đám đông.

- Có gì đâu, - Phixơ đáp, - Nhưng ông đi với tôi.
- Đi đâu bây giờ?
- Đến một cửa hàng may mặc.

Thật vậy, đến đó là phải. Áo quần Philiát Phốc và Phixơ rách tả tơi, cứ như hai nhà quý phái này đã chiến đấu cho các vị Kamecphiên và Mandibôi đáng kính vậy.

Một giờ sau, họ đã quần áo mũ măng chỉnh tề. Rồi trở về Khách sạn - Quốc tế.

Tại đây, Vạn Năng đang đợi ông chủ anh, anh đã sắm được nửa tá súng lục có lắp dao găm, bắn sáu phát và phát hỏa ở giữa. Khi thấy Phixơ cùng đi với ông Phốc, anh sầm mặt lại. Nhưng Bà Auda kể vắn tắt câu chuyện vừa xảy ra. Vạn Năng lại tươi tỉnh lên. Rõ ràng

Phixơ không phải là kẻ thù nữa, mà là bạn đồng minh. Ông ta đã giữ đúng lời hứa.

Ăn tối xong, một xe ngựa đến chở các hành khách cùng hành lý ra ga. Lúc lên xe, ông Phốc nói với Phixơ:

- Ông không gặp lại tên đại tá Prôctơ đó ư?

- Không - Phixơ đáp.

- Tôi sẽ quay lại Châu Mỹ tìm hân, - Philát Phốc lạnh lùng nói. - Một công dân Anh không thể để người ta đối xử với mình như thế được.

Viên thanh tra mỉm cười không đáp lại. Nhưng, như ta thấy, ông Phốc thuộc loại những người Anh không dung thứ chuyện quyết đấu trong nước họ, nhưng lại quyết đấu ở nước ngoài khi cần phải bảo vệ danh dự của mình.

Sáu giờ kém mười lăm, các hành khách tới ga và tàu đã sẵn sàng chuyển bánh.

Lúc sắp lên tàu, ông Phốc tiến theo một viên chức hỏi:

- Ông bạn này, hôm nay có vụ biếm loạn gì ở Xan Franxixcô thế?

- Thưa, đó là một cuộc mít tinh, - người viên chức đáp.

- Thế mà phố xá cứ nhốn nháo thế nào ấy.

- Cũng chỉ là một cuộc mít tinh vận động bầu cử thôi ạ.

- Chắc là bầu một vị đại tướng tổng tư lệnh? - Ông Phốc hỏi.

- Thưa không ạ, một quan tòa hòa giải.

Nghe xong câu trả lời, Philát Phốc lên tàu, và đoàn tàu băng mình hết tốc lực.

XXVI

CHUYẾN ĐI TRÊN ĐOÀN TÀU TỐC HÀNH TUYẾN ĐƯỜNG SẮT THÁI BÌNH DƯƠNG ĐIỂN RA NHƯ THẾ NÀO

"Từ Đại dương đến Đại dương", những người Mỹ vẫn nói như thế. - và mấy tiếng ấy đáng lẽ phải là tên gọi chung của "trục đường lớn" xuyên qua nước Hoa Kỳ theo bề ngang rộng nhất của nó. Nhưng trên thực tế, con "Đường sắt Thái Bình Dương" chia làm hai phần tách biệt: "Thái Bình Dương Trung tâm" ở giữa Xan Franxixcô và Ôcđen, và "Thái Bình Dương Liên hợp" ở giữa Ôcđen và Ômaha. Nơi đây là đầu mối của năm tuyến đường đặc biệt, đặt Ômaha trong mối liên lạc thường xuyên với Nữu Ước.

Như vậy, Nữu Ước và Xan Franxixcô hiện nay được nối liền với nhau bởi một dải đường sắt liên tục không dưới ba nghìn bảy trăm tám mươi sáu dặm. Giữa Ômaha và Thái Bình Dương, con đường sắt băng qua một miền còn dân da đỏ và thú dữ, - một lãnh thổ rộng lớn do những người Moóc-Mông bắt đầu khai khẩn vào khoảng 1845, sau khi đã bị xua đuổi khỏi bang Dinoa.

Xưa kia, trong những hoàn cảnh thuận lợi nhất, người ta phải mất sáu tháng để đi từ Nữu Ước đến Xan Franxixcô. Bây giờ chỉ mất có bảy ngày.

Chính là vào năm 1862, mặc dầu sự phản đối của các

ngặt sĩ miền Nam muốn có một tuyến đường thiên xuống phía Nam hơn. lối đi của con đường sắt đã được quyết định giữa vĩ tuyến bốn mươi một và vĩ tuyến bốn mươi hai. Tổng thống Lincoln, con người mà cái chết để lại biết bao thương tiếc, đã đích thân ấn định khởi điểm của hệ thống đường sắt mới là ở thành phố Ômaha, trong bang Nebraska. Công việc lập tức được khai triển với tinh thần tích cực của người Mỹ vốn rất xa lạ với thói giằng co quan liêu. Sự khẩn trương của thi công không hại gì đến chất lượng con đường. Ở đồng bằng mỗi ngày đặt một dặm rưỡi. Một đầu tàu hỏa lăn bánh trên đường ray của ngày hôm trước, đem đến đường ray cho ngày hôm sau, và những đường ray này đặt đến đâu thì đầu tàu chạy ngay đến đó.

Trên dọc đường của nó, con đường sắt Thái Bình Dương chẻ ra nhiều nhánh ở các bang Iowa, Kenxa, Côlômô và Ôrêgông. Rời khỏi Ômaha, nó chạy dọc tả ngạn sông Platô đến tận cửa sông của nhánh sông phía bắc, đi theo nhánh sông phía nam, băng qua miền Larami và dãy núi Oasát, vòng quanh bờ Hồ Mạn, đến thành phố - Hồ Mạn, thủ đô của những người Moóc Mông, dần sâu vào lưu vực sông Tuyla, đi dọc sa mạc Châu Mỹ, những ngọn núi Xêđa và Humbôn, sông Humbôn, sông Xiera Nevada, rồi lại xuôi theo sông Xacramentô xuống tận Thái Bình Dương, mà con đường sắt ấy không vì độ dốc mà dài thêm quá một trăm mười dặm hai piê trên một dặm⁽¹⁾ ngay cả khi qua vùng Núi Đá.

⁽¹⁾ Một dặm Anh = 1.609m. Tức là trên mặt quãng đường 1.609m theo bản đồ, con đường thực tế dài thêm, do độ dốc, không quá $0m3246 \times 112 = 36m3776$.

Tuyến đại lộ mà các đoàn tàu phải đi trong bảy ngày là như thế, và nó sắp cho phép ngài Philát Phốc đóng kính tới kịp - ít ra ông cũng hy vọng như vậy - chuyển tàu bẻ đi Livơpun vào ngày 11 ở Kừu Ước.

Toa tàu ông Philát Phốc ngồi như một thứ ổ - tô chở khách dài đặt trên hai bộ, mỗi bộ bốn bánh xe, sự cơ động ấy cho phép qua được những khúc đường cong có bán kính nhỏ. Bên trong toa tàu không chia thành từng ngăn: hai dãy ghế đặt hai bên, thẳng góc với trục bánh xe, giữa để một lối đi dẫn đến những buồng rửa mặt và các buồng khác mà toa nào cũng có. Suốt dọc con tàu, các toa thông với nhau bằng những cầu nối, và các hành khách có thể đi lại từ đầu đến cuối đoàn tàu, tới những toa phòng khách, toa trần, toa ăn, toa giải khát. Chỉ còn thiếu toa rạp hát. Nhưng một ngày mai những toa này rồi cũng có.

Trên các cầu nối toa đi lại không ngớt những người bán sách báo và người bán rượu, bán thực phẩm, bán thuốc lá, mà khách mua lúc nào cũng sẵn.

Hành khách ra đi từ ga Oakhan lúc sáu giờ chiều. Bây giờ đã là đêm - một đêm lạnh, tối mù mịt, bầu trời u ám với những đám mây muốn tan ra thành tuyết. Con tàu chạy không nhanh lắm. Kể cả lúc tàu đỗ, nó không đi được quá hai mươi dặm một giờ, tuy vậy tốc độ này vẫn cho phép nó băng qua nước Hoa Kỳ trong thời gian quy định.

Trong toa người ta ít nói chuyện. Vả chăng các hành khách đều buồn ngủ. Vạn Năng ngồi gần viên thanh tra cảnh sát, nhưng không trò chuyện gì với ông ta. Sau những sự việc gần đây, quan hệ giữa họ lạnh nhạt hẳn

đi. Không còn cảm tình, không còn thân mật gì với nhau nữa. Phixơ trước sau vẫn thế. Vạn Năng, ngược lại, hết sức giữ miếng, sẵn sàng bóp cổ ông bạn cũ vì một chút nghi ngờ nhỏ nhất.

Đoàn tàu khởi hành được một giờ thì tuyết rơi - một thứ tuyết mỏng, may mắn thay, không thể làm chậm tốc độ con tàu. Qua các cửa sổ chỉ còn thấy một màn trắng mông mênh, trên đó những dải khói tàu cuộn lên xam xám.

Đến tám giờ, một nhân viên trên tàu bước vào toa và loan báo với các hành khách đã đến giờ đi ngủ. Toa tàu này là một "toa nằm", và chỉ trong vài phút đã biến thành phòng ngủ. Những lưng tựa của các ghế dài được gấp lại, những giường nằm gói bọc cẩn thận được trải ra nhờ một cách bố trí rất khéo, toa tàu được ngăn ra ngay thành từng buồng, và mỗi hành khách chẳng mấy chốc đã có một cái giường tiện lợi được những tấm màn dày che kín khỏi mọi con mắt tò mò. Nệm trắng, gối êm. Chỉ còn việc nằm và ngủ, - việc ấy mọi người đều làm, chẳng khác gì đang ở trong căn buồng đầy đủ tiện nghi của một tàu biển, - trong khi đó thì con tàu phóng hết tốc lực qua bang Caliphóocnia.

Địa hạt nằm giữa Xan Franxixcô và Xacramentô⁽¹⁾ này tương đối bằng phẳng. Đoạn đường xe lửa mang tên "Đường sắt Thái Bình Dương Trung tâm" trước tiên xuất phát từ Xacramentô, rồi tiến về phía đông gặp con đường sắt từ Ômaha lại. Từ Xan Franxixcô đến thủ đô

⁽¹⁾ Xacramentô: thủ đô bang Caliphóocnia nằm trên bờ sông Xacramentô, con sông dài 120 km chảy vào vịnh Xan - Franxixcô.

bang Caliphóocma, con đường sắt chạy thẳng lên đông bắc, dọc theo sông Mỹ - Châu, con sông đổ vào vịnh XanPablô. Quảng đường một trăm hai mươi dặm nằm giữa hai thành phố quan trọng này được vượt qua trong sáu giờ, và vào khoảng nửa đêm, khi các hành khách mới chợp mắt được ít lâu, họ đã đi qua Xacramen-tô. Vậy là họ không nhìn được gì ở cái thành phố lớn này, thủ phủ của cơ quan lập pháp Bang Caliphóocnia, không nhìn thấy những bến tàu ngoạn mục của nó, những đường phố rộng, những khách sạn tráng lệ của nó, những công viên, những đền đài của nó.

Ra khỏi Xacramentô, con tàu, sau khi đã qua các ga Tran-sân, Rôclín, Ao-bơc và Cônpha, tiến vào dãy núi Xiera Nêvada. Bảy giờ sáng thì tàu qua ga Xitecô. Một giờ sau, phòng ngủ lại trở thành một toa tàu bình thường, và các hành khách có thể qua cửa kính thoáng nhìn thấy những cảnh ngoạn mục của xứ miền núi này. Tuyến đường sắt uốn theo địa thế gập ghềnh khúc khuỷu của dãy Xiera, chỗ này nó bám vào sườn núi, chỗ kia nó treo trên vực thẳm, khi thì tránh những góc đột ngột bằng những đường "cua" táo bạo, khi thì lao vào các hẻm núi chật hẹp tưởng chừng không lối ra. Cái đầu tàu, lấp lánh như một hòm đựng xương thánh, với cái đèn hiệu lớn hắt ra một ánh sáng đỏ quạch, cái chuông trắng như bạc, cái "gậy đuôi bò" vươn ra như một đỉnh thúc ngựa, hòa những tiếng rít và tiếng gầm của nó vào tiếng suối chảy xiết và tiếng thác đổ ầm ầm, và quán lặn khỏi của nó vào vòm lá đen của những cây phong.

Trên chặng đường này ít có hoặc không có đường

hầm và cầu. Con đường sắt chạy vòng quanh các sườn núi, không tìm con đường thẳng ngắn nhất từ điểm này sang điểm khác, và không cưỡng lại địa thế tự nhiên của trời đất.

Vào khoảng chín giờ, qua thung lũng Các-sơn, con tàu tiến vào Bang Nevada, luôn luôn theo hướng đông bắc. Đến trưa, nó rời ga Rê-nô, sau khi các hành khách đã có hai mươi phút nghỉ ăn trưa tại đây.

Kể từ điểm này, con đường sắt chạy ven sông Humboldt, theo dòng sông ngược lên hướng bắc trong vài dặm. Rồi nó ngả về phía đông, và không rời dòng sông cho đến khi bắt gặp dãy núi Humboldt, nơi bắt nguồn của con sông, ở gần đầu cùng phía đông của Bang Nevada.

Sau bữa ăn trưa, Ông Phốc, Bà Auda và các bạn bè của họ lại về chỗ ngồi trong toa tàu. Philiat Phốc, người thiếu phụ, Phixơ và Vạn Năng ngồi nhàn nhã ngắm cảnh vật thay đổi diều qua trước mắt mình, - những đồng cỏ rộng, những ngọn núi in hình phía chân trời, những vùng nước cuộn sóng bạc dẫu. Có khi một đàn bò tốt rất đông, tụ tập từ xa, hiện ra như một cái dè di động. Những đội quân di động trùng trùng điệp điệp ấy nhiều khi thành vật chướng ngại mà con tàu không vượt nổi. Người ta từng thấy hàng nghìn con vật ấy chen chúc nhau đi hết giờ này qua giờ khác băng qua đường sắt. Khi đó cái đầu tàu bắt buộc phải dừng lại và đợi cho đến khi con đường sắt được giải tỏa.

Đó chính là điều xảy ra lần này. Vào khoảng ba giờ chiều một đàn từ mười nghìn đến mười hai nghìn con chẵn ngang đường ray. Con tàu, sau khi đã giảm bớt tốc độ, cố thử thúc cái "đỉnh thúc ngựa" của nó vào sườn

đội quán lớn mênh mông, nhưng nó phải dừng lại trước cái khối đặc không xuyên qua được ấy.

Người ta thấy những con vật nhai lại này - những "con trâu", như người Mỹ vẫn gọi sai đi - thung thảng bước đi như thế, thỉnh thoảng rống lên những tiếng ghê gớm. Chúng có một thân mình lớn hơn những con bò mộng châu Âu, chân và đuôi ngắn, vai ưỡn lên thành một cái bướu thịt, sừng roãng ra, đầu, cổ và vai phủ một cái bờm dài. Không nên nghĩ đến việc chặn cuộc di cư này lại. Khi những con bò tốt đã chọn một hướng đi, không gì ngăn chặn hoặc thay đổi được cuộc diễu hành của chúng. Đó là một dòng thác thịt sống mà không một cái dè nào có thể cản được.

Hành khách đứng tản mác trên các hiên đầu toa, ngắm nhìn cái cảnh kỳ lạ này. Nhưng con người đáng lẽ phải vội hơn ai hết là Philiat Phốc thì vẫn ngồi nguyên tại chỗ và chờ đợi như một nhà triết học những con trâu ấy vui lòng nhường đường cho ông. Vạn Năng giận điên lên vì sự chậm trễ do khối quán tụ sức vật này gây ra. Anh hẳn muốn bắn sả vào chúng bằng cả cái kho súng lục của anh.

"Cái xử quái gì! - anh kêu lên! - chỉ bò mà cũng chặn được tàu, và xem chúng đi kia, dẫn rượu, chẳng vội vã gì hơn khi chúng không cản trở giao thông! Mẹ kiếp! Không biết ông Phốc có dự kiến cái trở ngại này trong chương trình của ông không! Và thợ máy gì mà chẳng dám lao tàu qua cái đám sức vật chướng ách ấy!"

Người thợ máy không cố lật đổ vật chướng ngại, và anh ta làm thế là khôn ngoan. Chắc hẳn anh ta có thể nghiền nát những con trâu đầu tiên bị cái "đỉnh thúc

ngựa" của đầu tàu đánh ngã, nhưng dù con tàu có khỏe đến đâu chẳng mấy chốc cũng sẽ bị chặn lại, không tránh khỏi trật bánh và lằm nạm.

Vậy thời tốt hơn hết là kiên tâm chờ đợi, rồi sau sẽ gỡ lại thời gian đã mất bằng cách tăng nhanh tốc độ con tàu. Cuộc diễu hành của đàn bò tốt kéo dài ba giờ dằng dẳng, và con đường sắt chỉ được giải phóng vào chập tối. Lúc này, những hàng cuối cùng của đàn bò vượt qua đường ray, trong khi những hàng đầu đã mất hút dưới đường chân trời phương nam.

Vậy là vào tám giờ, đoàn tàu vượt qua những đường hẻm núi của dãy núi Humbôn, và chín giờ rưỡi nó tiến vào địa hạt Uta, vùng Hồ Mạn rộng lớn, xứ sở kỳ lạ của những người Móoc Mông.

XXVII

VẠN NĂNG THEO HỌC VỚI TỐC ĐỘ HAI MƯƠI DẶM MỘT GIỜ, MỘT GIÁO TRÌNH LỊCH SỬ MÓOC MÔNG, NHƯ THẾ NÀO

Trong đêm mồng 5 rạng ngày mồng 6 tháng Chạp, đoàn tàu chạy về đông nam trên một quãng đường khoảng năm mươi dặm: rồi nó ngược lên đông bắc cũng với chừng ấy đường dài, tiến tới Hồ Mạn rộng lớn.

Vào khoảng chín giờ sáng, Vạn Năng đến hóng gió ở các hiên đầu toa. Trời lạnh, bầu trời xám, nhưng tuyết

không rơi nữa. Vàng kim-ô, nở to vì sương mù, hiện ra như một đồng tiền vàng khổng lồ, và Vạn Năng đang thử tính toán giá trị của nó ra đồng bảng Anh, thì sự xuất hiện một nhân vật khá kỳ quặc làm anh lãng quên cái công việc bỏ ích ấy.

Nhân vật này, lên tàu từ ga Enkô, là một người cao lớn, da nâu sẫm, ria mép đen, chân đi bít tất dài đen, đầu đội mũ lụa đen, mặc áo gi-lê-đen, quần dài đen, cà-vạt trắng, tay đeo găng da chó. Người ta có thể đoán là một giáo sĩ. Ông ta đi từ đầu tàu đến cuối tàu, và trên cánh cửa mỗi toa tàu, ông dán một bản thông cáo viết tay.

Vạn Năng bước tới đọc bản thông cáo và được biết rằng vị "lão trượng" đáng kính Uyliam Hittơ, giáo sĩ Móoc Mông, nhân dịp ngài có mặt trên tàu số 48, sẽ tiến hành, từ 11 giờ đến giữa trưa, trong toa số 117, một cuộc diễn thuyết về đạo giáo Móoc Mông, ngài mời đến dự cuộc diễn thuyết tất cả các nhà quý phái muốn quan tâm tìm hiểu những bí ẩn của tôn giáo các "Vị Thánh những ngày tận thế".

"Thế nào ta cũng đến", - Vạn Năng nghĩ bụng, về đạo giáo Móoc Mông anh mới chỉ biết cái tục da thê của nó, nền tảng của xã hội người Móoc Mông.

Tin này truyền đi nhanh chóng trong đoàn tàu có khoảng một trăm hành khách. Trong số đó chỉ ba mươi người là cùng, hào hứng vì thấy cuộc diễn thuyết có vẻ hứa hẹn lắm điều lý thú, đã đến từ 11 giờ chiếm những hàng ghế dài của toa tàu 117. Vạn Năng có mặt trên hàng đầu của các tín đồ. Còn ông chủ anh và Phixơ đều thấy không cần phải bận mình với chuyện này.

Đến giờ đã định, lão trượng Uyliam Hittơ đứng lên, và bằng một giọng khá gay gắt cứ như chưa nói đã bị người ta cãi lại, ông kêu lên:

"Tôi đây, tôi xin nói với các ngài rằng Giê Xmit là một người tử vì đạo, em ông là Hyram là một người tử vì đạo, và những sự ngược đãi của chính phủ Liên bang chống lại các nhà tiên tri cũng sắp biến Brigam lang thành một người tử vì đạo! Ai dám phản đối lời tôi nào?"

Không ai dám liều cãi lại nhà truyền giáo, mà về phần khích thật trái ngược với khuôn mặt vốn điềm tĩnh của ông. Nhưng chắc hẳn cơn giận của ông là do đạo giáo Móoc Mông hiện nay đang phải chịu nhiều nỗi gian truân. Và thật vậy, chính phủ Hoa Kỳ đã vừa mới dẹp tan được, không phải không khó khăn, những con người cuồng tín độc lập ấy. Chính phủ đã làm chủ miền Uta, và đặt nó vào luật pháp Liên bang, sau khi đã bắt giam Brigam lang bị ghép vào tội nổi loạn và đa thê. Từ khi ấy, các đệ tử của nhà tiên tri càng tăng cường hoạt động, và, trong khi chờ đợi hành sự, họ kháng cự lại bằng lời nói những yêu sách của Nghị viện.

Như ta thấy, lão trượng Uyliam Hittơ đã lên cả xe lửa để tuyên truyền đạo giáo.

Và thế là, bằng một giọng nói to và những cử chỉ mạnh mẽ khiến câu chuyện càng thêm kịch động, ông kể lại lịch sử đạo giáo Móoc Mông từ những thời hết sức xa xưa: "Ồ Ixraen, một nhà tiên tri Móoc Mông trong bộ lạc của Giôdép đã công bố cuốn lịch sử của đạo giáo mới và truyền lại cuốn đó cho con ông ta là Morôm như thế nào: hàng bao nhiêu thế kỷ sau, cuốn sách quý viết

bằng chữ Ai Cập đó được dịch ra như thế nào bởi ngài Giôdép Xmit em, một chủ trại Bang Vec-mông từ năm 1825 đã tỏ ra là một nhà tiên tri thần bí; cuối cùng, một sử giả của Thiên đình đã hiện ra trong một khu rừng sáng chói và trao cho ông cuốn lịch sử của Thượng đế như thế nào...".

Lúc này, một vài thánh giả, không hứng thú gì lắm với câu chuyện quá khứ của nhà truyền giáo, rời khỏi toa tàu; nhưng Uylyam Hittơ tiếp tục kể "Xmit em, tự tập cha, hai anh trai cùng vài đệ tử lập nên đạo giáo của các Vị-Thánh những ngày tận thế như thế nào, - một đạo giáo không chỉ truyền bá ở Châu Mỹ, mà ở cả Anh, Na Uy, Thụy Điển, Đức, trong số tín đồ của nó có những nhà tiểu công nghệ và cả nhiều người làm nghề tự do; một quần thể dân cư được lập nên ở Ôhiô như thế nào; một ngôi đền được cất lên với giá hai mươi vạn đô la và một thành phố được xây dựng ở Kiéc Klan như thế nào, làm thế nào Xmit trở thành ông chủ ngân hàng tảo bạo và nhận được của một kẻ làm trò biểu diễn xác ướp tờ giấy có ghi một câu chuyện do tự tay Abraham và nhiều danh nhân Ai Cập khác viết ra".

Câu chuyện kéo hơi dài, các hàng thánh giả lại càng thưa đi, và cử toa chỉ còn chừng hai chục người.

Nhưng vị lão trưởng, không bận tâm gì đến cảnh đào ngũ đó, vẫn kể lễ một cách chi tiết "giỗ Xmit bị vỡ nợ như thế nào năm 1837; các cổ-phần-viên của ông bị phá sản đã lấy hắc-in trát đầy người ông và lăn ông trong đồng lông chim như thế nào; làm thế nào người ta lại thấy ông mấy năm sau, vinh hiển và được kính trọng hơn bao giờ hết, ở Bang Độc lập, trong lưu vực sông

Mitxuri, và đứng đầu một giáo đoàn thịnh vượng không dưới ba nghìn môn đệ, và khi đã bị truy nã bởi lòng hận thù của những người di giáo, ông phải trốn tránh sang miền viễn Tây nước Mỹ".

Mười thỉnh giả vẫn còn ngồi đây, và trong số đó có anh Vạn Năng ngay thật vênh cả hai tai lên nghe. Nhờ thế mà anh được biết "sau những vụ hành hạ liên miên, Xmit lại xuất hiện trong bang Hinoa, và lập ra năm 1830, bên bờ sông Mitxitxipi, thị trấn Nao-vô xinh đẹp, mà dân số lên đến hai vạn rưỡi người; Xmit đã trở thành ngài thị trưởng, quan tránh án tối cao, và vị tướng tổng - tư - lệnh của thị trấn đó như thế nào; và cuối cùng rơi vào một cuộc phục kích ở Các ta giờ, ông bị bỏ tù và bị một tốp người đeo mặt nạ sát hại như thế nào".

Lúc ấy, chỉ còn lại đứng một mình Vạn Năng trong toa tàu, và vị lão trưởng, nhìn thẳng vào mặt anh, mề hoặc anh bằng những lời nói của mình, nhắc cho anh biết rằng, hai năm sau vụ giết hại Xmit, người kế nghiệp ông, nhà tiên tri thần - cảm Brigam lang, rời bỏ thị trấn Nao-vô đến lập nghiệp bên bờ Hồ Mạn, và ở đây, trên mảnh đất tuyệt diệu này, giữa vùng đất đai màu mỡ ấy, trên con đường của những người di cư đi qua Uta để đến Caliphóoenin, cái quần thể mới nhờ chế độ đa thê của đạo giáo Móoc Mông đã phát triển vô cùng mạnh mẽ.

"Thế đấy, - Uyliam Híttrơ nói tiếp, - đó là lý do tại sao lòng ghen ghét của Nghị viện đã chĩa vào chúng tôi! tại sao quân lính của Liên - bang đã giầy xéo lên mảnh đất U - ta! tại sao thù lĩnh của chúng tôi, nhà

trên tri Brigam Lang, đã bị cấm tù bất chấp mọi công lý! Chúng tôi có chịu khuất phục trước sức mạnh không? Không bao giờ! Bị xua đuổi khỏi Véc - móng, xua đuổi khỏi Himon, xua đuổi khỏi Ôhió, xua đuổi khỏi Mtsxuri, xua đuổi khỏi Uta, chúng tôi sẽ lại tìm thấy một lãnh thổ độc lập nào đó để cấm lều chúng tôi lên đây... Còn anh, anh tín đồ ngoan đạo của tôi, - ông già nói tiếp, đôi mắt giận dữ trừng trừng nhìn vị thánh già độc nhất của mình, - anh có cấm lều dưới bóng cò của chúng tôi không?

- Không, - Vạn Năng dũng cảm đáp và bỏ chạy nốt, để mặc con người hóa đại đứng đó truyền đạo giữa khoảng trống không.

Nhưng trong thời gian cuộc diễn thuyết ấy, con tàu đã phóng nhanh, và vào khoảng mười hai giờ rưỡi trưa, nó tới mồm Tây - Bắc của Hồ Mạn rộng lớn. Từ điểm này, người ta có thể nhìn bao quát, trên một chu vi rộng, quang cảnh cái biển nội địa ấy, một biển cũng có tên là Biển Chết và có một dòng sông Giuóc - danh của Châu Mỹ chảy vào. Cái hồ tuyệt thế, bốn bề bao phủ tảng đá hoang dại, rất đẹp, đáy hồ chất những lớp đá to với thời gian đã đóng vẩy muối trắng, bầu nước nguy nga xưa kia chiếm một khoảng rộng hơn nhiều; nhưng với thời gian, bờ của nó cao dần lên, khiến mặt hồ nhỏ bớt đi mà hồ lại sâu thêm.

Hồ Mạn dài ước chừng bảy mươi dặm, rộng ba mươi dặm, ở độ cao trên mặt biển ba nghìn tám trăm pié. Khác xa với hồ Axpha-tit, là một cái hồ trũng xuống một nghìn hai trăm pié dưới mặt biển, nó có độ mặn lớn và trọng lượng chất rắn hòa tan trong nước bằng một

phần tư trọng lượng khối nước hồ. Tỷ trọng khối nước ấy là 1170, ta biết tỷ trọng nước cất là 1000. Cho dòng sông Giuốc - danh, sông Ve - bờ và các vùng nước khác đổ vào hồ chẳng bao lâu cũng chết trong hồ; nhưng không phải tỷ trọng nước hồ lớn đến nỗi một người không thể chìm trong đó.

Chung quanh hồ, những cánh đồng được trồng trọt đẹp mắt, vì dân Móoc Mông thạo việc đồng áng: những trại ấp có khu nuôi gia súc, những cánh đồng lúa mì, ngô, lúa miến, những đồng cỏ tươi tốt, những hàng rào hoa hồng đại khắp nơi, những bụi xiêm gai và xương rồng, đó là quang cảnh vùng này sáu tháng sau; nhưng lúc này thì mặt đất bị lấp dưới một lượt tuyết mỏng như phấn rắc.

Hai giờ, hành khách xuống ga Ocden. Con tàu chỉ đến sáu giờ mới lại đi, như vậy ông Phốc, bà Auda và hai người bạn của họ có thời gian đến thăm thành phố các Thánh theo một nhánh đường xe lửa tách ra từ ga Ocden. Hai tiếng đồng hồ đủ để đi thăm cái thành phố hoàn toàn Mỹ ấy, được xây dựng theo kiểu mẫu tất cả các thành phố của Liên-bang, chúng như những bàn cờ rộng bao la với những đường thẳng dài lạnh lùng mang "nỗi buồn ảm đạm của những góc vuông", theo cách nói của Vichto Huygô. Người sáng lập ra thành phố các Thánh không thể thoát khỏi nhu cầu đối xứng ấy nó là đặc điểm của dân Ăngglô-Xaxông. Ở cái đất nước kỳ dị này, mà những con người tất nhiên không có trình độ của các học viện, tất cả đều được thực hiện một cách "thẳng thừng", những thành phố, những nhà cửa, và những điều ngu xuẩn.

Vậy là lúc ba giờ, các du khách dạo chơi trong thành phố xây dựng giữa tả ngạn sông Giuôđanh và những dải lô nhô đầu tiên của dãy núi Oa-sát. Họ nhận thấy ở đây không có hoặc ít có nhà thờ, nhưng dinh thự thì có ngôi nhà của đáng tiền tri, tòa án và xưởng đóng tàu, rồi những nhà gạch xanh nhạt có hiên và hành lang, có vườn tược chung quanh, được bao bọc bởi những cây xiêm gai, cây cọ và cây đậu. Một bức thành bằng đất sét và sỏi, xây năm 1853, bao quanh thành phố. Ở phố chính, là phố có chợ, nổi lên một vài khách sạn có treo cờ, trong đó có Khách sạn Hồ-Mận!

Ông Phốc và bè bạn của ông thấy thành phố không đông dân cho lắm. Phố xá hầu như vắng tanh, trừ khu vực Thánh đường, mà họ chỉ đến được sau khi đã qua nhiều khu phố có rào giậu vây bọc, phụ nữ có chồng thấy khá nhiều, nguyên nhân là do kết cấu đặc biệt của các gia đình Móoc Mông. Tuy vậy không nên cho rằng tất cả mọi người Móoc Mông đều theo chế độ đa thê. Họ được tự do, nhưng phải thấy rằng chính những nữ công dân ở Uta muốn được lấy chồng hơn ai hết, bởi vì, theo đạo giáo của nước này, bầu trời Móoc Mông không thu nhận trong thế giới hạnh phúc của mình những phụ nữ độc thân. Những người đàn bà khốn khổ ấy không có vẻ gì phong lưu hoặc sung sướng. Một vài người, chắc hẳn những người giàu nhất, bận áo dài lụa đen có xẻ tà, đội mũ trùm đầu hoặc quàng khăn choàng cổ rất nhã nhặn. Những người khác chỉ mặc áo vải hoa bình thường.

Vạn Năng, với tư cách một anh con trai quyết sống độc thân, ngắm nhìn không phải không với chút kinh hãi những người đàn bà Móoc Mông có nhiệm vụ làm

sao cũng đem lại hạnh phúc cho một ông chồng chung. Với lương tri anh, chính người chồng là người anh an ủi nhất. Thật là một điều khủng khiếp cho anh nếu phải đi đất chừng này bà một lúc vượt qua những bước thăng trầm của cuộc sống, phải dẫn đưa các bà cả dần như thế đến tận thiên đường Móoc Mông với cái viễn cảnh được vĩnh viễn thấy lại các bà ở đây cùng với ngài Xmit quang vinh là con người phải làm vẻ vang cho nơi cực lạc này. Tất nhiên anh không có chị hướng ấy, và anh thấy - chỗ này thì có lẽ anh lầm - rằng các nữ công dân thành phố Đại Hồ nhìn anh với những cái nhìn cũng hơi đáng ngại.

Rất may là thời gian anh ở thành phố các Thánh không phải kéo dài. Lúc bốn giờ kém vài phút, các hành khách lại có mặt ở ga và về chỗ trong toa tàu.

Còi tàu rúc lên; nhưng vào lúc các bánh xe khởi động của đầu tàu vừa quay tại chỗ trên đường ray vừa bắt đầu chuyển cho đoàn tàu một chút tốc độ nào đó, thì những tiếng kêu: "Dừng lại! dừng lại!" vang lên.

Người ta không bám lại một con tàu đang chạy. Con người sang trọng thốt lên những tiếng kêu ấy chắc hẳn là một người Móoc-Mông bị nhỡ tàu. Ông ta chạy muốn dứt hơi. May cho ông, nhà ga không có cửa cũng không có rào ngăn. Thế là ông lao theo đường sắt, nhảy lên bậc toa cuối cùng và hồm hồm ngã lăn vào một cái ghế dài trên toa.

Vạn Năng, vẫn hỏi hớp theo dõi những tình tiết của trò thể dục ấy, đến ngấm vị khách nhỡ tàu này mà anh đặc biệt quan tâm, và được biết người công dân xứ Uta đã phải chạy trốn như thế sau một cuộc vợ chồng xô xát.

Khi người Móoc Mông đã hồi sức, Vạn Năng đánh bạo đến hỏi thăm thật lễ phép xem ông, chỉ riêng mình ông thôi, có bao nhiêu vợ, và theo cái cách ông ta vừa trốn chạy, thì anh phỏng đoán ông này ít ra cũng phải có hai chục bà.

"Một, thưa ngài! - người Móoc Mông đáp lại, hai tay giơ lên trời, một, và thế là đủ rồi!".

XXVIII

VẠN NĂNG KHÔNG THỂ LÀM CHO NGƯỜI TA NGHE ĐƯỢC TIẾNG NÓI CỦA LỄ PHẢI NHƯ THẾ NÀO

Còn tàu, sau khi rời khỏi Hồ Mạn và ga Oc đen, chạy trong một giờ lên hướng bắc đến tận Ve-bơ, như thế là đã đi được chừng chín trăm dặm kể từ Xan Franxixcô. Bắt đầu từ đây, nó lại theo hướng đông đi qua vùng núi gập ghềnh của dãy núi Oa sát. Chính là trong địa hạt này, nằm giữa dãy núi ấy và dãy Núi Đá, các kỹ sư Mỹ đã dựng phải những khó khăn gay go nhất, cho nên tiến chỉ của chính phủ Liên - bang trong chặng đường này lên đến bốn vạn tám nghìn đô la một dặm, trong khi nó chỉ được một vạn sáu nghìn đô la ở đồng bằng; nhưng các kỹ sư, như đã nói, không cưỡng bức thiên nhiên, họ dùng mưu với thiên nhiên, né tránh các khó khăn, và để đi đến được vùng lưu vực rộng lớn, trong

suốt chặng đường xe lửa chỉ có một đường hầm duy nhất đào qua núi dài một vạn bốn nghìn pié.

Cũng chính tại Hồ Mạn, con đường sắt đã lên tới điểm cao nhất của nó so với mặt biển. Từ điểm này, nó vẽ một đường dốc thoải thoải xuống thung lũng vịnh Bít-tơ, để rồi lại lên cao đến điểm phân chia hai chiều sông chảy vào Đại-tây-dương và Thái Bình Dương. Ở vùng núi này có nhiều sông ngòi. Con tàu phải vượt trên những cầu nhỏ qua sông Mát-dai, sông Thanh Giang và nhiều sông khác. Vạn Năng càng gần đến đích càng bồn chồn nóng ruột. Còn Phixơ thì đã muốn mau mau thoát ngay khỏi cái vùng khó khăn này. Ông ngại những chậm trễ, ông sợ những tai nạn, và ông còn mong hơn cả chính Philát Phốc được đặt chân lên đất Anh.

Mười giờ đêm, con tàu dừng lại ở ga FoBritgiơ rồi lại đi ngay, và qua hai mươi dặm nữa nó tiến vào Bang Oai ô mình vùng Đa-kô-ta¹⁾ cũ chạy suốt thung lũng vịnh Bít-nơ, cái vịnh từ đó chảy ra một phần của khối nước tạo thành hệ thống đường thủy sông Cô-lô-radô.

Ngày hôm sau mồng 7 tháng Chạp, tàu đỗ lại mười lăm phút ở ga Thanh Giang. Đêm trước tuyết rơi khá nhiều, nhưng hòa với trời mưa và đang tan ra nửa chừng, nó không thể ngăn trở con tàu chạy. Tuy vậy, tiết trời xấu này không khỏi làm Vạn Năng lo ngại, vì tuyết rơi chồng chất sẽ làm các bánh xe con tàu bị sa lầy, chắc chắn gây khó khăn cho cuộc hành trình.

---

¹⁾ Lãnh địa của dân Đa-cô-t, một trong những bộ lạc da đỏ mạnh nhất đã bị người Mỹ tiêu diệt.

"Không biết ông chủ ta nghĩ thế nào, anh nghĩ bụng, mà lại đi du lịch vào mùa đông! Sao ông không đợi đến mùa xuân có phải được nhiều may mắn hơn không?"

Nhưng vào lúc anh đẩy tờ trung hậu chỉ bận tâm đến tình trạng bầu trời và nhiệt độ cao thấp, thì bà Auda lại cảm thấy những nỗi lo ngại ghê gớm hơn, sinh ra từ một nguyên nhân hoàn toàn khác hẳn.

Thật vậy, một vài hành khách đã xuống tàu và dạo chơi trên sân ga "Thanh Giang", trong khi chờ đợi giờ khởi hành của con tàu. Thế nhưng, qua cửa kính, bà thiếu phụ nhận ra trong số đó viên đại tá Xstamp W. Prôctơ, con người Mỹ đã đối xử hết sức thô bạo với Philiát Phốc trong cuộc mít tinh ở Xan Franxixcô. Bà Auda không muốn để ông ta trông thấy, vội né lui lại.

Tình huống ấy khiến bà bàng hoàng xúc động. Bà đã gần bó với con người vẫn hàng ngày bộc lộ với bà, dù với thái độ hết sức lạnh lùng, những biểu hiện của lòng trung thành tuyệt đối nhất. Chắc hẳn bà không hiểu được tất cả chiều sâu của thứ tình cảm mà vị ân nhân của bà đã gợi lên trong lòng bà, và cái tình cảm ấy bà mới chỉ gọi là lòng biết ơn, nhưng còn có cái gì hơn thế nữa mà chính bà cũng không hay biết. Cho nên trái tim bà thất lại khi bà nhận ra con người thô lỗ mà ông Phốc vẫn muốn sớm muộn hỏi tội. Tất nhiên, viên đại tá Prôctơ đi trên chuyến tàu này chỉ là chuyện ngẫu nhiên nhưng rồi cuộc thì ông ta đã ở đó, và phải bằng bất cứ giá nào ngăn cản không cho Philiát Phốc nhìn thấy địch thủ của mình.

Khi con tàu lại lên đường, bà Auda lợi dụng có một lúc ông Phốc chìm đắm ngủ nói cho Phixơ và Vạn Năng biết tình hình.

- Lão Proctơ ấy đang ở trên tàu ư! - Phixơ kêu lên. -
Được, thưa bà, bà cứ yên tâm. Trước khi hấn cần nói
chuyện với tên... với ông Phốc, hấn phải nói chuyện với
tôi đây, tôi thấy hình như trong tất cả vụ này chính tôi
mới là người đã phải chịu số nhọc nặng nề nhất.

- Vả, hơn thế. - Vạn Năng nói thêm vào. - tôi xin chịu
trách nhiệm về hấn dù cho hấn có là đại tá đi nữa.

- Ông Phixơ ạ. - Bà Auda lại nói. - Ông Phốc không
để người nào lo việc trả thù hộ cho ông ấy đâu. Ông ta
đã nói là sẽ trở lại châu Mỹ để tìm lại cái kẻ đã lãng mạ
ông. Vậy nếu như ông ấy trông thấy viên đại tá Proctơ,
chúng ta sẽ không thể ngăn cản một cuộc đo súng có
thể dẫn đến những kết quả tai hại. Cho nên phải làm
sao để ông ta đừng trông thấy hấn.

- Thưa, bà dạy chí phải. - Phixơ đáp, một cuộc đo
súng có thể làm công việc hỏng hết. Thắng hay bại, ông
Phốc cũng sẽ bị chậm trễ và...

- Vả. - Vạn Năng nói tiếp. - điều đó chỉ có lợi cho các
ngài quý phái ở Cầu lạc bộ Cải cách. Bốn ngày nữa
chúng ta sẽ đến Nữu Ước! Được, nếu trong bốn ngày
ông chủ tôi không ra khỏi toa tàu, ta có thể hy vọng sự
tình cờ sẽ không đẩy ông chạm trán với tên Mỹ khôn
kiếp ấy! Không lo, ta sẽ có cách...

Câu chuyện đang nói nửa chừng thì bỗng. Ông Phốc
tỉnh giấc và nhìn ra cảnh đồng qua cửa kính lấm chấm
tuyết. Nhưng, sau đó một lúc, và không để ông chủ
mình và Bà Auda nghe thấy, Vạn Năng nói với viên
thanh tra cảnh sát:

- Có thật ông định đánh nhau để bảo vệ ông chủ tôi
không?

- Tôi sẽ làm tất cả để đưa ông ta còn sống trở về châu Âu! - Phixơ đơn giản đáp, trong giọng nói để lộ ra một sự bản học không nguôi.

Vạn Năng rung mình cảm thấy khắp người són gai ớn, nhưng niềm tin vững chắc đối với ông chủ anh không hề giảm sút.

Và bây giờ thì liệu có cách gì giữ ông Phốc lại trong toa tàu này để ngăn ngừa mọi cuộc đụng độ giữa viên đại tá và ông? Việc này không khó, vì bản tính nhà quý phái vốn ít hiếu động và ít tò mò. Đầu sao đi nữa, viên thanh tra cũng cho rằng đã tìm thấy cách ấy, vì một lúc sau, ông nói với Philiat Phốc:

- Thưa ngài, những giờ ngồi xe lửa như thế này thật là dài dằng dặc và trôi đi chậm chạp.

- Thật thế, - nhà quý phái đáp, - nhưng nó vẫn trôi đi.

- Dưới tàu bẻ, - viên thanh tra lại nói - có phải ngài vẫn có thói quen chơi bài "yết"?

- Vâng, - Philiat Phốc đáp, - nhưng ở đây có lẽ khó. Tôi không có bài cũng không có bạn chơi.

- Ố! bài thì ta mua được ngay. Họ bán đủ thứ trên các toa tàu Mỹ. Còn về bạn chơi, nếu may ra mà được bà đây...

- Tất nhiên, thưa ông, - người thiếu phụ vội đáp, - tôi biết chơi bài "yết". Cái đó được dạy trong chương trình giáo dục Anh.

- Còn tôi, Phixơ lại nói, - tôi cũng có thể có chút tự hào là biết chơi khá khá. Vậy là chúng ta chơi tay ba, để khuyết một chân.

- Xin tùy ông, - Philiat Phốc đáp, thích thú trở lại với trò chơi ưa chuộng của mình, ngay cả trên xe lửa.

Van Nang vội vã đi tìm người bồi tàu, và chẳng bao lâu tay vớ về hai cỗ bàn đầy đủ, các phiếu ghi điểm, thẻ chơi trên và một bàn chơi bạc đá. Chẳng thiếu thứ gì. Van ben bắt đầu. Bà Auda rất am hiểu cách chơi bàn "xet", và thậm chí bà còn nhận được vài lời khen ngợi từ Phalan. Phalan khó tính. Còn ông thanh tra thì đúng là một tay chơi sòng sô, xứng đáng đương đầu với nhà quý phái.

Bảy giờ, Van Nang bụng bảo dạ, chúng ta giữ được ông ấy rồi. Ông ấy sẽ không rời đi đâu nữa bước".

Mười một giờ sáng, con tàu đi tới điểm phân chia hai triền sông chảy vào hai đại dương. Đó là ở Paxo-Brutgo, tại độ cao bảy nghìn năm trăm hai mươi tư mét trên mặt biển, một trong những điểm cao nhất của đường tàu khi vượt qua dãy Núi Đá. Sau một đoạn đường khoảng hai trăm dặm nữa, cuối cùng các hành khách sẽ đến những miền đồng bằng chạy dài tới Đại Tây Dương, nơi có điều kiện thiên nhiên vô cùng thuận lợi để đặt đường xe lửa.

Từ sườn núi phía trông ra Đại Tây Dương đã thấy hình thành những dòng sông nhỏ đầu tiên, là những chi lưu hoặc phụ chi lưu của sông Bắc - Platô. Tại cả chân trời phía bắc và phía đông bị che khuất bởi một bức thành bao la hình bán nguyệt, nó là đoạn phía bắc của dãy núi Rôckan, trong đó có ngọn Heramt cao vượt lên. Giữa đoạn núi cong ấy và con đường sắt, trải dài những bình nguyên rộng trập trể sông nước. Phía bên phải con đường sắt là những đoạn dốc đầu tiên xếp thành bậc cao dần lên của khối quần sơn cũng về phía nam càng tròn lại cho

đến tận nguồn sông Aekaxa, một trong những chi lưu lớn của sông Mítxuri.

Đến mười hai giờ trưa, các hành khách thoáng thấy trong một lúc phao đèn Haléck trấn thủ vùng này. Còn vào tiếng đồng hồ nữa là chấm dứt chặng đường qua dãy Núi Đá. Vậy là người ta có thể hy vọng con tàu vượt qua địa hạt khó khăn này không xảy ra tai nạn nào, gấu hay chó sói, xuất hiện trên bình nguyên. Đó là sa mạc trong sự trần trụi mênh mông của nó.

Sau bữa trưa khá dằng hoẵng, phục vụ ngay trong toa tàu, ông Phốc và các bạn vừa mới tiếp tục cuộc chơi bài "uyt" vô tận của họ, thì những tiếng còi tàu đã đột rúc lên. Đoàn tàu dừng lại.

Vạn Năng thoắt đầu ra ngoài cửa toa và không thấy gì có thể là lý do của việc dừng hành này. Không có một nhà ga nào ở đây cả.

Bà Audla và Phixô thoáng lo ngại rằng ông Phốc lại nảy ra ý nghĩ bước xuống mặt đường. Nhưng nhà quý phái chỉ nói với người hầu của mình: "Anh thu dỉ xem chuyện gì vậy".

Vạn Năng lão mưu ra ngoài toa. Khoảng bốn chục hành khách đã đổ xuống đường, trong đó có viên đại tá Xtamp W Prôcto.

Đoàn tàu bị chặn lại trước một tín hiệu đỏ ngăn đường. Bức thợ máy và bác xe trưởng đã xuống tàu, đang tranh cãi khá kịch liệt với người gác đường do ông ga trưởng nhà ga Mécxim Bao gần đó phải đi đón trước đoàn tàu. Hành khách lại gần và tham gia cuộc tranh cãi. Trong đó có viên đại tá Prôcto với giọng nói lớn và những cử chỉ bệ vệ của ông ta.

Vạn Nang sấn lại dậm dậm, nghe tiếng người gác đường nói:

"Không! không có cách nào qua được Cầu Mécixim Bao đã lung lay và sẽ không chịu nổi sức nặng đoàn tàu"

Cầu cầu đang nói đến nay là một cầu treo bắc qua một cái thác, cách nơi đoàn tàu đỗ một dặm. Theo lời người gác đường thì nó sụp đổ, nhiều dây chằng đã đứt, và không thể liên mạng đi qua. Thế thì người gác đường cũng chẳng nói ngoa khi quả quyết rằng không thể qua cầu được. Và lại, với cái tính hay coi thường người Mỹ, ta có thể nói rằng khi họ đã bắt đầu thận trọng, thì có họa là điên rồ mới không chịu thận trọng cùng với họ.

Vạn Nang không dám đi bao ông chú mình, anh đứng nghe, rằng nghiêng chặt, người ngay như phồng đã.

"Chà chà! - viên đại tá Procto nói, - thiết tưởng chúng ta sẽ không ỏ mãi đây mọc rễ vào trong tuyết!"

Báo cáo ngài đại tá, - bác xa trưởng đáp, - người ta đã điện cho ga Omaha xin một đoàn tàu, nhưng chưa chắc nó đã tới được Mécixim Bao trước 6 giờ.

- Sáu giờ! - Vạn Nang kêu lên.

- Hẳn thế, - bác xa trưởng đáp, - Và chẳng, thời gian ấy cần thiết để chúng ta đi bộ đến ga.

- Đi bộ! - Tất cả hành khách cùng nhao nhao lên.

- Nhưng cái ga ấy cách đây bao xa? - Một hành khách hỏi bác xa trưởng.

- Mười hai dặm, bên kia sông.

- Mười hai dặm lợi tuyết! - Ntamp W, Procto kêu lên.

Viên đại tá chúi rửa một chén, đổ tội cho công ty, đổ tội cho bác xa trưởng, và Vạn Nang giận điên lên cùng

phụ họa ngay với ông ta. Anh thấy ở đây một số trở lực vật chất mà lần này dù có đem hết số bạc giấu của ông chủ anh ra cũng chẳng làm gì được.

Thêm vào đó nỗi thất vọng đã lan tràn trong khắp các hành khách, họ chẳng những bị chậm trễ mà còn phải đi bộ ngọt ngào lam đậm qua cánh đồng phủ tuyết. Vậy là sinh ra một đám đông ồn ào, với những tiếng kêu than, la hét, chắc chắn sẽ gọi sự chú ý của Philát Phốc, nếu nhà quý phái này không bị cuốn hút vào cuộc chơi của ông.

Tuy vậy, Vạn Năng thấy cần phải báo cho ông chủ anh biết, và anh lui thủ đi về toa tàu, nhưng vừa lúc đó bác thợ máy của đoàn tàu, - một chàng lanki chính cống, tên gọi Phốcextơ, - cao giọng nói:

- Thưa các ngài, cũng có thể có cách đi qua
- Trên cầu? - Một hành khách đáp lại.
- Trên cầu.
- Với đoàn tàu của ta? - Viên đại tá hỏi.
- Với đoàn tàu của ta.

Vạn Năng đứng lại, và nghe như nuốt từng lời của người thợ máy, -

- Nhưng cầu sắp đổ đến nơi rồi kia mà! bác xa trưởng vận lại.

- Hề chi - Phốcextơ đáp, - Tôi cho rằng nếu phóng con tàu lao lên với tốc độ tối đa của nó, thì ta có hy vọng qua được.

- Quái quẻ! - Vạn Năng lẩm bẩm.

Những một số hành khách mới nghe đề nghị như thế đã bị cảm dỗ ngay. Đặc biệt viên đại tá Prốcô rất khoái. Cái đầu óc nóng bỏng ấy thấy chuyện này làm

được lắm. Thậm chí ông còn nói lại rằng các kỹ sư đã
nghiên cứu đến cách qua sông "không cầu" với những con
tàu công phóng hết tốc lực, v.v... Và, rồi cuộc, tất cả
những người có liên quan đến vấn đề đều đứng về ý
kiến bác thợ máy.

- Chúng ta có năm mươi phân trăm khả năng qua
cầu. - một người nói.

- Sáu mươi - một người khác nói.

- Tám mươi!... chín mươi phân trăm!

Vạn Năng chết điếng đi, mặt dầu anh sẵn sàng làm
đủ mọi chuyện để tàu qua được vòng Môđixin, nhưng
cái kiểu làm này đối với anh có vẻ hơi "Mỹ" quá.

"Và lại, - anh nghĩ, - có một việc đơn giản hơn nhiều,
mà họ cũng chẳng thêm nghĩ đến!... Thưa ông, - anh nói
với một hành khách - cái cách thức của bác thợ máy để
nghĩ xem, tôi xem ra có vẻ hơi lếu lỉnh, nhưng...

- Khả năng tám mươi phân trăm! - người hành
khách đáp lại, và quay lưng đi.

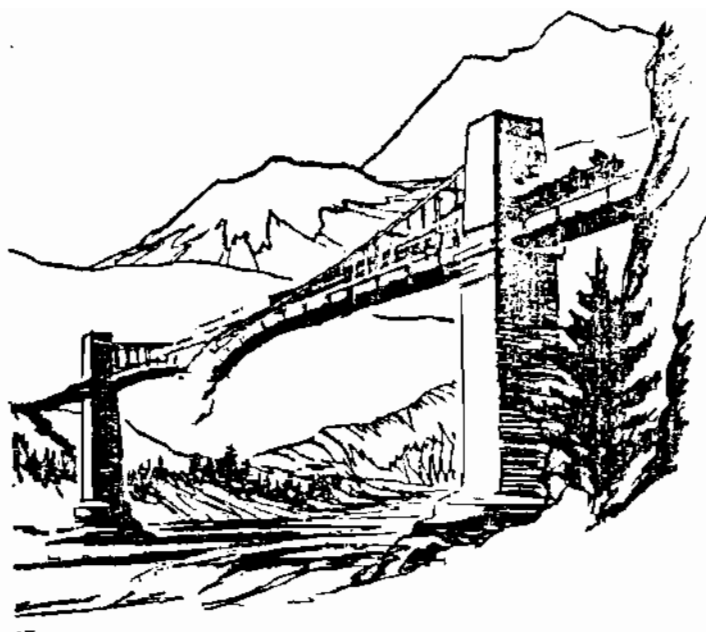
- Tôi biết lắm, - Vạn Năng đáp khi nói với một nhà
quý phái khác, - nhưng xin có một ý kiến nhỏ...

- Không kiến với cô gì hết, vô ích! - người Mỹ được
anh hỏi đến nhún vai đáp lại, - bác thợ máy đã quá
quyết là qua được rồi mà!

Hắn thế, - Vạn Năng lại nói, - ta sẽ qua được nhưng
có lẽ thế này thì thận trọng hơn...

- Sao! thận trọng à! - viên đại tá Prôcơ lớn tiếng, cái
chữ tình cổ nghe được ấy làm ông này chồm lên, - Đã
báo là mở hết tốc lực! Anh hiểu không? Hết tốc lực!

- Tôi biết... tôi hiểu... - Vạn Năng nhắc lại, khổ sở vì

không ai để anh nói hết câu. - nhưng nếu không phải là thận trọng hơn, vì cái tiếng này phát ý ngàn, thì ư ra cũng là tự nhiên hơn...

- Ai? sao? Anh chàng này muốn gì với cái tự nhiên của anh ta đây?... - những tiếng thét từ phía nhao nhao lên.

Chàng trai khôn khổ không còn biết nói cho ai nghe nữa.

- Anh sợ à? viên đại tá Prôcôp hỏi anh.

- Tôi mà sợ! - Vạn Năng kêu kên - Được! Tôi sẽ chứng tỏ cho những người này thấy một người Pháp cũng có thể Mỹ bằng họ!

- Lên tàu! lên tàu! - bác xa trưởng kêu to.

- Phải lên tàu. - Vạn Nang nhắc lại. - lên tàu! Và ngay tức khắc! Nhưng người ta không thể ngăn cấm tôi nghĩ rằng nếu trước hết cho hành khách chúng tôi đi bộ qua cầu, rồi sau mới đến đoàn tàu, thì như vậy tự nhiên hơn!...

Nhưng chẳng ai thêm nghe cái ý kiến không ngoan ấy, vì cũng chẳng ai chịu nhận đó là đúng.

Hành khách đã trở về toa tàu của họ. Vạn Nang ngồi vào chỗ, không hề rằng một điều về những việc vừa xảy ra. Các người chơi bài đang chìm đắm trong ván bài "uyt" của họ.

Cái đầu tàu rúc lên một hồi còi đồng đặc. Bác thợ máy vạn được máy cho tàu lùi lại đến gần một dặm. - Lùi như một vận động viên muốn lấy đà để nhảy.

Rồi một hồi còi thứ hai, con tàu lại bắt đầu tiến lên; nó chạy nhanh dần; tốc độ chẳng mấy chốc đã trở thành kinh khủng; người ta chỉ còn nghe được một tiếng rít từ đầu tàu phát ra; pít-tông đập hai mươi lần một giây, các trục bánh xe bốc khói lên trong những hộp dầu mỡ. Có thể nói người ta cảm thấy như toàn bộ con tàu, chạy nhanh với tốc độ một trăm dặm một giờ, không còn sức nặng đè lên đường ray nữa. Tốc độ đã nuốt chửng trọng lượng.

Và thế là người ta qua! Và như qua một tia chớp. Người ta không còn nhìn thấy cái cầu là cái gì nữa. Đoàn tàu đã nhảy, có thể nói như vậy, từ bờ bên này sang bờ bên kia, và bác thợ máy chỉ hãm được con tàu cuốn đi quá nhà ga năm dặm.

"Nhưng đoàn tàu vừa mới qua sông thì cái cầu hổng hân đổ ầm ầm xuống dòng thác Mêdixin - Bao.

XXXIX

CÁU CHUYỆN KỂ VỀ CÁC LOẠI SỰ CỐ CHỈ XAY RA TRÊN NHỮNG TUYẾN ĐƯỜNG SẮT CỦA LIÊN BANG

Ngay chiều hôm ấy, đoàn tàu tiếp tục chặng đường của nó không gặp trở ngại gì, nó đi qua phải đài Xaodơ, vượt qua lạch sông Sây-en và đến lạch sông Évan. Tại đây, con đường sắt tới điểm cao nhất trên tuyến đường của nó, tức là tám nghìn chín mươi một pié trên mặt Đại-dương. Hành khách chỉ còn việc xuôi mãi đến tận Đại-Tây-Dương trên những bình nguyên mệnh mông vô tận đã được thiên nhiên sau phẳng.

Tại đây từ "trục đường lớn" tách ra một nhánh đi Denver, thành phố dầumã của bang Côlôradô. Miền này có nhiều mỏ vàng và mỏ bạc, và hơn năm vạn dân đã định cư tại đó.

Lúc này, con tàu đã đi được một nghìn ba trăm tám mươi hai dặm kể từ Xan Franxixcô, trong ba ngày và ba đêm. Theo mọi dự tính thì chỉ bốn đêm và bốn ngày nữa là đủ để đến Nữu Ước. Vậy là Philiat Phốc vẫn đang theo đúng những thời hạn quy định.

Ban đêm, con tàu đi qua đốn Yanba ở bên trái nó. Vịnh Lôtgiopôn chạy song song với con đường sắt, đi theo đường biên giới thẳng tắp giữa hai bang Ôtôminh và Côlôradô. Đến mười một giờ, con tàu tiến vào bang Nébraxka, đi qua gần Xétuých, và đến Giullobéc, một

thành phố xây dựng trên nhánh sông phía nam của sông Plato.

Chính tại điểm này được khánh thành tuyến đường sắt Thái Bình Dương - Liên-bang ngày 23 tháng 10 năm 1867, mà tổng công trình sư là tướng J.M.Đôtgiô. Tại đây đã đổ hai đầu tàu thật khoẻ, kéo theo chín toa quan khách, trong đó có phó tổng thống M.Tômát C.Đuyrang; tại đây đã vang lên những tiếng hoan hô; tại đây những người Xin và người Paoni đã biểu diễn trên sân khấu một cuộc tập trận của những người da đỏ; tại đây pháo hoa đã đốt sáng tung bùng; cuối cùng, tại đây đã được xuất bản một máy in xách tay số báo đầu tiên của tờ nhật báo. Người mở đường của đường sắt, Lễ khánh thành con đường sắt vĩ đại này - một công cụ của tiến bộ và văn minh đặt qua những vùng hoang vắng và có nhiệm vụ nối liền với nhau những thành phố và đô thị hiện còn chưa có - đã được tổ chức như thế đấy. Tiếng của Amphôngg, chẳng bao lâu sẽ làm những thành phố và đô thị ấy mọc lên trên đất Mỹ.⁽¹⁾

Tám giờ sáng, con tàu đã bỏ pháo đài MácPhơsun lại phía sau. Ba trăm năm mươi bảy dặm ngàn cách điểm này với Ômahá. Ở tả ngạn, con đường sắt chạy theo những đường ngoằn nghèo của nhánh nam sông Patơ. Chín giờ, đoàn tàu đến một thành phố quan trọng Bắc-Plato, xây dựng giữa hai nhánh của con sông lớn, hai nhánh này bao quanh thành phố rồi nhập vào nhau thành một dòng duy nhất. - một chi

---

⁽¹⁾ Amphôngg: trong thần thoại Hy - Lạp, là một thi sĩ và nhạc sĩ. Khi Amphion xây thành Thebas, các viên đá tự đến đặt vào thành theo tiếng đàn thất-huyền (lira) của anh.

lưu quan trọng hoà nước của nó vào sông Mitzuri, ở phía trên Omaha một chút.

Kinh tuyến một trăm linh một đã vượt qua.

Ông Phốc và các bạn chơi bài lại tiếp tục ván bài. Không ai trong bọn họ phân tâm về đường dài! Phixơ thoát đầu được vài ghinô, và bảy giờ đang thua lại, nhưng ông cũng to ra cạ cừ chẳng kém gì ông Phốc. Buổi sáng hôm ấy, vận may ủng hộ nhà quý phái này một cách kỳ lạ. Những quân bài chủ và quân bài to rơi như mưa vào tay ông. Có một lúc, sau khi đã trừ tính một nước đi táo bạo, ông đang chuẩn bị đánh quân pích, thì đằng sau ghế một giọng nói cất lên:

"Tôi, tôi sẽ đánh ca-rô"...

Ông Phốc, bà Auda, Phixơ ngẩng đầu lên. Viên đại tá Prôctơ đang đứng bên họ.

Xtamp W. Prôctơ và Philiát Phốc nhận ra nhau ngay.

- À! Chính là ngài, ông bạn người Anh. - viên đại tá kêu lên. - Chính là ngài muốn đánh pích!

- Vả, đánh pích thật. - Philiát Phốc lạnh lùng đáp, đồng thời hạ xuống một quân muôi loại hoa đỏ.

- Còn tôi, tôi lại muốn ngài ngài đánh ca-rô. - đại tá Prôctơ đáp lại với một giọng gay gắt.

Và ông ta làm một cử chỉ giữ lấy quân bài đã đánh, rồi nói thêm:

- Ông chơi kém lắm.

- Có lẽ tôi thạo một trò chơi khác hơn. - Philiát Phốc đứng lên nói.

- Tùy đấy, anh muốn thử chơi thì thử, con nhà Giôn Bun a! con người thô bỉ đáp lại.

Bà Auda mặt tái nhợt. Bao nhiêu máu như dồn hết

về tìm. Bà nắm lấy cánh tay Philát Phốc, ông nhẹ nhàng gạt tay bà ra. Vạn Năng sẵn sàng xông vào tên Mỹ, hấn đang nhìn đôi thủ của mình với cái vẻ lang nhục nhất. Nhưng Phixô đã đứng lên, và bước đến trước mặt viên đại tá Proctơ bảo hãm:

- Ông quên rằng tôi đây mới là người ông phải nói chuyện, thưa ông, tôi là người không những bị ông chửi mà còn đánh đập nữa!

- Ông Phixô, - Ông Phốc nói, - xin ông tha lỗi, nhưng việc này chỉ hên quan đến riêng tôi. Ngài đại tá cho rằng tôi đánh pích là sai lầm, và ông ta lại si nhục tôi lần nữa, vậy ông ấy phải thanh toán với tôi về việc này.

- Khi nào ông muốn, và ở nơi nào ông muốn, - người Mỹ đáp, - và với thứ vũ khí nào ông thích!

Bà Auda cố ghim Ông Phốc lại mà không được. Viên thanh tra thì muốn giành lấy cuộc cãi lộn về mình nhưng vô hiệu. Vạn Năng muốn quang tiên đại tá qua cánh cửa, nhưng một cử chỉ ra hiệu của ông chú đã chặn anh lại. Philát Phốc rời toa tàu, và người Mỹ đi theo ông ra đầu toa.

- Thưa ngài - Ông Phốc nói với đôi thủ của mình, - tôi rất vội trở về Châu Âu, và một sự chậm trễ nào đó sẽ tổn hại rất nhiều cho lợi ích của tôi.

- Thì sao! cái đó đáng gì đến tôi? - viên đại tá Proctơ đáp lại.

- Thưa ngài, - Ông Phốc lại nói rất lễ phép, - Sau cuộc gặp gỡ của chúng ta ở Xan Franxi-cô, tôi đã nuôi ý định sẽ tìm lại ngài ở Châu Mỹ, ngay sau khi hoàn thành các công việc hiện đang chờ tôi ở cụu-dại-lục.

- Thế cơ đấy!

- Ngài có sẵn lòng cho tôi hẹn gặp lại trong vòng sáu tháng không?

- Tại sao không sáu năm?

- Tôi nói sáu tháng - Ông Phốc đáp, - và tôi sẽ đến đúng ngày hội kiến.

- Dừng dành bài lãng! - Xtamp W.Prócto kêu lên, - Hay bây giờ hoặc không bao giờ hết.

- Được. Ông Phốc đáp, - Ngài đi Нью Уок?

- Không.

- Đi Siagô?

- Không.

- Đi Ômaha?

- Không việc gì đến ông? Ông có biết Vung Plum không?

- Không, - Ông Phốc đáp.

- Đó là ga sắp tới. Một giờ nữa tàu sẽ đến đó. Nó đỗ lại ở đây mười phút. Trong mười phút, ta có thể trao đổi với nhau vài phát súng lục.

- Được, - Ông Phốc đáp, - Tôi sẽ xuống ga Vung Plum.

- Và tôi còn cho rằng ông sẽ ở lại đây mãi! - tên Mỹ nói thêm với một vẻ lão xược chưa từng thấy.

- Chưa biết mèo nào cắn mỉu nào, thưa ngài? - Ông Phốc đáp lại, và trở về toa tàu của mình, vẫn lạnh lùng như thường lệ.

- Tại đây nhà quý phái bắt đầu động viên bà Auda yên tâm, ông nói với bà rằng những kẻ huênh hoang không bao giờ đáng sợ. Rồi ông mời Phixơ làm người làm chứng cho ông trong cuộc quyết đấu sắp tới. Phixơ không thể chối từ và Philiát Phốc lại thản nhiên tiếp tục vấn bài bị đứt đoạn, ông đánh quân bài pích với một vẻ điềm tĩnh tuyệt đối.

Mười một giờ tiếng còi tàu báo hiệu sắp tới ga Vũng Phun. Ông Phốc đứng dậy, theo sau có Phixa, ông ra đầu toa. Vạn Năng cũng đi với ông, đem theo hai khẩu súng lục. Bà Audu ở lại trong toa tàu, xanh nhợt như một xác chết.

Lúc này, cánh cửa toa tàu bên kia mở ra và viên đại tá Prôctơ cũng xuất hiện ở đầu toa, theo sau có người làm chứng của hắn, một lauki cũng lục lọi như hắn. Nhưng vào lúc hai đầu tàu sắp xuống đường, thì bác xa trưởng chạy đến và kêu lên với họ:

- Không xuống được đâu, thưa các ngài.

- Sao vậy? - viên đại tá hỏi.

- Chúng ta đã chậm hai mươi phút, và tàu không đỗ lại.

- Nhưng tôi phải dấu súng với ông này.

- Thật đáng tiếc, - bác xa trưởng đáp - nhưng ta phải đi ngay. Đây, chuông đang reo!

Đúng là chuông đang reo thật, và con tàu lại lên đường.

- Tôi cũng rất khổ tâm thưa các ngài, - bác xa trưởng liền nói - Trong mọi hoàn cảnh nào khác, tôi đã có thể giúp các ngài được. Nhưng xét cho cùng, nếu các ngài không có thời giờ dấu với nhau ở đây, ai ngăn cấm các ngài dấu dọc đường?

- Chuyện ấy có lẽ không hợp với ông đây! - viên đại tá Prôctơ nói với một vẻ xô xiên.

- Chuyện ấy hoàn toàn hợp với tôi. ... Philát Phốc đáp lại.

- Chà, thật đúng là ta đang ở Mỹ! - Vạn Năng nghĩ, - và bác xa trưởng quả là một con người lịch sự của xã hội văn minh nhất!

Ngồi thẽ rỏn anh bước theo ông chủ.

Hai đờn thủ với người làm chứng của họ được bác xa trưởng dẫn đi, chuyển từ toa này sang toa khác đến cuối tàu. Toa cuối cùng chỉ có chừng một chục hành khách. Bác xa trưởng để nghị họ vui lòng nhường chỗ một lát cho hai nhà quý phái có vấn đề danh dự cần thanh toán.

Còn phải nói! Các hành khách rồi sung sướng được chiếu lòng hai nhà quý phái, và họ rút ra đầu toa.

Toa tàu này dài khoảng năm chục pié, rất tiện cho việc đấu súng. Hai đầu thủ có thể bước đi giữa các hàng ghế dài và bắn nhau thoả thích. Chưa bao giờ có cuộc quyết đấu nào dễ giải quyết đến thế. Ông Phốc và viên đại tá Prêto, mỗi người cầm hai khẩu súng sáu, bước vào toa tàu. Những người làm chứng của họ đứng bên ngoài, nhốt họ lại trong đó. Khi còi tàu rúc lên tiếng đầu tiên, họ phải nổ súng. Rồi sau một khoảng thời gian hai phút, người ta sẽ ló từ trong toa tàu ra những gì còn lại của hai nhà quý phái.

Quả thật không có gì đơn giản hơn. Thậm chí đơn giản đến nỗi Phixô và Vạn Nang cảm thấy trái tim mình đập muốn vỡ ra.

Vậy là người đang đợi tiếng còi tàu ước hẹn, thì bỗng nhiên rú lên những tiếng kêu man rợ. Kèm theo đó là những phát súng nổ, nhưng không phải đến từ toa tàu dành cho các người quyết đấu. Những tiếng nổ ấy, ngược lại, kéo dài đến tận đầu tàu và suốt dọc con tàu. Những tiếng kêu khấp sọ vang lên trong các toa tàu.

Viên đại tá Prêto và ông Phốc, súng lục cầm tay, chạy ngay ra khỏi toa và lao về phía đầu tàu. Ở đó, những tiếng súng và tiếng kêu nổi lên nào động hơn cả.

Họ đã hiểu rằng đoàn tàu bị một bọn người Xiu tấn công.

Những người mọi da do tào tợn này không phải mới thu lần đầu, mà họ đã nhiều phen chặn đánh các đoàn tàu. Theo thói quen của họ, không đợi đoàn tàu dừng lại họ lao tới các bậc lên xuống đông đến trăm người, họ leo trèo các toa tàu như những anh hề xiếc nhào lộn trên mình ngựa đang phi nước đại.

Những người Xiu ấy có súng. Cho nên ta nghe thấy những tiếng súng nổ mà các hành khách, hầu hết có vũ trang, kháng cự lại bằng những phát súng lục. Thoạt đầu, những người da đỏ xông vào đầu máy. Bác thợ máy và bác thợ dệt là bị nện gần chết bằng truy. Một thủ lĩnh Xiu muốn hãm tàu lại, nhưng không biết sử dụng tay vịn của máy điều tiết, đáng lẽ đóng thì lại mở rộng ra cho hơi nước ủa vào, và cái đầu tàu bị cuốn đi với một tốc độ kinh khủng.

Trong khi ấy, bọn Xiu đã tràn ngập các toa tàu, chúng chạy trên các nóc toa như những con khỉ điên cuồng, chúng đập tung các cánh cửa, vạt lộn với hành khách. Toa hành lý bị đập phá và cướp bóc, những kiện hàng bị lôi ra quăng xuống đường. Tiếng kêu và tiếng súng liên hồi không ngừng.

Tuy vậy, các hành khách kháng cự rất dũng cảm. Một vài toa tàu dựng chướng ngại vật chống lại cuộc bao vây, như những pháo đài di động thật sự đang lao đi với tốc độ một trăm dặm một giờ.

Ngay lúc bắt đầu cuộc tấn công, bà Audá đã tỏ ra là một phụ nữ can đảm. Khẩu súng lục trong tay, bà chống cự anh dũng, bắn qua những cửa kính vỡ mỗi khi

một tên mọi nào đó hiện ra trước mắt bà. Khoảng hai chục tên Xiu bị bắn chết rơi xuống mặt đường, những tên tử trên các cầu nổi toa trượt xuống đường ray bị hành xe các toa tàu nghiêng nát như những con sâu.

Nhiều hành khách, bị trúng đạn hoặc truy đánh trọng thương, nằm sóng xoài trên các ghế dài.

Tuy vậy thế nào cũng phải dứt tình trạng này. Cuộc chiến đấu đã kéo dài mười phút, và chỉ có thể kết thúc có lợi cho bọn Xiu nếu con tàu không dừng lại. Thật vậy, nhà ga của pháo đài Kócnây còn cách chưa đầy hai dặm nữa. Tại đây, có một đồn binh Mỹ, nhưng khi đồn ấy đã qua thì giữa pháo đài Kócnây và ga sau bọn Xiu sẽ mà chủ đoàn tàu.

Bác xa trưởng đang chiến đấu bên ông Phốc thì một viên đạn bắn trúng bác. Khi ngã xuống con người ấy kêu lên:

- Năm phút nữa tàu không dừng lại thì chết hết!

- Nó sẽ dừng lại! Philiát Phốc nói định lao ra ngoài toa tàu.

- Ông cứ ở đây. - Vạn Năng gọi giật ông lại. - Việc ấy có con!

Philiát Phốc không kịp ngăn anh thanh niên dừng cầm, anh đã mở một cánh cửa không để bọn da đỏ trông thấy và luồn xuống dưới gầm toa. Và rồi, trong khi cuộc chiến đấu vẫn đang tiếp diễn, những viên đạn đan chéo lên đầu, anh lại nhanh nhẹn, mềm dẻo như anh hể rạp xiếc năm nào, luồn lách dưới các gầm toa, bám vào các dây xích, lợi dụng các đòn hãm và các thang khung, bò từ toa này sang toa khác với một tài khéo léo kỳ diệu, và cứ thế, anh chuyển đến tận đầu

tàu. Anh đã không bị trông thấy, anh không thể bị trông thấy.

Tại đây, một tay bám lưng lẳng giữa toa hành lý và toa chở than, một tay anh tháo những dây xích an toàn; nhưng anh kỳ cục cái không tháo được cái cái thanh sắt nối toa đang bị kéo căng, thì may sao một chấn động mạnh của con tàu làm bật thanh sắt ấy ra, và đoàn tàu rời ra dần dần tụt lại đằng sau, còn cái đầu tàu thì chạy lao lên với một tốc độ mới.

Đoàn tàu theo đà vẫn còn lăn bánh vài phút nữa, nhưng những bộ phận hãm đã hoạt động bên trong các toa, và cuối cùng thì đoàn tàu dừng lại cách ga Kóc này chưa đầy trăm bước.

Tại đây, binh lính pháo đài nghe tiếng súng nổ hồi hả ủa ra. Bọn Xiu không đợi họ đến, cả bảy đã chuồn thẳng từ trước khi tàu đỗ hẳn.

Nhưng khi các hành khách kiểm diện trên sân ga, họ nhận thấy nhiều người vắng mặt lúc điểm danh, và trong đó có anh chàng Pháp dũng cảm vừa hy sinh cứu họ.

XXX

PHILIAT PHỐC CHỈ LÀM BỐN PHẦN CỦA MÌNH THÔI NHƯ THẾ NÀO

Ba hành khách, có Vạn Năng trong đó, đã mất tích. Họ bị giết chết trong cuộc chiến đấu chẳng? Họ bị bọn Xiu bắt làm tù binh chẳng? Chưa thể biết được.

Số người bị thương khá nhiều, nhưng không ai bị tử thương. Một trong những người bị thương nặng nhất là đại tá Proctor, ông ta đã dùng cảm chiến đấu, và một viên đạn trúng nách và quật ngã ông. Ông được khiêng xuống ga cùng những hành khách khác mà tình trạng đời hơn cấp cứu ngay tức khắc.

Bà Auda vẫn nguyên lành. Philát Phốc đã chôn đầu không tiếc sức mình, mà không hề bị xây xát. Phốc bị thương nhẹ ở cánh tay. Nhưng Vạn Năng thì không còn, và những giọt lệ ướt đầm đôi mắt người thiếu phụ.

Khi ấy tất cả các hành khách đã rời khỏi con tàu. Bánh xe các toa tàu đều bê bết máu. Ở các trục và nan hoa lủng lảng những mảnh thịt không ra hình thù. Người ta nhìn thấy xa từ trên cánh đồng trắng những vết đỏ kéo dài. Những người da đỏ cuối cùng lúc này đã mất hút về phương nam, ở mạn sông Cộng-Hòa.

Ông Phốc khoan tay đứng im lặng. Ông đang phải quyết định một điều quan trọng. Bà Auda đứng bên ông, nhìn ông không nói... Ông hiểu cái nhìn đó. Nếu người hầu của ông bị bắt làm tù binh, lẽ nào ông không phải hy sinh tất cả để cướp lại anh ta từ tay bọn cướp?

- Tôi sẽ lại tìm thấy anh, dù anh ta còn sống hay đã chết, - ông chỉ đơn giản nói với bà Auda như vậy.

- Trời! ông ... ông Phốc! - thiếu phụ kêu lên, nắm lấy hai bàn tay người bạn, nước mắt bà ướt đầm đôi tay ông.

- Còn sống! - Ông Phốc nói tiếp, - nếu ta đừng để lỡ một giây phút!

Khi quyết định như thế, Philát Phốc đã hoàn toàn hy sinh bản thân mình. Ông vừa tuyên cáo sự phá sản của ông. Chỉ một ngày chạm lại sẽ làm ông lỗ chuyến

tàu bẻ ở Nữu Ước. Ông sẽ thua cuộc không cách gì gỡ được. Nhưng trước ý nghĩ, "Đó là bốn phận của ta!" ông đã không do dự.

Viên đại úy chỉ huy pháo đài Kơ-nây đứng đó. Quân lính của ông - khoảng một trăm người - đang bố trí phòng ngự để phòng bọn Xiu mở cuộc tấn công thẳng vào nhà ga.

- Thưa ông, - Ông Phốc nói với viên đại úy, ... ba hành khách đã mất tích.

- Chết à? - viên đại úy hỏi.

- Chết hoặc bị bắt. - Philát Phốc đáp. - Đó còn là một điều nghi vấn phải giải quyết. Ông có ý định truy lùng bọn Xiu không?

- Việc hệ trọng ấy, thưa ông, - viên đại úy nói, - Bọn này có thể chạy trốn đến tận bên kia sông Ackanxa! Tôi không thể bỏ pháo đài tôi phụ trách.

- Thưa ông, - Philát Phốc lại nói, - đây là tính mạng của ba con người.

- Hân thế... nhưng liệu tôi có thể hy sinh tính mạng của năm mươi người để cứu lấy ba người được không?

- Tôi không biết ông có thể hay không có thể, thưa ông, nhưng ông có bốn phận làm việc ấy.

- Thưa ngài, - viên đại úy đáp, - Ở đây không ai phải dạy tôi về bốn phận của tôi cả.

- Được, Philát Phốc lạnh lùng nói, - tôi sẽ đi một mình!

- Ấy kìa ông! - Phixơ bước tới kêu lên, sao lại một mình đuổi theo bọn cướp!

- Vậy ông muốn tôi để chết con người khốn khổ đã đem lại cuộc sống cho tất cả những người đang sống ở đây ư? Tôi sẽ đi.

-Thế thì không, ông không đi một mình! - viên đại úy ấy bất giác xúc động kêu lên. - Không! Ông là một tấm lòng vàng!... Ba mươi người tình nguyện! - ông nói tiếp, quay lại phía quân lính của mình.

Toàn đại đội tiến lên một loạt. Viên đại úy chỉ còn việc chọn trong những con người tốt bụng ấy. Ba mươi người lính được cử ra, dưới quyền chỉ huy của một viên đội trưởng dạn dày chiến đấu.

- Cảm ơn ngài đại úy! - Ông Phốc nói.

- Ông có cho phép tôi cùng đi với ông không? - Phixơ hỏi nhà quý phái.

- Ông cứ làm theo ý định của ông. - Philát Phốc đáp.

- Nhưng nếu ông muốn giúp tôi, xin ông trở lại bên bà Auda. Trong trường hợp tôi có làm sao...

Khuôn mặt viên thanh tra cảnh sát bỗng tái đi đột ngột. Xa rời con người mà ông đã theo sát từng bước bên bờ đến thế! Để mặc hấn xông pha như vậy trong cái chốn hoang vu này! Phixơ đắm đắm nhìn nhà quý phái, và dù ông có tức tối điều gì, có mang thành kiến gì, có những ý nghĩ gì khác nhau giằng xé trong người, ông cúi đầu trước cái nhìn điềm tĩnh và thẳng thắn ấy.

"Tôi ở lại, - ông ta nói.

Một lát sau, Ông Phốc bắt tay từ biệt người thiếu phụ: rồi sau khi đã trao cho bà cái xác du lịch quý giá của ông, ông ra đi với người đội trưởng và đơn vị chiến đấu.

Nhưng trước khi đi ông nói với quân lính:

"Các bạn, có một nghìn livơ tặng các bạn, nếu chúng ta cứu được những anh em bị bắt!"

Lúc ấy là giữa trưa quá vài phút.

Bà Auda lại về một căn phòng ở nhà ga, và tại đây, một mình ngồi đợi, bà nghĩ đến Philiát Phốc, đến tấm lòng cao thượng giản dị và vĩ đại ấy, đến tình thần quả cảm bình tĩnh ấy. Ông Phốc đã hy sinh tài sản của ông, và bây giờ ông hiến cả thân mình, ông làm tất cả những việc ấy không do dự, vì bốn phận, âm thầm lặng lẽ. Trước mắt bà, Philiát Phốc là một anh hùng.

Viên thanh tra Phixơ thì không nghĩ như thế và ông không thể nên được **những** náo động trong lòng. Ông đi dạo bước trên sân ga, người như lên cơn sốt. Sau một phút bị ngợp, ông trở lại là mình. Phốc đi rồi, ông hiểu ra sự ngu xuẩn của ông ta đã để hấn đi mất! Sao? cái người ông vừa mới theo gót vòng quanh thế giới, mà nay lại bằng lòng thả hấn ra! Bản tính ông lại nổi lên, ông tự buộc tội, tự lên án, tự xét xử mình cứ như ông là giám đốc ở cảnh sát chính quốc đang quả trách một nhân viên bị bắt quả tang về tội ngu dại.

"Mình khờ quá! - ông nghĩ, - Thành hầu kia chắc hẳn đã cho hấn biết ta là ai! Hấn chuồn rồi, hấn sẽ không trở lại nữa! Biết tóm cổ hấn ở đâu bây giờ? Nhưng sao ta lại có thể mê hoặc như thế, ta, Phixơ, ta, là người đã nắm trong tay lệnh bắt hấn! Ta thật đúng chỉ là một con vật!"

Viên thanh tra cảnh sát cứ lý sự như thế, trong khi thời gian trôi đi vô cùng chậm chạp. Ông không biết nên làm thế nào. Đôi lần ông đã muốn nói toạc ra hết với bà Auda. Nhưng ông hiểu bà sẽ tiếp nhận ông ra sao. Biết quyết định sao bây giờ? Ông ta ngứa ngáy muốn băng qua cánh đồng trắng mênh mông dưới theo tên Phốc ấy. Ông thấy việc tìm hấn cũng chẳng phải

chuyện gì ghê gớm không làm được. Những vết chân của quân đội hãy còn in trên tuyết kia!... Nhưng chẳng mấy chốc mọi dấu vết đều bị xoá sạch dưới một lớp tuyết mới.

Thế là Phixơ hoàn toàn thất vọng. Ông cảm thấy không biết gì nữa chỉ muốn bỏ cuộc. Vậy mà chính lúc này đây, ông lại đang có cơ hội rời khỏi nhà ga Koenây và từ đó bỏ cuộc viễn du đầy đầy những trắc trở này.

Thật vậy, vào khoảng hai giờ chiều, giữa lúc tuyết rơi từng nắm lớn, người ta nghe thấy tiếng còi tàu rúc lên từng hồi dài từ phía đông vọng đến. Một bóng đen khổng lồ dằng trước chiếu ra một luồng ánh sáng do quạch tiến lên chậm chạp, nhìn qua bầu sương mù thấy to lên ghê gớm và mang một vẻ kỳ quái.

Tuy vậy người ta chưa hề chờ đợi một đoàn tàu nào từ phía đông tới lúc này. Tàu cứu viện được yêu cầu bằng điện báo không thể đến sớm như thế, còn đoàn tàu từ Omaha đi San Franxixơ phải ngày mai mới qua đây. Nhưng chẳng mấy chốc rồi người ta cũng rõ.

Cái đầu tàu kia, đang chạy chậm chậm và rúc lên những hồi còi đinh tai, chính là cái đầu tàu đã tách ra và tiếp tục chặng đường của nó với tốc độ khủng khiếp, mang theo bác thợ đốt lò và bác thợ máy bất tỉnh nhân sự. Nó đã chạy trên đường ray một quãng khá xa; rồi ngọn lửa tàn dần vì thiếu chất đốt; áp suất hơi nước yếu đi, cái đầu máy cứ giảm mãi tốc độ cuối cùng một giờ sau dừng lại ở quá ga Koenây hai mươi dặm.

Cả bác thợ máy và bác thợ đốt lò không ai chết, và sau một cơn ngất khá dài, họ hồi tỉnh.

Lúc bấy giờ cái đầu tàu đã đỗ lại. Khi bác thợ máy thấy mình ở nơi hoang vắng, cái đầu tàu trở lại không còn toa đằng sau, ông hiểu chuyện gì xảy ra. Cái đầu tàu đã tách khỏi đoàn tàu ra sao thì ông không rõ, nhưng ông biết chắc là đoàn tàu còn rớt lại phía sau đang nguy khốn.

Bác thợ máy không do dự trước công việc phải làm. Tiếp tục con đường theo hướng Omaha là khôn ngoan; quay lại với đoàn tàu, mà có lẽ bọn đa đo còn đang cướp phá, thì thật nguy hiểm. Mặc! Những xẻng than và củi cứ tống vào lò, ngọn lửa lại bùng lên, áp suất lại tăng lên, và vào khoảng hai giờ chiều, cái đầu máy chạy lùi trở lại ga Kơ-nây. Chính là nó đang rúc còi trong sương mù. Các hành khách hài lòng vô kể khi họ nhìn thấy đầu tàu ở đằng trước con tàu. Họ sắp được tiếp tục cuộc hành trình đã bị đứt đoạn không may đến thế.

Khi cái đầu máy đến, bà Auda bước ra ngoài ga và hỏi bác xa trường:

- Ông sắp cho đi đấy ư?

- Thưa bà, ngay bây giờ đây.

- Nhưng còn những anh em bị bắt kia... những người bạn đáng thương của chúng ta...

- Tôi không thể để giao thông đứt đoạn, - bác xa trường đáp. - Chúng ta đã chậm mất ba tiếng đồng hồ.

- Thế chuyến tàu sau từ Xan Fran-xi-cô sẽ qua đây, lúc nào?

- Thưa bà, chiều mai.

- Chiều mai! Thế thì chậm quá. Các ông phải đợi...

- Không thể được, - bác xa trường đáp. - Nếu bà muốn đi, xin mời bà lên tàu.

- Tôi không đi. - người thiếu phụ đáp.

Phixơ đã nghe được câu chuyện ấy. Vài phút trước, khi mọi phương tiện giao thông đều không có, ông ta đã quyết định rời khỏi Kocnây, nhưng giờ đây khi đoàn tàu dừng kia sẵn sàng lao đi, ông chỉ việc ngồi lên chỗ mình trong toa, thì một sức mạnh không cưỡng được nín ông lại dưới đất. Cái sàn ga này nóng bỏng dưới chân ông, và ông không thể dứt ra khỏi nó. Cuộc chiến đấu tri bất đấu trong ông. Con giận vì thất bại làm ông nghẹn thở. Ông muốn đấu tranh đến cùng.

Trong khi ấy, các hành khách và vài người bị thương - trong đó có đại tá Prócơ bị thương nặng - đã về chỗ trong các toa tàu. Người ta nghe tiếng róc của nôi xúp-de nóng rực và hơi nước phì ra qua các nắp hơi. Bác thợ máy rúc còi, đoàn tàu chuyển bánh, và chẳng bao lâu mất hút, làn khói trắng của nó hoà lẫn với cơn lốc tuyết.

Viên thanh tra Phixơ đã ở lại.

Vài tiếng đồng hồ trôi qua. Tiết trời rất xấu, rét như cắt da cắt thịt. Phixơ ngồi im không động đậy trên một ghế dài ở nhà ga. Người ta có thể tưởng là ông ta đang ngủ. Bà Auda, mặc cho gió giạt, chốc chốc lại ra khỏi căn phòng dành riêng cho bà. Bà đến đứng ở đầu sân ga, cố nhìn quanh cơn bão tuyết, muốn chọc thủng bầu trời sương mù đang thu hẹp chân trời lại chung quanh bà, nghe ngóng xem có tiếng động nào không. Nhưng không có gì cả. Bà lại trở về buồng, lạnh cóng, để một lúc sau lại quay ra, và bao giờ cũng phí công vô ích.

Chiều tối. Toán quân không thấy về. Lúc này nó ở đâu? Nó có đuổi kịp bộ da đỏ không? Cuộc chiến đấu có

xảy ra không, hay là những người lính ấy, lạc trong sương mù, đang lang thang mò mẫm? Viên đại úy pháo đài Koenây rất lo lắng, mặc dầu ông không muốn để lộ gì ra mặt.

Đêm đến, tuyết rơi ít hơn, nhưng trời càng lạnh buốt. Người gan dạ nhất nhìn vào khoảng tối mênh mông dày đặc này cũng phải kinh hãi. Cánh đồng lặng như tờ. Không một cánh chim, không một con thú chạy qua quấy rối sự yên tĩnh vô tận của nó.

Suốt đêm ấy, bà Auda đầu óc đầy những linh cảm ghê rợn, trong lòng nặng trĩu lo âu, đi lang thang trên bờ đồng cỏ. Trí tưởng tượng cuốn bà đi xa và cho bà thấy hàng nghìn sự hiểm nguy. Thật không bút nào tả xiết nỗi ưu phiền bà phải chịu đựng trong những giờ phút dài đằng đẳng ấy.

Phixơ vẫn ngồi bất động tại chỗ, nhưng, cả ông nữa, ông cũng không ngủ. Có lúc nào đó có một người lại gần ông, thậm chí còn nói gì với ông, nhưng viên thanh tra đã xua đuổi anh ta, sau khi đáp lại những lời nói của anh ta bằng một cử chỉ từ chối.

Đêm đã qua như thế. Rạng sáng, vầng dương mờ nhạt mọc trên một chân trời phủ sương mù. Tuy nhiên tâm mắt có thể nhìn thấy xa đến hai dặm. Chính phương nam là hướng của Philiát Phốc và toàn quân đã đi... Phương nam hoàn toàn vắng lặng. Lúc này bảy giờ sáng.

Viên đại úy, lo lắng đến cực độ, không biết quyết định thế nào. Liệu có phải cử một toán quân thứ hai đi tiếp viện cho toán quân thứ nhất không? Có phải hy sinh thêm những người mới với rất ít khả năng cứu

được những người đã hy sinh trước đó không? Nhưng ông không trù trờ lâu, và, vậy gọi một viên trung úy đến, ông ra lệnh mở một đợt trình sát về phía nam. - thì vừa lúc ấy những tiếng súng vang lên. Súng hiệu chăng? Binh lính lao ra ngoài pháo đài, và cách nửa dặm họ trông thấy một đơn vị nhỏ đang trở về trong đội ngũ chính tể.

Ông Phốc đi đầu, bên ông có Vạn Năng và hai người hành khách khác cướp lại từ trong tay bọn Xiu.

Cuộc chiến đấu đã diễn ra cách Kơ này mười dặm về phía nam. Trước lúc phân đội đến ít lâu, Vạn Năng cùng hai bạn đã đánh lại bọn lính gác, và anh người Pháp đã đâm gục ba tên, thì vừa lúc ông chủ anh và quân lính xông vào cứu viện!

Tất cả, người đi cứu và người được cứu, đều được đón tiếp bằng những tiếng reo hò vui sướng, và Philiat Phốc chia cho quân lính số tiền thưởng ông đã hứa với họ, còn Vạn Năng thì nói đi nói lại, những lời thật chí lý:

- Hân di rồi, phải nhận rằng để cứu được tôi, ông chủ tôi đã phải trả giá quá đắt!.

Phixơ chẳng nói chẳng rằng nhìn ông Phốc, và thật khó mà phân tích những cảm giác đang đấu tranh trong con người ông ta lúc đó. Còn Bà Auda thì nắm lấy bàn tay nhà quý phái và xiết chặt tay ông trong tay mình và không nói lên lời!

Trong khi ấy thì Vạn Năng, vừa mới về, đã đi tìm đoàn tàu trong ga. Anh định nhìn sẽ thấy nó ở đó sẵn sàng phóng đi Ômalia, và anh hy vọng còn có thể gỡ lại thөн gian đã mất.

- Tàu đầu, tàu đầu! - anh kêu lên.

- Đi rồi, - Phixơ đáp.
- Còn chuyến tàu sau, bao giờ qua đây? - Philát Phốc hỏi.
- Chiều nay.
- A! - nhà quý phái lạnh như tiền chỉ đáp gọn có thế.

XXXI

ÔNG THANH TRA PHIXƠ ĐÃ ĐỪNG RẤT NGHIÊM CHÍNH VỀ PHÍA LỢI ÍCH CỦA PHILÁT PHỐC NHƯ THẾ NÀO.

Philát Phốc bị chậm mất hai mươi giờ. Vạn Năng, nguyên nhân vô tình của sự chậm trễ đó, hết sức thất vọng. Anh đã làm ông chủ anh phải hoàn toàn lui bại rồi!

Lúc ấy, viên thanh tra lại gần Ông Phốc, và nhìn thẳng vào giữa mặt ông hỏi:

- Thưa ông, thật tình ông vội lắm phải không?
- Quả thật rất vội. Philát Phốc đáp.
- Tôi nhấn mạnh, Phixơ lại nói. -- Có đúng thật lợi ích của ông là phải có mặt ở Nữu Ước ngày II trước chín giờ tối, giờ khởi hành của chuyến tàu bể đi Livơpun không?
- Một lợi ích đúng hàng đầu mọi lợi ích.
- Và nếu cuộc hành trình của ông không bị gián đoạn bởi cuộc tấn công của bọn Xiu, thì ông sẽ tới Nữu Ước ngày II, ngay từ buổi sáng?

- Văng mười hai tiếng, trước giờ tàu chạy.

- Được, vậy ông đã chậm hai mươi giờ. Giữa hai mươi và mười hai chênh lệch tám. Có tám giờ phải gỡ lại. Ông có muốn thử gỡ lại không?

- Đi bộ ư? - Ông Phốc hỏi.

- Không đi xe trượt tuyết. - Phixơ đáp, - xe trượt tuyết có buồm. Một người đã đề nghị với tôi phương tiện vận tải ấy.

Đó là người đã gọi chuyện với viên thanh tra cảnh sát đêm trước, mà lời đề nghị của ông ta đã bị Phixơ từ chối.

Philiát Phốc không đáp lời Phixơ, nhưng Phixơ đã chỉ cho ông thấy người đó đang đi đi lại lại trước cửa ga, và nhà quý phái đến gặp ông ta. Một lúc sau, Philiát Phốc và người Mỹ ấy, tên gọi Mát giờ, bước vào một căn lều dựng ở dưới chân pháo đài Kđenây.

Tại đây, ông Phốc xem xét một cái xe khá kì dị, một thứ khung đặt trên hai rầm gỗ dài hơn cát cao lên hàng mũi như những cái cang xe trượt tuyết, và trên khung đó nằm hoặc sáu người có thể ngồi vừa. Ở một phần ba khung về phía trước dựng lên một cột buồm rất cao, trên đó mắc một cánh buồm hình thang rộng ménh mỏng. Cột buồm này được giữ chắc chắn bằng những dây chằng thép, kéo căng một dây cáp sắt dùng để giương lên một lá buồm tam giác lớn. Phía sau một thứ tay lái hình mái chèo cho phép điều khiển cái xe. Như ta thấy, đó là một xe trượt tuyết được sắp đặt như loại tàu nhỏ một cột buồm. Về mùa đông, trên cánh đồng đóng băng, khi những đoàn tàu hóa phải đỗ lại vì bị tuyết cản, những xe này vẫn chạy với tốc độ rất nhanh

từ ga này sang ga khác. Hơn nữa, chúng được giương lên một khối buồm cực rộng, thậm chí còn rộng hơn cả loại tàu nhỏ một buồm thường rất dễ bị lật úp, - và nếu chạy xuôi gió thì chúng lướt trên bề mặt các cánh đồng với một tốc độ bằng tốc độ các con tàu tốc hành, nếu không phải là hơn.

Một lát sau đã ngã giá giữa ông Phốc và ông chủ cái thuyền trên cạn này. Gió thuận chiều. Từ hướng tây thổi đến những cơn gió mạnh. Tuyết đã cứng lại, và Mát giờ cam kết đưa ông Phốc trong vài giờ đến ga Omaha. Ở đây có nhiều xe lửa và nhiều tuyến đường dẫn đến Sicagô và Nữu Ước. Thời gian chậm trễ không phải là không gỡ lại được. Vậy thời còn do dự gì nữa mà không đi thử liếc một chuyến xem sao.

Ông Phốc, không muốn bà Auda phải chịu những cực hình của một chuyến đi giữa đồng không mông quạnh với cái rét này mà tốc độ phóng nhanh càng làm cho ghê ghớm, đề nghị bà ở lại ga Koenây với sự trông nom của Vạn Năng. Anh đẩy tổ trung hậu sẽ chịu trách nhiệm đưa bà thiếu phụ về Châu Âu theo một con đường tốt hơn và trong những điều kiện dễ chịu hơn.

Bà Auda từ chối không chịu rời ông Phốc, và Vạn năng cảm thấy rất sung sướng với quyết tâm đó của bà. Thật vậy dù đổi bất cứ cái gì trên đời anh cũng không muốn rời bỏ ông chủ anh, vì Phixơ vẫn cặp kè theo ông chủ.

Còn viên thanh tra cảnh sát lúc này nghĩ gì, điều ấy thật khó nói. Niềm tin vững chắc của ông có bị lung lay do sự trở về của Philiát Phốc không, hay ông chỉ xem ông ta như một tên vô lại cực kỳ lão luyện, hẳn tự cho

rằng sau khi đã hoàn thành cuộc du hành vòng quanh thế giới, hẳn sẽ được tuyệt đối an toàn tại nước Anh? Có lẽ ý kiến của Phixơ về Philiát Phốc quả thật có thay đổi. Nhưng ông không vì thế mà kém quá quyết trong việc thi hành phận sự của ông, và, nóng ruột hơn ai hết, ông đem hết sức mình để giúp cho Philiát Phốc chóng về tới nước Anh.

Tám giờ, xe trượt tuyết đã sẵn sàng lên đường. Các hành khách – có lẽ người ta rất muốn gọi họ là những khách đi thuyền – ngồi vào chỗ và sát lại với nhau trong những tấm chắn đi đường. Hai lá buồm rộng mênh mang giương lên, và dưới sức đẩy của gió, cái xe lao đi trên tuyết cứng với tốc độ bốn mươi dặm một giờ.

Quãng đường pháo đài Kơnây và Ômaha tính theo đường thẳng – theo đường ong bay, như người Mỹ nói – nhiều nhất là hai trăm dặm. Nếu được gió, quãng đường ấy có thể vượt qua trong năm tiếng đồng hồ. Nếu không có điều gì bất trắc, thì vào một giờ trưa cái xe trượt tuyết hẳn đã đến Ômaha.

Một chuyến đi thật kì lạ! Các hành khách, người nọ ép vào người kia, không chuyện trò gì được với nhau. Cái lạnh do tốc độ phòng nhanh càng ghê ghớm, dường như đã cắt đứt lời nói của họ. Xe trượt tuyết lướt trên mặt cánh đồng cũng nhẹ như một cái thuyền lướt trên mặt nước, – mà lại không có sóng. Khi gió thổi sát đất, cái xe hình như được nhắc khỏi mặt đất bởi những cánh buồm của nó như những cái cánh xoè rộng mênh mông. Mátgiơ ngồi cầm lái luôn giữ đúng đường thẳng, và bằng một động tác đẩy mái chèo thay bánh lái, ông chỉnh lại cái xe khi nó cứ muốn chạy xiên đi. Tất cả các

Xe trượt tuyết giống như một chiếc thuyền đang đua

buồm đều căng gió. Lá buồm tam giác đã ăn gió và không bị lá buồm lớn hình thang ở đằng sau che lấp nữa. Một lá buồm vuông được kéo lên và một lá buồm thượng căng ra trước gió, góp thêm sức đẩy vào với các lá buồm khác. Không thể tính toán chính xác như toán học, nhưng chắc chắn tốc độ xe trượt tuyết không dưới bốn mươi dặm một giờ.

Và lợi ích của Mátgiơ là đến đúng hạn định, bởi vì ông Phốc, trung thành với chính sách của mình, đã kích thích ông ta bằng một món tiền thưởng lớn.

Cánh đồng cỏ, trên đó xe trượt tuyết cứ chiếu đường thẳng mà chạy, phẳng như một mặt biển. Người ta tưởng như một cái hồ mênh mông đóng băng. Con đường sắt phục vụ miền này đi ngược từ tây – nam lên tây – bắc qua Đại – ixlan. Còlumbôxơ thành phố quan trọng của Bang

Nêbraxka. Suyđ, Frémông, rồi Ómaha. Trên suốt chặng đường của nó, nó chạy dọc hữu ngạn sông Platơ. Xe trượt tuyết, để chạy tắt con đường này, đã chạy theo đường dây cung của cánh cung do con đường sắt vẽ ra. Mátgiơ không lo bị sông Platơ chặn lại ở chỗ khúc sông nhỏ phía trước Frémông, vì nước đã đóng băng. Như vậy con đường hoàn toàn không còn chướng ngại, và Philiát Phốc chỉ sợ có 2 trường hợp: xe bị hỏng, và gió đổi chiều hoặc im gió.

Mà gió nào có dịu đi. Ngược lại là khác. Nó thổi cong cột buồm đã được giữ chắc bằng những dây cáp thép. Những sợi dây kim khí này, giống như những dây đàn, kêu vang như có một cung kéo đàn cạ vào khiến nó rung lên. Cái xe trượt tuyết bay đi giữa một hoà điệu rền rĩ, có cường độ âm vang rất đặc biệt.

"Những sợi dây này phát ra hoà âm quãng năm và quãng tám", - Ông Phốc nói.

Và đó là những lời độc nhất của ông thốt lên trong suốt cả chuyến đi. Bà Auda, bọc kĩ trong những áo da thú và chân đường đi, đã được phòng ngừa chống lạnh với tất cả khả năng cho phép.

Còn Vạn Năng mặt đỏ như vầng mặt trời đang lên giữa sương mù, anh hít vào ngực cái làn không khí buốt như kim châm này. Trong thâm tâm vốn mang sẵn một niềm tin không gì lay chuyển nổi, anh lại bắt đầu hy vọng. Đáng lẽ đến Nữu Ước buổi sáng ta sẽ đến buổi chiều, nhưng vẫn còn khả năng đến trước giờ khởi hành của chuyến tàu bẻ đi Livơpun.

Thậm chí Vạn Năng còn cảm thấy một niềm ham muốn mãnh liệt được xiết chặt bàn tay bạn Phixơ của mình. Anh không quên rằng chính viên thanh tra đã

kiếm về cái xe trượt tuyết có huồm, tức là cái phương tiện duy nhất để đến kịp Omaha vào thời gian hữu hiệu, Nhưng, không biết do một tình cảm gì, anh vẫn giữ thái độ dè dặt như thường lệ.

Đầu sao vẫn có điều Vạn Năng không bao giờ quên được, đó là sự hi sinh của ông Phốc đã không ngần ngại cướp lại anh từ tay bọn Xiu. Làm việc ấy ông Phốc đã hi sinh cả tài sản ông và cả tính mạng ông... Không! Người hầu của ông không thể quên điều đó!

Trong khi mỗi hành khách thả mình theo những suy nghĩ khác nhau như thế, thì cả xe trượt tuyết bay trên tấm thảm tuyết mênh mông. Nếu nó có chạy qua một vài đầm nước, vài chi lưu hoặc phó chi lưu của sông Tiểu Thanh Giang, người ta cũng không biết được. Những cánh đồng và dòng sông biến đi dưới một màu trắng toát bao la. Bình nguyên hoàn toàn hoang vắng. Nằm giữa trục đường sắt Thái Bình Dương – Liên bang và nhánh đường sắt nối Kơ-nây với XanhGiô-đép, đây bình nguyên ấy như một hòn đảo lớn không người ở. Không một xóm làng, không một nhà ga, đến cả một đồn bót cũng không có. Chốc chốc, người ta thấy vệt qua như tia chớp một thân cây dân dùm nào đó mang bộ xương trắng vằn mình trong gió. Đôi khi những bầy chim hoang dại bay vù lên một loạt. Cũng có lần chó sói đồng cỏ kéo đi từng đoàn đông, gầy, đói, được thôi thúc bởi một nhu cầu dữ tợn, chạy đua với cái xe trượt tuyết. Khi ấy Vạn Năng, súng lục cầm tay, sẵn sàng nhắm đạn vào những con gấu nhắt. Nếu một sự cố nào làm cái xe dừng lại lúc này, các hành khách bị những con thú hung hãn ấy tấn công có thể mang tai vạ. Nhưng cái xe

trượt tuyết chạy tốt, nó nhanh chóng vượt lên, và chẳng mấy chốc cả đàn chó gào rống tụt lại sau.

Giữa trưa, qua vài dấu hiệu, Mátgiơ nhận ra ông đang vượt qua dòng nước đóng băng của sông Plátô. Ông không nói gì, nhưng đã chắc trong bụng chỉ còn hai mươi dặm nữa là tới ga Ômaha.

Và thật vậy, lúc ấy chưa đến một giờ, người cầm lái tài giỏi đã buông tay lái, vội vã thu dọn dây kéo buồm, trong khi xe trượt tuyết, được cuốn đi bởi cái đà không cưỡng được của nó, còn chạy thêm nửa giờ nữa không buồm. Cuối cùng nó dừng lại, và Mátgiơ chỉ một khu mái nhà trắng xoá vì tuyết, nói:

“Đến rồi”.

Đến rồi! Quả thật là đã đến cái ga này, nơi có nhiều chuyến tàu hỏa hàng ngày liên lạc với miền Đông nước Hoa Kỳ!

VạnNăng và Phixơ nhảy xuống đất, vận động chân tay tề công. Họ đỡ ông Phốc và bà thiếu phụ bước ra khỏi xe một cách hào phóng. Vạn Năng bắt tay Mátgiơ như với một người bạn thân, rồi mọi người hối hả đi đến nhà ga Ômaha.

Chính cái thành phố quan trọng của bang Nêbraxkna này là điểm kết thúc của tuyến đường sắt Thái Bình Dương thực thụ, tuyến đường sắt nối lưu vực sông Mitxitxipi với Thái Bình Dương. Muốn đi từ Ômaha đến Sicagô, con đường sắt, dưới cái tên “Đường sắt Đảo Đa – Sicagô”, chạy thẳng về phía đông qua năm mươi ga.

Một chuyến tàu tốc hành đang sẵn sàng lên đường. Philiát Phốc và các bạn của cậu còn kịp xông vào một toa

tàu. Họ chẳng được ngó thấy cái gì của Ômaha, nhưng Vạn Năng tự nhủ thăm cũng chẳng có gì đáng tiếc, vì việc anh không phải là đi ngắm cảnh.

Với một tốc cực nhanh, đoàn tàu này đi vào Bang Iowa, qua vùng Caexin Blaphơ, bang của những Tu sĩ, và thành phố Iowa. Ban đêm nó vượt sông Mitxitxiپی ở cảng Daven, và qua Đảo - Đa nó tiến vào Bang Illinois. Ngày hôm sau, mồng 10, lúc bảy giờ chiều, tàu đến Sicagô, thành phố được phục hồi từ trong đồng hoang tàn đổ nát của nó, và càng kiêu hãnh hơn bao giờ hết ngự trị trên bờ hồ Misigan mỹ lệ⁽¹⁾.

Chín trăm dặm ngắn cách Sicagô với Nữ Ước. Ở Sicagô không thiếu tàu hỏa. Ông Phốc chuyển ngay tức khắc từ tàu này sang tàu khác. Cái đầu tàu lạnh lén của tuyến “Đường sắt Pitxbơ - Fo - Oainơ - Sicagô” phóng hết tốc lực, dường như nó cũng hiểu rằng nhà quý phái đáng kính không thể có phút nào để phí. Nó chạy qua như một tia chớp các vùng Indianna, Ôhiô, Penxivani, Giécxây Mới, qua các thành phố mang những tên cổ kính, trong đó một số đã có đường phố và tàu điện, nhưng nhà cửa thì chưa. Cuối cùng sông Hátson hiện ra, và, ngày 11 tháng chạp, lúc mười một giờ mười lăm phút đêm, đoàn tàu đỗ lại trong nhà ga ở hữu ngạn sông, ngay trước cái kè đá của những tàu bè tuyến đường Cuna, nói cách khác của “Công ty tàu thư hoàng gia Anh và Bắc Mỹ”.

Tàu Traina đi Livơpun đã khởi hành từ bốn mươi lăm phút trước!

⁽¹⁾ Không lâu trước cuộc viễn du của Philiát Phốc, một đám cháy lớn đã gần như hoàn toàn thiêu hủy thành phố Sicagô.

XXXII

PHILIÁT PHỐC MỞ MỘT CUỘC CHIẾN ĐẤU TRỰC DIỆN CHỐNG LẠI SỐ PHẬN KHÔNG MAY NHƯ THỂ NÀO

Tàu Traina ra đi đường như đã mang theo cả hy vọng cuối cùng của Philiat Phốc.

Thật vậy, không một tàu bể nào khác trong những tàu bể chạy thẳng từ châu Mỹ sang châu Âu, dù là những tàu Xuyên Đại Tây Dương Pháp, những tàu của “Đường hàng hải Ngôi – sao – trắng” những tàu của Công ty Im – man, hay những tàu của đường Hambua, hoặc tàu nào khác, lại có thể thoả mãn được kế hoạch của nhà quý phái.

Thật vậy, tàu Pêrâyơ, của Công ty Đại Tây Dương Pháp mà những con tàu tuyệt diệu có thể sánh ngang về tốc độ và vượt về tiện nghi so với tất cả những tàu của tuyến khác, không trừ một tàu nào – chỉ ngày hôm sau nữa, ngày 14 tháng chạp, mới lên đường. Và vả lại, cũng như những tàu của Công ty Hambua, nó không chạy thẳng đến Livơpun hoặc Luân Đôn, mà đến Lơ Havơ, và chặng đường phụ ấy từ Lơ Havơ đến Xao – tham – tôn sẽ làm Philiat Phốc bị chậm lại, khiến những cố gắng cuối cùng của ông trở thành vô ích.

Còn các tàu Imman, mà một trong số đó, cái Đô thị Pa – ri, sẽ ra khơi ngày hôm sau, thì cũng chẳng nên

nghĩ đến làm gì. Những tài ấy chuyên dùng vào việc đi dân, máy yếu, chúng chạy hơi nước cũng chẳng khác chạy buồm, và tốc độ của chúng vào loại kém. Để đi từ Nữu - Ước đến nước Anh, chúng phải dùng nhiều thời gian hơn số thời gian còn lại của ông Phốc để thắng cuộc.

Nhà quý phái đã hiểu tường tận tất cả tình hình trên sau khi tra cứu cuốn Brátô, cuốn sách cho ông biết những hoạt động từng ngày của ngành hàng hải xuyên đại - dương.

Vạn Năng cảm thấy rõ rồi. Đến chậm chuyến tàu biển mất bốn mươi lăm phút, điều đó làm anh kiệt sức. Chính là lỗi ở anh, đáng lẽ phải giúp đỡ ông chủ thì anh lại không ngừng gieo rắc tai nạn trên đường đi của ông! Và khi anh nhớ lại tất cả những biến cố dọc đường, khi anh nắm tình hình nhưng khoản tiêu mất không và chỉ vì lợi ích của riêng anh thôi, khi anh nghĩ rằng vụ đánh cuộc khổng lồ này, thêm những chi phí to lớn của cuộc viễn du đã trở thành vô dụng, sẽ làm ông Phốc phải hoàn toàn bị bại, thì anh hối lỗi tự nguyện rửa mình.

Tuy vậy, Ông Phốc không hề trách móc anh, và khi rời khỏi kê đậu các tàu xuyên Đại Tây Dương, ông chỉ nói:

“Mai ta sẽ liệu sau. Thôi ta đi”.

Ông Phốc, bà Auda, Phức, Vạn Năng qua sông Mátson tại bến do khu Giécxây, và lên xe ngựa đi đến khách sạn Thánh Ni côla, ở đường Quảng - lộ. Họ nhận phòng, và một đêm trôi qua, đối với Philát Phốc dần chìm trong giấc ngủ say. Ông thì thức ngủ, nhưng khá dài với bà Auda và các bạn em, bà em trấn trợ không sao ngủ được.

Hôm sau là ngày 12 tháng chạp. Từ ngày 12, bảy giờ sáng, đến ngày 21, tám giờ bốn mươi lăm phút tối còn chín ngày mười ba giờ và bốn mươi lăm phút. Vậy nếu Philiat Phốc đã đi được từ hôm trước trên tàu Traina, một trong những tàu bể tốt nhất của đường hàng hải Cuna, thì ông sẽ đến Livơpun, rồi đến Luân đôn, trong những thời hạn mong muốn!

Ông Phốc rời khách sạn ra đi một mình, sau khi đã dặn dò người hầu đợi ông và báo trước cho bà Auda lúc nào cũng ở trong tư thế sẵn sàng.

Ông Phốc đi đến bờ sông Haison và trong số những tàu cột ở bến hoặc thả neo trên sông, ông tìm kỹ xem có tàu nào sắp lên đường không. Nhiều tàu đã treo cờ hiệu khởi hành và chuẩn bị ra khơi theo con nước buổi sáng bởi vì trong cái hải cảng Nữu Ước mệnh mông và kỳ diệu này, không ngày nào không có một trăm con tàu lên đường đi đến tất cả mọi điểm trên trái đất; nhưng phần lớn đó là những tàu chạy buồm, và chúng không thể hợp ý Philiat Phốc.

Nhà quý phái tưởng như đã thất bại trong cố gắng cuối cùng của mình thì ông trông thấy một cái tàu buôn có chân vịt, dáng thon thả neo trước Pháo - đài cách đó nhiều nhất một dặm⁽¹⁾, ông khởi nhả ra từng cuộn khói lớn cho thấy nó đang chuẩn bị lên đường.

Philiat Phốc gọi một cái xuồng và sai vài mái chèo, ông đến bên thang tàu Hăngrietta, một tàu có vỏ sắt, mà tất cả phần thân tàu từ mặt nước trở lên đều bằng gỗ.

⁽¹⁾ Dịch chữ encablura: khoảng cách bằng một phần mười hải lý tức 185m20.

Thuyền trưởng tàu Hångrietta đang ở trên tàu. Philiát Phốc treo lên bóng và xin gặp thuyền trưởng. Ông ta ra tiếp ngay.

Đó là một người trạc năm mươi tuổi, một thứ sói bẻ, một kẻ hay cấm ca cấm cản hẳn là khó chơi. Mắt to, nước da màu đồng han, tóc đỏ, cổ vạm vỡ. - Ông không có vẻ gì là một người của xã hội thượng lưu.

- Có phải ông là thuyền trưởng? - Ông Phốc hỏi.

- Tôi đây.

- Tôi là Philiát Phốc, ở Luân Đôn.

- Còn tôi, Andriu Xpidai, ở Caeđip.

- Tàu ông sắp chạy?...

- Một giờ nữa.

- Ông chở hàng đi đâu.

- Bóocđô.

- Hàng gì vậy?

- Sồi chắt trong lòng tàu. Không có hàng. Tàu tôi đi lần này không chở hàng.

- Ông có hành khách?

- Không có hành khách. Tôi không bao giờ lấy hành khách. Thứ hàng ấy công kênh mà hay phải khám xét lắm.

- Tàu ông chạy tốt?

- Từ mười một đến mười hai hải lí? Tàu Hångrietta ai cũng biết.

- Ông có bằng lòng chở tôi đến Livo-pun không, tôi với ba người nữa.

- Đến Livo-pun? Tại sao không đến Trung Quốc?

- Tôi nói Livo-pun.

- Không!
- Sao không?
- Không. Tôi đi Bóocdô, và tôi sẽ đến Bóocdô.
- Bất kể giá nào?
- Bất kể giá nào.

Viên thuyền trưởng đã nói với một giọng không cho cãi lại.

- Nhưng còn ông chủ tàu Hăngriétta... - Philiát Phốc lại nói.

- Chủ tàu là tôi. - viên thuyền trưởng đáp - tàu này của tôi.

- Tôi thuê tàu ông.
- Không.
- Tôi mua.
- Không.

Philiát Phốc vẫn điềm tĩnh. Tuy vậy tình thế thật nghiêm trọng. Ở Nữ Ước không như ở Hồng Kông, và ông thuyền trưởng tàu Hăngriétta không giống ông chủ tàu Tankeda. Cho đến nay, tiền bạc của nhà quý phái vẫn luôn luôn thắng mọi trở lực. Lần này thì tiền bạc đã thất bại.

Thế nhưng phải tìm bằng được cách vượt Đại - táy - dương bằng tàu thủy - nếu không qua được đại dương bằng khinh khí cầu, cái việc hết sức mạo hiểm, và và chẳng không thể thực hiện được.

Nhưng hình như Philiát Phốc đã có một chủ kiến, bởi vì ông nói với viên thuyền trưởng:

- Thế ông có bằng lòng đưa tôi đến Bóocdô không?
- Không, cho dù ông có trả tôi đến hai trăm đô - la!

- Tôi trả ông hai nghìn (10.000 frăng).
- Mỗi người?
- Mỗi người.
- Và các ông có bốn người?
- Bốn.

Viên thuyền trưởng Xpidai gãi đầu, tưởng đến cào rách cả da đầu. Tám nghìn đô - la kiếm thêm mà không phải thay đổi cuộc hành trình, điều đó đáng để ông gạt sang một bên mối ác cảm công khai với tất cả mọi loại hành khách với giá vé hai nghìn đô - la, đó không phải là hành khách nữa, đó là món hàng quý.

- Chín giờ thì tôi đi, - viên thuyền trưởng chỉ nói gọn, và nếu ông và các bạn ông, các ông có mặt đây cả không?...

- Chín giờ chúng tôi sẽ ở trên tàu! Ông Phốc đáp lại không kém gọn lỏn.

Lúc ấy tám giờ rưỡi. Rời khỏi tàu Hàngrietta, lên xe đến khách sạn Thánh Ni cô la, từ đó đưa bà Auda, Vạn Năng và cả ông Phixơ không dứt ra được mà ông rất lịch sự mời cùng đi, nhà quý phái đã làm mọi việc ấy với sự điềm tĩnh cố hữu của ông trong tất cả mọi hoàn cảnh.

Vào lúc tàu Hàngrietta bắt đầu lên đường, tất cả bốn người đã có mặt trên tàu.

Khi Vạn Năng biết được cái quỹ giá của chặng đường đi cuối cùng này, anh bật lên một tiếng "Ồ!" kéo dài, chạy qua tất cả các quãng của một âm giai bán - âm xuống thấp!

Còn viên thanh tra Phixơ thì nghĩ bụng rằng dứt

khoạt Ngân hàng Anh dù có gỡ ra được cũng không thể nguyên lành. Thật vậy, khi về tới đích và cứ cho là tên Phốc không còn ném thêm vài năm tiền xuống biển nữa, thì cái xác bạc giấy cũng đã hụt đi trên bảy nghìn livre (175.000frăng)!

XXXIII

PHILIÁT PHỐC TỎ RA CÓ THỂ ĐUONG ĐẦU VỚI MỌI HOÀN CẢNH NHƯ THẾ NÀO

Một giờ sau, tàu Hångrietta đi qua cái phao đèn đánh dấu cửa sông Hátson, vòng qua mũi Bãi cát - Cong và ra biển. Ban ngày hôm ấy nó chạy ra ven bờ Đảo - Dài, ở ngoài khơi ngọn đèn pha của hòn Đảo - Lửa và phóng nhanh về phương đông.

Ngày hôm sau, 12 tháng chạp, lúc giữa trưa, một người trèo lên sân tàu đằng trước ống khói để xác định vị trí con tàu trên biển. Tất nhiên, ai cũng phải cho rằng người đó là thuyền trưởng Xpidai! Hoàn toàn không thể. Đó là Tôn ông Philiát Phốc.

Còn viên thuyền trưởng Xpidai thì đã bị nhốt trong cũi buộc khoá trái của ông ta, và ra sức gào thét, biểu lộ một cơn giận dữ đến cực độ, một cơn giận thật ra cũng đáng thông cảm.

Chuyện xảy ra rất đơn giản. Philiát Phốc muốn đi Livơpun, viên thuyền trưởng không muốn chở ông

đến đó. Philát Phốc bèn nhận lời di Bóocdô, và trong suốt ba mươi tiếng đồng hồ trên tàu, ông đã vận dụng tờ bạc giấy tài tình đến nỗi toàn đội thủy thủ, kể cả thợ đốt lò, - một đội ngũ hơi ham tiền và khá ác cảm với viên thuyền trưởng, - cuối cùng thuộc về ông. Và đó là lí do tại sao Philát Phốc đứng vào vị trí chỉ huy của thuyền trưởng Xpidai, tại sao viên thuyền trưởng bị nhốt trong căn buồng của ông ta, và cuối cùng tại sao tàu Hăngrietta lại tiến về Livơpun - Nhưng cứ xem ông Phốc thao tác thì thấy rất rõ ông đã từng là thủy thủ.

Câu chuyện rồi kết thúc thế nào, hạ hồi phân giải. Tuy vậy, bà Auđa chẳng khỏi lo ngại, lo để bụng mà không nói. Phixơ thì thoát đầu choáng váng cả người. Còn Vạn Năng, anh chỉ hoàn toàn thấy việc làm rất đáng yêu.

"Giữa mười một và mười hai hải lý", thuyền trưởng Xpidai đã nói như vậy và quả thật tàu Hăngrietta luôn giữ được tốc độ trung bình ấy.

Vậy nếu như, - còn biết bao nhiêu "nếu như" nữa!

Nếu như biển không trở nên quá dữ, nếu như gió không đổi chiều từ hướng đông thổi lại, nếu tàu không bị hư hỏng, máy không sự cố, thì tàu Hăngrietta trong chín ngày kể từ 12 tháng chạp đến 21, có thể vượt qua ba nghìn hải lý ngắn cách Nữu - ước với Livơpun. Tất nhiên khi đã về đến đích, vụ tàu Hăngretta bồi thêm vào vụ nhà Ngân hàng có thể dẫn nhà quý phái đi hơi xa hơn ông mong muốn.

Những ngày đầu, cuộc vượt biển được thực hiện trong những điều kiện tuyệt diệu. Biển không dữ

lắm: gió như định hướng thổi về đông bắc: buồm giương lên, và dưới những cánh buồm của nó, tàu Hångrietta chạy như một con tàu xuyên Đại Tây Dương thực thụ.

Vạn Năng sướng rơn. Chiến công cuối cùng của ông chủ anh, mà anh không muốn nhìn thấy hậu quả, làm anh hào hứng. Chưa bao giờ đội thủy thủ của tàu lại thấy một chàng trai vui tính lành lợi đến thế. Anh chăm vập hỏi han các thủy thủ và làm họ ngạc nhiên với những trò leo dây tài giỏi của mình. Anh tặng họ không tiếc những tên gọi tốt đẹp nhất và những thứ rượu hấp dẫn nhất. Dưới mắt anh, họ thao tác như những bậc hào hoa phong nhã, và các thợ đốt lò thì đốt lửa như những anh hùng. Cái vẻ vui tươi rất dễ truyền lan của anh thấm sang tất cả mọi người. Anh đã quên những ngày qua, những nỗi buồn phiền, những cảnh hiểm nguy. Anh chỉ nghĩ đến cái đích kia, cái đích đã ở tầm tay với, và đôi khi anh sùng sục nóng ruột, dường như anh đã được cái lò của tàu Hångrietta đun sôi lên. Chàng trai đứng đắn nhiều khi cũng quanh quẩn bên Phixơ; anh nhìn ông ta bằng một con mắt "ẩn ý sâu xa!", nhưng anh không nói gì với ông, bởi vì giữa hai người bạn cũ không còn tình thân nào nữa.

Và lại, cũng phải nói rằng Phixơ không còn hiểu ra sao cả! Việc chiếm đoạt tàu Hångrietta, việc mua chuộc các nhân viên trên tàu, thằng cha Phốc thao tác như một thủy thủ lành nghề, tất cả mọi chuyện ấy làm ông choáng váng. Ông không còn biết nên nghĩ thế nào nữa! Nhưng, xét cho cùng, một nhà quý phái

đã bắt đầu bằng việc ăn trộm năm mươi nghìn livo thì cũng có thể kết thúc bằng vụ ăn cướp một tàu bè. Và cái lô - giêc rất tự nhiên của Phixơ là tin rằng tàu Hăngrietta do Phốc điều khiển chẳng hề đi Livơpun, mà đến một địa điểm nào đó trên trái đất, tại đây tên kẻ trộm, trở thành tướng cướp, sẽ dâng hoàng sông yên ổn! Cái giả thiết ấy ta phải chịu là nó có lí không gì bằng, và nhà thám tử thật sự hối tiếc đã để mình lao vào việc này.

Còn viên thuyền trưởng Xpidai thì cứ tiếp tục gào thét trong buồng mình, và Vạn Năng, chịu trách nhiệm mang đồ ăn thức uống lại cho ông, phải làm việc ấy với những sự phòng bị chu đáo nhất dù anh có khoẻ đến mấy. Ông Phốc, về phía ông, thậm chí có vẻ đã quên dốt đi rằng đang có một viên thuyền trưởng trên tàu.

Ngày 13, tàu đi qua đầu mỏm bãi Đất - Mới. Đây là đoạn đường khó đi. Nhất là về mùa đông, ở đây hay có sương mù và những trận gió giạt đáng sợ. Từ hôm qua phong vũ biển đã hạ đột ngột. Thật vậy, ban đêm nhiệt độ thay đổi, lạnh hơn, và đồng thời gió đổi chiều thổi từ hướng đông nam lại.

Một trắc trở. Ông Phốc, để khỏi đi chệch đường, phải cuốn buồm và tăng hơi. Thế nhưng tàu chạy chậm lại, do mặt biển có những làn sóng dài xô mạnh vào mũi tàu. Con tàu bập bênh ghê ghớm, làm tốc độ giảm đi. Gió dần dần chuyển thành bão, và người ta dự đoán tàu Hăngrietta không thể đứng vững được trước sóng biển. Nhưng nếu có cái gì cần phải tránh, thì đó là cái chưa biết với tất cả những sự rủi ro của nó.

Khuôn mặt Vạn Năng tối sẫm lại cùng với bầu trời, và trong hai ngày, chàng trai hiền lành sống những nỗi lo khô gan héo ruột. Nhưng Philát Phốc là một thủy thủ táo bạo biết đương đầu với biển cả, và ông vẫn luôn luôn thẳng tiến, thậm chí cũng chẳng thêm giảm bớt hơi. Khi tàu Hăngrietta không thể vọt lên cao bằng con sóng thì nó xuyên ngang, và tất cả boong tàu bị nước quét mạnh, nhưng nó vẫn đi qua. Cũng có lần chân vịt benth lên, đập chới vơi trong không khí bằng những cánh điên cuồng của nó, trong khi một khối nước như trái núi nhấc bổng đít tàu khỏi mặt biển, nhưng con tàu vẫn cứ tiến.

Tuy nhiên gió không thổi mỗi lúc một mạnh như người ta có thể lo ngại. Đây không phải một trận bão với tốc độ chín mươi bảy hải lý một giờ. Gió vẫn thế thôi, nhưng khốn thay nó cứ thổi mãi từ một hướng đông nam và không cho phép giương buồm. Ấy thế mà, như ta sẽ thấy, tình hình đã đến lúc rất cần phải trợ lực cho hơi nước!

Ngày 16 tháng chạp, đó là ngày thứ bảy mươi lăm kể từ khi khởi hành ở Luân Đôn. Tóm lại, tàu Hăngrietta vẫn chưa bị chậm trễ nào đáng ngại. Nó đã đi được chừng nửa chặng đường, và những đoạn khó nhất đã vượt qua. Vào mùa hè, thành công đã có thể xem là chắc chắn. Mùa đông, người ta phải phụ thuộc vào thời tiết xấu. Vạn Năng không tỏ ý kiến gì. Trong thâm tâm anh vẫn nuôi hi vọng, và nếu không được gió thuận thì ít ra cũng còn trông cậy ở sức hơi nước.

Thế nhưng, ngày hôm ấy, bác thợ máy lên boong gặp

ông Phốc và bàn luận với ông khá sôi nổi.

Không biết tại sao. - chắc hẳn do linh tính. - Vạn Năng cảm thấy một nỗi lo lắng mơ hồ. Anh sẵn sàng cắt bỏ ngay một tai để được nghe bằng tai kia những chuyện gì trao đổi trên ấy. Tuy vậy, anh cũng nghe lỏm được vài câu trong đó có những câu sau đây do ông chủ anh thốt lên:

- Bác đảm chắc về những điều bác nói đấy chứ?

- Thưa ngài, chắc. - bác thợ máy đáp. - Xin ngài nhớ cho rằng, từ lúc khởi hành, chúng ta đã đốt tất cả các lò cùng cháy với tốc độ chậm từ Nữu - Ước đi Bóc - đô thì lại không đủ để chạy hết tốc lực từ Nữu - Ước đi Livơpun!

- Tôi sẽ liệu. - Ông Phốc đáp.

Vạn Năng đã hiểu. Anh lo muốn chết nửa con người. Than sắp hết!

"Chà! Nếu ông chủ ta mà chống đỡ được đòn này. - anh nghĩ, - thì quả là một ông thánh sống!"

Và khi gặp Phixơ, anh không thể không nói cho ông biết tình hình ấy.

- Vậy ra. - viên thanh tra nghiêng răng đáp lại, anh tưởng chúng ta Livơpun đấy à!

- Hẳn chứ!

- Ngốc! - Viên thanh tra đáp và nhún vai bước đi.

Vạn Năng đã định cho ông ta một bài học đến nơi đến chốn về cái hình dung từ ấy, mà vả chăng anh cũng không thể hiểu được ý nghĩa thật sự của nó, nhưng anh ta tự nghĩ con người xấu số Phixơ kia hẳn phải thất vọng - lắm, phải nhục - nhã lắm với lòng tự trọng của mình, sau khi đã theo dõi vòng quanh thế giới vụng về

đến thế một tung tích lẩn lẩn, và anh bỏ qua cho cái tội của ông.

Còn bây giờ thì Philát Phốc sẽ định sao đây? Điều ấy thật khó mà hình dung được. Tuy vậy, hình như nhà quý phái lạnh như tiền đã hạ một quyết định, bởi vì ngay chiều hôm ấy ông gọi cho bác thợ máy đến và nói với bác:

"Bác quạt lửa mạnh lên và chạy cho kì hết chất đốt".

Một lúc sau, ống khói tàu Hăngrietta nhả ra từng cuộn khói ngùn ngụt.

Vậy là con tàu lại tiếp tục mở hết tốc lực, nhưng đúng như đã báo trước, hai ngày sau, ngày 18, bác thợ máy cho biết là nội nhật ngày hôm ấy than sẽ hết.

"Không hạ lửa - Ông Phốc đáp. - Ngược lại, đốt mạnh lên cho các nắp hơi luôn ở đầy hơi".

Ngày hôm ấy, vào khoảng giữa trưa, sau khi tính toán vị trí con tàu, Philát Phốc cho gọi Vạn Năng và ra lệnh cho anh đi mời viên thuyền trưởng Xpida tới. Thật chẳng khác gì người ta sai chàng trai trung hậu này đi tháo củi cho một con hổ, và anh bước xuống phòng cuối tàu, nghĩ bụng:

"Nhất định hắn sẽ phát điên lên!".

Thật thế, vài phút sau, một quả bom rơi xuống phòng cuối tàu giữa những tiếng kêu gào chửi bới. Quả bom ấy là thuyền trưởng Xpida. Rõ ràng là nó sắp nổ:

"Chúng ta đang ở đâu đây?", đó là những lời đầu tiên ông thốt lên trong cơn giận dữ đến nghẹt thở, và chắc chắn nếu con người tử tế này bị bệnh uất máu thì dù nhẹ đến đâu ông cũng đi đứt.

Chúng ta đang ở đâu đây? - ông ta nhắc lại, mặt đỏ phừng phừng.

- Ở cách Lavopun bảy trăm bảy mươi hải lý (300 dặm biển)¹ - Ông Phốc đáp lại với một vẻ điềm tĩnh không nao núng.

- Tên kẻ cướp! - Andriu Xpidai kêu lên.

- Tôi mời ông đến đây, thưa ông...

- Quán giặc biển!

- ...thưa ông, - Philiát Phốc nói tiếp, - để xin ông bán cho cái tàu của ông.

- Không! ngàn lần không!

- Đó là vì tôi sắp phải đốt nó đi.

- Đốt tàu ta!

- Phải, ít ra ở những phần trên mặt, bởi vì chúng ta thiếu chất đốt.

- Đốt tàu ta! - viên thuyền trưởng Xpidai kêu lên lười lười lại không nói lên lời. - Một cái tàu trị giá năm vạn đô - la (250.000frăng!).

- Đây, sáu vạn (300.000 frăng)! - Philiát Phốc đáp, và đưa cho viên thuyền trưởng một tập bạc giấy.

Cái đó tạo nên một hiệu quả kỳ diệu ở Andriu Xpidai. Người ta sẽ không phải là Mỹ nếu việc nhìn thấy sáu vạn đô - la lại không gây cho người ta một xúc động nào đó. Trong một phút viên thuyền trưởng quên hết cả giận dữ, quên cả cảnh giam cầm của ông, cả những nỗi bất bình của ông đối với người hành khách kia. Con tàu của ông đã chạy hai mươi năm. Vụ này

---

¹ Vào khoảng 1.500km.

kiếm bầm đây!... Quả bom không nổ được nữa. Ông Phốc đã tháo ngòi của nó.

- Còn cái vỏ sắt thuộc về tôi. - ông ta nói với giọng điệu kỳ lạ.

- Cái vỏ sắt và cỗ máy, thưa ông. Xong chưa?

- Xong.

Và Andriu Xpidai vội lấy tập giấy bạc, đếm và đút biến vào trong túi. Trong khi diễn ra cảnh tượng ấy, Vạn Năng đứng mặt trắng bệch. Phixơ thì suýt nữa bị một cú choáng. Đã cho mất gần hai vạn livrô, tên Phốc này còn bỏ lại cả cái vỏ tàu và cỗ máy cho người bán, nghĩa là gần như giá trị toàn bộ con tàu. Định thực số tiền mất cắp của nhà ngân hàng lên đến năm vạn rưỡi livrô!

Khi Andriu Xpidai đã bỏ tiền vào túi, ông Phốc nói:

"Thưa ông, xin ông đừng ngạc nhiên về tất cả những chuyện này. Ông biết cho rằng tôi sẽ mất hai vạn livrô, nếu tôi không về đến Luân Đôn ngày 21 tháng chạp, lúc tám giờ bốn mươi lăm tối. Vậy mà tôi đã nhờ tàu ở Nữu Ước, và vì ông từ chối không chịu chở tôi đến Liverpool...

- Và tôi đã từ chối như thế là phải, xin thể có trời đất quý thần. - Andriu Xpidai kêu lên. - bởi vì tôi đã kiếm được ở đây ít nhất bốn vạn đô-la".

Rồi, ung dung hơn, ông nói tiếp:

- Ngài có biết một điều này không, thưa ngài thuyền trưởng...?

- Phốc.

- Ngài thuyền trưởng Phốc, vâng, ở ngài có chất lanki đấy.

Và sau khi đã nói với người hành khách cái điều mà ông tưởng là một lời nguyền, ông ta bước đi, thì Philiát Phốc lại nói với ông:

- Bây giờ tàu này thuộc về tôi?

Tất nhiên, từ sống tàu đến đỉnh cột buồm, nhưng phải hiểu là tất cả cái gì bằng "gỗ" thôi!

- Được. Cho phá các thiết bị bên trong và lấy những mảnh phá ấy chất lò.

Ta thử tưởng tượng xem muốn giữ được hơi nước có áp lực đầy đủ, phải ngón biết bao nhiêu cái thứ củi khô này. Ngày hôm ấy phòng cuối tàu, nóc tàu, các cabin buồng, các nơi ở, boong dưới, tất cả đều chui vào lò hết.

Ngày hôm sau, 19 tháng chạp, người ta đốt bỏ cột buồm, các cây buồm, các trục buồm. Người ta hạ các cột buồm xuống, lấy riu chẻ ra. Các thủy thủ làm việc này hàng hái lạ thường. Vạn Năng dẻo, chặt, cưa, làm công việc của mười người. Quả là một cuộc phá hủy điên cuồng.

Ngày hôm sau, 20, các bao lớn tàu, gỗ cạp mạn tàu, các phần tàu bên trên mặt nước, phần lớn boong tàu đều bị ngón sạch. Tàu Hăngrietta bị phá nhẵn nhụi trở ra như một cái cầu phao.

Nhưng ngày hôm ấy, người ta đã nhìn thấy bờ biển Ailen và ngọn đèn pha Phaxtônô.

Tuy nhiên, đến mười giờ đêm, con tàu mới chỉ đi ngang qua Kinxitôn. Philiát Phốc chỉ còn hai mươi bốn giờ nữa để tới Luân Đôn! Vậy mà đó là thời gian cần thiết cho tàu Hăngrietta để tới Livơpun - dù phóng hết

tốc lực. Và cuối cùng thì chất đốt cũng sắp sửa không còn đủ cho nhà quý phái tảo bạo nữa!

- Thưa ngài, - viên thuyền trưởng Xpida lúc này đã quan tâm đến những kế hoạch của Philát Phốc bên nói với ông, - tôi thật sự ái ngại cho ngài. Tất cả đều chống lại ngài! Chúng ta mới chỉ đang ở trước mặt Kinxton thôi.

- À! - Ông Phốc nói, - cái thành phố mà chúng ta đang nhìn thấy ánh đèn kia là Kinxton đấy ư?

- Vâng.

- Ta có thể vào cảng được chứ?

- Phải đợi ba giờ nữa. Nước lên mới vào được.

- Thì đợi vậy! - Philát Phốc thản nhiên đáp, không thể để lộ trên mặt một vẻ gì cho thấy rằng, ông, sắp có thử chiến thắng số phận rủi ro một lần nữa.

Thật thế, Kinxton là một hải cảng của bờ biển Ailen tại đây những tàu xuyên Đại Tây Dương từ Hoa Kỳ đi qua vút bọc bưu kiện lại. Các bưu kiện ấy được trở đến Dublin bằng những chuyến xe lửa tốc hành luôn sẵn sàng chạy. Từ Dublin, những bưu kiện ấy được tàu thủy tốc hành chuyển đến Liverpool, - như thế đến sớm được mười hai giờ trước cả những tàu bể chạy nhanh nhất của các công ty hàng hải.

Con số mười hai giờ mà bưu cục châu Mỹ tranh thủ được như thế, Philát Phốc cũng muốn tranh thủ. Theo tàu Hångrietta thế phải tối hôm sau mới tới Liverpool, ngày này ông sẽ đến vào giữa trưa, và do đó có thể về kịp Luân Đôn trước tám giờ bốn mươi lăm phút tối.

Vào khoảng một giờ sáng, tàu Hångrietta theo nước lên vào cảng Kimxtôn, và Philiát Phốc, sau khi nhận được một cái bắt tay thật chặt của thuyền trưởng Xpudai, để ông ta lại trên cái xác tàu da phá trụ của ông, nó vẫn còn giá trị bằng nửa con tàu ông ta đã bán đi!

Các hành khách lên bờ ngay tức khắc. Phixơ lúc này có một nỗi thèm khát dữ tợn muốn bắt giữ tên Phốc. Thế nhưng ông ta không làm việc đó! Sao thế? Một cuộc đấu tranh gì đang diễn ra trong con người ông vậy? Ông ta đã thay đổi ý kiến về Ông Phốc rồi chăng? Cuối cùng, ông đã nhận ra là mình bị nhầm chăng? Tuy nhiên, Phixơ vẫn không rời ông Phốc. Cùng với ông Phốc, với bà Audai, với Vạn Năng lúc này không còn thời giờ để thở nữa, ông lên xe lửa ở Kimxtôn lúc một giờ rưỡi đêm, đến Đablin khi trời rạng sáng, và liền sau đó bước xuống một trong những cái tàu thủy ấy - những con thoi bằng thép thật sự, toàn bộ là máy là máy - chúng không thêm cái mình lên theo con sóng, mà chỉ một mực phóng xuyên qua.

Cuối cùng, mười hai giờ kém hai mươi trưa ngày 21 tháng chạp, Philiát Phốc lên bộ ở bến cảng Livơpun. Ông chỉ cần sáu tiếng đồng hồ nữa là đến Luân Đôn.

Nhưng đúng vào lúc đó, Phixơ tiến lại, đặt tay lên vai ông, và chìa lệnh bắt ra, nói:

- Ông có thật đúng là ông Philiát Phốc?
- Vâng, thưa ông.
- Thay mặt nữ hoàng, tôi bắt giữ ông!

XXXIV

AI TẠO CHO VẠN NĂNG CỨ HỜI DẬY RA MỘT TRÒ CHƠI ĐỘC ĐỊA, NHƯNG CÓ LỀ MỜI LẠ.

Philiát Phốc bị vào tù, người ta nhốt ông ở đồn giam
sở thuế quan Livopun, và ông phải ngủ đêm lại đây
trong khi chờ đợi để đưa về Luán Dôn.

Lúc xảy ra chuyện bắt giữ, Vạn Năng định xông
vào viên thám tử. Các nhân viên cảnh sát đến ngăn
anh lại. Bà Auda, kinh hoàng về sự việc tàn bạo,
không hiểu ra sao cả vì bà vốn không biết gì về
chuyện này. Vạn Năng giải thích cho bà rõ. Ông
Phốc, nhà quý phái ngay thẳng và quá cảm ấy, con
người đã cứu sống bà, bị bắt về tội ăn cắp. Bà thiếu
phụ phản đối một sự kết tội như thế, trái tim bà phản
nộ, và những giọt lệ ràn rụa trên mắt bà khi bà thấy
mình không thể làm gì, không có cách gì để cứu được
vị cứu tinh của bà.

Về phía Phixơ, ông ta đã bắt giữ nhà quý phái vì bốn
phận phải làm như vậy, dù người ấy có tội hay không.
Rồi công lý sẽ quyết định.

Nhưng bấy giờ một ý nghĩ đến ý nghĩ đến với Vạn
Năng, cái ý nghĩ kinh khủng rằng anh dứt khoát là
nguyên nhân của tất cả tai họa này! Thật vậy, tại sao
anh đã giấu chuyện này với ông Phốc? Khi Phixơ đã lộ
ra cả nghề nghiệp thanh tra cảnh sát của hắn và cả
cái nhiệm vụ hắn đang nhận, sao anh lại ôm lấy trách

nhiệm không chịu báo cho ông chủ anh biết để ông ấy đề phòng? Ông chủ anh mà được biết trước chắc hẳn sẽ đưa ra cho Phixơ thấy những bằng chứng là ông vô tội: ông sẽ chứng minh cho Phixơ thấy sai lầm của hắn ta; dẫu sao thì ông cũng không để cho viên cảnh sát tai ách nài đi tàu xe bằng tiền túi của ông và bám theo ông lảng nhãng, cái viên cảnh sát mà điều quan tâm trước hết chỉ là bắt giữ ông đúng vào lúc ông đặt chân lên mảnh đất của Vương quốc - Liên hiệp. Nghĩ đến những lỗi lầm, những đại dột của mình, chàng trai khốn khổ lại bị lương tâm cắt đứt không chịu nổi. Anh khóc lóc, nom thật tội nghiệp. Anh muốn đập đầu chết đi cho rảnh!

Bà Audá và anh, mặc dẫu trời lạnh, vẫn ngồi lại dưới hàng hiên phía trước sở thuế quan. Cả hai người này với người kia đều không muốn bỏ đi. Họ muốn nhìn lại ông Phốc một lần nữa.

Còn về nhà quý phái này, ông đã bị tổn hại ghê gớm mà lại theo thủ tục hợp pháp, và điều đó đúng vào lúc ông sắp tới đích. Vụ bắt giữ làm ông thua cuộc hẳn không phương cứu vãn. Tối Livơpun lúc mười hai giờ kém hai mươi trưa ngày 21 tháng chạp mà đến tám giờ bốn mươi lăm phút tối ông mới phải trình diện ở Cầu lạc bộ Cải cách, nghĩa là còn được những chín giờ năm phút nữa, thế mà ông chỉ cần sáu giờ thôi để về tới Luân Đôn.

Lúc này, người nào bước vào đồn giam sở thuế quan sẽ thấy ông Phốc ngồi im trên tấm ghế gỗ dài, không nổi giận, không bối rối. Ông cam chịu nhẫn nhục ư, khó mà nói vậy nhưng cái dòn cuối cùng này

đã không thể làm ông hoảng hốt. ít nhất về bề ngoài. Phải chăng trong lòng ông đã hình thành một cơn giận dữ thẳm kín, khủng khiếp vì được nén lại, và chỉ đến phút cuối cùng nó mới nổi ra với một sức mạnh không gì chống lại được? Ta không biết. Nhưng Philiát Phốc ngồi đó, bình thản, chờ đợi... cái gì? Ông còn giữ một niềm hy vọng nào chăng? Ông vẫn còn tin ở thắng lợi chăng, khi mà cánh cửa nhà tù này đã giam chặt ông lại?

Dù sao chăng nữa, ông Phốc đã cẩn thận đặt cái đồng hồ quả quýt của ông trên mặt bàn, và ông nhìn các kim đồng hồ đang chạy. Không một lời thoát ra từ miệng ông, nhưng con mắt ông nhìn đăm đăm một cách khác thường.

Dẫu sao mặt lòng, tình thế thật đáng sợ, và với, những ai không đọc được trong ý thức con người này, thì cái tình thế ấy tóm tắt như sau:

Là người lương thiện, Philiát Phốc đã bị phá sản.

Là kẻ bất lương, ông đã bị bắt.

Lúc bấy giờ ông có ý định trốn không? Ông có nghĩ đến việc tìm xem trong đồn này có lối nào ra thoát được không? Ông có nghĩ đến trốn chạy không? Có lẽ ta cũng muốn tin là như thế, bởi vì, có lúc nào đó, ông đi vòng quanh buồng. Nhưng cửa ra vào đã đóng chặt, còn cửa sổ thì có chấn song sắt. Vậy là ông lại ngồi xuống, và ông rút ở trong cặp ra cuốn nhật ký hành trình. Trên dòng chữ:

"21 tháng chạp, thứ bảy Livơpun"

Ông viết thêm:

"Ngày thứ 80. 11 giờ 40 sáng".

Và ông dọn.

Đồng hồ số thuế quan điểm một giờ. Ông Phốc nhận thấy đồng hồ ông nhanh hơn đồng hồ này hai mươi phút.

Hai giờ! Giả sử lúc này ông lên được một chuyến tàu tốc hành, ông còn có thể về Luân Đôn và Cầu lạc bộ Cải cách trước tám giờ bốn mươi lăm tối. Vắng trán ông hơi nhú lại...

Ông ta đâm vào mặt gã hai quả đấm cực mạnh

Hai giờ ba mươi ba phút, một tiếng động vang lên phía ngoài, tiếng loảng xoảng của các cánh cửa đang mở. Nghe có tiếng Vạn Năng, nghe có tiếng Phixơ.

Con mắt Philiát Phốc loé sáng lên trong giây lát.

Cánh cửa đèn giam mở ra, và ông trông thấy bà

Auda, Vạn Năng, Phixơ chạy lao lại phía ông.

Phixơ muốn dứt hơi, tóc rối bù... Ông ta không nói nên lời!

"Thưa ngài, - ông ta lúng búng, - thưa ngài... xin lỗi... một sự giống nhau đáng tiếc, - Kẻ trộm đã bị bắt từ ba ngày nay... ngài... tự do..."

Philát Phốc được tự do! Ông tiến đến viên thám tử. Ông nhìn hẩn ta chăm chăm giữa mặt, và, làm cái động tác nhanh chóng duy nhất mà cả đời ông chưa bao giờ làm và chưa bao giờ phải làm, ông đưa hai cánh tay ra sau, rồi, với sự chính xác của một người máy, ông nện cả hai quả đấm vào giữa mặt viên thanh tra khốn khổ.

"Đấm ra đấm! - Vạn Năng kêu lên, và tự cho phép mình dùng cái trò chơi chữ độc địa thật xứng đáng với một người Pháp, nói tiếp: "Mẹ kiếp!" thế mới gọi là "một cú đấm Anh gặp bà trâu"!

Phixơ, bị đánh ngã quay lơ, không nói nữa lời. Ông ta chỉ nhận được cái mà ông ta đáng nhận. Nhưng ngay lúc đó ông Phốc, bà Auda, Vạn Năng đã rời khỏi sở thuế quan. Họ lao lên một cái xe, và vài phút sau đã tới ga Livơpun.

Philát Phốc đi hỏi xem có một chuyến tàu tốc hành nào sẵn sàng đi Luân Đôn không...

Lúc ấy hai giờ bốn mươi... Đoàn tàu tốc hành đã đi từ ba mươi lăm phút trước.

Philát Phốc bèn đặt riêng một chuyến tàu đặc biệt.

- Ở đây sẵn có nhiều đầu tàu có tốc độ lớn, nhưng do những thủ tục cần thiết, chuyến tàu đặc biệt không

thể rời khỏi nhà ga trước ba giờ.

Đến ba giờ, Philát Phốc, sau khi đã nói vài lời với bác thợ máy về món tiền thưởng hứa hẹn, ngồi trên con tàu phóng thẳng đến Luân Đôn, cùng với người thiếu phụ và người hầu trung thành của ông.

Ông cần phải vượt qua trong năm giờ rưỡi quãng đường ngắn cách Livơpun với Luân Đôn. - một - việc - hoàn - toàn - làm - được, nếu đường sắt được tự do trên suốt chặng đường. Nhưng do những sự chậm trễ bất buộc, cho nên khi nhà quý phái về tới ga, thì tất cả các đồng hồ ở Luân Đôn đều điểm chín giờ kém mười.

Philát Phốc, sau khi đã hoàn thành cuộc du hành vòng quanh thế giới, về đến đích chậm mất năm phút!

Ông đã thua cuộc.

XXXV

VẠN NĂNG KHÔNG ĐỂ ÔNG CHỦ PHẢI RA LỆNH ĐẾN HAI LẦN NHƯ THẾ NÀO

Hôm sau, dân phố Xavin hẳn rất ngạc nhiên nếu có ai quả quyết với họ rằng ông Phốc đã về. Tất cả các cửa ra vào và cửa sổ đều đóng kín. Không một thay đổi gì xảy ra ở bề ngoài.

Thật vậy, ở ga đi ra, Philát Phốc đã sai Vạn Năng

đi mua vài món thực phẩm rồi ông trở về nhà mình.

Nhà quý phái này đã tiếp nhận với vẻ li lợm thường lệ của ông cái đòn giáng vào ông. Ông đã bị phá sản! và do lỗi của tên thanh tra cảnh sát kém cỏi ấy! Sau khi đã đi những bước chắc nịch trong suốt chặng đường dài, sau khi đã khắc phục hàng ngàn trở lực, vượt qua hàng ngàn nỗi nguy hiểm, mà vẫn có thời gian làm vài việc thiện dọc đường, thì thắng lợi đã đến nơi rồi còn để mất, do một sự việc tàn nhẫn mà ông không thể nào dự tính, và để đương đầu với nó thì ông lại bị tước vũ khí: điều ấy thật kinh khủng! Số tiền lớn ông đem theo buổi lên đường chỉ còn lại một ít tiền thừa không đáng kể. Tài sản ông chỉ còn hai vạn livrơ ấy lĩnh ra là để trả cho các bạn đồng sự của ông ở Câu lạc bộ Cải cách. Sau nhiều khoản tiêu pha như thế, ông có được cuộc cũng chẳng giàu lên, và chắc hẳn ông không mưu chuyện làm giàu, ông thuộc loại người đánh cuộc là vì danh dự, - nhưng vụ thua cuộc này đã làm ông hoàn toàn lụn bại. Thế nhưng nhà quý phái có chủ ý rồi. Ông biết mình còn phải làm gì nữa.

Một căn phòng của ngôi nhà phố Xavin được dành cho bà Auda. Người thiếu phụ thật tuyệt vọng. Qua vài câu nói ông Phốc hờ ra, bà đã hiểu là ông đang nghiêng ngả một ý đồ gì bí hiểm.

Thật vậy, ta biết rằng những người Anh có thói thiên cuồng⁽¹⁾ đôi khi đã đi đến những hành động rục

---

⁽¹⁾ Thiên cuồng (mimomane) đầu óc chìm đắm một ham muốn chỉ ám ảnh bởi một ý tưởng cố định - N.D

đoan đáng tiếc như thế nào dưới sự thôi thúc của một ý nghĩ ám ảnh. Cho nên Vạn Năng, ngoài mặt làm như không để ý gì, vẫn phải canh giữ ông chủ.

Nhưng, trước hết, chàng trai ngay thật đã lên buồng mình, tắt ngọn đèn hơi vãn chày từ tám mười ngày nay. Anh thấy trong hộp thư một phiếu thanh toán của Công ty hơi đốt, và anh nghĩ có chấm dứt những phí tổn anh phải chịu này cũng đã là quá muộn.

Đêm đến, Ông Phốc đã đi nằm, nhưng ông có ngủ không? Còn Bà Auda, bà không chợp mắt được một phút. Vạn Năng thì thức canh như một con chó bên cửa buồng ông chủ.

Ngày hôm sau, ông Phốc gọi anh đến, và bằng lời lẽ rất vắn tắt, ông dặn dò anh sửa soạn bữa ăn sáng cho Bà Auda. Về phần ông, ông chỉ cần một tách chè và một miếng bánh mì nướng. Bà Auda hần sẵn sàng miễn thứ cho sự vắng mặt của ông trong bữa ăn sáng và bữa ăn trưa, vì tất cả thời gian của ông phải để sắp xếp lại công việc. Ông sẽ không xuống dưới nhà. Chỉ chiều tối ông mới xin Bà Auda cho phép hầu chuyện bà một lát.

Vạn Năng, đã được thông báo chương trình trong ngày chỉ còn việc theo đó mà làm. Anh nhìn ông chủ anh luôn luôn lì lợm, và không dành lòng ra khỏi phòng ông. Anh rất buồn, lương tâm cắn dứt và hối hận, bởi vì anh tự kết tội hơn bao giờ hết về cái họa không cứu vãn được này. Phải! nếu anh báo trước cho ông Phốc biết, nếu anh thổ lộ với ông những ý đồ của tên cảnh sát, ông Phốc chắc chắn sẽ

không kéo lê theo mình tên Phixơ đến tận Lavopun, và nếu thế thì...

Vạn Năng, không chịu nổi nữa.

- Thưa ông chủ! - Thưa ông Phốc! - anh kêu lên. - ông nguyên rửa tội đi. Chính vì lỗi lầm của tôi mà...

- Tôi không buộc tội ai hết, - Philát Phốc đáp lại với giọng bình tĩnh nhất. - Chờ anh ra.

Vạn Năng ra khỏi phòng và đến tìm bà Audá, anh cho bà biết những ý định của ông chủ anh.

- Thưa bà, - anh nói thêm, - tự tôi chẳng thể làm gì được, quả là không làm gì được! Tôi không có một ảnh hưởng gì đối với tư tưởng ông chủ tôi cả. Còn bà, có thể bà...

- Tôi thì có ảnh hưởng gì, - Bà Audá đáp. - Ông Phốc chẳng chịu ảnh hưởng nào của ai hết! Có bao giờ ông hiểu cho rằng lòng biết ơn của tôi đối với ông lúc nào cũng sẵn sàng muốn trào ra! Có bao giờ ông chịu đọc trong trái tim tôi!... Anh bạn ạ, anh đừng có phút nào rời ông ra. Anh nói là ông đã nghĩ ý muốn nói chuyện với tôi chiều nay ư?

- Thưa bà, vâng. Chắc hẳn về việc bảo toàn địa vị của bà ở nước Anh.

- Để xem, - người thiếu phụ trả lời, trầm ngâm nghĩ ngợi.

Như thế, ban ngày chủ nhật hôm ấy, ngôi nhà phố Xavin như không có người ở, và lần đầu tiên từ khi sống trong ngôi nhà này, Philát Phốc không đến Cầu lạc bộ, khi chuông đồng hồ trên tháp Nghị viện điểm mười một giờ rưỡi.

Và việc gì nhà quý phái ấy phải đến trình diện ở Câu lạc bộ Cải cách? Đồng sự của ông có chờ ông ở đấy nữa đâu. Bởi vì tối hôm trước, vào cái ngày số phận đã định thứ bảy ngày 21 tháng chạp, tám giờ bốn mươi lăm phút, Philát Phốc đã không có mặt ở phòng khách Câu lạc bộ Cải cách, và ông đã bị thua cuộc. Thậm chí ông cũng chẳng cần phải đến ngân hàng lấy số tiền hai vạn livrơ ấy nữa. Các đối thủ của ông đã nắm trong tay cái ngân phiếu có chữ ký của ông, và chỉ cần một mảnh giấy con gửi Ngân hàng Anh em Barinh là đủ để hai vạn livrơ ấy được chuyển sang cho họ.

Vậy thời ông Phốc không cần phải ra khỏi nhà, và ông không ra khỏi nhà. Ông ở trong phòng sắp đặt lại công việc. Vạn Năng hết lên lại xuống cầu thang gác ngôi nhà phố Xavin. Thời gian dường như không trôi đi với chàng trai khốn khổ này. Anh nghe ngóng ở cửa phòng ông chủ anh, và làm việc ấy, anh không hề nghĩ rằng mình đã phạm tội thóc mách dù nhỏ nhất! Vạn Năng lúc nào cũng nơm nớp một tai họa gì. Đôi khi, anh nghĩ đến Phixơ, nhưng lúc này tư tưởng anh đã hoàn toàn thay đổi. Anh không thù ghét ông thanh tra nữa. Phixơ đã nhầm lẫn như tất cả mọi người về Philát Phốc, và khi theo hút ông, bắt giữ ông, ông ta cũng chỉ làm phận sự của ông ta thôi, còn anh thì... Ý nghĩ ấy đè nặng lên anh, và anh tự thấy mình là đồ khốn kiếp nhất trên đời.

Cuối cùng, khi Vạn Năng cảm thấy ngôi một mình khổ quá, anh gõ cửa phòng bà Auda, anh bước vào

phòng bà, anh ngồi một xó chẳng nói chẳng rằng, và anh nhìn người thiếu phụ lúc nào cũng trầm ngâm suy nghĩ.

Vào khoảng bảy giờ buổi tối, ông Phốc xin được gặp bà Auda, và một lát sau, chỉ còn mình bà với ông ngồi trong phòng.

Philiát Phốc kéo ghế đến gần lò sưởi, trước mặt bà Auda. Khuôn mặt ông không biểu lộ một chút xúc động nào. Cái ông Phốc này trở về vẫn hệt như ông Phốc buổi ra đi. Vẫn một vẻ điềm tĩnh ấy, một vẻ lạnh như tiền ấy.

Ông ngồi im trong năm phút. Rồi, ngược mắt nhìn bà Auda, ông nói:

- Thưa bà, chẳng hay bà có tha lỗi cho tôi đã đưa bà đến nước Anh!

- Tôi ấy ư, thưa ông Phốc!... Bà Auda đáp, cố nén những nhịp tim hồi hộp.

- Xin bà cho phép tôi nói nốt, - Ông Phốc tiếp. - Khi tôi định đưa bà trốn xa cái vùng đã trở thành vô cùng nguy hiểm cho bà ấy, tôi giàu có, và tôi hy vọng để một phần tài sản của tôi dưới quyền bà sử dụng. Cuộc sống của bà hẳn sẽ hạnh phúc và tự do. Bây giờ, tôi bị phá sản.

- Thưa ông Phốc, điều đó tôi biết rồi. - thiếu phụ đáp, - và đến lượt tôi xin hỏi ông: Chẳng hay ông có tha lỗi cho tôi đã đi theo ông, và biết đâu đã chẳng góp phần làm ông phá sản, do những chậm trễ tôi gây ra?

- Thưa bà, bà không ở lại Ấn Độ được, và bà chỉ có

thể an toàn nếu bà lánh đi khá xa để những kẻ cuồng tín kia không thể bắt lại được bà.

- Như vậy, thưa ông Phốc. - Bà Auda lại nói. - đã cứu tôi khỏi một cái chết kinh tởm còn chưa đủ, ông còn tự mình phải bảo đảm cho tôi một địa vị ở nước ngoài nữa hay sao?

- Vâng, thưa bà, - Ông Phốc đáp, - nhưng số mệnh đã thù tôi. Tuy vậy, cái phần ít ỏi tôi còn lại, tôi xin và cho phép để quuyến bà sử dụng.

- Nhưng còn ông, ông Phốc, ông sẽ ra sao? - Bà Auda hỏi.

- Tôi áy ư, thưa bà, - nhà quý phái lạnh lùng đáp lại, - tôi không cần gì hết.

- Nhưng, thưa ông, vậy ông xem xét ra sao cái số phận đang chờ ông?

- Như người ta cần xem xét, - Ông Phốc đáp.

- Dầu sao, - Bà Auda lại nói, - một con người như ông không thể rơi vào cảnh nghèo hèn được. Các bạn ông...

- Tôi không có bạn, thưa bà.

- Bà con ông...

- Tôi không còn bà con.

- Nếu thế thì thật ái ngại cho ông quá, ông Phốc ạ, bởi vì sống cô độc là một điều đáng buồn. Sao! ông không có một trái tim nào để cùng chia sẻ những nỗi ưu phiền của ông ư? Vậy mà người ta nói rằng có hai người thì ngay cả sự nghèo khổ cũng dễ chịu!

- Vâng thưa bà, người ta nói thế.

- Thưa ông Phốc. - Bà Auda bèn nói, và đứng lên

đưa tay mình cho nhà quý phái. - ông có muốn cùng một lúc có cả người bà con và một bạn thân tình không? Ông có muốn nhận tôi làm bạn trăm năm của ông không?

Nghe nói thế, ông Phốc đến lượt mình cũng đứng lên. Hình như đôi mắt ông có một ánh gì khác lạ, và đôi môi ông hơi run run. Bà Auda nhìn ông. Sự chân thành, lòng ngay thẳng, chí kiên nghị và ánh dịu dàng trong đôi mắt rất đẹp ấy của một người đàn bà cao quý dám làm tất cả để cứu con người đã đem lại cho bà tất cả, thoát dầu khiến ông ngạc nhiên, rồi thắm vào lòng ông. Ông nhắm mắt lại trong giây lát, như để tránh cái nhìn ấy không xoáy và sâu hơn nữa... Khi lại mở mắt ra, ông chỉ giản dị nói:

- Tôi yêu bà! Vâng, thật vậy, bằng tất cả những gì thiêng liêng nhất trên đời, tôi yêu bà, và tôi hoàn toàn thuộc về bà!

- Ôi!... - Bà Auda kêu lên, đặt tay lên tim.

Vạn Năng nghe chuông gọi. Anh đến ngay tức khắc. Ông Phốc còn đang cầm trong tay mình bàn tay bà Auda. Vạn Năng hiểu, và khuôn mặt vánh vánh của anh ngồi lên rục rịch như mặt trời vùng nhiệt đới khi lên tới đỉnh trời.

Ông Phốc hỏi anh nếu bây giờ đi báo Đức cha Xamuen Uynsơn ở nhà thờ Marilơ Bon có muộn quá không.

Vạn Năng tủm tỉm cười với nụ cười tươi nhất. "Không có gì là muộn cả," - anh nói.

Lúc ấy mới tám giờ năm phút.

- Vậy là tổ chức vào ngày mai, thứ hai! - anh nói.

- Vào ngày mai thứ hai nhỉ? - Ông Phốc nhìn người thiếu phụ hỏi.

- Ngày mai thứ hai! - Bà Auda đáp.

Vạn năng ba chân bốn cẳng chạy ra khỏi nhà.

XXXVI

PHILIÁT PHỐC LẠI ĐƯỢC CAO GIÁ TRÊN THỊ TRƯỜNG NHƯ THẾ NÀO.

Đã đến lúc cần nói ra đây sự thay đổi ngược hẳn lại của dư luận trong Vương quốc Liên hiệp, khi người ta được biết tên trộm thật sự của nhà Ngân hàng, - một thằng cha Giêmxtơran nào đó, - đã bị bắt, vào ngày 17 tháng chạp ở Edimbua.

Ba ngày trước, Philiat Phốc là một phạm nhân bị sở cảnh sát truy lùng ráo riết, và bây giờ thì đó là nhà quý phái lương thiện nhất đang thực hiện rầm rập cuộc du hành kỳ dị của ông vòng quanh thế giới.

Cả một sự chấn động, cả một dư luận ồn ào xiết bao trên báo chí! Tất cả những người đánh cá phía theo hay phía chống vốn đã quên việc này rồi bây giờ lại nổi dậy như nhờ phép ảo thuật. Tất cả các hợp đồng lại có giá trị. Tất cả các bán giao kết lại phục hồi, và cũng phải nói là những vụ đánh cá lại tiếp tục với một khí thế mới. Cái tên Philiat Phốc lại cao giá trên thị trường.

Năm người bạn đồng sự của nhà quý phái ở Câu lạc bộ Cải cách ba ngày nay sống trong lo lắng. Cái ông Philát Phốc mà họ đã quên đi lại hiện ra trước mắt họ! Ông ta lúc này đang ở đâu? Ngày 17 tháng chạp - ngày Giemxtoran bị bắt, - Philát Phốc đã ra đi được bảy mươi sáu ngày rồi, mà không có một tin tức nào về ông ta cả! Ông đã chết rồi chăng? Ông đã bỏ cuộc, hay ông vẫn tiếp tục cuộc du hành của ông theo hành trình đã định? Và ngày thứ bảy 21 tháng chạp, tám giờ bốn mươi lăm phút tối, liệu ông có hiện ra, như ông Thần Chính xác, trên ngưỡng cửa phòng khách Câu lạc bộ Cải cách hay không?

Không thể miêu tả nỗi lo âu của tất cả giới thượng lưu xã hội Anh trong ba ngày này. Người ta đánh điện sang Châu Mỹ, Châu Á, để hỏi thăm tin tức Philát Phốc! Người ta phái người sớm chiều đến quan sát ngôi nhà phố Xavin... Không có gì cả. Ngay cả sở cảnh sát cũng không biết được viên thám tử Phixơ ra sao, cái con người đã không may rượt theo một dấu tích lắm lạc. Tình hình ấy không ngăn trở những vụ đánh cá lại càng phát triển trên một quy mô rộng lớn hơn. Philát Phốc như một con ngựa đua đã đến quãng đường ngoặt cuối cùng. Người ta không định giá ông một trăm ăn một nửa, mà hai mươi, mà mười, mà năm ăn một, và ông già bại liệt nghị sĩ Anbecman thì định giá ông ăn một.

Cho nên, tối thứ bảy, rất đông người kéo đến phố Panman và các phố lân cận. Người ta tưởng như một cuộc tụ tập rộng lớn những người mới lái thường trực quanh Câu lạc bộ Cải cách. Giao thông bị đình trệ.

Người ta bàn luận, người ta tranh cãi, người ta rao giá "chứng khoán Philiát Phốc", như rao giá các đồng tiền Anh. Các nhân viên cảnh sát vất vả lắm mới ngăn giữ được quần chúng, và càng đến gần giờ Philiát Phốc phải trở về, thì người ta càng xúc động đến mức như cuồng như dại.

Tối hôm ấy, năm người bạn đồng sự của nhà quý phái đã tề tựu từ tám giờ tại phòng khách lớn Câu lạc - bộ Cải cách. Hai ông chủ nhà băng, Giôn Xulivan và Xamuen Falentin, kỹ sư Adriu Xtua, viên quản lí Ngân hàng Anh Gôchiê Renphơ, bốn chôn chờ đợi.

Vào lúc đồng hồ phòng khách lớn chỉ tám giờ hai mươi lăm, Adriu Xtua đứng lên nói:

- Thưa các ngài, còn hai mươi phút nữa là hết kỳ hạn đã định giữa ông Philiát Phốc với chúng ta.

- Chuyến tàu cuối cùng từ Livơpun đến đây lúc mấy giờ? - Tômát Flanagan hỏi.

- Bảy giờ hai mươi ba, - Giôchiê Ranphơ đáp, - và chuyến sau phải hai giờ mười phút đêm mới đến.

- Thế thì, thưa các ngài, - Adriu Xtua lại nói, - nếu Philiát về chuyến bảy giờ hai mươi ba thì ông ấy ở đâu rồi. Vậy ta có thể xem như đã thắng cuộc.

- Khoan đã, xin đừng nói trước, - Xamuen, - Flentin đáp. - Các ngài đã biết ông bạn đồng sự của chúng ta là một con người kỳ dị bậc nhất. Tình chính xác của ông trong mọi việc đã nổi tiếng. Ông không bao giờ đến quá muộn hoặc quá sớm, và nếu ông xuất

hiện ở đây đúng vào phút cuối cùng thì tôi cũng chẳng ngạc nhiên gì.

- Còn tôi, - Andriu Xtua nói với vẻ rất - nóng - nảy như xưa nay ông vẫn thế. - để xem đã, tôi không tin.

- Thật thế, - Tôlát Flanagan lại nói, - ý định của Philát Phốc thật điên rồ. Dù ông ta chuẩn xác đến như thế nào, ông cũng phải bó tay trước những chậm trễ xảy ra không tránh khỏi, và chỉ cần một sự chậm trễ hai hoặc ba ngày đủ làm vỡ cuộc hành trình của ông ta.

- Và chẳng, các ngài cũng thấy đó, - Giôn Xulivan nói tiếp, - chúng ta không nhận được một tin tức gì về ông bạn đồng sự của chúng ta cả, thế mà trên đường đi của ông không thiếu gì đường dây điện báo.

- Ông ta đã thua cuộc, thua các ngài, - Andriu Xtua lại nói, - ông ta đã trăm lần thua cuộc! Và lại các ngài biết rằng tàu Traina - con tàu duy nhất từ Nữu Ước có thể đưa ông ta tới Livơpun trong thời gian hữu hiệu - đã đến ngày hôm qua. Thế nhưng, đây là bản danh sách hành khách do Nhật - báo - Hàng - hải công bố, trong đó không có cái tên Philát Phốc. Cứ cho là thuận buồm xuôi gió nhất, ông bạn đồng sự của chúng ta may ra bây giờ mới tới được châu Mỹ! Tôi đánh giá sự chậm trễ của ông so với thời hạn đã định ít nhất phải hai mươi ngày, và ông già nghị sĩ Anbécman, cả ông ấy nữa, cũng sẽ mất toi năm nghìn livơ thôi!

- Dĩ nhiên là như vậy, - Gôchiê Ranphơ đáp, - và ngày mai chúng ta chỉ còn việc đến trình Ngân hàng

Anh em Barinh tờ ngân phiếu của ông Phốc.

Lúc này đồng hồ phòng khách điểm tám giờ bốn mươi.

"Còn năm phút nữa". - Andriu Xtua nói.

Năm ông bạn đồng sự nhìn nhau. Người ta có thể tin rằng nhịp đập của trái tim họ có nhanh lên một chút, vì rốt cuộc, ngay cả với những tay chơi giàu sù, ván bạc này cũng lớn quá! Nhưng họ không muốn để lộ gì ra mặt, và theo đề nghị của Xamuen Falentin họ ngồi vào bàn chơi bài.

"Tôi sẽ không nhượng lại phần đặt cược bốn nghìn livrơ của tôi. - Andriu Xtua ngồi xuống nói. - dù cho người ta có buộc tôi ba nghìn chín trăm chín mươi chín livrơ!"

Kim đồng hồ lúc này chỉ tám giờ bốn mươi hai phút.

Các người chơi đã cầm bài ở trên tay, nhưng chốc chốc, con mắt họ lại ngược nhìn lên đồng hồ. Ta có thể quá quyết rằng dù họ có nắm chắc phần thắng đến thế!

"Tám giờ bốn mươi ba" - Tômát Flanagan vừa nói vừa ôm con bài mà Gôchiê Ranphơ đánh ra cho ông.

Rồi một giây phút im lặng. Phòng khách rộng của Câu lạc bộ thật yên tĩnh. Nhưng ở bên ngoài người ta nghe tiếng ồn ào của đám đông, trong đó thỉnh thoảng chói lên những tiếng kêu the the. Quả lắc đồng hồ điểm giây theo một nhịp đều tăm tắp. Mỗi người chơi bài đều có thể đếm được từng giây đồng hồ đập vào tai họ.

"Tám giờ bốn mươi bốn!" Giôn Xulivan nói với một

giọng trong đó người ta cảm thấy như có một nỗi xúc động gì không nên được.

Còn hơn một phút nữa là thắng cuộc. Andriu Xtua và các bạn đồng sự của ông không chơi nữa. Họ buông cổ bài! Họ đếm từng giây!

Giây thứ bốn mươi không có gì. Giấy thứ năm mươi, vẫn không có gì!

Giây thứ năm mươi lăm, người ta nghe như sấm động bên ngoài, những tiếng vỗ tay, những tiếng hoan hô, và những lời nguyện rủa lan đi rầm rầm như một tiếng sấm rền kéo dài không dứt.

Các người chơi bài đứng lên.

Giây thứ năm mươi bảy, cánh cửa phòng khách mở ra, và khi quá lắc còn chưa điểm đến giây thứ sáu mươi thì Philiát Phốc hiện lên, theo sau là một đám đông cuồng nhiệt đã đập cánh cửa cầu lạc bộ xông vào, và bằng một giọng điềm tĩnh của mình ông nói:

"Tôi đây, thưa các ngài."

XXXVII

CUỐI CÙNG PHILIÁT PHỐC CHẲNG ĐƯỢC GÌ TRONG CHUYẾN ĐI VÒNG QUANH THẾ GIỚI NÀY NẾU KHÔNG PHẢI LÀ HẠNH PHÚC.

Phải! Đó chính là Philiát Phốc bằng xương bằng thịt.

Ta nhớ lại lúc tám giờ năm phút tối, - vào khoảng hai mươi lăm giờ sau khi các du khách đã về đến Luân Đôn - Vạn Năng được ông chủ sai đi báo với Đức cha Xamuen Uynson về một lễ cưới nào đó phải tổ chức ngay ngày hôm sau.

Thế là Vạn Năng đã ra đi, vô cùng sung sướng. Anh rào bước đến nhà Đức cha Xamuen Uynson, lúc này vẫn chưa về. Tất nhiên là Vạn Năng đợi, mà anh đợi ít ra là hai mươi phút tròn.

Tóm lại, lúc ấy tám giờ ba mươi lăm khi anh ra khỏi nhà Đức cha. Nhưng trong tình trạng như thế nào! Tóc rối bù, không mũ, chạy, chạy, như từ xưa chưa ai chạy

như thế bao giờ, xô ngã khách đi đường, xông lên các vỉa hè như một cơn lốc!

Trong ba phút anh đã trở về ngôi nhà phố Xavin, và thở hổn hển ngã vào trong buồng ông Phốc.

Anh không nói được nữa.

- Chuyện gì thế? - Ông Phốc hỏi.

- Ông chủ... - Vạn Năng áp úng - đám cưới... không được.

- Không được?

- Không được... vào ngày mai.

- Tại sao?

- Vì mai... là chủ nhật!

- Thứ hai - Ông phốc đáp.

- Không... hôm nay... thứ bảy.

- Thứ bảy à? Vô lí!

- Có, có, có, có lí mà! - Vạn Năng kêu lên - Ông đã nhầm mất một ngày! Chúng ta đã về sớm hai mươi bốn tiếng đồng hồ... nhưng chỉ còn mười phút nữa thôi!...

Vạn Năng nắm cổ áo ông chủ anh, và lôi ông đi với một sức mạnh không cưỡng nổi!

Philát Phốc, bị bắt cóc đi như thế, không kịp nghĩ, ra khỏi phòng, ra khỏi nhà, nhảy lên xe ngựa, hứa thưởng một trăm livrơ cho người đánh xe, và sau khi đã chẹt chết hai con chó và va phải năm cái xe, ông đến Cầu - lạc - bộ Cải cách.

Đồng hồ chỉ tám giờ bốn mươi lăm thì vừa lúc ông xuất hiện trong phòng khách lớn...

Philiát Phốc đã hoàn thành chuyến đi vòng quanh thế giới trong tám mươi ngày!...

Philiát Phốc đã được cuộc hai vạn livrơ!

Và giờ đây, ta thử xem tại sao một con người chính xác như thế, tỉ mỉ như thế, lại có thể nhầm ngày như vậy? Làm thế nào ông lại tưởng ông về Luân Đôn vào tối thứ bảy, 21 tháng chạp, trong khi hôm ấy mới chỉ là thứ sáu, 20 tháng chạp, mới có bảy mươi chín ngày sau buổi lên đường?

Đây là lí do của sự lầm lẫn đó. Nó hết sức đơn giản.

Philiát Phốc đã được lợi một ngày "không ngờ" trong hành trình của ông, - và lí do duy nhất là vì ông đã đi vòng quanh thế giới theo hướng đông, còn nếu như ông đi theo hướng ngược lại, tức hướng tây, thì trái lại, ông sẽ bị thiệt đi một ngày như thế.

Thật vậy, khi đi về hướng đông, Philiát Phốc đi đón trước mặt trời, và do đó cứ mỗi lần ông vượt qua một độ theo hướng này thì ngày lại giảm đi cho ông bốn phút. Vậy mà chu vi trái đất có ba trăm sáu mươi độ, và ba trăm sáu mươi độ này nhân với bốn phút cho ta đúng bốn mươi giờ, - nghĩa là cái ngày tranh thủ được một cách không ý thức ấy. Nói cách khác, trong khi mà Philiát Phốc đi về hướng đông nhìn thấy mặt trời qua kính tuyến tám mươi lần, thì các bạn đồng sự của ông ở Luân Đôn chỉ nhìn thấy mặt trời có bảy mươi chín lần thôi. Bởi thế cho nên chính trong ngày hôm ấy, là ngày thứ bảy chứ không phải chủ nhật như Ông Phốc tưởng, họ ngồi đợi ông trong phòng khách Cầu lạc bộ Cải cách.

Và đó cũng là điều mà cái đồng hồ trừ danh của Vạn Năng - nó luôn giữ được mãi theo giờ Luân Đôn - hẳn sẽ nhận ra, nếu như cùng với việc chỉ giờ và chỉ phút, nó chỉ cả ngày!

Vậy thời Philiát Phốc đã được cuộc hai vạn livơ. Nhưng vì ông đã chi tiêu dọc đường mất khoảng một vạn chín, cho nên thu hoạch về tiền bạc không đáng kể. Tuy vậy, như ta đã nói, nhà quý phái kỳ dị trong vụ đánh cuộc này chỉ đi tìm sự đấu tranh chứ không tìm tiền của. Và ngay cả số tiền một nghìn livơ còn lại ông cũng chia nốt cho Vạn Năng trung hậu và ông Phixơ khốn khổ mà ông không thể mang lòng thù ghét. Chỉ có điều, và để đúng qui tắc, ông khấu lại của người hầu số tiền một nghìn chín trăm hai mươi giờ hơi đốt do anh lãng phí.

Ngay tối hôm ấy, Ông Phốc vẫn bình thản, vẫn lạnh như tiền, nói với bà Auda:

- Thưa bà, cuộc hôn nhân này vẫn cứ hợp ý bà chứ ă?

- Ông Phốc, - bà Auda đáp - chính tôi mới là người phải hỏi ông câu hỏi đó. Hôm qua ông bị phá sản, hôm nay ông giàu có.

- Xin bà tha lỗi, thưa bà, tài sản này là của bà. Nếu bà không có ý định cưới, người hầu của tôi đã không đến nhà Đức cha Xamuen Uy nơn, tôi đã không được báo cho biết sự nhầm lẫn của tôi, và...

- Ông Phốc thân yêu... - bà Auda nói.

- Auda yêu quý... - Philiát Phốc đáp.

Ta hiểu ngay ra rằng đám cưới được tổ chức bốn

mười tám giờ sau, và Vạn Năng, bệ vệ, rạng rỡ, chói lọi, có mặt ở đám cưới với tư cách người làm chứng của bà thiếu phụ. Chẳng phải chính anh đã cứu bà đấy ư, và anh chẳng hoàn toàn xứng đáng với vinh dự này hay sao?

Nhưng, ngay hôm sau, khi trời vừa sáng, Vạn Năng đã đập cửa thình thịch ở cửa buồng ông chủ.

Cánh cửa mở, và nhà quý phái bình thần bước ra.

- Gì thế, Vạn Năng?

- Có chuyện là, thưa ông, là, tôi vừa mới được biết ngay đây...

- Sao kia?

- Rằng ta có thể đi vòng quanh thế giới trong bảy mươi tám ngày thôi.

- Hẳn thế, - Ông Phốc đáp, - nếu không đi qua Ấn Độ. Nhưng nếu không qua Ấn Độ, tôi đã không cứu được bà Auda, bà đã không là vợ tôi, và...

Và ông Phốc nhẹ nhàng đóng cửa buồng lại.

Như thế là Philiát Phốc đã thắng cuộc. Ông đã hoàn thành trong tám mươi ngày cuộc du hành vòng quanh thế giới! Để làm được điều ấy, ông đã sử dụng tất cả các phương tiện vận tải, tàu thủy, tàu hỏa, xe cộ, du thuyền, tàu buôn, xe trượt tuyết, voi. Nhà quý phái kì dị đã phát huy trong việc này những phẩm chất tuyệt diệu của ông là tính gan góc và tính chính xác. Nhưng sau đó thì sao? Ông đã được gì trong chuyến đi này? Từ cuộc du hành ấy, ông đã mang về được cái gì?

Chẳng được gì cả, thật thế chẳng? Chẳng được gì, phải, trừ một người đàn bà đẹp, và người đàn bà ấy - dù cho điều này có vẻ khó tin đến đâu - đã khiến ông trở thành con người sung sướng nhất trên đời!

Nhưng dù chỉ được như vậy thôi chẳng lẽ còn chưa đáng đi vòng quanh thế giới hay sao?

HẾT.

80 NGÀY VÒNG QUANH THẾ GIỚI

J. Véc nơ (Duy Lập dịch)

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

65 Nguyễn Du — Hà Nội

Tel & Fax: 04.222135

E-mail: nxbhoinhavan@hn.vnn.vn

Chịu trách nhiệm xuất bản

NGUYỄN PHAN HÁCH

Biên tập: THANH VÂN

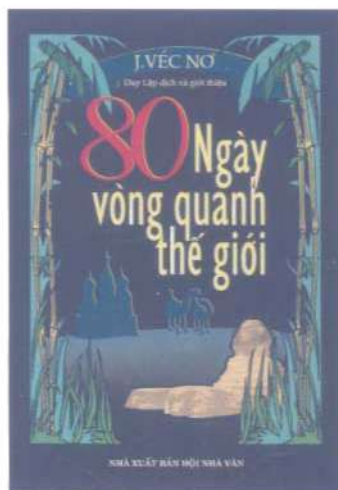
Vẽ bìa: PHẠM TUẤN

Sửa bản in: MINH THƯ

Trình bày: NGỌC DIỆP

In 800 cuốn, khổ 13 x 19 tại Xí nghiệp in Khí Tượng Thủy văn.
Số giấy phép xuất bản: 74/1159/XB-QLXB của Cục Xuất bản
cấp ngày 4 tháng 10 năm 2002.

In xong và nộp lưu chiểu quý IV/2002.

Sách phát hành tại
TRUNG TÂM PHÁT TRIỂN VH, KHXD
466 Nguyễn Chí Thanh, Hà Nội
Điện thoại : 04 7732343

Giá: 30.500đ